

พระวินัยปิฎก

เล่ม ๖

จุลวรรค ภาค ๑

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

กัมมชโนรกะ

ตัชชนียกรรมที่ ๑

เรื่องภิกษุพวกพระปิลันทุกะและพระโลหิตกะ

เริ่มก่ออธิกรณ์

[๑] โดยสมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกคหบดี เขตพระนครสาวัตถี ครั้นนั้น ภิกษุพวกพระปิล-

*ทุกะและพระโลหิตกะ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ ด้วยตนเอง ได้เข้าไปหาภิกษุพวกอื่นที่ร่วม ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ใน สงฆ์ด้วยกัน แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผู้นั้นอย่าได้ชนะพวกท่าน พวก ท่านจงได้ตอบถ้อยคำให้แข็งแรง เพราะพวกท่านเป็นผู้ฉลาด เจียบแหลม คง แก่เรียน และสามารถกว่าเขา อย่ากลัวเขาเลย แม้พวกผมก็จักเป็นฝักฝ่ายของ พวกท่าน โดยวิธีนั้น ความบาดหมางที่ยังไม่เกิดย่อมเกิดขึ้น และที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความเพิ่มพูน แฝกว้างออกไป บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มกน้อย สันโดษ มีความละอาย มีความรังเกียจ ผู้ใคร่ต่อสิกขา ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาว่า โฉนภิกษุพวกพระปิลันทุกะและพระโลหิตกะ จึงได้เป็นผู้ก่อความ บาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ ด้วยตนเอง ได้เข้าไปหาภิกษุพวกอื่นที่ร่วมก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ด้วยกัน แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผู้นั้นอย่าได้ชนะพวกท่าน พวกท่านจงได้ตอบถ้อยคำให้แข็งแรง เพราะพวกท่านเป็นผู้ฉลาด เจียบแหลม คงแก่เรียน และสามารถกว่าเขา อย่า กลัวเขาเลย แม้พวกผมก็จักเป็นฝักฝ่ายของพวกท่าน โดยวิธีนั้น ความบาดหมาง ที่ยังไม่เกิด ย่อมเกิดขึ้น และที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความเพิ่มพูน แฝ กว้างออกไปแล้ว ครั้นแล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๒] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ในเพราะเหตุ เป็นคำมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ชำว่า ภิกษุพวกพระปิลันทุกะและโลหิตกะ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ ด้วย ตนเองได้เข้าไปหาภิกษุพวกอื่นที่ร่วมก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ด้วยกัน แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผู้นั้นอย่าได้ชนะพวกท่าน พวกท่านจงได้ตอบถ้อยคำให้แข็งแรง เพราะพวกท่าน เป็นผู้ฉลาด เจียบแหลม คงแก่เรียน และสามารถกว่าเขา อย่ากลัวเขาเลย แม้ พวกผมก็จักเป็นฝักฝ่ายของพวกท่าน โดยวิธีนั้น ความบาดหมางที่ยังไม่เกิด ย่อมเกิดขึ้น และที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความเพิ่มพูน แฝกว้างออกไป จจริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จจริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงติเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงติเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของ โมฆบุรุษเหล่านั้นนั้น ไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควร ไม่ใช่กิจของสมณะ ใช่ไม่ได้ ไม่ควรทำ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย โฉนโมฆบุรุษเหล่านั้น จึงได้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ ด้วยตนเอง ได้เข้าไปหาภิกษุพวกอื่นที่ร่วมก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ด้วยกัน แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผู้นั้นอย่าได้ชนะพวกท่าน พวกท่านจงได้ตอบถ้อยคำให้แข็งแรง เพราะพวกท่าน เป็นผู้ฉลาด เจียบแหลม คงแก่เรียน และสามารถกว่าเขา อย่ากลัวเขาเลย แม้พวกผมก็จักเป็นฝักฝ่ายของพวกท่าน โดยวิธีนั้น ความบาดหมางที่ยังไม่เกิด ย่อมเกิดขึ้น และที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความเพิ่มพูน แฝกว้างออกไป แล้ว การกระทำของโมฆบุรุษเหล่านั้นนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเสื่อมใสของชุมชน ที่ยังไม่เสื่อมใส หรือเพื่อความเสื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เสื่อมใสแล้ว โดยที่แท้ การกระทำของโมฆบุรุษเหล่านั้นนั้น ย่อมเป็นไปเพื่อความ ไม่เสื่อมใสของผู้ที่ยัง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
ไม่เลื่อมใส และเพื่อความเป็นอื่นของคนบางพวกที่เลื่อมใสแล้ว ฯ
ทรงแสดงโทษและคุณแล้วให้ทำตชชนียกรรม

[๓] ครั้นพระผู้มีพระภาค ทรงติเตียนภิกษุพวกพระปณทกะและพระ-

* โลหิตกะ โดยอเนกปริยายแล้ว จึงตรัสโทษแห่งความเป็นคนเลี้ยงยาก ความเป็นคนบำรุงยาก ความเป็นคนมีกมมาก ความเป็นคนไม่สิ้นโดย ความเป็นคนคลุกคลี ความเป็นคนเกียจคร้าน ตรัสคุณแห่งความเป็นคนเลี้ยงง่าย ความเป็นคนบำรุงง่าย ความมีกมน้อย ความสิ้นโดย ความชืดเกลา ความกำจัด อาการที่นำเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารภความเพียร โดยอเนกปริยาย แล้วทรงทำธรรมีกถา ที่สมควรแก่เรื่องนั้น ที่เหมาะสมแก่เรื่องนั้น แก่ภิกษุทั้งหลาย แล้วรับสั่งกะ ภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงทำตชชนียกรรมแก่ ภิกษุพวกปณทกะและโลหิตกะ

วิธีทำตชชนียกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็วิธีทำตชชนียกรรม พึงทำอย่างนี้ คือ ขึ้นต้น พึงใจภิกษุพวกพระปณทกะและโลหิตกะ ครั้นแล้ว พึงให้พวกเธอให้การ แล้ว พึงปรับอาบัติ ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบ ด้วย ญัตติจตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาทำตชชนียกรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระปณทกะและ พระโลหิตกะนี้ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออิริยในสงฆ์ ด้วยตนเอง ได้เข้าไปหา ภิกษุพวกอื่นที่ร่วมก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออิริยในสงฆ์ด้วยกัน แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผู้นั้นอย่าได้ชนะพวกท่าน พวกท่านจงได้ตอบถ้อยคำให้ แข็งแรง เพราะพวกท่านเป็นผู้ฉลาด เจียบแหลม คงแก่เรียน และสามารถกว่าเขา อย่ากลัวเขาเลย แม้พวกผมก็จักเป็นฝักฝ่ายของพวก ท่าน โดยวิธีนั้น ความบาดหมางที่ยัง ไม่เกิดยอมเกิดขึ้น และที่เกิด ขึ้นแล้วย่อมเป็นไปเพื่อความเพิ่มพูน แฝกว้างออกไป ถ้าความพร้อม พรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงทำตชชนียกรรมแก่ภิกษุพวกพระปณทกะ และพระโลหิตกะ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระปณทกะและ พระโลหิตกะนี้ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง . . . ก่ออิริยในสงฆ์ ด้วย ตนเองได้เข้าไปหาภิกษุพวกอื่นที่ร่วมก่อความบาดหมาง . . . ก่ออิริย ในสงฆ์ด้วยกัน แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผู้นั้นอย่าได้ชนะ พวกท่าน พวกท่านจงได้ตอบถ้อยคำให้แข็งแรง เพราะพวกท่านเป็น ผู้ฉลาด เจียบแหลม คงแก่เรียนและสามารถกว่าเขา อย่ากลัวเขา เลย แม้พวกผมก็จักเป็นฝักฝ่ายของพวกท่าน โดยวิธีนั้น ความบาดหมางที่ยัง ไม่เกิดยอมเกิดขึ้น และที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเป็นไปเพื่อความ เพิ่มพูน แฝกว้างออกไป สงฆ์ทำตชชนียกรรมแก่ภิกษุพวกพระปณทกะ และพระโลหิตกะ การทำตชชนียกรรมแก่ภิกษุพวกพระปณทกะ และพระโลหิตกะ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบ แก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง ข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระปณทกะและพระโลหิตกะนี้ เป็นผู้ก่อความ บาดหมาง . . . ก่ออิริยในสงฆ์ ด้วยตนเอง ได้เข้าไปหาภิกษุพวก อื่นที่ร่วมก่อความบาดหมาง . . . ก่ออิริยในสงฆ์ด้วยกัน แล้วกล่าว อย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผู้นั้นอย่าได้ชนะพวกท่าน พวกท่านจง ได้ตอบถ้อยคำให้แข็งแรง เพราะพวกท่านเป็นผู้ฉลาด เจียบแหลม คงแก่เรียน และสามารถกว่าเขา อย่ากลัวเขาเลย แม้พวกผมก็จัก เป็นฝักฝ่ายของพวกท่าน โดยวิธีนั้น ความบาดหมางที่ยัง ไม่เกิดยอม เกิดขึ้น และที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเป็นไปเพื่อความเพิ่มพูน แฝกว้างออก ไป สงฆ์ทำตชชนียกรรมแก่ภิกษุพวกพระปณทกะและพระโลหิตกะ การทำตชชนียกรรมแก่ภิกษุพวกพระปณทกะและพระโลหิตกะ ชอบแก่ ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้น พึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง ข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระปณทกะและพระโลหิตกะนี้ เป็นผู้ก่อความ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
บาดหมาง . . . ก่ออธิกรณในสงฆ์ ด้วยตนเอง ได้เข้าไปหาภิกษุพวก
อื่นที่ร่วมก่อความบาดหมาง . . . ก่ออธิกรณในสงฆ์ด้วยกัน แล้วกล่าว
อย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผู้นั้นอย่าได้ชนะพวกท่าน พวกท่านจงได้
ตอบถ้อยคำให้แข็งแรง เพราะพวกท่านเป็นผู้ฉลาด เยียบแหลม คง
แก่เรียน และสามารถกว่าเขา อย่างกลัวเขาเลย แม้พวกผมก็จักเป็น
ฝักฝ่ายของพวกท่าน โดยวิธีนั้น ความบาดหมาง ที่ยังไม่เกิดย่อม
เกิดขึ้น และที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเป็นไปเพื่อความเพิ่มพูน แฝงว่าง
ออกไป สงฆ์ทำตชชนิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและพระโลหิตกะ
การทำตชชนิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและพระโลหิตกะ ชอบ
แก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้น
พึงพูด

ตชชนิยกรรม สงฆ์ทำแล้วแก่ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและ
พระโลหิตกะ ชอบแก่สงฆ์ เหตุหนึ่งจึงนี้ ชำพเจ้าทรงความนี้ไว้
ด้วยอย่างนี้ ๆ

ลักษณะกรรมไม่เป็นธรรม ๑๒ หมวด

หมวดที่ ๑

[๔] ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำลับหลัง ๑ ไม่สอบถาม
ก่อนแล้วทำ ๑ ไม่ทำตามปฏิญาณ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๒

[๕] ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำเพราะไม่ต้อง
อาบัติ ๑ ทำเพราะอาบัติมิใช่เทศนาคามินี ๑ ทำเพราะอาบัติที่แสดงแล้ว ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๓

[๖] ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ไม่โจทก์ก่อนแล้ว
ทำ ๑ ไม่ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ไม่ปรับอาบัติแล้วทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๔

[๗] ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำลับหลัง ๑ ทำ
โดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๕

[๘] ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ไม่สอบถามก่อน
แล้วทำ ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๖

[๙] ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ไม่ทำตามปฏิญาณ ๑
ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๗

[๑๐] ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำเพราะไม่ต้อง
อาบัติ ๑ ธรรมโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ตชชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๕

[๒๐] ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ สอบถามก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๖

[๒๑] ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำตามปฏิญาณ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๗

[๒๒] ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำเพราะต้องอาบัติ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๘

[๒๓] ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำเพราะอาบัติเป็นเทศนา-

*คามินี ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๙

[๒๔] ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำเพราะอาบัตินิยามไม่ได้แสดง ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๐

[๒๕] ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ โจทก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๑

[๒๖] ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๒

[๒๗] ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ปรับอาบัติแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกรักษทั้งหลาย ตัชชนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

ลักษณะกรรมเป็นธรรม ๑๒ หมวด จบ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด

หมวดที่ ๑

[๒๘] ดุกรักษทั้งหลาย ภิษุประกอบด้วยองค์ ๓ เมื่อสงฆ์จำนง จะพึงลงตัชชนียกรรมก็ได้ คือ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออิทธิพลในสงฆ์ ๑ เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร ๑ อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่น ไม่สมควร ๑

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนง
จะพึงลงมติขณินยกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๒

[๒๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์
จำนง จะพึงลงมติขณินยกรรมก็ได้ คือ เป็นผู้มศีลวิบัติ ในอธิศีล ๑ เป็นผู้
อาจารย์ในอธิยาจารย์ ๑ เป็นผู้มศีลวิบัติ ในอดีตที่ฐิ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนง จะพึง
ลงมติขณินยกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๓

[๓๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์
จำนง พึงลงมติขณินยกรรมก็ได้ คือ กล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ กล่าวติเตียน
พระธรรม ๑ กล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนง จะพึง
ลงมติขณินยกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๔

[๓๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงมติขณินยกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
คือ รูปหนึ่งเป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อฉาว
ก่อกองกรรมในสงฆ์ ๑ รูปหนึ่งเป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่
สมควร ๑ รูปหนึ่งอยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ ด้วยการคลุกคลีอื่น ไม่สมควร ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนง พึงลงมติขณินยกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
นี้แล ฯ

หมวดที่ ๕

[๓๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงมติขณินยกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
แม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่งเป็นผู้มศีลวิบัติ ในอธิศีล ๑ รูปหนึ่งเป็นผู้มอาชญาวิบัติ
ในอธิยาจารย์ ๑ รูปหนึ่งเป็นผู้มศีลวิบัติในอดีตที่ฐิ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนง พึงลงมติขณินยกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
นี้แล ฯ

หมวดที่ ๖

[๓๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงมติขณินยกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
แม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระธรรม ๑
รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนง พึงลงมติขณินยกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
นี้แล ฯ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด จบ

วัตร ๑๘ ข้อ ในมติขณินยกรรม

[๓๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุที่ถูกสงฆ์ลงมติขณินยกรรมแล้ว ต้อง
ประพฤติโดยชอบ

วิธีประพฤติโดยชอบในมติขณินกรรมนั้น ดังต่อไปนี้ :-

๑. ไม่พึงให้อุปสมบท
๒. ไม่พึงให้นิสัย
๓. ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติไว้แล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี
๖. ถูกสงฆ์ลงมติขณินกรรมเพราะอาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น
๗. ไม่พึงต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๘. ไม่พึงต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๙. ไม่พึงติกรรม
๑๐. ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
๑๑. ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ภิกษุผู้ติกรรม
๑๒. ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ภิกษุผู้ติกรรม
๑๓. ไม่พึงทำการไต่สวน
๑๔. ไม่พึงเริ่มอนุวาทาธิกรณ์
๑๕. ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๑๖. ไม่พึงโจทภิกษุอื่น
๑๗. ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ
๑๘. ไม่พึงช่วยภิกษุต่อภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน ฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

วัตร ๑๘ ข้อ ในตัชชนียกรรม จบ

วัตรที่ควรระงับและ ไม่ควรระงับ

[๓๕] ครั้นนั้น สงฆ์ได้ลงตัชชนียกรรมแก่ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและ

พระโลहितกะแล้ว พวกนั้นถูกสงฆ์ลงตัชชนียกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ
หายเยื่อหึง ประพฤติแก้ตัวได้ เข้าไปหาภิกษุทั้งหลายแล้วกล่าวอย่างนี้ว่า
อาวุโสทั้งหลาย พวกผมถูกสงฆ์ลงตัชชนียกรรมแล้ว ได้ประพฤติโดยชอบ
หายเยื่อหึง ประพฤติแก้ตัวได้ พวกผมจะพึงปฏิบัติอย่างไรต่อไป ภิกษุทั้งหลาย
กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จงระงับ
ตัชชนียกรรมแก่ภิกษุพวกปิ่นทุกะและโลहितกะ ฯ

วัตรที่ ไม่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

[๓๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับตัชชนียกรรมแก่ภิกษุผู้

ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

๑. ให้อุปสมบท
๒. ให้นิสัย
๓. ให้สามเณรอุปฐาก
๔. รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ยังสั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
ตัชชนียกรรม ฯ

หมวดที่ ๒

[๓๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับตัชชนียกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วย

ด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ

๑. ถูกสงฆ์ลงตัชชนียกรรมเพราะอาบัติใด ต้องอาบัตินั้น
๒. ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ต้องอาบัตินั้นแล้วทรมากว่านั้น
๔. ตีกรรม
๕. ตีภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
ตัชชนียกรรม ฯ

หมวดที่ ๓

[๓๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับตัชชนียกรรมแก่ภิกษุ

ผู้ประกอบด้วยองค์ ๘ คือ

๑. ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๒. ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ทำการไต่สวน
๔. เริ่มอนุวาทิกรรม
๕. ยิงภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. โจทภิกษุอื่น
๗. ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ช่วยภิกษุต่อภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
ตัชชนียกรรม ฯ

วัตรที่ ไม่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด จบ

วัตรที่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

[๓๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับตัชชนียกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วย

ด้วยองค์ ๕ คือ

๑. ไม่ให้อุปสมบท
๒. ไม่ให้นิสัย
๓. ไม่ให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่สั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล้ว สงฆ์พึงระงับ
ตัชชนียกรรม ฯ

หมวดที่ ๒

[๔๐] ดุกริกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับตัชชฌนนิยกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ

๑. ถูกสงฆ์ลงตัชชฌนนิยกรรมเพราะอาบัติใด ไม่ต้องอาบัตินั้น
๒. ไม่ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ไม่ต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๔. ไม่ติกรรม
๕. ไม่ติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับตัชชฌนนิยกรรม ฯ

หมวดที่ ๓

[๔๑] ดุกริกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับตัชชฌนนิยกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๘ คือ

๑. ไม่ห้ามอุโบสถแก่ภิกษุผู้ตตะภิกษุ
๒. ไม่ห้ามปวารณาแก่ภิกษุผู้ตตะภิกษุ
๓. ไม่ทำการไต่สวน
๔. ไม่เริ่มอนุวาทาธิกรณ์
๕. ไม่ยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. ไม่โจทภิกษุอื่น
๗. ไม่ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ไม่ช่วยภิกษุต่อภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์พึงระงับตัชชฌนนิยกรรม ฯ

วัตรที่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด จบ

วิธีระงับตัชชฌนนิยกรรม

[๔๒] ดุกริกษุทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงระงับตัชชฌนนิยกรรมอย่างนี้ คือ ภิกษุพวกปิ่นทุกะและโลहितกะนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์หม่อมฟ้าอตราสงคฺเคเวียงบา ให้รู้ทำภิกษุทั้งหลายผู้แก่พระราชาว่านั่งกระหย่งประคองอัญชลี กล่าวคำขอระงับกรรมนั้นอย่างนี้ว่าดังนี้

คำขอระงับตัชชฌนนิยกรรม

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าทั้งหลาย ถูกสงฆ์ลงตัชชฌนนิยกรรมแล้ว ได้ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอระงับตัชชฌนนิยกรรม พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรม วาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจา ระงับตัชชฌนนิยกรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะ และพระโลहितกะนี้ ถูกสงฆ์ลงตัชชฌนนิยกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ขอระงับตัชชฌนนิยกรรม ถ้า ความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงระงับตัชชฌนนิยกรรม แก่ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและพระโลहितกะ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะ และพระโลहितกะนี้ ถูกสงฆ์ลงตัชชฌนนิยกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ขอระงับตัชชฌนนิยกรรม สงฆ์ ระงับตัชชฌนนิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและพระโลहितกะ การ ระงับตัชชฌนนิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและพระโลहितกะ ชอบแก่ ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จง ฟังข้าพเจ้า . . . การระงับตัชชฌนนิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและ พระโลहितกะ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง ข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและพระโลहितกะนี้ ถูกสงฆ์ลง ตัชชฌนนิยกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ขอระงับตัชชฌนนิยกรรม สงฆ์ระงับตัชชฌนนิยกรรมแก่ภิกษุพวก พระปิ่นทุกะและพระโลहितกะ การระงับตัชชฌนนิยกรรม แก่ภิกษุพวก

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

พระปิ่นทุกะและโลहितกะ ชอบแก้ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง
ไม่ชอบแก้ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ตั้งขณินยกรรมอันสงฆ์ระงับแล้ว แก่ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะ
และพระโลहितกะ ชอบแก้สงฆ์ เหตุนั้นจึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้
ด้วยอย่างนี้ ฯ

ตั้งขณินยกรรม ที่ ๑ จบ

นียสกรรม ที่ ๒

เรื่องพระเสยยสกะ

[๔๓] ก็โดยสมัยนั้นแล ท่านพระเสยยสกะเป็นพาล ไม่ฉลาด มี
อาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร
ทั้งที่ปกตัตตะภิกษุทั้งหลาย ให้ปริวาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต อphanอยู่
บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มกน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาวา โจนเล่า
ท่านพระเสยยสกะจึงได้เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร
อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร ทั้งที่ปกตัตตะภิกษุทั้งหลายให้
ปริวาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต อphanอยู่แล้ว กราบทูลเรื่องนั้นแด่
พระผู้มีพระภาค ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๔๔] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ในเพราะเหตุ
เป็นคำมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกร
ภิกษุทั้งหลาย ชวาว่า ภิกษุเสยยสกะเป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาท
ไม่สมควร อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร ทั้งที่ปกตัตตะ
ภิกษุทั้งหลายให้ปริวาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต อphanอยู่ จริงหรือ
ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

ผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของโมฆ-
*บรุษนั้นนั้น ไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควร ไม่ใช่กิจของสมณะ ใช้ไม่ได้ ไม่ควรทำ
ดูกรภิกษุทั้งหลาย โจนโมฆบรุษนั้น จึงได้เป็นพาล ไม่ฉลาด
มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่
สมควร ทั้งที่ปกตัตตะภิกษุทั้งหลายให้ปริวาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต
อphanอยู่แล้ว การกระทำของโมฆบรุษนั้นนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของ
ชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส หรือเพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว . . . ครั้น
แล้วทรงทำธรรมิกถา รับสั่งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้
แล สงฆ์จงทำนียสกรรมแก่ภิกษุเสยยสกะ คือ ให้กลับถือนีลยอีก

วิธีทำนียสกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงทำนียสกรรมอย่างนี้ คือขึ้นต้นพึงใจ
ภิกษุเสยยสกะ ครั้นแล้วพึงให้เรอให้การ แล้วพึงรับอาบัติ ครั้นแล้วภิกษุผู้
ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจุดตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-
กรรมวาจาทำนียสกรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระเสยยสกะผู้นี้เป็นพาล
ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์
ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร ทั้งที่ปกตัตตะภิกษุทั้งหลายให้ปริวาส
ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต อphanอยู่ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์
ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงทำนียสกรรมแก่พระเสยยสกะ คือ ให้กลับถือนีลย
อีก นี่เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระเสยยสกะผู้นี้เป็นพาล
ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์
ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร ทั้งที่ปกตัตตะภิกษุทั้งหลายให้ปริวาส
ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต อphanอยู่ สงฆ์ทำนียสกรรมแก่
พระเสยยสกะ คือ ให้กลับถือนีลยอีก การทำนียสกรรมแก่พระเสยยสกะ
คือ ให้กลับถือนีลยอีก ชอบแก้ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง
ไม่ชอบแก้ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า พระเสยยสกะผู้นี้เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาท
ไม่สมควร อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร ทั้งที่
ปกตัตตะภิกษุทั้งหลายให้ปริวาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต
อphanอยู่ สงฆ์ทำนียสกรรมแก่พระเสยยสกะ คือ ให้กลับถือนีลยอีก

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

การทำนียบสรกรรมแก่พระเสยยสกะ คือ ให้กลับถือนิสัยอีก ชอบแก่
ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด
ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ของสงฆ์จึงฟัง
ข้าพเจ้า . . . ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้น
พึงพูด

นียบสรกรรม อันสงฆ์ทำแล้วแก่พระเสยยสกะ คือ ให้กลับ
ถือนิสัยอีก ชอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วย
อย่างนี้ ฯ

ลักษณะกรรมไม่เป็นธรรม ๑๒ หมวด

หมวดที่ ๑

[๔๕] ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำลับหลัง ๑ ไม่สอบถามก่อน
แล้วทำ ๑ ไม่ทำตามปฏิญาณ ๑

ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ฯ

หมวดที่ ๒

[๔๖] ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำเพราะไม่ต้อง
อาบัติ ๑ ทำเพราะอาบัติมิใช่เทศนาคามินี ๑ ทำเพราะอาบัติที่แสดงแล้ว ๑

ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ฯ

หมวดที่ ๓

[๔๗] ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ไม่ใจทกก่อนแล้วทำ ๑
ไม่ให้จำเลยให้การแล้วทำ ๑ ไม่ปรับอาบัติแล้วทำ ๑

ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ฯ

หมวดที่ ๔

[๔๘] ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำลับหลัง ๑
ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ฯ

หมวดที่ ๕

[๔๙] ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ไม่สอบถามก่อนแล้ว
ทำ ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ฯ

หมวดที่ ๖

[๕๐] ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ไม่ทำตามปฏิญาณ ๑
ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ฯ

หมวดที่ ๗

[๕๑] ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำเพราะไม่ต้อง
อาบัติ ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี

หมวดที่ ๘

[๕๒] ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำเพราะอาบัติมิ
ใช่เทศนาคามินี ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดุริกษทั้งหลาย นียบสรกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

หมวดที่ ๖

[๖๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับแล้ว คือ ทำตามปฏิญาณ ๑ ทำโดย
ธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

หมวดที่ ๗

[๖๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว คือ ทำเพราะต้องอาบัติ ๑ ทำ
โดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

หมวดที่ ๘

[๖๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว คือ ทำเพราะอาบัติเป็น
เทศนาคามินี ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

หมวดที่ ๙

[๖๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว คือ ทำเพราะอาบัตินิยังมิได้
แสดง ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๐

[๖๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว คือ โจทก่อนแล้วทำ ๑ ทำ
โดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๑

[๖๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว คือ ให้จำเลยให้การก่อนแล้ว
ทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๒

[๖๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว คือ ปรับอาบัติแล้วทำ ๑ ทำ
โดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิสกกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

ลักษณะกรรมเป็นธรรม ๑๒ หมวด จบ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด

หมวดที่ ๑

[๖๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ เมื่อสงฆ์จำนงจะพึง
ลงนิตยกรรมก็ได้ คือ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท
ก่อความอื้อฉาว ก่ออิริยาภยในสงฆ์ ๑ เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มี
มรรยาทไม่สมควร ๑ อยู่คู่ลูกศลกับคฤหัสถ์ ด้วยการคลุกคลีอันไม่สมควร ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะพึง
ลงนิตยกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๒

[๗๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
สงฆ์จำนงจะพึงลงนียสกรรมก็ได้ คือ เป็นผู้มศีลวิบัติ ในอธิศีล ๑ เป็นผู้ม
อาจารย์วิบัติ ในอธิอาจารย์ ๑ เป็นผู้มที่วิบัติ ในอดีตที่ฐิ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะพึง
ลงนียสกรรมก็ได้

หมวดที่ ๓

[๗๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์
จำนงจะพึงลงนียสกรรมก็ได้ คือ กล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ กล่าวติเตียน
พระธรรม ๑ กล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะพึง
ลงนียสกรรมก็ได้ ๖

หมวดที่ ๔

[๗๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงจะพึงลงนียสกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
คือ รูปหนึ่งเป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ก่อความอื้อ
ฉาว ก่ออิริยาบถในสงฆ์ ๑ รูปหนึ่งเป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรยาท
ไม่สมควร ๑ รูปหนึ่งอยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงจะพึงลงนียสกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
นี้แล ๖

หมวดที่ ๕

[๗๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงจะพึงลงนียสกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
แม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่งเป็นผู้มศีลวิบัติ ในอธิศีล ๑ รูปหนึ่งเป็นผู้มอาจารย์วิบัติ
ในอธิอาจารย์ ๑ รูปหนึ่งเป็นผู้มที่วิบัติ ในอดีตที่ฐิ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงจะพึงลงนียสกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
นี้แล ๖

หมวดที่ ๖

[๗๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงจะพึงลงนียสกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
แม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระธรรม ๑
รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงจะพึงลงนียสกรรมแกภิกษุ ๓ รูป
นี้แล ๖

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด จบ

วัตร ๑๘ ข้อ ในนียสกรรม

[๗๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุที่ถูกสงฆ์ลงนียสกรรมแล้วต้องประพฤดิ
โดยชอบ

วิธีประพฤดิโดยชอบในนียสกรรมนั้น ดังต่อไปนี้ :-

๑. ไม่พึงให้อุปสมบท
๒. ไม่พึงให้นิสัย
๓. ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติไว้แล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี
๖. ถูกสงฆ์ลงนียสกรรมเพราะอาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น
๗. ไม่พึงต้องอาบัติอื่นอันเช่นกัน
๘. ไม่พึงต้องอาบัติอันเลวทรามกว่านั้น
๙. ไม่พึงติกรรม
๑๐. ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
๑๑. ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ภิกษุผู้ติเตียน
๑๒. ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ภิกษุผู้ติเตียน
๑๓. ไม่พึงทำการไต่สวน
๑๔. ไม่พึงเริ่มอนุวาทาธิกรณ์
๑๕. ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๑๖. ไม่พึงโจทภิกษุอื่น
๑๗. ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ
๑๘. ไม่พึงช่วยภิกษุต่อภิกษุให้สู้อิริยาบถกัน ๖

วัตร ๑๘ ข้อ ในนียสกรรม จบ

วัตรที่ควรระงับและไม่ควรระงับ

[๗๖] ครั้งนั้น สงฆ์ได้ลงนียสกรรมแก่พระเสยสกะแล้ว คือ ให้
กลับถือนิสัยอีก เธอถูกสงฆ์ลงนียสกรรมแล้ว ของเสพ คบหา นั่งใกล้กัลยาณมิตร

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ขอให้แนะนำ ไตถาม ได้เป็นพหูสูต ข้าของ ในคัมภีร์ ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา เป็นผู้ฉลาด เจียบแหลม มีปัญญา เป็นลัทธิ มีความรังเกียจ ใครต่อ ลึกขาค เธอประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ เข้าไปหาภิกษุ ทั้งหลายแล้วกล่าวอย่างนี้ว่า อาวุโสทั้งหลาย ผมถูกสงฆ์ลงนียบกรรมแล้ว ได้ ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไรต่อไป ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

[๓๗] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้นสงฆ์จง ระเบียบนียบกรรมแก่ภิกษุเสยยสกะ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระเบียบนียบกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วย องค์กร ๕ คือ

๑. ให้อุปสมบท
๒. ให้นิสัย
๓. ให้สามเณรอุปฐาก
๔. รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ยังสั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์กร ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระเบียบ นียบกรรม ฯ

หมวดที่ ๒

[๓๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระเบียบนียบกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วย องค์กร ๕ แม้อื่นอีก คือ

๑. ถูกสงฆ์ลงนียบกรรมเพราะอาบัติใด ต้องอาบัตินั้น
๒. ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ต้องอาบัตินั้นแล้วทรมากว่านั้น
๔. ตีกรรม
๕. ตีภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์กร ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระเบียบ นียบกรรม ฯ

หมวดที่ ๓

[๓๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระเบียบนียบกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วย องค์กร ๘ คือ

๑. ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๒. ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ทำการไต่สวน
๔. เริ่มอนุวาทิกรรม
๕. ยิงภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. โจทภิกษุอื่น
๗. ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อิทธิกัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์กร ๘ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระเบียบ นียบกรรม ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด จบ

วัตรที่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

[๔๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระเบียบนียบกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วย องค์กร ๕ คือ

๑. ไม่ให้อุปสมบท
๒. ไม่ให้นิสัย
๓. ไม่ให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่สั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์กร ๕ นี้แล สงฆ์พึงระเบียบ นียบกรรม ฯ

หมวดที่ ๒

[๘๑] ดุกรกัษทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับนียสกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วย
องค์ ๕ แม้อันอื่นอีก คือ

๑. ถูกสงฆ์ลงนียสกรรมเพราะอาบัติใด ไม่ต้องอาบัตินั้น
๒. ไม่ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ไม่ต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๔. ไม่ติกรรม
๕. ไม่ติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดุกรกัษทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับนียสกรรม ฯ
หมวดที่ ๓

[๘๒] ดุกรกัษทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับนียสกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วย
องค์ ๘ คือ

๑. ไม่ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๒. ไม่ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ไม่ทำการไต่สวน
๔. ไม่เริ่มอนุวาทิกรณ์
๕. ไม่ยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. ไม่โจทภิกษุอื่น
๗. ไม่ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ไม่ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ดุกรกัษทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
นียสกรรม ฯ

วัตรที่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด จบ

วิธีระงับนียสกรรม

[๘๓] ดุกรกัษทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงระงับนียสกรรมอย่างนี้ คือ ภิกษุ
เสยยสกะนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ หม่ผ้าอุตราสงค์เจริยงบา ไหว้เท่าภิกษุผู้แก่
พรรษากว่า นั่งกระหย่งประคองอุณฺชิลแล้วกล่าวคำขอระงับนียสกรรมนั้นอย่างนี้
ว่าดังนี้ :-

คำขอระงับนียสกรรม

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าถูกสงฆ์ลงนียสกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หาย
เยื่อหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ ข้าพเจ้าขอระงับนียสกรรม

พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา
ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาระงับนียสกรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระเสยยสกะรูปนี้ ถูกสงฆ์
ลงนียสกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยื่อหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้
บัดนี้ขอระงับนียสกรรม ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึง
ระงับนียสกรรมแก่พระเสยยสกะ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระเสยยสกะรูปนี้ ถูกสงฆ์
ลงนียสกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยื่อหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้
บัดนี้ขอระงับนียสกรรม สงฆ์ระงับนียสกรรมแก่พระเสยยสกะ การ
ระงับนียสกรรมแก่พระเสยยสกะ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้
ผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า พระเสยยสกะรูปนี้ ถูกสงฆ์ลงนียสกรรมแล้ว ประพฤติโดย
ชอบ หายเยื่อหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ขอระงับนียสกรรม สงฆ์
ระงับนียสกรรมแก่พระเสยยสกะ การระงับนียสกรรมแก่พระเสยยสกะ
ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่าน
ผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า พระเสยยสกะรูปนี้ ถูกสงฆ์ลงนียสกรรมแล้ว ประพฤติ
โดยชอบ หายเยื่อหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ขอระงับนียสกรรม
สงฆ์ระงับนียสกรรมแก่พระเสยยสกะ การระงับนียสกรรมแก่พระ
เสยยสกะ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่าน
ผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

นियสกรรมอันสงฆ์ระงับแล้วแก่พระเสยยสกะ ชอบแก่สงฆ์
เหตุหนึ่งหนึ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ
จบนิยสกรรม ที่ ๒

ปัพพาทนียกรรม ที่ ๓

เรื่องภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะ

[๘๔] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุพวกอัสสชิและปัพพสกะ เป็นเจ้าถิ่น

ในชนบทกัฏฐาคีรี เป็นภิกษุอลัชชีเลวทราม ภิกษุพวกนั้นประพฤติอนาจารเห็นปาน
ดังนี้ คือ ปลูกต้นไม้ดอกเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นปลูกบ้าง รดน้ำเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่น
รดบ้าง เก็บดอกไม้เองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นเก็บบ้าง ร้อยกรองดอกไม้เองบ้าง ไร่ให้
ผู้อื่นร้อยกรองบ้าง ทำมาลัยต่อกันเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำมาลัยเรียงกัน
เองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำดอกไม้ช่อเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำดอกไม้
พุ่มเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำดอกไม้เทริดเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำดอกไม้
พวงเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำดอกไม้แฉ่งสำหรับประดับอกเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่น
ทำบ้าง ภิกษุพวกนั้นนำไปเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งมาลัยต่อกัน นำไปเอง
บ้าง ไร่ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งมาลัยเรียงกัน นำไปเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง
ซึ่งดอกไม้ช่อ นำไปเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้พุ่ม นำไปเองบ้าง ไร่ให้
ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้เทริด นำไปเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้พวง
นำไปเองบ้าง ไร่ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้แฉ่งสำหรับประดับอก เพื่อกุลสตรี
เพื่อกุลธิดา เพื่อกุมารีแห่งตระกูล เพื่อสะใภ้แห่งตระกูล เพื่อกุลทาสี ภิกษุ
พวกนั้นฉันอาหารในภาชนะอันเดียวกันบ้าง ตีมน้ำในขันใบเดียวกันบ้าง นั่งบน
อาสนะอันเดียวกันบ้าง นอนบนเตียงอันเดียวกันบ้าง นอนร่วมเครื่องลาดอันเดียว
กันบ้าง นอนคลุมผ้าห่มผืนเดียวกันบ้าง นอนร่วมเครื่องลาดและคลุมผ้าห่มรวม
กันบ้าง กับกุลสตรี กุลธิดา กุมารีแห่งตระกูล สะใภ้แห่งตระกูล กุลทาสี
ฉันอาหารในเวลาวิกาลบ้าง ตีมน้ำเมาบ้าง ทัดทรงดอกไม้ของหอมและเครื่องลูบไล้
บ้าง ฟ้อนรำบ้าง ขับร้องบ้าง ประโคมบ้าง เต้นรำบ้าง ฟ้อนรำกับหญิงฟ้อนรำบ้าง
ขับร้องกับหญิงฟ้อนรำบ้าง ประโคมกับหญิงฟ้อนรำบ้าง เต้นรำกับหญิงฟ้อนรำบ้าง
ฟ้อนรำกับหญิงขับร้องบ้าง ขับร้องกับหญิงขับร้องบ้าง ประโคมกับหญิงขับร้องบ้าง
เต้นรำกับหญิงขับร้องบ้าง ฟ้อนรำกับหญิงประโคมบ้าง ขับร้องกับหญิงประโคมบ้าง
ประโคมกับหญิงประโคมบ้าง เต้นรำกับหญิงประโคมบ้าง ฟ้อนรำกับหญิงเต้นรำบ้าง
ขับร้องกับหญิงเต้นรำบ้าง ประโคมกับหญิงเต้นรำบ้าง เต้นรำกับหญิงเต้นรำบ้าง
เล่นหมากรุกแถวละแปดตาบ้าง เล่นหมากรุกแถวละสิบตาบ้าง เล่นหมากเก็บบ้าง
เล่นชิงนางบ้าง เล่นหมากไหบ้าง เล่นโยนบ่วงบ้าง เล่นไม้หึ่งบ้าง เล่นฟาดให้
เป็นรูปต่างๆ บ้าง เล่นสะก้างบ้าง เล่นเป่าใบไม้บ้าง เล่นไถน้อยๆ บ้าง เล่น
หกคะเมนบ้าง เล่นไม้กั้นบ้าง เล่นดวงทรายด้วยใบไม้บ้าง เล่นร่อนน้อยๆ บ้าง
เล่นร่อนน้อยๆ บ้าง เล่นเขียนทายบ้าง เล่นทายใจบ้าง เล่นเลียนคนพิการบ้าง
หัดขี่ช้างบ้าง หัดขี่ม้าบ้าง หัดขี่รถบ้าง หัดยิงธนูบ้าง หัดเพลงอาวุธบ้าง รัง
ผลัดช้างบ้าง รังผลัดม้าบ้าง รังผลัดรถบ้าง รังขับกันบ้าง รังเปี้ยวกันบ้าง ฝ่าปากบ้าง
ปรบมือบ้าง ปล้ำกันบ้าง ชกมวยกันบ้าง ปลูกผ้าสังฆาฏิ ณ กลางสถานเต็นรำแล้ว
พูดกับหญิงฟ้อนรำอย่างนี้ว่า น้องหญิง เธอจงฟ้อนรำ ณ ที่นี้ ดังนี้บ้าง ให้การ
ค่านับบ้าง ประพฤติอนาจารมีอย่างต่างๆ บ้าง ฯ

อุบาสกเล่าเรื่องให้พระฟัง

[๘๕] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งจำพรรษาในแคว้นกาสี เดินทาง
ไปพระนครสาวัตถี เพื่อเฝ้าพระผู้มีพระภาค ถึงชนบทกัฏฐาคีรีแล้ว ครั้นเวลาเช้า
ภิกษุนั้นครองอินทราวาส ถือบาตรจีวรเข้าไปบิณฑบาตยังชนบทกัฏฐาคีรี มีอาการ
เดินไป ถอยกลับ แลเหลียว คู้แขน เขยียดแขน นำเลื่อมใส มีจักษุทอดลง
สมบุรณ์ด้วยอิริยาบถ

คนทั้งหลายเห็นภิกษุรูปนั้น แล้วพูดอย่างนี้ว่า ภิกษุรูปนี้เป็นใคร ดูคล้ายคน
ไม่ค่อยมีกำลัง เหมือนคนอ่อนแอ เหมือนคนมีหน้าสยิว ใครเล่าจักถวายบิณฑบาต
แก่ท่านผู้เข้าไปเที่ยวบิณฑบาตรูปนี้ ส่วนพระผู้เป็นเจ้าของเหล่าพระอัสสชิ และพระ
ปณิพพสกะของพวกเรา เป็นผู้อ่อนโยน พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน ยิ้มแย้มก่อน
มักพูดว่า มาเถิด มาดีแล้ว มีหน้าไม่สยิว มีหน้าชื่นบาน มักพูดก่อน ใครๆ ก็
ต้องถวายบิณฑบาตแก่ท่านเหล่านั้น

อุบาสกคนหนึ่งได้แลเห็นภิกษุรูปนั้น กำลังเที่ยวบิณฑบาตอยู่ในชนบท
กัฏฐาคีรี ครั้นแล้วจึงเข้าไปหาภิกษุรูปนั้น กราบเรียนถามภิกษุรูปนั้นว่า พระคุณเจ้า
ได้บิณฑบาตบ้างไหม ขอรับ

ภิกษุรูปนั้นตอบว่า ยังไม่ได้บิณฑชะเลย จะ

อบาสกกล่าวอาราธนาว่า นิมนต์ไปเรือนผมเถิด ขอรับ แล้วนำภิกษุรูปนั้น
ไปเรือน นิมนต์ให้ฉันแล้วเรียนถามว่า พระคุณเจ้าจักไปที่ไหน ขอรับ

ภ. อาตมาจักไปพระนครสาวัตถี เพื่อเฝ้าพระผู้มีพระภาค

อ. ถ้าเช่นนั้น ขอพระคุณเจ้า จงกราบถวายบังคมพระบาทของ
พระผู้มีพระภาคด้วยเศียรเกล้า และขอจงกราบทูลตามถ้อยคำของผมนี้นี้ว่า
พระพุทธเจ้าข้า วัดในชนบทกัฎฐาคีรีโธรม ภิกษุพวกอัสสชิวและปณิพพสกะ
เป็นเจ้าถิ่นในชนบทกัฎฐาคีรี เป็นภิกษุอลัชชี เลวทราม พวกเธอประพฤตินาจาร
เห็นปานดังนี้ คือ ปลุกต้นไม้ออกเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นปลุกบ้าง รดน้ำเองบ้าง
ไซ้ให้ผู้อื่นรดบ้าง เก็บดอกไม้เองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นเก็บบ้าง ร้อยกรองดอกไม้เองบ้าง
ไซ้ให้ผู้อื่นร้อยกรองบ้าง ทำมาลัยต่อกันเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำมาลัยเรียง
กันเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำดอกไม้ช่อเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำดอกไม้
พุ่มเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำดอกไม้เทริดเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำ
ดอกไม้พวงเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ทำดอกไม้แฉงสำหรับประดับอกเองบ้าง
ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ภิกษุพวกนั้นนำไปเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งมาลัยต่อกัน
นำไปเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งมาลัยเรียงกัน นำไปเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่น
นำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้ช่อ นำไปเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้พุ่ม
นำไปเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้เทริด นำไปเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่น
นำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้พวง นำไปเองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้แฉง
สำหรับประดับอก เพื่อกุลสตรี เพื่อกุลธิดา เพื่อกุมารีแห่งตระกูล เพื่อสะใภ้
แห่งตระกูล เพื่อกุลทาสี ภิกษุพวกนั้นฉันอาหารในภาชนะอันเดียวกันบ้าง ตีมน้ำ
ในขันใบเดียวกันบ้าง นั่งบนอาสนะอันเดียวกันบ้าง นอนบนเตียงอันเดียวกันบ้าง
นอนรวมเครื่องลาดอันเดียวกันบ้าง นอนคลุมผ้าห่มผืนเดียวกันบ้าง นอนรวม
เครื่องลาดและคลุมผ้าห่มร่วมกันบ้าง กับกุลสตรี กุลธิดา กุมารีแห่งตระกูล
สะใภ้แห่งตระกูล กุลทาสี ฉันอาหารในเวลาวิกาลบ้าง ตีมน้ำเมวบ้าง ทัดทรง
ดอกไม้ของหอมและเครื่องลูบไล้บ้าง ฟ้อนรำบ้าง ขับร้องบ้าง ประโคมบ้าง
เต้นรำบ้าง ฟ้อนรำกับหญิงฟ้อนรำบ้าง ขับร้องกับหญิงฟ้อนรำบ้าง ประโคม
กับหญิงฟ้อนรำบ้าง เต้นรำกับหญิงฟ้อนรำบ้าง ฟ้อนรำกับหญิงขับร้องบ้าง ขับร้อง
กับหญิงขับร้องบ้าง ประโคมกับหญิงขับร้องบ้าง เต้นรำกับหญิงขับร้องบ้าง ฟ้อนรำ
กับหญิงประโคมบ้าง ขับร้องกับหญิงประโคมบ้าง ประโคมกับหญิงประโคมบ้าง
เต้นรำกับหญิงประโคมบ้าง ฟ้อนรำกับหญิงเต้นรำบ้าง ขับร้องกับหญิงเต้นรำบ้าง
ประโคมกับหญิงเต้นรำบ้าง เต้นรำกับหญิงเต้นรำบ้าง เล่นหมากรุกแถวละแปดตา
บ้าง เล่นหมากรุกแถวละสิบตาบ้าง เล่นหมากเก็บบ้าง เล่นชิงนางบ้าง เล่น
หมากไหบ้าง เล่นโยนบ่วงบ้าง เล่นไม้หึ่งบ้าง เล่นฟาดให้เป็นรูปต่างๆ บ้าง
เล่นสะก้าบ้าง เล่นเป่าใบไม้บ้าง เล่นไถน้อยๆ บ้าง เล่นหกคะเมนบ้าง เล่น
ไม้กั้งหันบ้าง เล่นตวงทรายด้วยใบไม้บ้าง เล่นรถน้อยๆ บ้าง เล่นรถน้อยๆ บ้าง
เล่นเขียนทายบ้าง เล่นทายใจบ้าง เล่นเลียนคนพิการบ้าง หัดขี่ช้างบ้าง หัด
ขี่ม้าบ้าง หัดขี่รถบ้าง หัดยิงธนูบ้าง หัดเพลงอาวุธบ้าง รังผลัดช้างบ้าง รังผลัด
ม้าบ้าง รังผลัดรถบ้าง รังขี่กันบ้าง รังเปี้ยวกันบ้าง ผิวปากบ้าง ปรบมือบ้าง
ปล้ำกันบ้าง ขกมวยกันบ้าง ปลูกผ้าสังฆาฏิ ณ กลางสถานเต็นรำ แล้วพุดกับ
หญิงฟ้อนรำอย่างนี้ว่า น้องหญิง เธอจงฟ้อนรำ ณ ที่นี้ ดังนี้บ้าง ให้การคำนับบ้าง
ประพฤตินาจารมีอย่างต่างๆ บ้าง เมื่อก่อนชาวบ้านยังมีศรัทธาเลื่อมใส แต่เดี๋ยวนี้
เขาไม่ศรัทธาไม่เลื่อมใสแล้ว แม่ทานประจำของสงฆ์ก่อนๆ บัดนี้ทายกทายิกา
ได้ตัดขาดแล้ว ภิกษุมีศีลเป็นที่รักยอมหลีกเลี่ยงไป ภิกษุเลวทรามอยู่ครอง
พระพุทธเจ้าข้า ข้าพระพุทธเจ้าขอประทานพระวโรกาส พระผู้มีพระภาคพึงส่ง
ภิกษุทั้งหลาย ไปสู่ชนบทกัฎฐาคีรีเถิด เพื่อวัดในชนบทกัฎฐาคีรีนี้จะพึงตั้งมั่นอยู่

ภิกษุรูปนั้นรับคำของอุบาสกนั้นแล้ว ลุกจากอาสนะหลีกไปโดยทาง
พระนครสาวัตถี ถึงพระนครสาวัตถี พระวิหารเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิก
คหบดี โดยลำดับ เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคแล้วนั่ง
ณ ที่เคารวนข้างหนึ่ง ฯ

พุทธประเพณี

[๘๖] ก็การที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทั้งหลาย ทรงปราศรัยกับพระ
อาคันตุกะทั้งหลาย นั้นเป็นพุทธประเพณี

ทรงปฏิสันถาร

ลำดับนั้นพระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามภิกษุรูปนั้นว่า ดูกรภิกษุ ร่างกาย
ของเธอยังพอสอดได้หรือ ยังพอให้เป็นไปได้หรือ เธอเดินทางมาด้วยความลำบาก

น้อยหรือ และเธอมาจากไหน

ภิกษุรูปนั้นกราบทูลว่า ข้าพระพุทธเจ้ายังพอนทนได้ พระพุทธเจ้าข้า
ยังพอให้เป็นไปได้ พระพุทธเจ้าข้า และข้าพระพุทธเจ้าเดินทางมา มีความ
ลำบากเล็กน้อย ข้าพระพุทธเจ้าจำพรรษาในแคว้นกาสิแล้ว เมื่อจะมายังพระนคร
สาวัตถี เพื่อเฝ้าพระผู้มีพระภาค ได้ผ่านชนบทกัฏฐาคีรี พระพุทธเจ้าข้า ครั้น
เวลาเช้า ข้าพระพุทธเจ้าครองอินทราวาสก ถือบาตรจีวรเข้าไปบิณฑบาตยังชนบท
กัฏฐาคีรี อุบาสกคนหนึ่ง ได้แลเห็นข้าพระพุทธเจ้ากำลังเที่ยวบิณฑบาตอยู่ใน
ชนบทกัฏฐาคีรี ครั้นแล้ว ได้เข้าไปหาข้าพระพุทธเจ้า กราบไหว้ข้าพระพุทธเจ้าแล้ว
ถามว่า ท่านได้บิณฑบาตใหม่ ขอรับ ข้าพระพุทธเจ้าตอบว่า ยังไม่ได้บิณฑบา
ตเลยจะ เขาพูดว่า นิมนต์ไปเรื่อนผมเถิด ขอรับ แล้วนำข้าพระพุทธเจ้าไปเรื่อน
ให้ฉันแล้วถามว่า พระคุณเจ้าจักไปที่ไหน ขอรับ ข้าพระพุทธเจ้าตอบว่า จัก
ไปพระนครสาวัตถี เพื่อเฝ้าพระผู้มีพระภาคจะ เขาพูดว่า ท่านขอรับ ถ้าเช่นนั้น
ขอท่านจงกราบถวายบังคมพระบาทของพระผู้มีพระภาค ด้วยเศียรเกล้า และ
ของกราบทูลตามถ้อยคำของกระผมอย่างนี้ว่า พระพุทธเจ้าข้า วัดในชนบทกัฏฐาคีรี
ไพธม ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพลกะเป็นเจ้าถิ่นในชนบทกัฏฐาคีรี เป็น
ภิกษุอลัชชี เลวทราม พวกเธอประพฤตินาจารย์เห็นปานนี้ คือ ปลูกต้นไม้ดอก
เองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นปลูกบ้าง . . . ประพฤตินาจารย์มีอย่างต่างๆ บ้าง เมื่อก่อน
ชาวบ้านยังมีศรัทธาเลื่อมใส แต่เดี๋ยวนี้เขาไม่ศรัทธาไม่เลื่อมใสแล้ว แม้นาน
ประจำของสงฆ์ก่อนๆ บัดนี้หายกหายิกาได้ตัดขาดแล้ว ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก
ย่อมหลีกเลี่ยงไป ภิกษุเลวทรามอยู่ครอง พระพุทธเจ้าข้า ข้าพระพุทธเจ้าขอ
ประทานพระวโรกาส พระองค์ควรส่งภิกษุทั้งหลายไปสู่ชนบทกัฏฐาคีรี เพื่อวัด
ในชนบทกัฏฐาคีรีนี้ จะพึงตั้งมีน้อย ดังนี้ ข้าพระพุทธเจ้ามาจากชนบทกัฏฐาคีรีนั้น
พระพุทธเจ้าข้า ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๘๗] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ ในเพราะเหตุ
เป็นคำมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุ
ทั้งหลาย ชาวว่า ภิกษุพวกอัสสชิและปณิพพลกะ เป็นเจ้าถิ่นในชนบทกัฏฐาคีรี เป็น
ภิกษุอลัชชี เลวทราม พวกเธอประพฤตินาจารย์เห็นปานดังนี้ คือ ปลูกต้นไม้ดอก
เองบ้าง ไซ้ให้ผู้อื่นปลูกบ้าง . . . ประพฤตินาจารย์มีอย่างต่างๆ บ้าง เมื่อก่อนชาว
บ้านยังมีศรัทธาเลื่อมใส แต่เดี๋ยวนี้เขาไม่ศรัทธาไม่เลื่อมใสแล้ว แม้นาน
ประจำของสงฆ์ก่อนๆ บัดนี้หายกหายิกาได้ตัดขาดแล้ว ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก
ย่อมหลีกเลี่ยงไป ภิกษุเลวทรามอยู่ครอง ดังนี้ จริ่งหรือ

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จริ่ง พระพุทธเจ้าข้า
ทรงติเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงติเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของ
โมฆบุรุษเหล่านั้นนั้น ไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควร ไม่ใช่กิจของสมณะ ไซ้ไม่ได้
ไม่ควรทำ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย โฉน ภิกษุโมฆบุรุษเหล่านั้นจึงได้ประพฤตินาจารย์
เห็นปานดังนี้ คือ ได้ปลูกต้นไม้ดอกเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นปลูกบ้าง ได้รดน้ำ
เองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นรดบ้าง ได้เก็บดอกไม้เองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นเก็บบ้าง ได้
ร้อยกรองดอกไม้เองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นร้อยกรองบ้าง ได้ทำมาลัยต่อกันเองบ้าง
ได้ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ได้ทำมาลัยเรียงกันเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ได้ทำ
ดอกไม้ช่อเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ได้ทำดอกไม้พุ่มเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่น
ทำบ้าง ได้ทำดอกไม้เทริดเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ได้ทำดอกไม้พวงเองบ้าง
ได้ไซ้ให้ผู้อื่นทำบ้าง ได้ทำดอกไม้แฉงสำหรับประดับอกเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่น
ทำบ้าง พวกเธอได้นำไปเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งมาลัยต่อกัน ได้นำ
ไปเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งมาลัยเรียงกัน ได้นำไปเองบ้าง ได้ไซ้ให้
ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้ช่อ ได้นำไปเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่ง
ดอกไม้พุ่ม ได้นำไปเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้เทริด
ได้นำไปเองบ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้พวง ได้นำไปเอง
บ้าง ได้ไซ้ให้ผู้อื่นนำไปบ้าง ซึ่งดอกไม้แฉงสำหรับประดับอก เพื่อกุลสตรี
เพื่อกุลริดา เพื่อกุมารีแห่งตระกูล เพื่อสะใภ้แห่งตระกูล เพื่อกุลทาสี พวก
เธอได้ฉันอาหารในภาชนะอันเดียวกันบ้าง ได้ดื่มน้ำในขันใบเดียวกันบ้าง ได้นั่ง
บนอาสนะอันเดียวกันบ้าง ได้นอนบนเตียงอันเดียวกันบ้าง ได้นอนร่วมเครื่องลาด
อันเดียวกันบ้าง ได้นอนคลุมผ้าห่มผืนเดียวกันบ้าง ได้นอนร่วมเครื่องลาดและ
คลุมผ้าห่มร่วมกันบ้างกับกุลสตรี กุลธิดา กุมารีแห่งตระกูล สะใภ้แห่งตระกูล

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

กุลทาสี ได้ฉันอาหารในเวลาวิกาลบ้าง ได้ดื่มน้ำเมาบ้าง ได้ตัดทรงดอกไม้ของหอม และเครื่องลูบไล้บ้าง ได้ฟ้อนรำบ้าง ได้ขับร้องบ้าง ได้ประโคมบ้าง ได้เต้นรำบ้าง ได้ฟ้อนรำกับหญิงฟ้อนรำบ้าง ได้ขับร้องกับหญิงฟ้อนรำบ้าง ได้ประโคมกับหญิงฟ้อนรำบ้าง ได้เต้นรำกับหญิงฟ้อนรำบ้าง ได้ฟ้อนรำกับหญิงขับร้องบ้าง ได้ขับร้องกับหญิงขับร้องบ้าง ได้ประโคมกับหญิงขับร้องบ้าง ได้เต้นรำกับหญิงขับร้องบ้าง ได้ฟ้อนรำกับหญิงประโคมบ้าง ได้ขับร้องกับหญิงประโคมบ้าง ได้ประโคมกับหญิงประโคมบ้าง ได้เต้นรำกับหญิงประโคมบ้าง ได้ฟ้อนรำกับหญิงเต้นรำบ้าง ได้ขับร้องกับหญิงเต้นรำบ้าง ได้ประโคมกับหญิงเต้นรำบ้าง ได้เต้นรำกับหญิงเต้นรำบ้าง ได้เล่นหมากรุกแถวละแปดตาบ้าง ได้เล่นหมากรุกแถวละสิบตาบ้าง ได้เล่นหมากเก็บบ้าง ได้เล่นชิงนางบ้าง ได้เล่นหมากไหบ้าง ได้เล่นโยนห่วงบ้าง ได้เล่นไม้หึ่งบ้าง ได้เล่นฟาดให้เป็นรูปต่างๆ บ้าง ได้เล่นสะกาบ้าง ได้เล่นเป่าใบไม้บ้าง ได้เล่นโกนน้อยๆ บ้าง ได้เล่นหกคะเมนบ้าง ได้เล่นไม้กึ่งหินบ้าง ได้เล่นตวงทรายด้วยใบไม้บ้าง ได้เล่นรถน้อยๆ บ้าง ได้เล่นรถน้อยๆ บ้าง ได้เล่นเขียนทาบบ้าง ได้เล่นทาบใจบ้าง ได้เล่นเลียนคนพิการบ้าง ได้หัดขี่ช้างบ้าง ได้หัดขี่ม้าบ้าง ได้หัดขี่รถบ้าง ได้หัดยิงธนูบ้าง ได้หัดเพลงอาวุธบ้าง ได้วิ่งผลัดช้างบ้าง ได้วิ่งผลัดม้าบ้าง ได้วิ่งผลัดรถบ้าง ได้วิ่งซัดกันบ้าง ได้วิ่งเปี้ยวกันบ้าง ได้ผิวปากบ้าง ได้ปรบมือบ้าง ได้ปล้ำกันบ้าง ได้ชกมวยกันบ้าง ปลูกผ้าสังฆาฏิ ณ กลางสถานที่เต็นรำแล้ว ได้พูดกับหญิงฟ้อนรำอย่างนี้ว่า น้องหญิง เธอจงฟ้อนรำ ณ ที่นี้ ดังนี้บ้าง ได้ให้การคำนับบ้าง ได้ประพุดตอานาจารย์อย่างต่างๆ บ้าง เมื่อก่อนชาวบ้านยังมีศรัทธาเลื่อมใส แต่เดี๋ยวนี้เขาไม่ศรัทธาไม่เลื่อมใสแล้ว แม่ทานประจำของสงฆ์ก่อนๆ บัดนี้หายกหายิกาได้ ตัดขาดแล้ว ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รักยอมหลีกเลี่ยงไป ภิกษุเลวทรามอยู่ครองเสลา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของโมฆบุรุษเหล่านั้นนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้ว ทรงทำธรรมิกถา รับสั่งกะพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะว่า ไปเถิด สารีบุตรและโมคคัลลานะ พวกเธอไปถึงชนบทกัฎฐาคีรีแล้วจงทำปีพพานิยกรรมแก่ภิกษุพวกอัสสขิ และพระปณิพพสกะจากชนบทกัฎฐาคีรี เพราะภิกษุพวกนั้นเป็นสังฆวิธรรมาธิการของพวกเขา

พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะกราบทูลถามว่า พวกข้าพเจ้าพระพุทธเจ้า จะทำปีพพานิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระอัสสขิและพระปณิพพสกะจากชนบทกัฎฐาคีรี ได้ด้วยวิธีไร เพราะภิกษุพวกนั้นดร้าย หยาบคาย พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรสารีบุตรและโมคคัลลานะ ถ้าเช่นนั้นพวกเธอจงไปพร้อมด้วยภิกษุหลายๆ รูป

พระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะกราบทูลรับสนองพระผู้มีพระภาคว่า อย่างนั้นพระพุทธเจ้าข้า ฯ

วิธีทำปีพพานิยกรรม

[๘๘] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แลปีพพานิยกรรมพึงทำอย่างนี้ คือ พึงใจภิกษุพวกอัสสขิและพระปณิพพสกะก่อน ครั้นแล้วพึงให้พวกเขาให้การ แล้วพึงปรับอาบัติ ครั้นแล้ว ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาทำปีพพานิยกรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระอัสสขิและพระปณิพพสกะเหล่านี้ เป็นผู้ประทุษร้ายสกุล มีความประพุดตอานากรรม ความประพุดตอานากรรมของภิกษุเหล่านี้ เขาได้เห็นอยู่ด้วย เขาได้ยินอยู่ด้วย และสกลทั้งหลายถูกภิกษุเหล่านี้ประทุษร้ายแล้ว เขาได้เห็นอยู่ด้วย เขาได้ยินอยู่ด้วย ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงนี้แล้ว สงฆ์พึงทำปีพพานิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระอัสสขิและพระปณิพ-

* พสกะจากชนบทกัฎฐาคีรีว่า ภิกษุพวกพระอัสสขิ และพระปณิพพสกะไม่พึงอยู่ในชนบทกัฎฐาคีรี นี่เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระอัสสขิและพระปณิพพสกะเหล่านี้เป็นผู้ประทุษร้ายสกุล มีความประพุดตอานากรรม ความประพุดตอานากรรมของภิกษุเหล่านี้ เขาได้เห็นอยู่ด้วย เขาได้ยินอยู่ด้วย และสกลทั้งหลายถูกภิกษุเหล่านี้ประทุษร้ายแล้ว เขาได้เห็นอยู่ด้วย เขาได้ยินอยู่ด้วย สงฆ์ทำปีพพานิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระอัสสขิและพระปณิพพสกะจากชนบทกัฎฐาคีรีว่า ภิกษุพวกพระอัสสขิและพระปณิพพสกะไม่พึงอยู่ในชนบทกัฎฐาคีรี การทำปีพพา-

* นิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระอัสสขิและพระปณิพพสกะจากชนบทกัฎฐาคีรี

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ว่า ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะไม่พึงอยู่ในชนบทกัฎฐาคีรี
ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่าน
ผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะเหล่านี้เป็นผู้ประทุษ
ร้ายสกุล มีความประพฤติเลวทราม ความประพฤติเลวทรามของภิกษุ
เหล่านี้ เขาได้เห็นอยู่ด้วย เขา ได้ยินอยู่ด้วย และสกุลทั้งหลายถูกภิกษุ
เหล่านี้ประทุษร้ายแล้ว เขาได้เห็นอยู่ด้วย เขาได้ยินอยู่ด้วย สงฆ์ทำ
ปีพพาชนิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะ จากชนบท
กัฎฐาคีรีว่า ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะ ไม่พึงอยู่ในชนบท
กัฎฐาคีรี การทำปีพพาชนิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระอัสสชิ และพระปณิพ-
*พสกะจากชนบทคิรีว่า ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะไม่พึง
อยู่ในชนบทกัฎฐาคีรี ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่
ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะเหล่านี้ เป็นผู้
ประทุษร้ายสกุล มีความประพฤติเลวทราม ความเลวทรามของภิกษุ
เหล่านี้ เขาได้เห็นอยู่ด้วย เขา ได้ยินอยู่ด้วย และสกุลทั้งหลายถูก
ภิกษุเหล่านี้ประทุษร้ายแล้ว เขาได้เห็นอยู่ด้วย เขาได้ยินอยู่ด้วย
สงฆ์ทำปีพพาชนิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะ จาก
ชนบทกัฎฐาคีรีว่า ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะ ไม่พึงอยู่ใน
ชนบทกัฎฐาคีรี การทำปีพพาชนิยกรรมแก่ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระ
ปณิพพสกะจากชนบทกัฎฐาคีรีว่า ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะ
ไม่พึงอยู่ในชนบทกัฎฐาคีรี ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง
ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ปีพพาชนิยกรรม สงฆ์ทำแล้วแก่ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระ
ปณิพพสกะ จากชนบทกัฎฐาคีรีว่า ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพ-
*สกะ ไม่พึงอยู่ในชนบทกัฎฐาคีรี ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงมี ข้าพเจ้า
ทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๆ

ลักษณะกรรมไม่เป็นธรรม ๑๒ หมวด

หมวดที่ ๑

[๘๘] ดูกิริยาทั้งหลาย ปีพพาชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ เป็น
กรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำลับหลัง ๑ ไม่
สอบถามก่อนแล้วทำ ๑ ทำไม่ตามปฏิญาณ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปีพพาชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็น
กรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๒

[๘๙] ดูกิริยาทั้งหลาย ปีพพาชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่น
อีก เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำเพราะ
ไม่ต้องอาบัติ ๑ ทำเพราะอาบัติมิใช่เป็นเทศนาคามินี ๑ ทำเพราะอาบัติที่แสดง
แล้ว ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปีพพาชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็น
กรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๓

[๙๐] ดูกิริยาทั้งหลาย ปีพพาชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้
แม้อื่นอีก เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ไม่ใจท
ก่อนแล้วทำ ๑ ไม่ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ไม่ปรับอาบัติแล้วทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปีพพาชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็น
กรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๔

[๙๑] ดูกิริยาทั้งหลาย ปีพพาชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้
อื่นอีก เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำลับหลัง ๑
ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นนารคทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปีพพาชนิยกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี ๆ

หมวดที่ ๕

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว คือ ให้จำเลยให้การก่อน
แล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปิพพาทนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๒

[๑๐๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปิพพาทนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้
อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว คือ ปรับอาบัติแล้วทำ ๑
ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปิพพาทนียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรม
เป็นธรรม เป็นวินัย และระงับได้แล้ว ฯ

ลักษณะกรรมเป็นธรรม ๑๒ หมวด จบ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๑๔ หมวด

หมวดที่ ๑

[๑๐๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ เมื่อสงฆ์จำนงจะ
ฟังลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ คือ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการ
วิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออิริยในสงฆ์ ๑ เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก
มีมรรยาทไม่สมควร ๑ อยู่คลุกคลีกับภคิณีด้วย การคลุกคลีอื่นไม่สมควร ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะฟัง
ลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๒

[๑๐๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์
จำนงจะฟังลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ คือ เป็นผู้มีศีลวิบัติ ในอธิศีล ๑ เป็นผู้
มีอาจารย์ในอธิจาร ๑ เป็นผู้ที่มีวิบัติ ในอดีตที่ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะฟัง
ลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๓

[๑๐๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์
จำนงจะฟังลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ คือ กล่าวติเตียนพระพุทธรเจ้า ๑ กล่าวติเตียน
พระธรรม ๑ กล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะฟัง
ลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๔

[๑๐๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อ
สงฆ์จำนงจะฟังลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ คือ เล่นคะนองกาย ๑ เล่นคะนองวาจา ๑
เล่นคะนองกายและวาจา ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะฟัง
ลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๕

[๑๐๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อ
สงฆ์จำนงจะฟังลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ คือ ประพฤติอนาจารทางกาย ๑ ประพฤติ
อนาจารทางวาจา ๑ ประพฤติอนาจารทางกายและวาจา ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะฟัง
ลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๖

[๑๑๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อ
สงฆ์จำนงจะฟังลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ คือ บังอาจลบล้างพระบัญญัติทางกาย ๑
บังอาจลบล้างพระบัญญัติทางวาจา ๑ บังอาจลบล้างพระบัญญัติทางกายและวาจา ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะฟัง
ลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๗

[๑๑๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อ
สงฆ์จำนงจะฟังลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ คือ ประกอบมิถฉาชีพทางกาย ๑ ประกอบ
มิถฉาชีพทางวาจา ๑ ประกอบมิถฉาชีพทางกายและวาจา ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงจะฟัง
ลงปิพพาทนียกรรมก็ได้ ฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

หมวดที่ ๘

[๑๑๒] ดุกริกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนียกรรมแก
ภิกษุ ๓ รูป คือ รูปหนึ่งเป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท
ก่อความเอื้อฉาว ก่ออิริการในสงฆ์ ๑ รูปหนึ่งเป็นพาล ไม่ฉลาด มีวิบัติมาก
มีมรรยาทไม่สมควร ๑ รูปหนึ่งอยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ ด้วยการคลุกคลีอื่น ไม่
สมควร ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุ ๓ รูปนี้แล เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลง
ปีพพาชนียกรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๙

[๑๑๓] ดุกริกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนียกรรมแก
ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีกก็ได้ คือ รูปหนึ่งเป็นผู้มีศีลวิบัติ ในอธิศีล ๑ รูปหนึ่งเป็น
ผู้มีอาจารย์วิบัติ ในอธยาจารย์ ๑ รูปหนึ่งเป็นผู้มีที่ฐิวิบัติ ในอดีตที่ฐิ ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุ ๓ รูปนี้แล เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนีย
กรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๑๐

[๑๑๔] ดุกริกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนียกรรมแก
ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีกก็ได้ คือ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ รูปหนึ่งกล่าว
ติเตียนพระธรรม ๑ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุ ๓ รูปนี้แล เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนีย
กรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๑๑

[๑๑๕] ดุกริกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนียกรรมแก
ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีกก็ได้ คือ รูปหนึ่งเล่นคะนองกาย ๑ รูปหนึ่งเล่นคะนอง
วาจา ๑ รูปหนึ่งเล่นคะนองกายและวาจา ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุ ๓ รูปนี้แล เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนีย
กรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๑๒

[๑๑๖] ดุกริกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนียกรรมแก
ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีกก็ได้ คือ รูปหนึ่งประพฤตินาจารย์ทางกาย ๑ รูปหนึ่ง
ประพฤตินาจารย์ทางวาจา ๑ รูปหนึ่งประพฤตินาจารย์ทางกายและวาจา ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุ ๓ รูปนี้แล เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนีย
กรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๑๓

[๑๑๗] ดุกริกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนียกรรมแก
ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีกก็ได้ คือ รูปหนึ่งบังอาจลบล้างพระบัญญัติทางกาย ๑ รูปหนึ่ง
บังอาจลบล้างพระบัญญัติทางวาจา ๑ รูปหนึ่งบังอาจลบล้างพระบัญญัติทางกายและ
วาจา ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุ ๓ รูปนี้แล เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนีย-
*กรรมก็ได้ ฯ

หมวดที่ ๑๔

[๑๑๘] ดุกริกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนียกรรมแก
ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีกก็ได้ คือ รูปหนึ่งประกอบมัจฉาชีพทางกาย ๑ รูปหนึ่ง
ประกอบมัจฉาชีพทางวาจา ๑ รูปหนึ่งประกอบมัจฉาชีพทางกายและวาจา ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุ ๓ รูปนี้แล เมื่อสงฆ์จ้านงจะฟังลงปีพพาชนีย-
*กรรมก็ได้ ฯ

ข้อที่สงฆ์จ้านง ๑๔ หมวด จบ

วัตร ๑๘ ข้อในปีพพาชนียกรรม

[๑๑๙] ดุกริกษุทั้งหลาย ภิกษุที่ถูกสงฆ์ลงปีพพาชนียกรรมแล้ว ต้อง
ประพฤติดุโดยชอบ

วิธีประพฤติดุโดยชอบในปีพพาชนียกรรมนั้น ดังต่อไปนี้ :-

๑. ไม่พึงให้อุปสมบท
๒. ไม่พึงให้ศีล
๓. ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๖. ถูกสงฆ์ลงปีพพานิยกรรมเพราะอาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น
๗. ไม่พึงต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๘. ไม่พึงต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๙. ไม่พึงติกรรม
๑๐. ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
๑๑. ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๑๒. ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๑๓. ไม่พึงทำการไต่สวน
๑๔. ไม่พึงเริ่มอนุวาทิกรณ
๑๕. ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๑๖. ไม่พึงใจภิกษุอื่น
๑๗. ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ
๑๘. ไม่พึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน ฯ

วัตร ๑๘ ข้อ ในปีพพานิยกรรม จบ

ภิกษุสงฆ์เดินทางไปลงโทษ

[๑๒๐] ครั้งนั้น ภิกษุสงฆ์มีพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะเป็นประมุขได้ไปสู่ชนบททักขิณทิวา แล้วลงปีพพานิยกรรมแก่พวกภิกษุอัสสขิและปุนัพพสกะ จากชนบททักขิณทิวา พวกภิกษุอัสสขิและปุนัพพสกะไม่พึงอยู่ในชนบททักขิณทิวา

พวกภิกษุอัสสขิและปุนัพพสกะเหล่านั้น ถูกสงฆ์ลงปีพพานิยกรรมแล้ว ไม่ประพฤติโดยชอบ ไม่หายเยื่อหยิ่ง ไม่ประพฤติแก้ตัว ไม่ขอขมาภิกษุทั้งหลาย ยังดำ ยังบริภาษการกสงฆ์ ยังใส่ความว่า ลำเอียงเพราะความพอใจ ลำเอียงเพราะความชดเคือง ลำเอียงเพราะความหลง ลำเอียงเพราะความกลัว หลีกไปเสียก็มี สึกเสียก็มี

บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มักน้อย . . . ต่างพากันเพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาว่า โฉนพวกภิกษุอัสสขิและปุนัพพสกะ ถูกสงฆ์ลงปีพพานิยกรรมแล้ว จึงได้ไม่ประพฤติโดยชอบ ไม่หายเยื่อหยิ่ง ไม่ประพฤติแก้ตัว ไม่ขอขมาภิกษุทั้งหลาย ยังดำ ยังบริภาษการกสงฆ์ ยังใส่ความว่า ลำเอียงเพราะความพอใจ ลำเอียงเพราะความชดเคือง ลำเอียงเพราะความหลง ลำเอียงเพราะความกลัว หลีกไปเสียก็มี สึกเสียก็มีเล่า แล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๑๒๑] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ ในเพราะเหตุเป็นแค้นมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ขาวว่าพวกภิกษุอัสสขิและปุนัพพสกะถูกสงฆ์ลงปีพพานิย-
*กรรมแล้ว ไม่ประพฤติโดยชอบ ไม่หายเยื่อหยิ่ง ไม่ประพฤติแก้ตัว ไม่ขอขมาภิกษุทั้งหลาย ยังดำ ยังบริภาษการกสงฆ์ ยังใส่ความว่า ลำเอียงเพราะความพอใจ ลำเอียงเพราะความชดเคือง ลำเอียงเพราะความหลง ลำเอียงเพราะความกลัว หลีกไปเสียก็มี สึกเสียก็มี จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของภิกษุโมฆบุรุษเหล่านั้นนั้น ไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควร ไม่ใช่กิจของสมณะ ไซ้ไม่ได้ไม่ควรทำ โฉนภิกษุโมฆบุรุษเหล่านั้น ถูกสงฆ์ลงปีพพานิยกรรมแล้ว จึงได้ไม่ประพฤติโดยชอบ ไม่หายเยื่อหยิ่ง ไม่ประพฤติแก้ตัว ไม่ขอขมาภิกษุทั้งหลาย ยังดำ ยังบริภาษการกสงฆ์ ยังใส่ความว่า ลำเอียงเพราะความพอใจ ลำเอียงเพราะความชดเคือง ลำเอียงเพราะความหลง ลำเอียงเพราะความกลัว หลีกไปเสียก็มี สึกเสียก็มีเล่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของภิกษุโมฆบุรุษเหล่านั้นนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมีกถา รับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงระงับปีพพานิยกรรม ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

[๑๒๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับปีพพานิยกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

๑. ให้อุปสมบท

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๒. ให้นิสัย
 ๓. ให้สามเณรอุปัฏฐาก
 ๔. รับผิดชอบต่อผู้สั่งสอนภิกษุณี
 ๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ยังสั่งสอนภิกษุณี
- ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
ปีพพานियกรรม ฯ

หมวดที่ ๒

[๑๒๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับปีพพานियกรรมแก่ภิกษุ
ผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ

๑. ถูกสงฆ์ลงปีพพานियกรรมเพราะอาบัติใด ต้องอาบัตินั้น
๒. ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๔. ตีกรรม
๕. ตีภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
ปีพพานियกรรม ฯ

หมวดที่ ๓

[๑๒๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับปีพพานियกรรมแก่ภิกษุผู้
ประกอบด้วยองค์ ๘ คือ

๑. ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๒. ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ทำการไต่สวน
๔. เริ่มอนุวาทิกรรม
๕. ยิงภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. โจทภิกษุอื่น
๗. ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
ปีพพานियกรรม ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ในปีพพานियกรรม จบ

วัตรที่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

[๑๒๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับปีพพานियกรรมแก่ภิกษุผู้ประกอบด้วย
องค์ ๕ คือ

๑. ไม่ให้อุปสมบท
๒. ให้นิสัย
๓. ให้สามเณรอุปัฏฐาก
๔. ไม่รับผิดชอบต่อผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่สั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ
ปีพพานियกรรม ฯ

หมวดที่ ๒

[๑๒๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับปีพพานियกรรมแก่ภิกษุผู้
ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ

๑. ถูกสงฆ์ลงปีพพานियกรรมเพราะอาบัติใด ไม่ต้องอาบัตินั้น
๒. ไม่ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ไม่ต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๔. ไม่ตีกรรม
๕. ไม่ตีภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ
ปีพพานियกรรม ฯ

หมวดที่ ๓

[๑๒๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับปีพพานियกรรมแก่ภิกษุ
ผู้ประกอบด้วยองค์ ๘ คือ

๑. ไม่ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๒. ไม่ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ไม่ทำการไต่สวน
๔. ไม่เริ่มอนุวาทาธิกรณ์
๕. ไม่ยั้งภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. ไม่ใจทภิกษุอื่น
๗. ไม่ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ไม่ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

ปีพพานियกรรม ๖

วัตรที่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ในปีพพานियกรรม จบ

วิธีระงับปีพพานियกรรม

[๑๒๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงระงับปีพพานियกรรมอย่างนี้ คือ ภิกษุที่ถูกลงปีพพานियกรรมนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอตราสงค์เจวียงบา ให้อหิวทำภิกษุทั้งหลายผู้แก่พรรษากว่า แล้วนั่งกระโหียงประคองอัญชลิ กล่าวคำขอ ระงับกรรมนั้นอย่างนี้ ว่าดังนี้ :-

คำขอระงับปีพพานियกรรม

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าถูกสงฆ์ลงปีพพานियกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ

หายเยื่อหึง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ข้าพเจ้าขอระงับปีพพานियกรรม

พึงขอแก้ครั้งที่สอง พึงขอแก้ครั้งที่สาม

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ จตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจา ระงับปีพพานियกรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ถูกสงฆ์ ลงปีพพานियกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยื่อหึง ประพฤติ แก้ตัวได้ บัดนี้ ขอระงับปีพพานियกรรม ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงระงับปีพพานियกรรม แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ถูกสงฆ์ลง ปีพพานियกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยื่อหึง ประพฤติแก้ ตัวได้ บัดนี้ขอระงับปีพพานियกรรม สงฆ์ระงับปีพพานियกรรม แก่ ภิกษุผู้มีชื่อนี้ การระงับปีพพานियกรรมแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แก้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แก้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง ข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ถูกสงฆ์ลงปีพพานियกรรมแล้ว ประพฤติ โดยชอบ หายเยื่อหึง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ ขอระงับปีพพานिय-

*กรรม สงฆ์ระงับปีพพานियกรรมแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ การระงับปีพพานिय-

*กรรมแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบ แก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ปีพพานियกรรมอันสงฆ์ระงับแล้วแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๖

ปีพพานियกรรม ที่ ๓ จบ

ปฏิสนธิกรรม ที่ ๔

เรื่องพระสุธรรม

[๑๒๙] ก็โดยสมัยนั้นแล ท่านพระสุธรรมเป็นเจ้าอาวาส เป็นช่าง ก่อสร้าง รั้วกัณฑ์ประจำของจิตตะคหบดี ในเมืองมัจฉิกาสนท ในคราวที่จิตตะ คหบดีประสงค์จะนิมนต์สงฆ์ คณะ หรือบุคคล จะไม่บอกท่านพระสุธรรมก่อน นิมนต์สงฆ์ คณะ หรือบุคคล ไม่เคยมี

สมัยต่อมา พระเถระหลายรูปด้วยกัน คือ ท่านพระสารีบุตร ท่าน พระมหาโมคคัลลานะ ท่านพระมหากัจจानะ ท่านพระมหาโกฏฐิกะ ท่านพระ-

*มหากัปปิยะ ท่านพระมหาจุนทะ ท่านพระอนรุทธะ ท่านพระเรวตะ ท่านพระ อุบาลี ท่านพระอนานนท์ และท่านพระราหุล ได้เที่ยวจาริกไปในแคว้นกาสิ เดินทางไปถึงเมืองมัจฉิกาสนท ๖

จิตตะคหบดีต้อนรับพระอรหันตเถระ

[๑๓๐] จิตตะคหบดีได้ทราบข่าวแนกนัดว่า พระเถระหลายรูปมาถึงเมือง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

มัจฉิกาสนต์แล้วโดยลำดับ จึงเข้าไปในสำนักของพระเถระ ครั้นแล้วจึงอภิวาทพระเถระทั้งหลายแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ท่านพระสารีบุตรได้ชี้แจงให้จิตตะคหบดีผู้นั้นเรียบร้อยแล้ว ให้เห็นแจ้ง สมทาน อาจหาญ ร่ำเรียง ด้วยธรรมิกถา ครั้นจิตตะคหบดีอันท่านพระสารีบุตรชี้แจง ให้เห็นแจ้ง สมทาน อาจหาญ ร่ำเรียง ด้วยธรรมิกถาแล้ว ได้กล่าวคำอาราธนาแก่พระเถระทั้งหลายว่า ขอพระเถระทั้งหลายจงกรุณารับอาคันตุกะภัตตรของข้าพเจ้า เพื่อเจริญบุญกุศล และปิติปราโมทย์ในวันพรุ่งนี้ด้วยเถิด เจ้าข้า พระเถระทั้งนั้นรับอาราธนาด้วยอาการดุชนีภาพ ฯ

[๑๓๑] ครั้นจิตตะคหบดี ทราบการรับอาราธนาของพระเถระทั้งหลายแล้ว ลุกจากที่นั่งไหว้พระเถระทั้งหลาย ทำประทักษิณแล้วเข้าไปหาท่านพระสุธรรมถึงสำนัก นมัสการแล้ว ได้ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วได้กราบเรียนอาราธนาท่านพระสุธรรม ดังนี้ว่า ขอพระคุณเจ้าสุธรรม จงกรุณารับภัตตอาหารของข้าพเจ้า เพื่อเจริญบุญกุศลปิติและปราโมทย์ในวันพรุ่งนี้ พร้อมกับพระเถระทั้งหลายด้วยเถิด เจ้าข้า

ที่นั่น ท่านพระสุธรรมคิดว่า ครึ่งก่อนๆ จิตตะคหบดีนี้ประสงค์จะนิมนต์สงฆ์ คณะ หรือบุคคล คราวใด จะไม่บอกเราก่อนแล้วนิมนต์สงฆ์ คณะ หรือบุคคล ไม่เคยมี แต่เดี๋ยวนี้ เขาไม่บอกเราก่อน แล้วนิมนต์พระเถระทั้งหลาย เดี่ยวนี้จิตตะคหบดีนี้ ลบหลุมเนินเฉย ไม่ยินดีในเราเสียแล้ว จึงได้กล่าวคำนี้แก่จิตตะคหบดีว่า ออย่าเลย คหบดี อาตมาไม่รับนิมนต์

จิตตะคหบดี ได้กราบเรียนอาราธนาท่านพระสุธรรมเป็นคำรบสองว่า ขอพระคุณเจ้าสุธรรม จงกรุณารับภัตตอาหารของข้าพเจ้า เพื่อเจริญบุญกุศลปิติและปราโมทย์ในวันพรุ่งนี้ พร้อมกับพระเถระทั้งหลายด้วยเถิด เจ้าข้า

ท่านพระสุธรรมตอบว่า ออย่าเลย คหบดี อาตมาไม่รับนิมนต์

จิตตะคหบดี ได้กราบเรียนอาราธนาท่านพระสุธรรมเป็นคำรบสามว่า ขอพระคุณเจ้าสุธรรม จงกรุณารับภัตตอาหารของข้าพเจ้า เพื่อเจริญบุญกุศลปิติและปราโมทย์ในวันพรุ่งนี้ พร้อมกับพระเถระทั้งหลายด้วยเถิด เจ้าข้า

ท่านพระสุธรรมตอบว่า ออย่าเลย คหบดี อาตมาไม่รับนิมนต์

ที่นั่น จิตตะคหบดีคิดว่า จักทำอะไรแก่เรา เมื่อพระคุณเจ้าสุธรรมรับนิมนต์ หรือไม่รับนิมนต์ แล้วไหว้ท่านพระสุธรรมทำประทักษิณกลับไป ฯ

วิวาทกับคหบดี

[๑๓๒] ครึ่งนั้น จิตตะคหบดีสั่งให้ตกแต่งขาทนียโภชนียาหารอันประณีตถวายพระเถระทั้งหลายโดยผ่านราตรีนั้น จึงท่านพระสุธรรมคิดว่า ถ้ากระไร เราพึงตรวจดูขาทนียโภชนียาหารที่จิตตะคหบดีตกแต่งถวายพระเถระทั้งหลาย ครั้นถึงเวลาเช้า นุ่งอันตราวาสกแล้ว ถือบาตรจีวรเข้าไปสู่บริเวณของจิตตะคหบดี แล้วนั่งบนอาสนะที่เขาจัดถวาย

ที่นั่น จิตตะคหบดีเข้าไปหาท่านพระสุธรรม นมัสการแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง

ท่านพระสุธรรมได้กล่าวคำนี้แก่จิตตะคหบดี ผู้นั้นเรียบร้อยแล้วว่า ท่านคหบดี ขาทนียโภชนียาหารนี้ ท่านตกแต่งไว้มากนัก แต่ของสิ่งหนึ่ง ที่เขาเรียกว่า ขนมแดงงา ไม่มีในจำนวนนี้

จิตตะคหบดีกล่าวว่าความตำหนิว่า ท่านเจ้าข้า เมื่อพระพุทธพจน์มากมายมีอยู่ แต่พระคุณเจ้าสุธรรมมากล่าวว่า ขนมแดงงา ซึ่งเป็นคำเล็กน้อย

ท่านเจ้าข้า เรื่องเคยมีมาแล้ว พ่อค้าชาวทักขิณาบถ ได้ไปสู่ชนบทแถบตะวันออก พวกเขานำแม่ไก่มาแต่ที่นั่น ต่อมาแม่ไก่นั้นสมสู่อยู่ด้วยพ่อกาก็ออกลูกมา คราวใดลูกไก่นั้นปรารถนาจะร้องอย่างกา คราวนั้นย่อมร้องเสียงการะคน ไก่คราวใดปรารถนาจะขันอย่างไก่ คราวนั้นย่อมขันเสียงไก่อะคนกา ฉันทิด เมื่อพระพุทธพจน์มากมายมีอยู่ พระคุณเจ้าสุธรรมมากล่าวว่า ขนมแดงงา ซึ่งเป็นคำเล็กน้อย ก็ฉันนั้นเหมือนกัน

สุ. คหบดี ท่านดำอาตมา คหบดี ท่านบริภาษอาตมา คหบดี นั้น อาวาสของท่าน อาตมาจักหลีกเลี่ยงไปจากอาวาสนั้น

จิ. ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้ามิได้ตำมิได้บริภาษพระคุณเจ้าสุธรรม ขออาราธนาพระคุณเจ้าสุธรรม จงอยู่ในวิหารอัมพวาฏุกวัน อันเป็นสถานรื่นรมย์ เขตเมืองมัจฉิกาสนต์ ข้าพเจ้าจักทำการชวนชวายจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลาน-

* ปัจจยภัสสชบิหาร แก่พระคุณเจ้าสุธรรม

ท่านพระสุธรรม ได้กล่าวคำนี้แก่จิตตะคหบดีเป็นคำรบสองว่า คหบดี ท่านดำอาตมา คหบดี ท่านบริภาษอาตมา คหบดี นั้นอาวาสของท่าน อาตมา

จักหลีกไปจากอวาสนนั้น

จ. ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้ามิได้ตา มิได้บริภาษพระคุณเจ้าสุธรรม ขอ
อาราธนาพระคุณเจ้าสุธรรม จงอยู่ในวิหารอัมพวาฏกวัน อันเป็นสถานรื่นรมย์
เขตเมืองมัจฉิกาสนธ์ ข้าพเจ้าจักทำการขวนขวาย จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ
และคิลานปัจฉิมภัตตบริวาร แก่พระคุณเจ้าสุธรรม

ท่านพระสุธรรม ได้กล่าวคำนี้แก่จิตตะคหบดีเป็นคำรบสามว่า คหบดี
ท่านดาอาตมา คหบดี ท่านบริภาษอาตมา คหบดี นินอวาสนของท่าน อาตมา
จักหลีกไปจากอวาสนนั้น

จ. พระคุณเจ้าสุธรรมจักไปที่ไหน เจ้าข้า

ส. คหบดี อาตมาจักไปพระนครสาวัตถี เพื่อเฝ้าพระผู้มีพระภาค

จ. ท่านเจ้าข้า ถ้าเช่นนั้น ถ้อยคำอันใดที่พระคุณเจ้า ได้กล่าวแล้ว และ
ถ้อยคำอันใดที่ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้ว ขอท่านจงกราบทูลถ้อยคำอันนั้นทั้งหมดแด่
พระผู้มีพระภาค แต่ข้อที่พระคุณเจ้าสุธรรมจะพึงกลับมาเมืองมัจฉิกาสนธ์อีกนั้น
ไม่อัศจรรย์เลย เจ้าข้า ฯ

พระสุธรรมเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค

[๑๓๓] ครั้นนั้น ท่านพระสุธรรมเก็บเสนาสนะแล้ว ถือบาตรจีวร
เดินไปทางพระนครสาวัตถี ถึงพระนครสาวัตถี พระเชตวันอารามของอนาถ
บิณฑิกคหบดี โดยลำดับ เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค แล้วถวายบังคม นั่ง ณ ที่ควร
ส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วกราบทูลถ้อยคำที่ตนกับคหบดีได้ตอบกัน ให้พระผู้มีพระ
ภาคทรงทราบทุกประการ ฯ

ทรงติเตียน

[๑๓๔] พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงติเตียนว่า ดุกรโมฆบุรุษ การ
กระทำของเธอนั้น ไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควร มีโทษของสมณะ ใช้ไม่ได้
ไม่ควรทำ จิตตะคหบดีผู้มีศรัทธาเลื่อมใส เป็นทายก กบปฎิการก บำรุงสงฆ์
โฉนเธอจึงได้พูดก พูดขม ด้วยถ้อยคำอันแล้วเล่า ดุกรโมฆบุรุษ การกระทำ
ของเธอนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้ว
ทรงทำธรรมิกถารับสั่งกะพระภิกษุทั้งหลายว่า ดุกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์
จงทำปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม คือ ให้เธอขอขมาจิตตะคหบดี

วิธีทำปฏิสารณียกรรม

ดุกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีทำปฏิสารณียกรรมพึงทำอย่างนี้ พึงใจท-
* ภิกษุสุธรรมก่อน ครั้นแล้วพึงให้เธอให้การ แล้วพึงปรับอาบัติ ครั้นแล้วภิกษุผู้
ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยบัญญัติจตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-
กรรมวาจาทำปฏิสารณียกรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุสุธรรมนี้ พูดก พูด
ขม จิตตะคหบดี ผู้มีศรัทธาเลื่อมใส เป็นทายก กบปฎิการก ผู้บำรุง
สงฆ์ ด้วยถ้อยคำอันแล้ว ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์
พึงทำปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม คือ ให้เธอขอขมาจิตตะคหบดี นี้
เป็นบัญญัติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุสุธรรมนี้ พูดก พูด
ขม จิตตะคหบดี ผู้มีศรัทธาเลื่อมใส เป็นทายก กบปฎิการก ผู้บำรุง
สงฆ์ ด้วยถ้อยคำอันแล้ว สงฆ์ทำปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม คือ
ให้เธอขอขมาจิตตะคหบดี การทำปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม คือ
ให้เธอขอขมาจิตตะคหบดี ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง
ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุสุธรรมนี้ พูดก พูดขม จิตตะคหบดี ผู้มีศรัทธาเลื่อมใส
เป็นทายก กบปฎิการก ผู้บำรุงสงฆ์ ด้วยถ้อยคำอันแล้ว สงฆ์ทำ
ปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม คือ ให้เธอขอขมาจิตตะคหบดี การทำ
ปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม คือ ให้เธอขอขมาจิตตะคหบดี ชอบ
แก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใดท่านผู้นั้นพึงพูด

ปฏิสารณียกรรมอันสงฆ์ทำแล้วแก่ภิกษุสุธรรม คือ ให้เธอขอ
ขมาจิตตะคหบดี ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนึ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้
ด้วยอย่างนี้ ฯ

ลักษณะกรรมไม่เป็นธรรม ๑๒ หมวด

หมวดที่ ๑

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

[๑๕๓] ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำเพราะต้องอาบัติ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ๖

หมวดที่ ๘

[๑๕๔] ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำเพราะอาบัติเป็นเหตุสนาคามินี ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ๖

หมวดที่ ๙

[๑๕๕] ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำเพราะอาบัติยังมีได้แสดง ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ๖

หมวดที่ ๑๐

[๑๕๖] ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ โจทก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ๖

หมวดที่ ๑๑

[๑๕๗] ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ๖

หมวดที่ ๑๒

[๑๕๘] ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ปรับอาบัติแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุกริกษทั้งหลาย ปฏิสารณียกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ๖

ลักษณะกรรมเป็นธรรม ๑๒ หมวด ในปฏิสารณียกรรม จบ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๔ หมวด

หมวดที่ ๑

[๑๕๙] ดุกริกษทั้งหลาย ภิษุประกอบด้วยองค์ ๕ เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงปฏิสารณียกรรม คือ :-

๑. ขวนขวายเพื่อมิใช่ลากแห่งพวกคฤหัสถ์
๒. ขวนขวายเพื่อมิใช่ประโยชน์แห่งพวกคฤหัสถ์
๓. ขวนขวายเพื่ออยู่มิได้แห่งพวกคฤหัสถ์
๔. ดำว่าเปรียบเปรยพวกคฤหัสถ์
๕. ยยงพวกคฤหัสถ์กับพวกคฤหัสถ์ให้แตกกัน

ดุกริกษทั้งหลาย ภิษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงปฏิสารณียกรรม ๖

หมวดที่ ๒

[๑๖๐] ดุกริกษทั้งหลาย ภิษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงปฏิสารณียกรรม คือ :-

๑. พุดติเตียนพระพุทโธเจ้าแก่พวกคฤหัสถ์
๒. พุดติเตียนพระธรรมแก่พวกคฤหัสถ์
๓. พุดติเตียนพระสงฆ์แก่พวกคฤหัสถ์
๔. พุดกต พุดขม พวกคฤหัสถ์ด้วยถ้อยคำอันเลว
๕. รับคำอันเป็นธรรมแก่พวกคฤหัสถ์ แล้วไม่ทำจริง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลง
ปฏิสารณียกรรม ฯ

หมวดที่ ๓

[๑๖๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุ
๕ รูป คือ รูปหนึ่งชวนชายเพื่อมิใช่ลากแห่งพวกคฤหัสถ์ ๑ รูปหนึ่งชวนชาย
เพื่อมิใช่ประโยชน์แห่งพวกคฤหัสถ์ ๑ รูปหนึ่งชวนชายเพื่ออยู่มิได้แห่งพวก
คฤหัสถ์ ๑ รูปหนึ่งตำว่าเปรียบเปรยพวกคฤหัสถ์ ๑ รูปหนึ่งยุยงพวกคฤหัสถ์
กับพวกคฤหัสถ์ให้แตกกัน ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุ ๕ รูป
นี้แล ฯ

หมวดที่ ๔

[๑๖๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุอีก
๕ รูปเมื่ออื่นอีก คือ รูปหนึ่งพูดติเตียนพระพุทธรูปเจ้าแก่พวกคฤหัสถ์ ๑ รูปหนึ่ง
พูดติเตียนพระธรรมแก่พวกคฤหัสถ์ ๑ รูปหนึ่งพูดติเตียนพระสงฆ์แก่พวกคฤหัสถ์
๑ รูปหนึ่งพูดกด พูดข่มพวกคฤหัสถ์ด้วยถ้อยคำอันเลว ๑ รูปหนึ่งรับคำอัน
เป็นธรรมแก่พวกคฤหัสถ์แล้ว ไม่ทำจริง

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุ ๕ รูป
นี้แล ฯ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๔ หมวด จบ

วัตร ๑๘ ข้อ ในปฏิสารณียกรรม

[๑๖๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุที่ถูกสงฆ์ลงปฏิสารณียกรรมแล้ว ต้อง
ประพฤติกุศล

วิธีประพฤติกุศลในปฏิสารณียกรรมนั้น ดังต่อไปนี้ :-

๑. ไม่พึงให้อุปสมบท
๒. ไม่พึงให้ศีล
๓. ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้วก็มิพึงสั่งสอนภิกษุณี
๖. สงฆ์ลงปฏิสารณียกรรมเพราะอาบัติใด มิพึงต้องอาบัตินั้น
๗. มิพึงต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๘. มิพึงต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๙. มิพึงติกรรม
๑๐. มิพึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
๑๑. มิพึงห้ามอุโบสถแก่ภิกษุผู้ติกรรม
๑๒. มิพึงห้ามปวารณาแก่ภิกษุผู้ติกรรม
๑๓. มิพึงทำการไต่สวน
๑๔. มิพึงเริ่มอนุทวาริกรรม
๑๕. มิพึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๑๖. มิพึงโจทภิกษุอื่น
๑๗. มิพึงให้ภิกษุอื่นให้การ
๑๘. มิพึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

วัตร ๑๘ ข้อ ในปฏิสารณียกรรม จบ

ถูกสงฆ์ลงปฏิสารณียกรรม

[๑๖๔] ครั้งนั้น สงฆ์ได้ลงปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม คือ ให้เธอ
ขอขมาจิตตะคหบดี เธอถูกสงฆ์ลงปฏิสารณียกรรมแล้ว ไปเมืองมัจฉิกาสณฑ์ เป็น
ผู้เก้อ ไม่อาจขอขมาจิตตะคหบดีได้ จึงกลับมายังพระนครสาวัตถีอีก

ภิกษุทั้งหลายถามอย่างนี้ว่า คุณสุธรรม คุณขอขมาจิตตะคหบดีแล้วหรือ

ท่านพระสุธรรมตอบว่า ท่านทั้งหลาย ในเรื่องนี้ ผมได้ไปเมืองมัจฉิกา-

* สณฑ์แล้ว เป็นผู้เก้อ ไม่อาจขอขมาจิตตะคหบดีได้

ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ รับสั่งว่า ดูกรภิกษุ
ทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จึงให้อนุทตแก่ภิกษุสุธรรมเพื่อขอขมาจิตตะคหบดี

วิธีให้อนุทต

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล อนุทตพึงให้อย่างนี้ พึงขอให้ภิกษุรับก่อน
ครั้นแล้ว ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติทุติยกรรมวาจา

ว่าดังนี้ :-

ญัตติทุติยกรรมวาจา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้ภิกษุผู้มีชื่อนี้เป็นอนุตตแก่ภิกษุสงฆ์เพื่อขอขมาจิตตะคหบดี นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สงฆ์ให้ภิกษุผู้มีชื่อนี้เป็นอนุตตแก่ภิกษุสงฆ์เพื่อขอขมาจิตตะคหบดี การให้ภิกษุผู้มีชื่อนี้เป็นอนุตตแก่ภิกษุสงฆ์เพื่อขอขมาจิตตะคหบดี ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ภิกษุผู้มีชื่อนี้ อันสงฆ์ให้เป็นอนุตตแก่ภิกษุสงฆ์แล้ว เพื่อขอขมาจิตตะคหบดี ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วยอย่างนี้ ฯ

วิธีขอขมาของพระสงฆ์

[๑๖๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุสงฆ์นั้นพึงไปเมืองมัจฉิกาสนทกับภิกษุอนุตต แล้วขอขมาจิตตะคหบดีว่า คหบดีของท่านจงอดโทษ อาตมาจะให้ท่านเลือกเสีย ถ้าเมื่อกล่าวอย่างนี้ เขาอดโทษ ชื่อนั้นเป็นการดี หากเขาไม่อดโทษ ภิกษุอนุตตพึงช่วยพูดว่า คหบดีของท่านจงอดโทษแก่ภิกษุนี้ ภิกษุนี้จะให้ท่านเลือกเสีย ถ้าเมื่อกล่าวอย่างนี้ เขาอดโทษ ชื่อนั้นเป็นการดี หากเขาไม่อดโทษ ภิกษุอนุตตพึงช่วยพูดว่า คหบดีของท่านจงอดโทษแก่ภิกษุนี้ อาตมาจะให้ท่านเลือกเสีย ถ้าเมื่อกล่าวอย่างนี้เขาอดโทษ ชื่อนั้นเป็นการดี หากเขาไม่อดโทษ ภิกษุอนุตตพึงช่วยพูดว่า คหบดีของท่านจงอดโทษแก่ภิกษุนี้ตามคำสั่งของสงฆ์ ถ้าเมื่อกล่าวอย่างนี้ เขาอดโทษ ชื่อนั้นเป็นการดี หากเขาไม่อดโทษ ภิกษุอนุตตพึงให้ภิกษุสงฆ์หม่อมฟ้าอูตราสงฆ์เจริญภา นังกระหย่งประคองอัญชลี แล้วให้แสดงอาบัตินั้น ไม่ละทัสสนูปจาร ไม่ละสวนูปจาร ฯ

ขอขมาสำเร็จ และสงฆ์ระงับกรรม

[๑๖๖] ครั้งนั้น ท่านพระสงฆ์ไปเมืองมัจฉิกาสนทกับภิกษุอนุตตแล้วขอขมาจิตตะคหบดี ท่านพระสงฆ์นั้นประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก่ตัวได้ จึงเข้าไปหาภิกษุทั้งหลายแล้วกล่าวอย่างนี้ว่า อาวุโสทั้งหลาย ผมถูกสงฆ์ลงปฏิสารณียกรรมแล้ว ได้ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก่ตัวได้ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไรต่อไป ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จงระงับปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสงฆ์ ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

[๑๖๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ สงฆ์ไม่พึงระงับปฏิสารณียกรรม คือ :-

๑. ให้อุปสมบท
๒. ให้นิสสัย
๓. ให้สามเณรอุปฐาก
๔. รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้วก็สั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับปฏิสารณียกรรม ฯ

หมวดที่ ๒

[๑๖๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์ไม่พึงระงับปฏิสารณียกรรม คือ :-

๑. สงฆ์ลงปฏิสารณียกรรม เพราะอาบัติใด ต้องอาบัตินั้น
๒. ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ต้องอาบัตินั้นแล้วทราบดีกว่านั้น
๔. ตักกรรม
๕. ตักภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับปฏิสารณียกรรม ฯ

หมวดที่ ๓

[๑๖๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ สงฆ์ไม่พึงระงับ

ปฏิสารณียกรรม คือ :-

๑. ห้ามอโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๒. ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ทำการไต่สวน
๔. เริ่มอนวาทาธิกรณ์
๕. ยิงภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. โจทภิกษุอื่น
๗. ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ

ปฏิสารณียกรรม ฯ

วัตรที่ไมควรรงับ ๑๘ ข้อ ในปฏิสารณียกรรม จบ

วัตรที่ควรรงับ ๑๘ ข้อ

หมวดที่ ๑

[๑๓๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ สงฆ์พึงระงับ

ปฏิสารณียกรรม คือ :-

๑. ไม่ให้อุปสมบท
๒. ไม่ให้ศีล
๓. ไม่ให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้วก็ไม่สั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

ปฏิสารณียกรรม ฯ

หมวดที่ ๒

[๑๓๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์

พึงระงับปฏิสารณียกรรม คือ :-

๑. สงฆ์ทำปฏิสารณียกรรมเพราะอาบัติใด ไม่ต้องอาบัตินั้น
๒. ไม่ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ไม่ต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๔. ไม่ตีกรรม
๕. ไม่ตีภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

ปฏิสารณียกรรม ฯ

หมวดที่ ๓

[๑๓๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ สงฆ์พึงระงับ

ปฏิสารณียกรรม คือ :-

๑. ไม่ห้ามอโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๒. ไม่ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ไม่ทำการไต่สวน
๔. ไม่เริ่มอนวาทาธิกรณ์
๕. ไม่ยิงภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. ไม่โจทภิกษุอื่น
๗. ไม่ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ไม่ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

ปฏิสารณียกรรม ฯ

วัตรที่ควรรงับ ๑๘ ข้อ ในปฏิสารณียกรรม จบ

วิธีระงับปฏิสารณียกรรม

[๑๓๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีระงับปฏิสารณียกรรมพึงระงับ

อย่างนี้ คือ ภิกษุสุธรรมนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจวียงป่า ไหว้ทำภิกษุผู้แก่พรรษาว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอระงับกรรมนั้นอย่างนี้ว่าดังนี้ :-

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าถูกลงปฏิสารณียกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ
หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก่ตัวได้ ข้าพเจ้าขอระงับปฏิสารณียกรรม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม
ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรม-
* วาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาจารย์ปฏิสารณียกรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุสุธรรมนี้ ถูกสงฆ์ลง
ปฏิสารณียกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัว
ได้ บัดนี้ ขอระงับปฏิสารณียกรรม ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่
แล้ว สงฆ์พึงระงับปฏิสารณียกรรม แก่ภิกษุสุธรรม นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุสุธรรมนี้ ถูกสงฆ์ลง
ปฏิสารณียกรรมแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้
ตัวได้ บัดนี้ ขอระงับปฏิสารณียกรรม สงฆ์ระงับปฏิสารณียกรรมแก่
ภิกษุสุธรรม การระงับปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม ขอบแก่ท่านผู้
ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุสุธรรมนี้ ถูกสงฆ์ลงปฏิสารณียกรรมแล้ว ประพฤติ
โดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ ขอระงับปฏิสารณีย-
* กรรม สงฆ์ระงับปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม การระงับปฏิสารณีย-
* กรรมแก่ภิกษุสุธรรม ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่
ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุสุธรรมนี้ ถูกสงฆ์ลงปฏิสารณียกรรมแล้ว ประพฤติ
โดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ ขอระงับปฏิสารณีย-
* กรรม สงฆ์ระงับปฏิสารณียกรรมแก่ภิกษุสุธรรม การระงับปฏิสารณีย-
* กรรมแก่ภิกษุสุธรรม ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่
ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ปฏิสารณียกรรม อันสงฆ์ระงับแล้วแก่ภิกษุสุธรรม ขอบแก่
สงฆ์ เหตุนั้นจึงนี้ ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

ปฏิสารณียกรรมที่ ๔ จบ

ออกเขปนียกรรมที่ ๕

เรื่องพระฉินนะ

[๑๗๔] โดยสมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ โขสิตาราม
เขตพระนครโกสัมพี ครั้นนั้น ท่านพระฉินนะต้องอาบัติแล้ว ไม่ปรารถนาจะเห็น
อาบัติ บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มักน้อยต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาว่า ไฉน
ท่านพระฉินนะต้องอาบัติแล้ว จึงได้ไม่ปรารถนาจะเห็นอาบัติเล่า แล้วกราบทูล
เรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๑๗๕] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ในเพราะ
เหตุเป็นค้ำมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาวว่า ภิกษุฉินนะต้องอาบัติแล้ว ไม่ปรารถนาจะเห็นอาบัติ
จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของ
โมฆบุรุษนั้นนั้น ไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควร มีโทษของสมณะ ใช้ไม่ได้ ไม่
ควรทำ ไฉน โมฆบุรุษนั้นต้องอาบัติแล้วจึงไม่ปรารถนาจะเห็นอาบัติเล่า ดูกร
ภิกษุทั้งหลาย การกระทำของโมฆบุรุษนั้นนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของ
ชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้ว ทรงทำธรรมิกถารับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จงทำออกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแก่
ภิกษุฉินนะ คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์

วิธีลงออกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีลงออกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ พึง
ทำอย่างนี้ คือ พึงใจภิกษุฉินนะก่อน ครั้นแล้วพึงให้เธอให้การ แล้วพึงปรับ
อาบัติ ครั้นแล้ว ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบ ด้วยญัตติ-

* จตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาหลงออกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระฉินนะนี้ต้องอาบัติแล้ว ไม่ปรารถนาจะเห็นอาบัติ ถ้าความพร้อมพรังของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแก่พระฉินนะ คือ ห้ามสมโภชกับสงฆ์ นี่เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระฉินนะนี้ต้องอาบัติแล้ว ไม่ปรารถนาจะเห็นอาบัติ สงฆ์ทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแก่พระฉินนะ คือ ห้ามสมโภชกับสงฆ์ การทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแก่พระฉินนะ คือ ห้ามสมโภชกับสงฆ์ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระฉินนะนี้ต้องอาบัติแล้ว ไม่ปรารถนาจะเห็นอาบัติ สงฆ์ทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแก่พระฉินนะ คือ ห้ามสมโภชกับสงฆ์ การทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแก่พระฉินนะ คือ ห้ามสมโภชกับสงฆ์ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ สงฆ์ทำแล้วแก่พระฉินนะ คือ ห้ามสมโภชกับสงฆ์ ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงมี ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงบอกภิกษุผู้อยู่ในอาวาสตอๆ ไปว่า พระฉินนะถูกสงฆ์ทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแล้ว คือ ห้ามสมโภชกับสงฆ์ ฯ

ลักษณะกรรมไม่เป็นธรรม ๑๒ หมวด

หมวดที่ ๑

[๑๓๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี คือ ทำลับหลัง ๑ ไม่สอบถามก่อนแล้วทำ ๑ ทำไม่ตามปฏิญาณ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๒

[๑๓๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อันอื่น เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี คือ ทำเพราะไม่ต้องอาบัติ ๑ ทำเพราะอาบัติมีโทษหนัก ๑ ทำเพราะอาบัติที่แสดงแล้ว ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๓

[๑๓๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อันอื่น เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี คือ ไม่ใจท่อนแล้วทำ ๑ ไม่ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ไม่ปรับอาบัติแล้วทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๔

[๑๓๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อันอื่น เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี คือ ทำลับหลัง ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๕

[๑๔๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อันอื่น เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี คือ ไม่สอบถามก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวรรคทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๖

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

หมวดที่ ๑๒

[๑๙๙] ดุรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ปรีบอาบัติแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

ลักษณะกรรมเป็นธรรม ๑๒ หมวด

ในอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ จบ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด

หมวดที่ ๑

[๒๐๐] ดุรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ คือ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ทำความอื้อฉาว ก่ออิริยกรณในสงฆ์ ๑ เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร ๑ อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๒

[๒๐๑] ดุรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ คือ เป็นผู้มึนสติวิบัติ ในอธิศีล ๑ เป็นผู้มัวอาจารย์วิบัติ ในอธยาจารย์ ๑ เป็นผู้มึนสติวิบัติ ในอดีตที่รู้ ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๓

[๒๐๒] ดุรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ คือ กล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ กล่าวติเตียนพระธรรม ๑ กล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๔

[๒๐๓] ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูป คือ รูปหนึ่งเป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ทำความอื้อฉาว ก่ออิริยกรณในสงฆ์ ๑ รูปหนึ่งเป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร ๑ รูปหนึ่งอยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูปนี้แล ฯ

หมวดที่ ๕

[๒๐๔] ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ แก่ภิกษุ ๓ รูปแม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่งเป็นผู้มึนสติวิบัติ ในอธิศีล ๑ รูปหนึ่งเป็นผู้มัวอาจารย์วิบัติ ในอธยาจารย์ ๑ รูปหนึ่งเป็นผู้มึนสติวิบัติ ในอดีตที่รู้ ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูปนี้แล ฯ

หมวดที่ ๖

[๒๐๕] ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูปแม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระธรรม ๑ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูปนี้แล

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด

ในอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ จบ

วัตร ๔๓ ข้อ ในอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ

[๒๐๖] ดุรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุที่ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติแล้ว ต้องประพฤติชอบ

วิธีประพฤติชอบในอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัตินั้น ดังต่อไปนี้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๑. ไม่พึงให้อุปสมบท
๒. ไม่พึงให้ศีล
๓. ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี
๖. สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมฐาน ไม่เห็นอาบัติ เพราะอาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น
 ๗. ไม่พึงต้องอาบัติอื่นอันเช่นกัน
 ๘. ไม่พึงต้องอาบัติอันเลวทรามกว่านั้น
 ๙. ไม่พึงติกรรม
 ๑๐. ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
 ๑๑. ไม่พึงยินดีการกราบไหว้ของปกติตตะภิกษุ
 ๑๒. ไม่พึงยินดีการยื่นรับของปกติตตะภิกษุ
 ๑๓. ไม่พึงยินดีอัญชลีกรรมของปกติตตะภิกษุ
 ๑๔. ไม่พึงยินดีสามีจิกรรมของปกติตตะภิกษุ
 ๑๕. ไม่พึงยินดีการนำอาสนะมาให้ของปกติตตะภิกษุ
 ๑๖. ไม่พึงยินดีการนำที่นอนมาให้ของปกติตตะภิกษุ
 ๑๗. ไม่พึงยินดีการนำน้ำล้างเท้ามาให้ ไม่พึงยินดีการตั้งตั้งรองเท้าให้ของปกติตตะภิกษุ
 ๑๘. ไม่พึงยินดีการตั้งกระเบื้องเซ็ดเท้าให้ของปกติตตะภิกษุ
 ๑๙. ไม่พึงยินดีการรับบาตรจีวรของปกติตตะภิกษุ
 ๒๐. ไม่พึงยินดีการถูหลังให้เมื่ออาบน้ำของปกติตตะภิกษุ
 ๒๑. ไม่พึงกำจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยศีลวิบัติ
 ๒๒. ไม่พึงกำจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยอาจารวิบัติ
 ๒๓. ไม่พึงกำจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยทฐิวิบัติ
 ๒๔. ไม่พึงกำจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยอาชีวิวิบัติ
 ๒๕. ไม่พึงยภิกษุกับภิกษุให้แตกกัน
 ๒๖. ไม่พึงใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างคลุหฺสฺถ์
 ๒๗. ไม่พึงใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างเดียรถีย
 ๒๘. ไม่พึงคบพวกเดียรถีย
 ๒๙. พึงคบพวกภิกษุ
 ๓๐. พึงศึกษาสิกขาของภิกษุ
 ๓๑. ไม่พึงอยู่ในอาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
 ๓๒. ไม่พึงอยู่ในอนาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
 ๓๓. ไม่พึงอยู่ในอาวาสหรือในอนาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
 ๓๔. เห็นปกติตตะภิกษุแล้วพึงลุกจากอาสนะ
 ๓๕. ไม่พึงรุกรานปกติตตะภิกษุข้างใน หรือข้างนอกวิหาร
 ๓๖. ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
 ๓๗. ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
 ๓๘. ไม่พึงทำการไต่สวน
 ๓๙. ไม่พึงเริ่มอนุวาทิกรรม
 ๔๐. ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
 ๔๑. ไม่พึงโจทภิกษุอื่น
 ๔๒. ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ
 ๔๓. ไม่พึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

วัตร ๔๓ ข้อ ในอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่เห็นอาบัติ จบ

สงฆ์ลงโทษและระงับกรรม

[๒๐๗] ครั้นนั้น สงฆ์ได้ลงอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่เห็นอาบัติแก่

พระฉันทะ คือห้ามสมโลกกับสงฆ์ เธอถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่เห็นอาบัติ แล้วได้ไปจากอาวาสนั้น สู้อาวาสอื่น ภิกษุทั้งหลายในอาวาสอื่นนั้นไม่กราบไหว้ ไม่ยื่นรับ ไม่ทำอัญชลีกรรม ไม่ทำสามีจิกรรม ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชา เธออันภิกษุทั้งหลายไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชาอยู่ เป็นผู้ไม่มีใครทำสักการะ จึงได้ไปจากอาวาสแม้นั้น สู้อาวาสอื่น ภิกษุทั้งหลายในอาวาสอื่นแม้นั้น ก็ไม่กราบไหว้ ไม่ยื่นรับ ไม่ทำอัญชลีกรรม ไม่ทำสามีจิกรรม ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชา เธออันภิกษุทั้งหลายไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชาอยู่ เป็นผู้ไม่มีใครทำสักการะ จึงได้ไปจากอาวาสแม้นั้น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

สู่อาวาสอื่น ภิกษุทั้งหลายในอวาสอื่นแม้หนักไม่กราบไหว้ ไม่ยืนรับ ไม่ทำ
อัญชลีกรรม ไม่ทำสามัคคีกรรม ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชา เธออัน
ภิกษุทั้งหลายไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชาอยู่ เป็นผู้ไม่มีใครทำสักการะ
จึงกลับมาสู่พระนครโกสัมพีอีกตามเดิม ได้ประพฤติโดยชอบ หายเยอหึง ประ-
*พฤติแก่ตัวได้ เข้าไปหาภิกษุทั้งหลาย แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า อาวุโสทั้งหลาย ผม
ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็นอาบัติ แล้วประพฤติโดยชอบ หายเยอหึง
ประพฤติแก่ตัวได้ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไรต่อไป ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้น
แต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จะรับอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็น
อาบัติ แก่ภิกษุนั้นนะ ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๔๓ ข้อ ๘ หมวด

หมวดที่ ๑

[๒๐๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็น
อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ :-

๑. ให้อุปสมบท
๒. ให้นิสัย
๓. ให้สามเณรอุปฐาก
๔. รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ยังสั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๒

[๒๐๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรมฐานไม่เห็น
อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติเพราะอาบัติใด ต้องอาบัตินั้น
๒. ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ต้องอาบัตินั้นแล้วทรมากว่านั้น
๔. ตีกรรม
๕. ตีภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๓

[๒๑๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น
อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. ยินดีการกราบไหว้ของปกติตตะภิกษุ
๒. ยินดีการยืนรับของปกติตตะภิกษุ
๓. ยินดีอัญชลีกรรมของปกติตตะภิกษุ
๔. ยินดีสามัคคีกรรม ของปกติตตะภิกษุ
๕. ยินดีการนำอาสนะมาให้ ของปกติตตะภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๔

[๒๑๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น
อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. ยินดีการนำที่นอนมาให้ ของปกติตตะภิกษุ
๒. ยินดีการนำน้ำล้างเท้ามาให้ การตั้งตั้งรองเท้าให้ ของปกติตตะภิกษุ
๓. ยินดีการตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า ของปกติตตะภิกษุ
๔. ยินดีการรับบาตรจีวร ของปกติตตะภิกษุ
๕. ยินดีการอุทลึงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๕

[๒๑๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่
เห็นอาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. กำจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยศีลวิบัติ
๒. กำจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยอาจารวิบัติ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๓. ก่าจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยทีฐิวีบัติ
๔. ก่าจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยอาชีวีวบีติ
๕. ยภิกษุกับภิกษุให้แตกกัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๖

[๒๑๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่
เห็นอาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์
๒. ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างเดียรถีย์
๓. คบพวกเดียรถีย์
๔. ไม่คบพวกภิกษุ
๕. ไม่ศึกษาสิกขาของภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๗

[๒๑๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่
เห็นอาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. อยู่ในอาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
๒. อยู่ในอนาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
๓. อยู่ในอาวาส หรือในอนาวาส มีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
๔. เห็นปกติตตะภิกษุแล้ว ไม่ลุกจากอาสนะ
๕. รุกรานปกติตตะภิกษุ ช่างในหรือช่างนอกวิหาร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๘

[๒๑๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่
เห็นอาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๘ คือ :-

๑. ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๒. ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ทำการไต่สวน
๔. เริ่มอนุวาทิกรรม
๕. ย้งภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. โจทภิกษุอื่น
๗. ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อิทธิกรรมกัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๔๓ ข้อ ๘ หมวด

ในอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ จบ

วัตรที่ควรระงับ ๔๓ ข้อ ๘ หมวด

หมวดที่ ๑

[๒๑๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น
อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ :-

๑. ไม่ให้อุปสมบท
๒. ไม่ให้นิสัย
๓. ไม่ให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่สั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๒

[๒๑๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น
อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ เพราะอาบัติใด ไม่ต้อง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

อาบัตินั้น

๒. ไม่ต้องอาบัติอื่นอันเช่นกัน
๓. ไม่ต้องอาบัติอื่นเลวทรามกว่านั้น
๔. ไม่ติกรรม
๕. ไม่ติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับอุกเขป-

* นียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๓

[๒๑๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น

อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. ไม่ยินดีการกราบไหว้ ของปกติตตะภิกษุ
๒. ไม่ยินดีการยืนรับ ของปกติตตะภิกษุ
๓. ไม่ยินดีอัญชลีกรรม ของปกติตตะภิกษุ
๔. ไม่ยินดีสามีจิกรรม ของปกติตตะภิกษุ
๕. ไม่ยินดีการนำอาสนะมาให้ ของปกติตตะภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับอุกเขป-

* นียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๔

[๒๑๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น

อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. ไม่ยินดีการนำที่นอนมาให้ ของปกติตตะภิกษุ
๒. ไม่ยินดีการนำน้ำล้างเท้ามาให้ การตั้งรองเท้าให้ ของปกติตตะภิกษุ
๓. ไม่ยินดีการตั้งกระเบื้องขัดเท้าให้ ของปกติตตะภิกษุ
๔. ไม่ยินดีการรับบาตรจีวร ของปกติตตะภิกษุ
๕. ไม่ยินดีการอุทเทิมืออาบเท้า ของปกติตตะภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๕

[๒๒๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น

อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. ไม่ก่าจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยศีลวิบัติ
๒. ไม่ก่าจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยอาจารย์วิบัติ
๓. ไม่ก่าจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยที่ฐิวิบัติ
๔. ไม่ก่าจัดปกติตตะภิกษุ ด้วยอาชีวิวิบัติ
๕. ไม่ยกษุกับภิกษุให้แตกกัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๖

[๒๒๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น

อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. ไม่ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์
๒. ไม่ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างเดียรถีย์
๓. ไม่คบบพวคเดียรถีย์
๔. คบบพวคภิกษุ
๕. ศึกษาสิกขาของภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๗

[๒๒๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น

อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. ไม่อยู่ในอาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
๒. ไม่อยู่ในอนาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
๓. ไม่อยู่ในอาวาส หรือในอนาวาส มีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
๔. เห็นปกติตตะภิกษุแล้วลุกจากอาสนะ
๕. ไม่รุกรานปกติตตะภิกษุ ช่างในหรือช่างนอกวิหาร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๘

[๒๒๓] ดุกรกษทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น

อาบัติ แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๘ คือ :-

๑. ไม่ห้ามอโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๒. ไม่ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ไม่ทำการไต่สวน
๔. ไม่เริ่มอนุวาทิกรณ
๕. ไม่ย้งภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. ไม่โจทภิกษุอื่น
๗. ไม่ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ไม่ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณกัน

ดุกรกษทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ฯ

วัตรที่ควรระงับ ๔๓ ข้อ ๘ หมวด

ในอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ จบ

วิธีระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ

[๒๒๔] ดุกรกษทั้งหลาย ก็แล วิธีระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็น

อาบัติ พึงระงับอย่างนี้

ภิกษุจันนะนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจวียงป่า ไหว้ทำภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอระงับกรรมนั้นอย่างนี้ว่าดังนี้ :-

คำขอระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าถูกสงฆ์ลงอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ ข้าพเจ้าขอระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ

พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรม

วาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาจะระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระจันนะนี้ถูกสงฆ์ลง

อกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ ขอระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ แก่พระจันนะ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระจันนะนี้ถูกสงฆ์ลง

อกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ ขอระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ สงฆ์ระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ แก่พระจันนะ การจะระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ แก่พระจันนะ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จง

ฟังข้าพเจ้า พระจันนะนี้ถูกสงฆ์ลงอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแล้วแก้ตัวได้ บัดนี้ ขอระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ สงฆ์ระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติ แก่พระจันนะ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

อกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติอันสงฆ์ระงับแล้วแก่พระ

จันนะ ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วยอย่างนี้ ฯ

อกเขปนียกรรม ฐานไม่เห็นอาบัติที่ ๕ จบ

อกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ

เรื่องพระจันนะ

[๒๒๕] โดยสมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ โฆสิตาราม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

เขตพระนครโกสัมพี ครั้งนั้น ท่านพระฉนินะต้องอาบัติแล้วไม่ปรารถนาจะทำคืน
อาบัติ บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มกน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาว่า โฉน
ท่านพระฉนินะต้องอาบัติแล้ว จึงได้ไม่ปรารถนาจะทำคืนอาบัติแล้ว กราบหล
เรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาค

ทรงสอบถาม

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ ในเพราะเหตุเป็น
เค้ามูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ขาวว่า ภิกษุฉนินะต้องอาบัติแล้ว ไม่ปรารถนาจะทำ
คืนอาบัติ จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ทรงตีเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำ
ของภิกษุไม่ชอบนั้นนั้น ไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควร มีโทษของสมณะ ใช้ไม่ได้
ไม่ควรทำ โฉนภิกษุไม่ชอบนั้นนั้น ต้องอาบัติแล้ว จึงไม่ปรารถนาจะทำคืนอาบัติแล้ว
ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของภิกษุไม่ชอบนั้นนั้นนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใส
ของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมิกถาที่รับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จงทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่
ภิกษุฉนินะ คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ฯ

วิธีทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ

[๒๒๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืน
อาบัติ พึงทำอย่างนี้

พึงใจภิกษุฉนินะก่อน ครั้นแล้วพึงให้เธอให้การ แล้วพึงปรับอาบัติ
ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา
ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระฉนินะนี้ต้องอาบัติแล้ว
ไม่ปรารถนาจะทำคืนอาบัติ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์
พึงทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่พระฉนินะ คือ ห้าม
สมโภคกับสงฆ์ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระฉนินะนี้ต้องอาบัติแล้ว
ไม่ปรารถนาจะทำคืนอาบัติ สงฆ์ทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ
แก่พระฉนินะ คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้น
พึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า พระฉนินะนี้ต้องอาบัติแล้ว ไม่ปรารถนาจะทำคืนอาบัติ
สงฆ์ทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่พระฉนินะ คือ ห้าม
สมโภคกับสงฆ์ การทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่พระ
ฉนินะ คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็น
ผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ สงฆ์ทำแล้วแก่พระฉนินะ
คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงมี ข้าพเจ้าทรง
ความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงบอกภิกษุผู้อยู่ในอาวาสต่อๆ ไปว่า พระ-

* ฉนินะอันสงฆ์ทำอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแล้ว คือ ห้ามสมโภค
กับสงฆ์ ฯ

ลักษณะกรรมไม่เป็นธรรม ๑๒ หมวด

หมวดที่ ๑

[๒๒๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่
ประกอบด้วยองค์ ๓ เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี คือ
ทำลับหลัง ๑ ไม่สอบถามก่อนแล้วทำ ๑ ทำไม่ตามปฏิญาณ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประกอบด้วย
องค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๒

[๒๒๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่
ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ทำเพราะต้องอาบัติ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประกอบด้วย
องค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๘

[๒๔๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประ-
* ครอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ
ทำเพราะอาบัติเป็นเทศนาคามินี ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประกอบด้วย
องค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๙

[๒๔๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประ-
* ครอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ
ทำเพราะอาบัติที่ยังมิได้แสดง ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประกอบด้วย
องค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๐

[๒๔๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประ-
* ครอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ
โจทกอนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประกอบด้วย
องค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๑

[๒๔๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่
ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว
คือ ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประกอบด้วย
องค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๒

[๒๕๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประ-
* ครอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ปรับ-
* อาบัติแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ประกอบด้วย
องค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

ลักษณะกรรมเป็นธรรม ๑๒ หมวด

ในอุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ จบ ฯ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด

หมวดที่ ๑

[๒๕๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ เมื่อสงฆ์จำนงพึงลง
อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการ
วิวาท ทำความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์ในสงฆ์ ๑ เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก
มีมรรยาทไม่สมควร ๑ อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่น ไม่สมควร ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลง
อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๒

[๒๕๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์
จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ เป็นผู้มึสติวิบัติ ในอธิศีล ๑
เป็นผู้มีอาจารย์วิบัติในอริยาจารย์ ๑ เป็นผู้มึทิววิบัติ ในอดีตทิว ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลง
อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๓

[๒๕๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์
จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ กล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑
กล่าวติเตียนพระธรรม ๑ กล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลง
อุกเขปนียกรรมฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๔

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

[๒๕๔] ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูป คือรูปหนึ่งเป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ทำความอื้อฉาว ก่ออธิกรณในสงฆ์ ๑ รูปหนึ่งเป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร ๑ รูปหนึ่งอยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ ด้วยการคลุกคลีอันไม่สมควร ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูปนี้แล ฯ
หมวดที่ ๕

[๒๕๕] ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ แก่ภิกษุ ๓ รูป แม่อื่นอีก คือ รูปหนึ่งเป็นผู้มีศีลวิบัติในอธิศีล ๑ รูปหนึ่งเป็นผู้มีอาจารย์วิบัติในอธยาจารย์ ๑ รูปหนึ่งเป็นผู้มีทิววิบัติ ในอดิทธิ ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูปนี้แล ฯ
หมวดที่ ๖

[๒๕๖] ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูปแม่อื่นอีก คือ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระธรรม ๑ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดุรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่ภิกษุ ๓ รูปนี้แล ฯ
ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด

ในอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ จบ

วัตร ๔๓ ข้อ ในอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ

[๒๕๗] ดุรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแล้ว ต้องประพฤติชอบ

วิธีประพฤติชอบในอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัตินั้นดังนี้ :-

๑. ไม่พึงให้อุปสมบท
๒. ไม่พึงให้ศีล
๓. ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้วก็ ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี
๖. สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ เพราะอาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น
๗. ไม่พึงต้องอาบัติอื่นอันเช่นกัน
๘. ไม่พึงต้องอาบัติอันเลวทรามกว่านั้น
๙. ไม่พึงติกรรม
๑๐. ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
๑๑. ไม่พึงยินดีการกราบไหว้ ของปกัตตตะภิกษุ
๑๒. ไม่พึงยินดีการยืนรับ ของปกัตตตะภิกษุ
๑๓. ไม่พึงยินดีอัญชลีกรรม ของปกัตตตะภิกษุ
๑๔. ไม่พึงยินดีสามจีกรรม ของปกัตตตะภิกษุ
๑๕. ไม่พึงยินดีการนำอาสนะมาให้ ของปกัตตตะภิกษุ
๑๖. ไม่พึงยินดีการนำที่นอนมาให้ ของปกัตตตะภิกษุ
๑๗. ไม่พึงยินดีการนำน้ำล้างเท้ามาให้ การตั้งตั้งรองเท้าให้ของปกัตตตะภิกษุ
๑๘. ไม่พึงยินดีการตั้งกระเบื้องเช็ดเท้าให้ ของปกัตตตะภิกษุ
๑๙. ไม่พึงยินดีการรับบาตร จีวร ของปกัตตตะภิกษุ
๒๐. ไม่พึงยินดีการถูหลังให้เมื่ออาบน้ำ ของปกัตตตะภิกษุ
๒๑. ไม่พึงกำจัดปกัตตตะภิกษุ ด้วยศีลวิบัติ
๒๒. ไม่พึงกำจัดปกัตตตะภิกษุ ด้วยอาจารย์วิบัติ
๒๓. ไม่พึงกำจัดปกัตตตะภิกษุ ด้วยทิววิบัติ
๒๔. ไม่พึงกำจัดปกัตตตะภิกษุ ด้วยอาชีวิวิบัติ
๒๕. ไม่พึงยกภิกษุกับภิกษุให้แตกกัน
๒๖. ไม่พึงใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์
๒๗. ไม่พึงใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างเดียรถีย์
๒๘. ไม่พึงคบพวกเดียรถีย์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๒๙. พึงคบพวกภิกษุ
๓๐. พึงศึกษาสิกขาของภิกษุ
๓๑. ไม่พึงอยู่ในอาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
๓๒. ไม่พึงอยู่ในอนาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
๓๓. ไม่พึงอยู่ในอาวาส หรือในอนาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
๓๔. เห็นปกติตตะภิกษุแล้วพึงลุกจากอาสนะ
๓๕. ไม่พึงรุกรานปกติตตะภิกษุ ช้างในหรือช้างนอกวิหาร
๓๖. ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๓๗. ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓๘. ไม่พึงทำการไต่สวน
๓๙. ไม่พึงเริ่มอนุทวาริกรรม
๔๐. ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๔๑. ไม่พึงโจทภิกษุอื่น
๔๒. ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ
๔๓. ไม่พึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน ฯ

วัตร ๔๓ ข้อ ในอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่ทำคินอาบัติ จบ

สงฆ์ลงโทษและระงับ

[๒๕๘] ครั้นนั้น สงฆ์ได้ลงอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่ทำคินอาบัติแก่พระจันนะ คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ท่านถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่ทำคินอาบัติแล้ว ได้ไปจากอาวาสนั้น สู้อาวาสอื่น ภิกษุทั้งหลายในอาวาสอื่นนั้น ไม่กราบไหว้ ไม่ยืนรับ ไม่ทำอัญชลีกรรม ไม่ทำสามิจกรรม ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชา ท่านอื่นภิกษุทั้งหลาย ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชาอยู่ เป็นผู้ไม่มีใครทำสักการะ จึงได้ไปจากอาวาสนั้น สู้อาวาสอื่น แม้ภิกษุทั้งหลายในอาวาสอื่นนั้นก็ ไม่กราบไหว้ ไม่ยืนรับ ไม่ทำอัญชลีกรรม ไม่ทำสามิจกรรม ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชา ท่านอื่นภิกษุทั้งหลาย ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชา เป็นผู้ไม่มีใครทำสักการะ จึงได้ไปจากอาวาสนั้น สู้อาวาสอื่น แม้ภิกษุทั้งหลายในอาวาสอื่นนั้นก็ ไม่กราบไหว้ ไม่ยืนรับ ไม่ทำอัญชลีกรรม ไม่ทำสามิจกรรม ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชา ท่านอื่นภิกษุทั้งหลาย ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่นับถือ ไม่บูชาอยู่ เป็นผู้ไม่มีใครทำสักการะ จึงกลับมาสู่พระนครโกสัมพีกตามเดิม ได้ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ จึงเข้าไปหาภิกษุทั้งหลายแล้วกล่าวอย่างนี้ว่า อาวุโสทั้งหลาย ผมถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่ทำคินอาบัติ แล้วประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไรต่อไป ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จะระงับอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่ทำคินอาบัติ แก่ภิกษุจันนะ ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๔๓ ข้อ ๘ หมวด

หมวดที่ ๑

[๒๕๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่ทำคินอาบัติ คือ :-

๑. ให้อุปสมบท
๒. ให้นิสสัย
๓. ให้สามเณรอุปฐาก
๔. รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้รับสมมติแล้วก็ยังสั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่ทำคินอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๒

[๒๖๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่ทำคินอาบัติ คือ :-

๑. สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่ทำคินอาบัติ เพราะอาบัติใด ต้องอาบัตินั้น
๒. ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น

๔. ตีกรรม

๕. ตีโทษทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๓

[๒๖๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์
ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. ยินดีการกราบไหว้ ของปกตัตตะภิกษุ
๒. ยินดีการยื่นรับ ของปกตัตตะภิกษุ
๓. ยินดีอัญชลีกรรม ของปกตัตตะภิกษุ
๔. ยินดีสามีจิกรรม ของปกตัตตะภิกษุ
๕. ยินดีการนำอาสนะมาให้ ของปกตัตตะภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๔

[๒๖๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์
ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. ยินดีการนำที่นอนมาให้ ของปกตัตตะภิกษุ
๒. ยินดีการนำน้ำล้างเท้ามาให้ การตั้งตั้งรองเท้าให้ ของปกตัตตะภิกษุ
๓. ยินดีการตั้งกระเบื้องเช็ดเท้าให้ ของปกตัตตะภิกษุ
๔. ยินดีการรับบาตรและจีวร ของปกตัตตะภิกษุ
๕. ยินดีการอุทลึงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกตัตตะภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๕

[๒๖๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์
ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. กัจฉิกปตัตตะภิกษุ ด้วยศีลวิบัติ
๒. กัจฉิกปตัตตะภิกษุ ด้วยอาจารย์วิบัติ
๓. กัจฉิกปตัตตะภิกษุ ด้วยที่ฐิวิบัติ
๔. กัจฉิกปตัตตะภิกษุ ด้วยอาชีวิวิบัติ
๕. ยภิกษุกับภิกษุให้แตกกัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๖

[๒๖๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์
ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์
๒. ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างเดียรถีย์
๓. คบพวกเดียรถีย์
๔. ไม่คบพวกภิกษุ
๕. ไม่ศึกษาสิกขาของภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๗

[๒๖๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์
ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. อยู่ในอาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกตัตตะภิกษุ
๒. อยู่ในอนาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกตัตตะภิกษุ
๓. อยู่ในอาวาส หรือในอนาวาส มีเครื่องมุงเดียวกันกับปกตัตตะภิกษุ
๔. เห็นปกตัตตะภิกษุแล้ว ไม่ลจากจากอาสนะ
๕. รุรานปกตัตตะภิกษุ ข้างในหรือข้างนอกวิหาร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ
อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๘

[๒๖๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ สงฆ์ไม่พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
๒. ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
๓. ทำการไต่สวน
๔. เริ่มอนุวาทิกรรม
๕. ยิงภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๖. โจทภิกษุอื่น
๗. ให้ภิกษุอื่นให้การ
๘. ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรรมกัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๔๓ ข้อ ๘ หมวด

ในอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ จบ

วัตรที่ควรระงับ ๔๓ ข้อ ๘ หมวด

หมวดที่ ๑

[๒๖๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. ไม่ให้อุปสมบท
๒. ไม่ให้นิสัย
๓. ไม่ให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้วก็มิสั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๒

[๒๖๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์

พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ เพราะอาบัติใด ไม่ต้องอาบัตินั้น
๒. ไม่ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๓. ไม่ต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๔. ไม่ติกรรม
๕. ไม่ติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๓

[๒๖๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์

พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. ไม่ยินดีการกราบไหว้ ของปกติตตะภิกษุ
๒. ไม่ยินดีการยืมรับ ของปกติตตะภิกษุ
๓. ไม่ยินดีอัญชลีกรรม ของปกติตตะภิกษุ
๔. ไม่ยินดีสามีจิกรรม ของปกติตตะภิกษุ
๕. ไม่ยินดีการนำอาสนะมาให้ ของปกติตตะภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๔

[๒๗๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์

พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ คือ :-

๑. ไม่ยินดีการนำที่นอนมาให้ ของปกติตตะภิกษุ
๒. ไม่ยินดีการนำน้ำล้างเท้ามาให้ การตั้งร่องเท้าให้ ของปกติตตะภิกษุ
๓. ไม่ยินดีการตั้งกระเบื้องขัดเท้าให้ ของปกติตตะภิกษุ
๔. ไม่ยินดีการรับบาตรจีวร ของปกติตตะภิกษุ
๕. ไม่ยินดีการอุทเทสน้ำให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๕

[๒๗๑] ดุกริกษุทั้งหลาย ริกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก

สงฆ์พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ คือ :-

๑. ไม่กำจัดปกติตตะริกษุ ด้วยศีลวิบัติ
๒. ไม่กำจัดปกติตตะริกษุ ด้วยอาจารย์วิบัติ
๓. ไม่กำจัดปกติตตะริกษุ ด้วยทิววิบัติ
๔. ไม่กำจัดปกติตตะริกษุ ด้วยอาชีวิวิบัติ
๕. ไม่ยกฤษกับริกษุให้แตกกัน

ดุกริกษุทั้งหลาย ริกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๖

[๒๗๒] ดุกริกษุทั้งหลาย ริกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก

สงฆ์พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติคือ :-

๑. ไม่ใช่เครื่องนุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์
๒. ไม่ใช่เครื่องนุ่งห่มอย่างเดียรถีย์
๓. ไม่คบบวกเดียรถีย์
๔. คบบวกริกษุ
๕. ศึกษาสิกขาของริกษุ

ดุกริกษุทั้งหลาย ริกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๗

[๒๗๓] ดุกริกษุทั้งหลาย ริกษุประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก สงฆ์

พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ คือ :-

๑. ไม่อยู่ในอนาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะริกษุ
๒. ไม่อยู่ในอนาวาสมีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะริกษุ
๓. ไม่อยู่ในอนาวาส หรือในอนาวาส มีเครื่องมุงเดียวกันกับปกติตตะริกษุ
๔. เห็นปกติตตะริกษุแล้วลุกจากอาสนะ
๕. ไม่รุกรานปกติตตะริกษุ ช้างในหรือช้างนอกวิหาร

ดุกริกษุทั้งหลาย ริกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ ฯ

หมวดที่ ๘

[๒๗๔] ดุกริกษุทั้งหลาย ริกษุประกอบด้วยองค์ ๘ สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ คือ :-

๑. ไม่ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะริกษุ
๒. ไม่ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะริกษุ
๓. ไม่ทำการไต่สวน
๔. ไม่เริ่มอนวาทาธิกรณ์
๕. ไม่ยกฤษอื่นให้ทำโอกาส
๖. ไม่โจทกฤษอื่น
๗. ไม่ให้กฤษอื่นให้การ
๘. ไม่ช่วยกฤษกับกฤษให้สู้อธิกรณ์กัน

ดุกริกษุทั้งหลาย ริกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ ฯ

วัตรที่ควรระงับ ๔๓ ข้อ ๘ หมวด

ในอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ จบ

วิธีระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ

[๒๗๕] ดุกริกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติพึงระงับอย่างนี้

กฤษฉันนะนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจริยงา ไหว้เท้ากฤษผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอระงับกรรมนั้นอย่างนี้ ว่าดังนี้ :-

คำขอระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติ

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก้ตัวได้ ข้าพเจ้าขอระงับอุกเขปนียกรรม

ฐาน ไม่ทำคืนอาบัติ

ฟังขอแม่ครั้งที่สอง ฟังขอแม่ครั้งที่สาม

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ ฟังประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา
ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาจารย์บอกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พระฉันนะนี้ถูกสงฆ์ลง

อกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแล้ว ประพฤติโดยชอบ หาย
เยื่อหุ้ม ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ ขอระงับอกเขปนียกรรมฐานไม่ทำ
คืนอาบัติ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์จงระงับ
อกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่พระฉันนะ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า พระฉันนะนี้ถูกสงฆ์ลงอกเขปนียกรรม ฐานไม่
ทำคืนอาบัติแล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยื่อหุ้ม ประพฤติแก้ตัวได้
บัดนี้ ขอระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ สงฆ์จง
อกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่พระฉันนะ การระงับอกเขปน-
* นียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่พระฉันนะ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่าน
ผู้นั้นฟังนี้ ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นฟังพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า พระฉันนะนี้ ถูกสงฆ์ลงอกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ
แล้ว ประพฤติโดยชอบ หายเยื่อหุ้ม ประพฤติแก้ตัวได้ บัดนี้ ขอ
ระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ สงฆ์จงระงับอกเขปนียกรรม
ฐานไม่ทำคืนอาบัติแก่พระฉันนะ การระงับอกเขปนียกรรม ฐานไม่
ทำคืนอาบัติแก่พระฉันนะ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นฟังเป็นผู้
ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นฟังพูด

อกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ อันสงฆ์ระงับแล้วแก่พระ-

* ฉันนะ ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงฟัง ข้าพเจ้าทรงความนี้ ไว้ด้วยอย่างนี้ ฯ
อกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคืนอาบัติ ที่ ๖ จบ

อกเขปนียกรรม ฐานไม่สละที่ฐิอันเป็นบาป

เรื่องพระอริฏฐะ

[๒๓๖] สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตะวัน

อารามของอนาถบิณฑิกคหบดี เขตพระนครสาวัตถีครั้งนั้น พระอริฏฐะผู้เกิดใน
ตระกูลพราณแรง มีที่ฐิอันเป็นบาปเห็นปานนี้เกิดขึ้นว่า เราทำถึงธรรมที่พระผู้มี
พระภาคทรงแสดงแล้ว โดยประการที่ตรัสว่า เป็นธรรมทำอันตราย ธรรมเหล่านั้น
หาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพอัจฉริยะได้จริงไม่ ภิกษุหลายรูปด้วยกัน ได้ทราบข่าวว่า พระ
อริฏฐะผู้เกิดในตระกูลพราณแรง มีที่ฐิอันเป็นบาปเห็นปานนี้เกิดขึ้นว่า เราทำถึง
ธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว โดยประการที่ตรัสว่า เป็นธรรมทำอันตราย
ธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพอัจฉริยะได้จริงไม่ แล้วพากันเข้าไปหาพระอริฏฐะ
ผู้เกิดในตระกูลพราณแรง ถามว่า อาวุโสอริฏฐะข่าวว่า ท่านมีที่ฐิอันเป็นบาป
เห็นปานนี้เกิดขึ้นว่า ข้าพเจ้าทำถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว โดย
ประการที่ตรัสว่า เป็นธรรมทำอันตราย ธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพอ
ัจฉริยะได้จริงไม่ดังนี้ จริงหรือ

พระอริฏฐะตอบว่า จริงเหมือนอย่างนั้นแล อาวุโสทั้งหลาย ผมรู้ทั่วถึง
ธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว โดยประการที่ตรัสว่า เป็นธรรมทำอันตราย
ธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพอัจฉริยะได้จริงไม่

ภิกษุทั้งหลายกล่าวห้ามว่า อาวุโสอริฏฐะ ท่านอย่าได้พูดเช่นนั้น ท่าน
อย่าได้กล่าวต่อพระผู้มีพระภาค การกล่าวต่อพระผู้มีพระภาค ไม่ดีแน่ พระผู้มีพระภาค
ไม่ได้ตรัสอย่างนั้นเลย พระผู้มีพระภาคตรัสธรรมอันทำอันตรายไว้โดยปริยายเป็น
อันมาก ก็แลธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพอัจฉริยะได้จริง กามทั้งหลายพระผู้มี
พระภาคตรัสว่า มีความยินดีน้อย มีทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก โทษในกาม
ทั้งหลายนี้มากยิ่งขึ้น กามทั้งหลายพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เปรียบเหมือนร่างกระดูก
มีทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก โทษในกามทั้งหลายนี้มากยิ่งขึ้น กามทั้งหลาย
พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เปรียบเหมือนชิ้นเนื้อ . . . กามทั้งหลายพระผู้มีพระภาค
ตรัสว่า เปรียบเหมือนคอบหญ้า . . . กามทั้งหลายพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เปรียบ
เหมือนหลุมถ่านเพลิง . . . กามทั้งหลายพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เปรียบเหมือน
ความฝัน . . . กามทั้งหลายพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เปรียบเหมือนของขี้ม . . . กาม

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
ทั้งหลายพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เปรียบเหมือนผลไม้ . . . กามทั้งหลายพระผู้มีพระภาค
ตรัสว่า เปรียบเหมือนเขียงสำหรับสับเนื้อ . . . กามทั้งหลายพระผู้มีพระภาคตรัสว่า
เปรียบเหมือนหอกและหลาว . . . กามทั้งหลายพระผู้มีพระภาคตรัสว่าเปรียบเหมือน
ศิระษะ มีทุกขมาก มีความคับแค้นมาก โทษในกามทั้งหลายนี้มากยิ่งขึ้น

พระอรិฏฐะผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง แม้อันภิกษุเหล่านั้น ว่ากล่าวอยู่
อย่างนี้ ก็ยังยึดถือที่ฐิอันเป็นบาปนั้นด้วยความยึดถือมั่นอย่างเดิม กล่าวยืนยันว่า
ผมกล่าวอย่างนั้นจริง ท่านทั้งหลายผมรู้ทั่วถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว
โดยประการที่ตรัสว่า เป็นธรรมทำอันตราย ธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่
ผู้เสพ ได้จริงไม่

ก็เพราะเหตุที่ภิกษุเหล่านั้น ไม่อาจเปลื้องพระอริฏฐะผู้เกิดในตระกูล
พรานแร้งจากที่ฐิอันเป็นบาปนั้นได้ จึงภิกษุเหล่านั้นเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค แล้ว
กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๒๓๓] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ ในเพราะ
เหตุเป็นคำมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามพระอริฏฐะผู้เกิด
ในตระกูลพรานแร้งว่า ดูกรอริฏฐะ ขาวว่า เธอมีที่ฐิอันเป็นบาปเห็นปานนี้เกิด
ขึ้นว่า เราทำทั่วถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้วโดยประการที่ตรัสว่า เป็น
ธรรมทำอันตราย ธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพ ได้จริงไม่ ดังนี้ จริหรือ
พระอริฏฐะทูลรับว่า ข้าพระพุทธเจ้ากล่าวอย่างนั้นจริง พระพุทธเจ้าข้า
ข้าพระพุทธเจ้ารู้ทั่วถึงธรรมที่พระองค์ทรงแสดงแล้วโดยประการที่ตรัสว่า เป็นธรรม
ทำอันตราย ธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพ ได้จริงไม่

ทรงติเตียน

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรโมฆบุรุษ เพราะเหตุไร เธอจึงเข้าใจธรรม
ที่เราแสดงแล้วอย่างนั้นแล้ว เรากล่าวธรรมอันทำอันตรายไว้โดยปริยายเป็นอันมาก
มิใช่หรือ และธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพ ได้จริง กามทั้งหลายเรากล่าวว่า
มีความยินดีน้อย มีทุกขมาก มีความคับแค้นมาก โทษในกามทั้งหลายนี้มากยิ่งขึ้น
กามทั้งหลายเรากล่าวว่า เปรียบเหมือนร่างกระดูก มีทุกขมาก มีความคับแค้นมาก
โทษในกามทั้งหลายนี้มากยิ่งขึ้น กามทั้งหลายเรากล่าวว่า เปรียบเหมือนชิ้นเนื้อ . . .
กามทั้งหลายเรากล่าวว่า เปรียบเหมือนคอบหญ้า . . . กามทั้งหลายเรากล่าวว่า
เปรียบเหมือนหลุมถ่านเพลิง . . . กามทั้งหลายเรากล่าวว่า เปรียบเหมือนความฝัน
. . . กามทั้งหลายเรากล่าวว่า เปรียบเหมือนของยืม . . . กามทั้งหลายเรากล่าวว่า
เปรียบเหมือนผลไม้ . . . กามทั้งหลายเรากล่าวว่า เปรียบเหมือนเขียงสำหรับ
สับเนื้อ . . . กามทั้งหลายเรากล่าวว่า เปรียบเหมือนหอกและหลาว . . . กาม
ทั้งหลายเรากล่าวว่า เปรียบเหมือนศิระษะ มีทุกขมาก มีความคับแค้นมาก โทษ
ในกามทั้งหลายนี้มากยิ่งขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้น เธอชื่อว่ากล่าวดูเราด้วยที่ฐิที่ตน
ยึดถือไว้ผิด ชื่อว่าทำลายตนเอง และชื่อว่าประสพบาปมิใช่บุญมาก ชื่อนั้นแหละ
จักเป็น ไปเพื่อความไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์แก่เธอ ตลอดกาลนาน

ดูกรโมฆบุรุษ การกระทำของเธอนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของ
ชุมชนที่ยัง ไม่เลื่อมใส หรือเพื่อความเลื่อมใสยิ่ง ของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว . . .
ครั้นแล้วทรงทำธรรมิกถา รับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะ
เหตุนี้แล สงฆ์จงทำอกุขเขปนียกรรม ฐานไม่สละที่ฐิอันเป็นบาป แก่ภิกษุ
อริฏฐะผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ฯ

วิธีลงอกุขเขปนียกรรม ฐานไม่สละที่ฐิเป็นบาป

[๒๓๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีลงอกุขเขปนียกรรม ฐานไม่สละ
ที่ฐิอันเป็นบาป ฟังทำอย่างนี้ คือ ฟังใจภิกษุอริฏฐะผู้เกิดในตระกูลพรานแร้งก่อน
ครั้นแล้วฟังให้เธอให้การ แล้วฟังปรับอาบัติ ครั้นแล้ว ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ
ฟังประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาทำอกุขเขปนียกรรม ฐานไม่สละที่ฐิอันเป็นบาป

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอริฏฐะผู้เกิดใน
ตระกูลพรานแร้ง มีที่ฐิอันเป็นบาปเห็นปานนี้เกิดขึ้นว่า เราทำทั่วถึงธรรม
ที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว โดยประการที่ตรัสว่า เป็นธรรมทำ
อันตราย ธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพ ได้จริงไม่ ดังนี้
เธอไม่ยอมสละที่ฐินั้น ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์ฟัง
ทำอกุขเขปนียกรรม ฐานไม่สละที่ฐิอันเป็นบาปแก่ภิกษุอริฏฐะผู้เกิดใน
ตระกูลพรานแร้ง คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอริฏฐะผู้เกิดในตระกูล

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

พรานแร้ง มีทีริอันเป็นบาปเห็นปานนี้เกิดขึ้นว่า เราผู้ถึงธรรมที่
พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว โดยประการที่ตรัสว่า เป็นธรรมทำ
อันตราย ธรรมเหล่านั้นหาอาจทำอันตรายแก่ผู้เสพ ได้จริงไม่ ดังนี้
เธอไม่ยอมสละทีรินั้น สงฆ์ทำอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็น
บาปแก่ภิกษุหรือภิกษุณีผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์
การทำอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาปแก่ภิกษุหรือภิกษุณีผู้เกิด
ในตระกูลพรานแร้ง คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่าน
ผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุหรือภิกษุณีผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง มีทีริอันเป็นบาปเห็น
ปานนี้เกิดขึ้นว่า เราผู้ถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว โดย
ประการที่ตรัสว่า เป็นธรรมทำอันตราย ธรรมเหล่านั้นหาอาจทำ
อันตรายแก่ผู้เสพ ได้จริงไม่ ดังนี้ เธอไม่ยอมสละทีรินั้น สงฆ์ทำ
อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาปแก่ภิกษุหรือภิกษุณีผู้เกิดใน
ตระกูลพรานแร้ง คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ การทำอุกเขปนียกรรม
ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาปแก่ภิกษุหรือภิกษุณีผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง คือ
ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบ
แก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป อันสงฆ์ทำแล้ว
แก่ภิกษุหรือภิกษุณีผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ชอบ
แก่สงฆ์ เหตุนี้จึงมี ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงบอกภิกษุที่อยู่ในอาวาสตอๆ ไปว่า ภิกษุ
หรือภิกษุณีผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง อันสงฆ์ทำอุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอัน
เป็นบาปแล้ว คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ฯ

ลักษณะกรรมไม่เป็นธรรม ๑๒ หมวด

หมวดที่ ๑

[๒๓๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป
ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี
คือ ทำลับหลัง ๑ ไม่สอบถามก่อนแล้วทำ ๑ ไม่ทำตามปฏิญาณ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป ที่ประกอบด้วย
ด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๒

[๒๔๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป
ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับ
แล้วไม่ดี คือ ทำเพราะไม่ต้องอาบัติ ๑ ทำเพราะอาบัติมีไซ้เป็นเทศนาคามินี ๑
ทำเพราะอาบัติที่แสดงแล้ว ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป ที่ประกอบด้วย
ด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๓

[๒๔๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป
ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับ
แล้วไม่ดี คือ ไม่โจทก์ก่อนแล้วทำ ๑ ไม่ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ไม่ปรับ
อาบัติแล้วทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป ที่ประกอบด้วย
ด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๔

[๒๔๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป
ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับ
แล้วไม่ดี คือ ทำลับหลัง ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวาระกระทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป ที่ประกอบด้วย
ด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ดี ฯ

หมวดที่ ๕

[๒๔๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละทีริอันเป็นบาป
ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๑

[๓๐๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

หมวดที่ ๑๒

[๓๐๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ปรับอาบัติแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป ที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ฯ

ลักษณะกรรมเป็นธรรม ๑๒ หมวด

ในอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด

หมวดที่ ๑

[๓๐๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป คือ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อ-
* การทะเลาะ ก่อการวิวาท ทำความอื้อฉาว ก่ออริกรรมในสงฆ์ ๑ เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร ๑ อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป ฯ

หมวดที่ ๒

[๓๐๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป คือ เป็นผู้มึนสติวิบัติ ในอริศัล ๑ เป็นผู้มัวอาจารย์วิบัติ ในอริยาจารย์ ๑ เป็นผู้มึนสติวิบัติ ในอดีตทิว ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป ฯ

หมวดที่ ๓

[๓๐๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป คือ กล่าวติเตียน พระพุทธเจ้า ๑ กล่าวติเตียนพระธรรม ๑ กล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป ฯ

หมวดที่ ๔

[๓๐๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป แก่ภิกษุ ๓ รูป คือ รูปหนึ่งเป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ทำความอื้อฉาว ก่ออริกรรมในสงฆ์ รูปหนึ่งเป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมรรยาทไม่สมควร รูปหนึ่งอยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิว-
* อื่นเป็นบาป แก่ภิกษุ ๓ รูปนี้แล ฯ

หมวดที่ ๕

[๓๐๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป แก่ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่งเป็นผู้มึนสติวิบัติ ในอริศัล รูปหนึ่งเป็นผู้มัวอาจารย์วิบัติ ในอริยาจารย์ รูปหนึ่งเป็นผู้มึนสติวิบัติ ในอดีตทิว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป แก่ภิกษุ ๓ รูปนี้แล ฯ

หมวดที่ ๖

[๓๐๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทิวอื่นเป็นบาป แก่ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่ง กล่าวติเตียน พระพุทธเจ้า รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระธรรม รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระสงฆ์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงฟังลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาป แก่ภิกษุ ๓ รูปนี้แล ฯ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด

ในอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาป จบ

วัตร ๑๘ ข้อ

[๓๐๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาปแล้ว ต้องประพฤติโดยชอบ

วิธีประพฤติชอบในอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาปนั้น ดังต่อไปนี้ :-

๑. ไม่ฟังให้อุปสมบท
๒. ไม่ฟังให้ศีล
๓. ไม่ฟังให้สามเณรอุปฐาก
๔. ไม่ฟังรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่ฟังสั่งสอนภิกษุณี
๖. สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาปเพราะอาบัติใด ไม่ฟังต้องอาบัตินั้น
๗. ไม่ฟังต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
๘. ไม่ฟังต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
๙. ไม่ฟังติกรรม
๑๐. ไม่ฟังติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
๑๑. ไม่ฟังห้ามอุโบสถแก่ภิกษุผู้ติภิกษุ
๑๒. ไม่ฟังห้ามปวารณาแก่ภิกษุผู้ติภิกษุ
๑๓. ไม่ฟังทำการไต่สวน
๑๔. ไม่ฟังเริ่มอนุทวาริการณ
๑๕. ไม่ฟังยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
๑๖. ไม่ฟังโจทภิกษุอื่น
๑๗. ไม่ฟังให้ภิกษุอื่นให้การ
๑๘. ไม่ฟังช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน ฯ

วัตร ๑๘ ข้อ

ในอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาป จบ

สงฆ์ลงโทษและระงับกรรม

[๓๑๐] ครั้นนั้น สงฆ์ได้ลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาป แก่พระอริยฐานะผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง คือ ห้ามสมโภคกับสงฆ์ ท่านถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาป แล้วสึกเสีย บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มักน้อย . . . ต่างก็ฟังโทษ ตีเตียน โพนทะนาว่า โฉนพระอริยฐานะผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาปแล้ว จึงได้สึกเสียแล้ว แล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๓๑๑] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ ในเพราะเหตุเป็นคำมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาวว่า ภิกษุอริยฐานะผู้เกิดในตระกูลพรานแร้ง ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาปแล้วสึกเสีย จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงตีเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย โฉนโมฆบุรุษนั้น ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาปแล้ว จึงได้สึกเสียแล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของโมฆบุรุษนั้นนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเสื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เสื่อมใส . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมิกถารับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จงระงับอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาป ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

[๓๑๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรมฐานไม่สละทีริออื่นเป็นบาป แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ :-

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๑. ให้อุปสมบท

๒. ให้นิสัย

๓. ให้สามเณรอุปฐาก

๔. รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี

๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ยังสั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป ฯ

หมวดที่ ๒

[๓๑๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป เพราะอาบัติใด

ต้องอาบัตินั้น

๒. ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน

๓. ต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น

๔. ตีกรรม

๕. ตีภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป ฯ

หมวดที่ ๓

[๓๑๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์ไม่พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๘ คือ :-

๑. ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ

๒. ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ

๓. ทำการไต่สวน

๔. เริ่มอนุวาทิกรรม

๕. ยิงภิกษุอื่นให้ทำโอกาส

๖. โจทภิกษุอื่น

๗. ให้ภิกษุอื่นให้การ

๘. ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์ไม่พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป ฯ

วัตรที่ไม่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

ในอุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป จบ

วัตรที่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

[๓๑๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ :-

๑. ไม่ให้อุปสมบท

๒. ไม่ให้นิสัย

๓. ไม่ให้สามเณรอุปฐาก

๔. ไม่รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี

๕. แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่สั่งสอนภิกษุณี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป ฯ

หมวดที่ ๒

[๓๑๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับอุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ แม้อื่นอีก คือ :-

๑. สงฆ์ลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป เพราะอาบัติใด

ไม่ต้องอาบัตินั้น

๒. ไม่ต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน

๓. ไม่ต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น

๔. ไม่ตีกรรม

๕. ไม่ตีภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๕ นี้แล สงฆ์พึงระงับ

อุกเขปนียกรรม ฐานไม่สละทิวฐีอันเป็นบาป ฯ

หมวดที่ ๓

[๓๑๗] ดุริการิกษทั้งหลาย สงฆ์พึงระงับอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๘ คือ :-

- ๑. ไม่ห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
- ๒. ไม่ห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
- ๓. ไม่ทำการไต่สวน
- ๔. ไม่เริ่มอนุวาทาธิกรณ์
- ๕. ไม่ยั้งภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
- ๖. ไม่ใจภิกษุอื่น
- ๗. ไม่ให้ภิกษุอื่นให้การ
- ๘. ไม่ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ดุริการิกษทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๘ นี้แล สงฆ์พึงระงับอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป ฯ

วัตรที่ควรระงับ ๑๘ ข้อ ๓ หมวด
ในอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป จบ

วิธีระงับอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป

[๓๑๘] ดุริการิกษทั้งหลาย ก็แล วิธีระงับอุกเขปนियกรรมฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป พึงระงับอย่างนี้ :-

ภิกษุผู้ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาปนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์หม่อมผ้าอุตราสงค์เจริยงบา ไหว้ทำภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอร้องกรรมนั้นอย่างนี้ ว่าดังนี้ :-

คำขอร้องอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าถูกสงฆ์ลงอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาปแล้วประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก่ตัวได้ ข้าพเจ้าขอร้องอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป

พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยอุตัตตจตุตถกรรม-
* วาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาขอร้องอุกเขปนियกรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป แล้วประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก่ตัวได้ บัดนี้ ขอร้องอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงระงับอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ นี้เป็นอุตัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป แล้วประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก่ตัวได้ บัดนี้ ขอร้องอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป สงฆ์ระงับอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ การระงับอุกเขปนियกรรมฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ถูกสงฆ์ลงอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป แล้วประพฤติโดยชอบ หายเยอหยิ่ง ประพฤติแก่ตัวได้ บัดนี้ ขอร้องอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป สงฆ์ระงับอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาปแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ การระงับอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูดอุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป สงฆ์ระงับแล้วแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ขอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วยอย่างนี้ ฯ

อุกเขปนियกรรม ฐานไม่สละทิวธิอันเป็นบาป ที่ ๗ จบ
กัมมขันธกะ ที่ ๑ จบ

หัวข้อประจำชั้นภคณี

[๓๑๙] ๑. ภิกษุพวกพระปิ่นทุกะและพระโลหิตกะ ก่อความบาดหมาง
เอง ได้เข้าไปหาภิกษุผู้เช่นกัน แล้วให้หมักหมมในการก่อความบาดหมางขึ้น
ความบาดหมางที่ยัง ไม่เกิดย่อมเกิดขึ้น แม้ที่เกิดขึ้นแล้วก็ขยายตัวออกไป ภิกษุ
ทั้งหลายที่มักน้อย มีศีลเป็นที่รัก ย่อมเพ่งโทษในบริษัท

พระพุทธชินเจ้าผู้สยัมภูอัครบุคคัล ผู้ทรงพระสัทธรรม รับสั่งให้ลง
ตัชชณียกรรม ณ พระนครสาวัตถี

ตัชชณียกรรมที่ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย คือ ทำลับหลัง ไม่สอบถาม
ก่อนแล้วทำ ไม่ทำตามปฏิญาณ หมวด ๑ ทำเพราะไม่ต้องอาบัติ ทำเพราะอาบัติ
มิใช่เทศนาคามินี ทำเพราะอาบัติที่แสดงแล้ว หมวด ๑ ไม่โจทก่อนแล้วทำ ไม่
ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ไม่ปรับอาบัติแล้วทำ หมวด ๑ ทำลับหลัง ทำโดย
ไม่เป็นธรรม สงฆ์เป็นวรรคทำ หมวด ๑ ไม่สอบถามก่อนแล้วทำ ทำโดยไม่เป็น
ธรรม สงฆ์เป็นวรรคทำ หมวด ๑ ไม่ทำตามปฏิญาณ ทำโดยไม่เป็นธรรม สงฆ์
เป็นวรรคทำ หมวด ๑ ทำเพราะไม่ต้องอาบัติ ทำโดยไม่เป็นธรรม สงฆ์เป็นวรรค
ทำ หมวด ๑ ทำเพราะอาบัติมิใช่เป็นเทศนาคามินี ทำโดยไม่เป็นธรรม สงฆ์
เป็นวรรคทำ หมวด ๑ ทำเพราะอาบัติที่แสดงแล้ว ทำโดยไม่เป็นธรรม สงฆ์เป็น
วรรคทำ หมวด ๑ ไม่โจทก่อนแล้วทำ ทำโดยไม่เป็นธรรม สงฆ์เป็นวรรคทำ
หมวด ๑ ไม่ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ทำโดยไม่เป็นธรรม สงฆ์เป็นวรรคทำ
หมวด ๑ ไม่ปรับอาบัติแล้วทำ ทำโดยไม่เป็นธรรม สงฆ์เป็นวรรคทำ หมวด ๑

ปราชญ์พึงทราบฝ่ายถูกตามนัยตรงกันข้ามกับฝ่ายผิดนั้นแหละ

เมื่อสงฆ์จำนงพึงลงตัชชณียกรรมแก่ภิกษุใด สงฆ์พึงลงตัชชณียกรรมแก่
ภิกษุนั้น ผู้ก่อความบาดหมาง เป็นพาล คลุกคลีกับคฤหัสถ์ หมวด ๑ วิบัติ
ในอธิศีล ในอธิยาจาร ในอดิทธิ หมวด ๑ กล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า พระธรรม
พระสงฆ์ หมวด ๑

สงฆ์พึงลงตัชชณียกรรมแก่ภิกษุ ๓ รูป คือ รูปหนึ่งก่อความบาดหมาง
รูปหนึ่งเป็นพาล รูปหนึ่งคลุกคลีกับคฤหัสถ์ หมวด ๑ รูปหนึ่งวิบัติในศีล
รูปหนึ่งวิบัติในอธิยาจาร รูปหนึ่งวิบัติในอดิทธิ หมวด ๑ รูปหนึ่งกล่าวติเตียน
พระพุทธเจ้า รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระธรรม รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระสงฆ์
หมวด ๑

ภิกษุถูกสงฆ์ลงตัชชณียกรรมแล้ว ต้องประพฤติโดยชอบอย่างนี้ คือ ไม่
ให้อุปสมบท ไม่ให้นิสัย ไม่ให้สามเณรอุปฐาก ไม่สั่งสอนภิกษุณี และได้
สมมติแล้วก็ ไม่สั่งสอน ไม่ต้องอาบัตินั้น ไม่ต้องอาบัตินั้นอื่นเช่นกันและอาบัติ
ยิ่งกว่านั้น ไม่ติกรรม ไม่ติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม ไม่ห้ามอุโบสถ ปวารณา
แก่ปกติตตะภิกษุ ไม่ทำการไต่สวน ไม่เริ่มอนุวาทาธิกรณ์ ไม่ยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
ไม่โจทภิกษุอื่น ไม่ให้ภิกษุอื่นให้การ และไม่ช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน

ภิกษุใดประกอบด้วยองค์ ๕ คือ ให้อุปสมบท ให้นิสัย ให้สามเณร
อุปฐาก สั่งสอนภิกษุณี แม้ได้รับสมมติแล้วก็ยังสั่งสอนและองค์ ๕ คือ ต้อง
อาบัตินั้น ต้องอาบัตินั้นเช่นกัน และต้องอาบัตินั้นยิ่งกว่านั้น ติกรรม ติภิกษุทั้ง
หลายผู้ทำกรรม สงฆ์ไม่ระงับตัชชณียกรรมแก่ภิกษุนั้น

ภิกษุใดประกอบด้วยองค์ ๘ นี้ คือ ห้ามอุโบสถ ปวารณา ทำการไต่สวน
เริ่มอนุวาทาธิกรณ์ ให้ทำโอกาส โจทภิกษุอื่น ให้ภิกษุอื่นให้การ และให้สู้
อธิกรณ์กัน ย่อมไม่ระงับจากตัชชณียกรรม

ปราชญ์พึงทราบฝ่ายถูกตามนัยตรงกันข้ามกับฝ่ายผิดนั้นแหละ

๒. พระสยยสกะเป็นพาล มีอาบัตินอก และคลุกคลีกับคฤหัสถ์
พระสัมพุทธเจ้าผู้มหายานนี้ รับสั่งให้ลงนียสกรรม

๓. ภิกษุพวกพระอัสสชิและพระปณิพพสกะทั้งสอง ในชนบทกัฎฐาจารย์
ไม่สำรวม ประพฤติแต่ซึ่งอานาจารมืออย่างต่างๆ พระสัมพุทธชินเจ้ารับสั่งให้ลง
ปัพพาทนียกรรม ในพระนครสาวัตถี

๔. พระสุธรรมเป็นเจ้าถิ่นของจิตตะคฤหบดีในเมืองมัจฉิกาสณฑ์ดาจิตตะ
ผู้อบาสก ด้วยถ้อยคำกระทบชาติ พระตถาคตรับสั่งให้ลงปฏิสารถนียกรรม

๕. พระชินเจ้าผู้ดม ทรงบัญชาให้ลงอุกเขปนียกรรม ในเพราะไม่เห็น
อาบัติ แก่พระฉันนะผู้ไม่ปรารถนาจะเห็นอาบัติ ในพระนครโกสัมพี

๖. พระฉันนะ ไม่ปรารถนาจะทำคินอาบัตินั้นแล พระพุทธเจ้าผู้ดำรง
ตำแหน่งนายกพิเศษ รับสั่งให้ลงอุกเขปนียกรรม ฐานไม่ทำคินอาบัติต่อไป

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๗. ที่ฐิอันเป็นบาป อาศัยความไม่รู้ บังเกิดแก่พระอริยฐานะ พระชินเจ้า
ดำรงให้ลงอกเขปนียกรรม ฐาน ไม่สละที่ฐิ นียสกรรม ปีพพาชนียกรรม และ
ปฏิสธารณียกรรม ก็เหมือนกัน

บทเกินเหล่านี้มีในปีพพาชนียกรรม คือ เล่นคะนอง ประพฤตือนาจาร
ลบหลู่พระบัญญัติ และมีจาชัพ ฐานไม่เห็นและไม่ทำกินอาบัติ และฐานไม่
สละที่ฐิ บทเกินเหล่านี้มีในปฏิสธารณียกรรมคือ มุ่งความไม่มีลาภ กล่าวดีเทียบ
มีนามว่า ปัญจะ ๒ หมวดๆ ละ ๕ แมกรรมทั้งสอง คือ ตัชชนียกรรม และ
นียสกรรม ก็เช่นกัน ปีพพาชนียกรรม และปฏิสธารณียกรรม หย่อนและยิ่งกว่ากัน
๘ ข้อ ๒ หมวด โดยการจำแนกอกเขปนียกรรม ๓ อย่างนั้นเช่นเดียวกัน
ปราชญ์พึงทราบกรรมที่เหลือ แมตตามนัยแห่งตัชชนียกรรม เทอญ ฯ
หัวข้อประจำชั้นธกะ จบ

ปาริวาสิกขันธกะ

เรื่องพระอยู่ปริวาส

[๓๒๐] สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ ณ พระเชตวัน
อารามของอนาถบิณฑิกคหบดี เขตพระนครสาวัตถี ครั้นนั้น ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่
ปริวาส ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจกรรม การอาสาสมาให้
การนำที่นอนมาให้ การนำน้ำล้างเท้ามาให้ การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ด
เท้า การรับบาตรจีวร การอุทหลังเมื่ออาบน้ำของปกตัตตะภิกษุทั้งหลาย บรรดา
ภิกษุที่เป็นผู้มกน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาว่า โฉนภิกษุทั้ง
หลายผู้อยู่ปริวาส จึงได้ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจกรรม
การนำอาสาสมาให้ การนำที่นอนมาให้ การนำน้ำล้างเท้ามาให้ การตั้งตั้งรองเท้า
การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทหลังเมื่ออาบน้ำของปกตัตตะภิกษุ
ทั้งหลายแล้ว กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๓๒๑] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ในเพราะ
เหตุเป็นคำมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาวว่า ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ปริวาส ยินดีการกราบไหว้
การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจกรรม การนำอาสาสมาให้ การนำที่นอนมาให้
การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุ
หลังให้เมื่ออาบน้ำของปกตัตตะภิกษุทั้งหลาย จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย โฉนภิกษุ
ทั้งหลายผู้อยู่ปริวาส จึงได้ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจกรรม
การนำอาสาสมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระ
เบื้องเช็ดเท้า การรับบาตร จีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำของปกตัตตะภิกษุทั้งหลายแล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของพวกภิกษุผู้อยู่ปริวาสนั้น ไม่เป็นไปเพื่อ
ความเลื่อมใสของชุมชนที่ยัง ไม่เลื่อมใส หรือเพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชน
ที่เลื่อมใสแล้ว . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมีกถารับสั่งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุ
ทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปริวาส ไม่พึงยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม
สามิจกรรม การนำอาสาสมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้ง
รองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตร จีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำ
ของปกตัตตะภิกษุทั้งหลาย รูปใดยินดี ต้องอาบัติทุกกฏ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาตการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม
สามิจกรรม การนำอาสาสมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้อง
เช็ดเท้า การรับบาตร จีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำของภิกษุทั้งหลายผู้อยู่
ปริวาสด้วยกัน ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาตกิจ ๕ อย่าง คือ อุโบสถ ปาวณา
ผ้าอาบน้ำฝน การสละภัตร และการรับภัตร แก่ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ปริวาสด้วยกัน
ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจักบัญญัติวัตรแก่ภิกษุทั้งหลาย
ผู้อยู่ปริวาส โดยประการที่ภิกษุผู้อยู่ปริวาส ต้องประพฤติทุกรูป ฯ

ปาริวาสิกวัตร ๙๔ ข้อ

หมวดที่ ๑

[๓๒๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปริวาสพึงประพฤติชอบ วิธี

ประพฤติชอบในวัตรนั้น ดังต่อไปนี้ :-

- อันภิกษุผู้ปรินิพพาน ไม่พึงให้อุปสมบท
- ไม่พึงให้นิสัย
- ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
- ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
- แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี
- สงฆ์ให้ปรินิพพานเพื่ออาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น
- ไม่พึงต้องอาบัติอื่นอันเช่นกัน
- ไม่พึงต้องอาบัติอันเลวทรามกว่านั้น
- ไม่พึงติกรรม
- ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
- ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
- ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
- ไม่พึงทำการไต่สวน
- ไม่พึงเริ่มอนุทวาริการณ
- ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
- ไม่พึงโจทภิกษุอื่น
- ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ
- ไม่พึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิการณกัน ฯ

หมวดที่ ๒

[๓๒๓] ดุริภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปรินิพพาน ไม่พึงไปข้างหน้า
แห่งปกติตตะภิกษุ

- ไม่พึงนั่งข้างหน้าแห่งปกติตตะภิกษุ
- พึงพอใจด้วยอาสนะสุดท้าย ที่นอนสุดท้าย วิหารสุดท้ายของสงฆ์
- ที่สงฆ์จะพึงให้แก่เธอ
- ไม่พึงมีปกติตตะภิกษุ เป็นสมณะนำหน้า หรือตามหลังเข้าไปสู่สกุล
- ไม่พึงสมทานอารัญญิกขุดงค์
- ไม่พึงสมทานปิลณฑปาคิกขุดงค์ และ
- ไม่พึงให้เขานำบิณฑบาตมาส่ง เพราะปัจจัยนั้น ด้วยคิดว่าคนทั้งหลาย
อย่ารู้เรา ฯ

หมวดที่ ๓

[๓๒๔] ดุริภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานเป็นอาคันตุกะไป พึงบอก
มีอาคันตุกะมา ก็พึงบอก พึงบอกในอุโบสถ พึงบอกในปวารณา ถ้าอาพาธ
พึงสั่งทูตให้บอก ฯ

หมวดที่ ๔

- [๓๒๕] ดุริภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปรินิพพาน ไม่พึงออกจากอาวาส
ที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่หาภิกษุมิได้
- ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมีชีวาวาสที่หาภิกษุมิได้
 - ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสหรือถิ่นมีชีวาวาสที่หาภิกษุ
มิได้
 - ไม่พึงออกจากถิ่นมีชีวาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่หาภิกษุมิได้
 - ไม่พึงออกจากถิ่นมีชีวาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมีชีวาวาสที่หาภิกษุมิได้
 - ไม่พึงออกจากถิ่นมีชีวาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสหรือถิ่นมีชีวาวาส
ที่หาภิกษุมิได้
 - ไม่พึงออกจากอาวาสหรือถิ่นมีชีวาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่หาภิกษุ
มิได้
 - ไม่พึงออกจากอาวาสหรือถิ่นมีชีวาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมีชีวาวาส
ที่หาภิกษุมิได้
 - ไม่พึงออกจากอาวาสหรือถิ่นมีชีวาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาส หรือถิ่น
มีชีวาวาสที่หาภิกษุมิได้ ทั้งนี้ เว้นแต่ไปกับปกติตตะภิกษุ เว้นแต่มีอันตราย ฯ

หมวดที่ ๕

- [๓๒๖] ดุริภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปรินิพพาน ไม่พึงออกจากอาวาส
ที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่มีภิกษุ แต่เป็นนานาสังวาส
- ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมีชีวาวาสที่มีภิกษุ แต่เป็น
นานาสังวาส
 - ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสหรือถิ่นมีชีวาวาสที่มีภิกษุ

แต่เป็นนानาสังวาส

ไม่พึงออกจากถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่มีภิกษุ แต่เป็น
นานาสังวาส

ไม่พึงออกจากถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ
แต่เป็นนานาสังวาส

ไม่พึงออกจากถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสหรือถิ่นมิช้อาวาส
ที่มีภิกษุ แต่เป็นนานาสังวาส

ไม่พึงออกจากอาวาสหรือถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่มีภิกษุ
แต่เป็นนานาสังวาส

ไม่พึงออกจากอาวาสหรือถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิช้อาวาส
ที่มีภิกษุ แต่เป็นนานาสังวาส

ไม่พึงออกจากอาวาสหรือถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสหรือถิ่น
มิช้อาวาสที่มีภิกษุ แต่เป็นนานาสังวาส ทั้งนี้ เว้นแต่ไปกับกตัตตะภิกษุ
เว้นแต่มีอันตราย ฯ

หมวดที่ ๖

[๓๒๓] ดุรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปรึวาส พึงออกจากอาวาส
ที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่มีภิกษุ เป็นสมานสังวาส

พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ เป็นสมานสังวาส

พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสหรือถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ

เป็นสมานสังวาส

พึงออกจากถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่มีภิกษุ เป็นสมานสังวาส

พึงออกจากถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ เป็น

สมานสังวาส

พึงออกจากถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสหรือถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ

เป็นสมานสังวาส

พึงออกจากอาวาสหรือถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่มีภิกษุ

เป็นสมานสังวาส

พึงออกจากอาวาสหรือถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ

เป็นสมานสังวาส

พึงออกจากอาวาสหรือถิ่นมิช้อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาส หรือถิ่นมิช
อาวาสที่มีภิกษุ เป็นสมานสังวาส ทั้งนี้ ที่รู้ว่าอาจจะไปถึงในวันนี้เทียว ฯ

หมวดที่ ๗

[๓๒๔] ดุรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปรึวาส ไม่พึงอยู่ในที่มุ่ง
อันเดียวกันในอาวาส กับกตัตตะภิกษุ

ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งอันเดียวกันในถิ่นมิช้อาวาส

ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งอันเดียวกันในอาวาสกัตติ ในถิ่นมิช้อาวาสกัตติ

เห็นกตัตตะภิกษุแล้ว พึงลุกออกจากอาสนะ

พึงนิมนต์กตัตตะภิกษุให้นั่ง

ไม่พึงนั่งในอาสนะเดียวกันกับกตัตตะภิกษุ

เมื่อกตัตตะภิกษุนั่ง ณ อาสนะต่ำ ไม่พึงนั่ง ณ อาสนะสูง

เมื่อกตัตตะภิกษุนั่ง ณ พื้นดิน ไม่พึงนั่ง ณ อาสนะ

ไม่พึงจงกรมในที่จงกรมอันเดียวกันกับกตัตตะภิกษุ

เมื่อกตัตตะภิกษุจงกรมอยู่ในที่จงกรมต่ำ ไม่พึงจงกรมในที่จงกรมสูง

เมื่อกตัตตะภิกษุจงกรม ณ พื้นดิน ไม่พึงจงกรมในที่จงกรม ฯ

หมวดที่ ๘

[๓๒๕] ดุรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้อยู่ปรึวาส ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งเดียวกัน
ในอาวาส กับภิกษุอยู่ปรึวาสผู้แก่พรรษากว่า

ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งเดียวกันในถิ่นมิช้อาวาส

ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งเดียวกันในอาวาสกัตติ ในถิ่นมิช้อาวาสกัตติ

ไม่พึงนั่งในอาสนะเดียวกันกับภิกษุอยู่ปรึวาสผู้แก่พรรษากว่า

... กับภิกษุผู้ควารชกเข้าหาอาบัติเดิม

... กับภิกษุผู้ควารมานัต

... กับภิกษุผู้ประพฤติมานัต

... กับภิกษุผู้ควารอัพทาน

เมื่อเธอนั่ง ณ อาสนะต่ำ ไม่พึงนั่ง ณ อาสนะสูง

เมื่อเธอนั่ง ณ พื้นดิน ไม่พึงนั่ง ณ อาสนะ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ไม่พึงจงกรมในที่จงกรมเดียวกัน
เมื่อเธอจงกรมอยู่ในที่จงกรมต่ำ ไม่พึงจงกรมในที่จงกรมสูง
เมื่อเธอจงกรมอยู่ ณ พื้นดิน ไม่พึงจงกรมในที่จงกรม ฯ

[๓๓๐] ดุรงคิกษุทั้งหลาย ถ้าสงฆ์มีภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานเป็น ๔ พึงให้
ปรินิพพาน พึงชักเข้าหาอาบัติเดิม พึงให้มานัต สงฆ์ ๒๐ รูปทั้งภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานนั้น
พึงอัปทาน การกระทำดังนั้นใช้ไม่ได้และไม่ควรทำ ฯ

ปาริวาสกัฏฐ ๙๔ ข้อ จบ

รัตติเจต ๓ อย่าง

[๓๓๑] ครั้นนั้น ท่านพระอุบาลีเข้าไปในพุทธสำนัก ครั้นถึงแล้ว
ถวายบังคมพระผู้มีพระภาค นั่งเฝ้า ณ ที่อันควรส่วนข้างหนึ่ง ท่านพระอุบาลีนั่งเฝ้า
เรียบร้อยแล้ว ได้ทูลถามความข้อนี้แด่พระผู้มีพระภาคว่า ความขาดแห่งราตรี
ของภิกษุผู้อยู่ปรินิพพาน มีเท่าไร พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า อุบาลี ความขาดแห่งราตรี ของภิกษุผู้อยู่ปรินิพพาน
มี ๓ คือ อยู่รวม ๑ อยู่ปราศ ๑ ไม่บอก ๑ รัตติเจตของภิกษุผู้อยู่ปรินิพพาน
มี ๓ อย่างนี้แล ฯ

พุทธานุญาตให้เก็บปรินิพพาน

[๓๓๒] ก็โดยสมัยนั้นแล ในพระนครสาวัตถี ภิกษุสงฆ์มาประชุมกัน
มากมาย ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ปรินิพพาน ไม่สามารถจะชำระปรินิพพาน จึงกราบทูลเรื่องนั้น
แด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุรงคิกษุทั้งหลาย เรานุญาตให้เก็บปรินิพพาน
วิธีเก็บปรินิพพาน

ดุรงคิกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีเก็บปรินิพพาน พึงเก็บอย่างนี้ :-

อันภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานนั้น พึงเข้าไปหาภิกษุรูปหนึ่ง ห่มผ้าอุตราสงค์
เจวียงบา นั่งกระหม่อมประคองอัญชลี แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ข้าพเจ้าเก็บปรินิพพาน
ปรินิพพานเป็นอันเก็บแล้ว หรือกล่าวว่า ข้าพเจ้าเก็บวัตร ปรินิพพานก็เป็นอันเก็บแล้ว ฯ

พุทธานุญาตให้สมาทานปรินิพพาน

[๓๓๓] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายออกจากพระนครสาวัตถี ไป
ในที่นั้นๆ แล้ว พวกภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานสามารถชำระปรินิพพานได้ จึงกราบทูลเรื่องนั้น
แด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุรงคิกษุทั้งหลาย เรานุญาตให้สมาทานปรินิพพาน
วิธีสมาทานปรินิพพาน

ดุรงคิกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีสมาทานปรินิพพาน พึงสมาทานอย่างนี้ :-

อันภิกษุผู้อยู่ปรินิพพานนั้น พึงเข้าไปหาภิกษุรูปหนึ่ง ห่มผ้าอุตราสงค์
เจวียงบา นั่งกระหม่อมประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำสมาทานว่า ข้าพเจ้าสมาทาน
ปรินิพพาน ปรินิพพานเป็นอันสมาทานแล้ว หรือกล่าวคำสมาทานว่า ข้าพเจ้าสมาทานวัตร
ปรินิพพานก็เป็นอันสมาทานแล้ว ฯ

ปาริวาสกัฏฐ จบ

เรื่องมุลายปฏิกัสนนารกิกษุ

[๓๓๔] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายผู้ควรชักเข้าหาอาบัติเดิม ยินดี
การกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำ
ที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตร
จีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำ ของปกตัตตะภิกษุทั้งหลาย บรรดาภิกษุที่เป็นผู้
มักน้อย . . . ต่างก็เฟื่องโหษ ตีเตียน โพนทะนาวา โฉนภิกษุทั้งหลายผู้ควรชักเข้าหา
อาบัติเดิม จึงได้ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำ
อาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้อง
เช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำ ของปกตัตตะภิกษุทั้งหลายแล้ว
แล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๓๓๕] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ ใน
เพราะเหตุเป็นแก้วมุลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุ
ทั้งหลายว่า ดุรงคิกษุทั้งหลาย ข้าว่า ภิกษุทั้งหลายผู้ควรชักเข้าหาอาบัติเดิม
ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้
การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การ
รับบาตร จีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำ ของปกตัตตะภิกษุทั้งหลาย จริงหรือ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงติเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงติเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย โฉนภิกษุทั้งหลายผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม จึงได้ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลายแล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของพวกภิกษุผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิมนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยัง ไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้ว ทรงทำธรรมมีกา รับสังกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม ไม่พึงยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลาย รูปใดยินดี ต้องอาบัติทุกกฏ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาตการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำ ของภิกษุทั้งหลาย ผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิมด้วยกัน ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาตกิจ ๕ อย่าง คือ อุโบสถ ปวารณา ผ่าอาบน้ำฝน การสละภัตร และการรับภัตร แก่ภิกษุทั้งหลายผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจักบัญญัติวัตรแก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม โดยประการที่ภิกษุผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม ต้องประพฤติกฎรูป ๆ

มุลายปฏิกัสนนารหัตถ

หมวดที่ ๑

[๓๓๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม พึงประพฤติโดยชอบ วิธีประพฤติชอบในวัตรนั้น ดังนี้ :-

อันภิกษุผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม ไม่พึงให้อุปสมบท

ไม่พึงให้นิสสัย

ไม่พึงให้สามเณรอปฏิฐาก

ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี

แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี

เป็นผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม เพราะอาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น

ไม่พึงต้องอาบัตินอื่นอันเช่นกัน

ไม่พึงต้องอาบัตินอื่นเลวทรามกว่านั้น

ไม่พึงติกรรม

ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ

ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ

ไม่พึงทำการไต่สวน

ไม่พึงเริ่มอนุวาทาธิกรณ์

ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส

ไม่พึงโจทภิกษุอื่น

ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ

ไม่พึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน ๆ

หมวดที่ ๒

[๓๓๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม ไม่พึงไปข้างหน้าแห่งปกติตตะภิกษุ

ไม่พึงนั่งข้างหน้าแห่งปกติตตะภิกษุ

พึงพอใจด้วยอาสนะสุดท้าย ที่นอนสุดท้าย วิหารสุดท้ายของสงฆ์

ที่สงฆ์จะพึงให้แก่เธอ

ไม่พึงมีปกติตตะภิกษุเป็นสมณะไปข้างหน้า หรือตามหลังเข้าไปสู่สกุล

ไม่พึงสมათานอารัญญิกขุดงค์

ไม่พึงสมათานบิณฑบาติกขุดงค์ และ

ไม่พึงให้เขานำบิณฑบาตมาส่ง เพราะปัจฉิมัน ด้วยคิดว่า คนทั้งหลาย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

[๓๔๑] ดุกริกษทั้งหลาย อภิษผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม ไม่ฟังอยู่ในที่มุงอันเดียวกันในอาวาส กับปกติตตะกิกษ
ไม่ฟังอยู่ในที่มุงเดียวกันในถิ่นมิโซอาวาส
ไม่ฟังอยู่ในที่มุงอันเดียวกันในอาวาสกิติ ในถิ่นมิโซอาวาสกิติ กับ
ปกติตตะกิกษ
เห็นปกติตตะกิกษแล้วฟังลจากอาสนะ
ฟังนิมนต์ปกติตตะกิกษให้หนึ่ง
ไม่ฟังนั่งในอาสนะเดียวกันกับปกติตตะกิกษ
เมื่อปกติตตะกิกษหนึ่ง ณ อาสนะต่ำ ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะสูง
เมื่อปกติตตะกิกษหนึ่ง ณ พื้นดิน ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะ
ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมเดียวกันกับปกติตตะกิกษ
เมื่อปกติตตะกิกษจงกรมอยู่ในที่จงกรมต่ำ ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมสูง
เมื่อปกติตตะกิกษจงกรม ณ พื้นดิน ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรม ๖

หมวดที่ ๗

[๓๔๒] ดุกริกษทั้งหลาย อภิษผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม ไม่ฟังอยู่ในที่มุงอันเดียวกันในอาวาส กับกิกษผู้อยู่ปริวาส
ไม่ฟังอยู่ในที่มุงเดียวกันในถิ่นมิโซอาวาส
ไม่ฟังอยู่ในที่มุงเดียวกันในอาวาสกิติ ในถิ่นมิโซอาวาสกิติ
ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะเดียวกัน กับกิกษผู้อยู่ปริวาส
. . . กับกิกษผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม ที่แก่พรรษากว่า
. . . กับกิกษผู้ควรมานัต
. . . กับกิกษผู้ประพฤติมานัต
. . . กับกิกษผู้ควรอูปทาน
เมื่อเธอนั่ง ณ อาสนะต่ำ ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะสูง
เมื่อเธอนั่ง ณ พื้นดิน ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะ
ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมเดียวกัน
เมื่อเธอจงกรมอยู่ในที่จงกรมต่ำ ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมสูง
เมื่อเธอจงกรม ณ พื้นดิน ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรม ๖

[๓๔๓] ดุกริกษทั้งหลาย ถ้าสงฆ์มีกิกษผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิมเป็นที่ ๔ ฟังให้ปริวาส ฟังชกเข้าหาอาบัติเดิม ฟังให้มานัต สงฆ์ ๒๐ รูป ทั้งกิกษผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิมนั้น ฟังอูปทาน การกระทำดั่งนั้นใช้ไม่ได้ และไม่ควรทำ ๖

มุลายปฏิกัสนนารหัตถร จบ

เรื่องมานัตตารกิกษ

[๓๔๔] ก็โดยสมัยนั้นแล กิกษทั้งหลายผู้ควรมานัต ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหฺลให้เมื่ออาบน้ำ ขอปกติตตะกิกษทั้งหลาย บรรดา กิกษที่เป็นผู้มกน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาวา โฉน กิกษทั้งหลายผู้ควรมานัต จึงได้ยินดี การกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหฺลให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะกิกษทั้งหลายแล้ว กราบทุกเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาค

ทรงสอบถาม

พระผู้มีพระภาคทรงสอบถามกิกษทั้งหลายว่า ดุกริกษทั้งหลาย ข้าว่า กิกษทั้งหลายผู้ควรมานัต ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหฺลให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะกิกษทั้งหลาย จริงหรือ

กิกษทั้งหลายทูลรับว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียนว่า ดุกริกษทั้งหลาย โฉน กิกษทั้งหลายผู้ควรมานัต จึงได้ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหฺลให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ภิกษุทั้งหลายเล่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของภิกษุผู้ควรมานัตนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมิกถารับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรมานัต ไม่พึงยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจักรกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำ ของปกตัตตะภิกษุทั้งหลาย รูปใดยินดี ต้องอาบัติทุกกฏ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาตการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจักรกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทหลังให้เมื่ออาบน้ำ ของภิกษุทั้งหลายผู้ควรมานัตด้วยกัน ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาตกิจ ๕ อย่าง คือ อุโบสถ ปวารณา ผ่าอาบน้ำฝน การสละภัตร และการรับภัตร แก่ภิกษุทั้งหลายผู้ควรมานัตด้วยกัน ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจะบัญญัติวัตรแก่ภิกษุผู้ควรมานัต โดยประการที่ภิกษุผู้ควรมานัต ต้องประพฤติดังรูป ๆ

มานัตตารหวัตร

หมวดที่ ๑

[๓๔๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรมานัต พึงประพฤดิชอบวิธีประพฤดิชอบในวัตรนั้น ดังนี้ :-

อันภิกษุผู้ควรมานัต ไม่พึงให้อุปสมบท

ไม่พึงให้หนีภัย

ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก

ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี

แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี

ตนเป็นผู้ควรมานัตเพราะอาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น

ไม่พึงต้องอาบัตินอื่นอันเช่นกัน

ไม่พึงต้องอาบัตินอื่นเลวทรามกว่านั้น

ไม่พึงติกรรม

ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม

ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ปกตัตตะภิกษุ

ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ปกตัตตะภิกษุ

ไม่พึงทำการไต่สวน

ไม่พึงเริ่มอนุวาทาธิกรณ์

ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส

ไม่พึงโจทภิกษุอื่น

ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ

ไม่พึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน ๆ

หมวดที่ ๒

[๓๔๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรมานัต ไม่พึงไปข้างหน้าแห่งปกตัตตะภิกษุ

ไม่พึงนั่งข้างหน้าแห่งปกตัตตะภิกษุ

พึงพอใจด้วยอาสนะสุดท้าย ที่นอนสุดท้าย วิหารสุดท้ายของสงฆ์ ที่สงฆ์จะพึงให้เธอ

ไม่พึงมีปกตัตตะภิกษุเป็นสมณะนำหน้า หรือตามหลังเข้าไปสู่สกุล

ไม่พึงสมათานอารัญญิกขุดงค์

ไม่พึงสมათานปิ่นชปาตักขุดงค์ และ

ไม่พึงให้เขานำบิณฑบาตมาส่ง เพราะปัจฉิมัน ด้วยคิดว่าคนทั้งหลายอย่ารู้เรา ๆ

หมวดที่ ๓

[๓๔๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรมานัต เป็นอาคันตุกะไป พึงบอก มีอาคันตุกะมา ก็พึงบอก พึงบอกในอุโบสถ พึงบอกในปวารณา พึงบอกทุกวัน ถ้าอาพาธ พึงสั่งทูตให้บอก ๆ

หมวดที่ ๔

[๓๔๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรมานัต ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่หาภิกษุมิได้

กันให้อาวาส กับปกติตตะภิกษุ

ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งอันเดียวกันในถิ่นมิใช่อาวาส

ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งอันเดียวกันในอาวาสกิติ ในถิ่นมิใช่อาวาสกิติ กับ

ปกติตตะภิกษุ

เห็นปกติตตะภิกษุแล้วพึงลุกจากอาสนะ

พึงนิมนต์ปกติตตะภิกษุให้หนึ่ง

ไม่พึงนั่งในอาสนะเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ

เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่ง ณ อาสนะต่ำ ไม่พึงนั่ง ณ อาสนะสูง

เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่ง ณ พื้นดิน ไม่พึงนั่ง ณ อาสนะ

ไม่พึงจงกรมในที่จงกรมเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ

เมื่อปกติตตะภิกษุจงกรมอยู่ในที่จงกรมต่ำ ไม่พึงจงกรมในที่จงกรมสูง

เมื่อปกติตตะภิกษุจงกรม ณ พื้นดิน ไม่พึงจงกรมในที่จงกรม ๖

หมวดที่ ๘

[๓๕๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรมานัต ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งเดียว

กันให้อาวาส กับภิกษุผู้อยู่ปริวาส

ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งเดียวกันในถิ่นมิใช่อาวาส

ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งเดียวกันในอาวาสกิติ ในถิ่นมิใช่อาวาสกิติ

ไม่พึงนั่ง ณ อาสนะเดียวกัน กับภิกษุผู้อยู่ปริวาส

. . . กับภิกษุผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม

. . . กับภิกษุผู้ควรมานัตที่แก่กว่า

. . . กับภิกษุผู้ประพฤติมานัต

. . . กับภิกษุผู้ควรอัปทาน

เมื่อเธอนั่ง ณ อาสนะต่ำ ไม่พึงนั่ง ณ อาสนะสูง

เมื่อเธอนั่ง ณ พื้นดิน ไม่พึงนั่ง ณ อาสนะ

ไม่พึงจงกรมในที่จงกรมเดียวกัน

เมื่อเธอจงกรมอยู่ในที่จงกรมต่ำ ไม่พึงจงกรมในที่จงกรมสูง

เมื่อเธอจงกรมอยู่ ณ พื้นดิน ไม่พึงจงกรมในที่จงกรม ๖

[๓๕๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าสงฆ์มีภิกษุผู้ควรมานัตเป็นที่ ๔ พึงให้

ปริวาส พึงชกเข้าหาอาบัติเดิม พึงให้มานัต สงฆ์ ๒๐ รูปทั้งภิกษุผู้ควรมานัตนั้น

พึงอัปทาน การกระทำดังนั้น ใช้ไม่ได้และไม่ควรทำ ๖

มานัตตารหัตถ์ จบ

เรื่องมานัตตจาริกภิกษุ

[๓๕๔] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายผู้ประพฤติมานัตยินติการกราบ

ไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอน
มาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องขีดเท้า การรับบาตรจีวร
การอุหฺลฺงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลาย บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มีกนน้อย . . .
ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาวา โฉนมานัตตจาริกภิกษุทั้งหลายจึงได้ยินติ
การกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำ
ที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องขีดเท้า การรับบาตร
จีวร การอุหฺลฺงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลายแล้วกราบทูลเรื่อง
นั้นแด่พระผู้มีพระภาค ๖

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๓๕๕] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ในเพราะ

เหตุเป็นคัมภูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ขาวว่า ภิกษุทั้งหลายผู้ประพฤติมานัต ยินติการกราบไหว้ การ
ลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การ
ล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องขีดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหฺลฺง
ให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลาย จริทหรือ

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จริท พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย โฉนภิกษุทั้งหลาย
ผู้ประพฤติมานัต จึงได้ยินติการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม
การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้ง
กระเบื้องขีดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหฺลฺงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุ
ทั้งหลายแล้ว ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของพวกภิกษุผู้ประพฤติมานัตนั้น ไม่

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมีกถา
รับสังกะสิกขาทันหลายว่า ดุริการิกขาทันหลาย อันภิกษุผู้ประพฤติมานัต ไม่พึง
ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้
การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การ
รับบาตรจีวร การอุทเทหให้เมื่ออาบน้ำ ของปกตัตตะภิกษุทั้งหลาย รูปใดยินดี
ต้องอาบัติทุกกฏ

ดุริการิกขาทันหลาย เรานุญาตการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม
สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า
การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุทเทหให้เมื่ออาบน้ำ ของภิกษุ
ทันหลายผู้ประพฤติมานัตด้วยกัน ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดุริการิกขาทันหลาย เรานุญาตกิจ ๕ อย่าง คือ อุโบสถ ปวารณา ผ่า
อาบน้ำฝน การสละภัตร และการรับภัตร แก่ภิกษุทันหลายผู้ประพฤติมานัตด้วยกัน
ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดุริการิกขาทันหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจักบัญญัติวัตรแก่ภิกษุผู้ประพฤติ
มานัต โดยประการที่ภิกษุผู้ประพฤติมานัต ต้องประพฤติทุกรูป ๖

มานัตตจวาริกวัตร

หมวดที่ ๑

[๓๕๖] ดุริการิกขาทันหลาย อันภิกษุผู้ประพฤติมานัต พึงประพฤติชอบ
วิธีประพฤติชอบในวัตรนั้น ดังต่อไปนี้ :-

- อันภิกษุผู้ประพฤติมานัต ไม่พึงให้อุปสมบท
- ไม่พึงให้หนีস্য
- ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
- ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
- แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี
- สงฆ์ให้มานัตเพื่ออาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น
- ไม่พึงต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
- ไม่พึงต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
- ไม่พึงติกรรม
- ไม่พึงติภิกษุทันหลายผู้ทำกรรม
- ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ปกตัตตะภิกษุ
- ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ปกตัตตะภิกษุ
- ไม่พึงทำการไต่สวน
- ไม่พึงเริ่มอนาถาธิกรณ์
- ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
- ไม่พึงโจทภิกษุอื่น
- ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ
- ไม่พึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน ๖

หมวดที่ ๒

[๓๕๗] ดุริการิกขาทันหลาย อันภิกษุผู้ประพฤติมานัต ไม่พึงไปข้างหน้า
แห่งปกตัตตะภิกษุ

- ไม่พึงนั่งข้างหน้าแห่งปกตัตตะภิกษุ
- พึงพอใจด้วยอาสนะสุดท้าย ที่นอนสุดท้าย วิหารสุดท้ายของสงฆ์
- ที่สงฆ์จะพึงให้แก่เธอ
- ไม่พึงมีปกตัตตะภิกษุเป็นสมณะนำหน้าหรือตามหลัง เข้าไปสู่สกุล
- ไม่พึงสมათานอรัญญิกอุตงค์
- ไม่พึงสมათานปิ่นชปาติกอุตงค์ และ
- ไม่พึงให้เขานำบิณฑบาตมาส่ง เพราะปัจฉิมัน ด้วยคิดว่าคนทันหลาย
อย่ารู้เรา ๖

หมวดที่ ๓

[๓๕๘] ดุริการิกขาทันหลาย อันภิกษุผู้ประพฤติมานัต เป็นอาคันตุกะไป พึง
บอก มีอาคันตุกะมา ก็พึงบอก พึงบอกในอุโบสถ พึงบอกในปวารณา พึงบอก
ทุกวัน ถ้าอาพาธ พึงสั่งทูตให้บอก ๖

หมวดที่ ๔

[๓๕๙] ดุริการิกขาทันหลาย อันภิกษุผู้ประพฤติมานัต ไม่พึงออกจากอาวาส
ที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่หาภิกษุมิได้
ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิใช่อาวาสที่หาภิกษุมิได้

เห็นปกติตตะภิกษุแล้ว ฟังลจากจากอาสนะ
ฟังนิมนต์ปกติตตะภิกษุให้หนึ่ง
ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะอันเดียวกับปกติตตะภิกษุ
เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่ง ณ อาสนะต่ำ ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะสูง
เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่ง ณ พื้นดิน ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะ
ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ
เมื่อปกติตตะภิกษุจงกรมอยู่ในที่จงกรมต่ำ ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมสูง
เมื่อปกติตตะภิกษุจงกรม ณ พื้นดิน ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรม ๒

หมวดที่ ๘

[๓๖๓] ดุกรภิกษุทั้งหลาย อภิภิกษุผู้ประพฤติมานัต ไม่พึงอยู่ในที่มุ่ง
อันเดียวกันในอาวาส กับภิกษุผู้อยู่ปริวาส
ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งอันเดียวกันในถิ่นมิใช่อาวาส
ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งอันเดียวกันในอาวาสกิติ ในถิ่นมิใช่อาวาสกิติ
ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะอันเดียวกับภิกษุผู้อยู่ปริวาส
... กับภิกษุผู้เคารพชกเข้าหาอาบัติเดิม
... กับภิกษุผู้เคารพมานัต
... กับภิกษุผู้ประพฤติมานัตผู้แก่กว่า
... กับภิกษุผู้เคารพอัภฐาน

เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่ง ณ อาสนะต่ำ ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะสูง
เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่ง ณ พื้นดิน ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะ
ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมเดียวกัน
เมื่อปกติตตะภิกษุจงกรมอยู่ในที่จงกรมต่ำ ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมสูง
เมื่อปกติตตะภิกษุจงกรมอยู่ ณ พื้นดิน ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรม ๒

[๓๖๔] ดุกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าสงฆ์มีภิกษุผู้ประพฤติมานัตเป็นที่ ๔ พึง
ให้ปริวาส ฟังชกเข้าหาอาบัติเดิม ฟังให้มานัต สงฆ์ ๒๐ รูปทั้งมานัตตจาริกภิกษุ
นั้น ฟังอัภฐาน การกระทำดังนั้น ใช้ไม่ได้และไม่ควรทำ ๒

รัตติเจท ๔ อย่าง

[๓๖๕] ครั้งนั้น ท่านพระอุบาลีเข้าไปในพุทธสำนัก ครั้นแล้วถวาย
บังคมพระผู้มีพระภาคหนึ่งอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้ว ได้ทูลถามความข้อนี้แต่
พระผู้มีพระภาคว่า ความขาดแห่งราตรีของภิกษุผู้ประพฤติมานัตมีเท่าไร พระ
พุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า อุบาลี ความขาดแห่งราตรีของภิกษุผู้ประพฤติ
มานัตมี ๔ คือ อยู่ร่วม ๑ อยู่ปราศ ๑ ไม่บอก ๑ ประพฤติในขณะอันพรอง ๑
รัตติเจทของภิกษุผู้ประพฤติมานัตมี ๔ อย่างนี้แล ๒

พุทธานุญาตให้เก็บมานัต

[๓๖๖] ก็โดยสมัยนั้นแล ในพระนครสาวัตถี มีภิกษุสงฆ์เป็นอันมาก
มาประชุมกัน ภิกษุทั้งหลายผู้ประพฤติมานัต ไม่สามารถชำระมานัตได้ จึงกราบทูล
เรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดุกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้เก็บมานัต
วิธีเก็บมานัต

ดุกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีเก็บมานัตพึงเก็บอย่างนี้
ภิกษุผู้ประพฤติมานัตนั้น ฟังเข้าไปหาภิกษุรูปหนึ่ง หม่มผ้าอุตราสงค์
เจวียงบา นุ่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำเก็บมานัต ว่าดังนี้ ข้าพเจ้า
เก็บมานัต มานัตเป็นอันเก็บมาแล้ว หรือกล่าวว่า ข้าพเจ้าเก็บวัตร มานัตก็เป็น
อันเก็บแล้ว ๒

พุทธานุญาตให้สมทานมานัต

[๓๖๗] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายออกจากพระนครสาวัตถีไปใน
ที่นั้นๆ แล้ว พวกภิกษุผู้ประพฤติมานัต สามารถชำระมานัต จึงกราบทูลเรื่องนั้น
แต่พระผู้มีพระภาคๆ ตรัสว่า ดุกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้สมทานมานัต

ดุกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล วิธีสมทานมานัตพึงสมทานอย่างนี้

อธิภิกษุผู้ประพฤติมานัตนั้น ฟังเข้าไปหาภิกษุรูปหนึ่ง หม่มผ้าอุตราสงค์
เจวียงบา นุ่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำสมทานว่าดังนี้ ข้าพเจ้า
สมทานมานัต มานัตเป็นอันสมทานแล้ว หรือกล่าวคำสมทานว่า ข้าพเจ้า
สมทานวัตร มานัตก็เป็นอันสมทานแล้ว ๒

มานัตตจาริกวัตร จบ

เรื่องอัพภานารหิกษ

[๓๖๘] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายผู้ควรอัพภาน ยินดีการกราบ-

*ไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหังงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลาย บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มักน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาวา โฉน ภิกษุทั้งหลายผู้ควรอัพภานจึงได้ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหังงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลายแล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๓๖๙] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ ในเพราะเหตุเป็นเค้ามูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาวว่าภิกษุทั้งหลายผู้ควรอัพภาน ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหังงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลาย จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายทูลรับว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย โฉนภิกษุทั้งหลายผู้ควรอัพภานจึงได้ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหังงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลายแล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของพวกภิกษุผู้ควรอัพภานนั้นไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้วทรงทำกรรมมิกถารับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรอัพภานไม่พึงยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหังงให้เมื่ออาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลาย รูปใดยินดี ต้องอาบัติทุกกฏ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาตการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิ-

*จิกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตรจีวร การอุหังงให้เมื่ออาบน้ำ ของภิกษุทั้งหลายผู้ควรอัพภานด้วยกัน ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาตกิจ ๕ อย่าง คือ อุโบสถ ปวารณา ผ่า-

*อาบน้ำฝน การสละภัตร และการรับภัตร แก่ภิกษุทั้งหลายผู้ควรอัพภานด้วยกัน ตามลำดับผู้แก่พรรษา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจักบัญญัติวัตรแก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้ควรอัพภาน โดยประการที่ภิกษุผู้ควรอัพภานต้องประพฤติดังรูป ฯ

อัพภานารหวัตร

หมวดที่ ๑

[๓๗๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรอัพภานพึงประพฤดิชอบ วิธีประพฤดิชอบในวัตรนั้น ดังต่อไปนี้ :-

- ไม่พึงให้อุปสมบท
- ไม่พึงให้ศีล
- ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
- ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
- แม้ได้รับสมมติแล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี
- สงฆ์อัพภานเพื่ออาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น
- ไม่พึงต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
- ไม่พึงต้องอาบัตินั้นแล้วทรมากว่านั้น
- ไม่พึงติกรรม
- ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
- ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ปกติตตะภิกษุ
- ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ปกติตตะภิกษุ
- ไม่พึงทำการไต่สวน

ไม่พึงเริ่มอนุททาธิกรณ์
ไม่พึงยังภิกษุอื่นให้ทำโอกาส
ไม่พึงใจทภิกษุอื่น
ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ
ไม่พึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้อธิกรณ์กัน ฯ
หมวดที่ ๒

[๓๗๑] ดุริภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรอัปทานไม่พึงไปข้างหน้าแห่ง
ปกติตตะภิกษุ
ไม่พึงนั่งข้างหน้าแห่งปกติตตะภิกษุ
พึงพอใจด้วยอาสนะสุดท้าย ที่นอนสุดท้าย วิหารสุดท้ายของสงฆ์
ที่สงฆ์จะพึงให้แก่เธอ
ไม่พึงมีปกติตตะภิกษุ เป็นสมณะนำหน้า หรือตามหลังเข้าไปสู่สกุล
ไม่พึงสมทานอารัญญิกฐงค์
ไม่พึงสมทานปิตุชปาตีกฐงค์ และ
ไม่พึงให้เขานำบิณฑบาตมาส่ง เพราะปัจจัยนั้น ด้วยคิดว่า คนทั้งหลาย
อย่ารู้เรา ฯ

หมวดที่ ๓

[๓๗๒] ดุริภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรอัปทานไม่พึงออกจากอาวาสที่มี
ภิกษุ ไปสู่อาวาสที่หาภิกษุมิได้
ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิใช่อาวาสที่หาภิกษุมิได้
ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาสที่หา
ภิกษุมิได้
ไม่พึงออกจากถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่หาภิกษุมิได้
ไม่พึงออกจากถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิใช่อาวาสที่หาภิกษุมิได้
ไม่พึงออกจากถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาส
ที่หาภิกษุมิได้
ไม่พึงออกจากอาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่หา
ภิกษุมิได้
ไม่พึงออกจากอาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิใช่อาวาส
ที่หาภิกษุมิได้
ไม่พึงออกจากอาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาส หรือถิ่น
มิใช่อาวาสที่หาภิกษุมิได้ ทั้งนี้ เว้นแต่ไปกับปกติตตะภิกษุ เว้นแต่มีอันตราย

หมวดที่ ๔

ดุริภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรอัปทานไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่
อาวาสที่มีภิกษุ แต่เป็นนानาสังวาส
ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ แต่เป็น
นานาสังวาส
ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ
แต่เป็นนานาสังวาส
ไม่พึงออกจากถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่มีภิกษุ แต่เป็น
นานาสังวาส
ไม่พึงออกจากถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ แต่เป็น
นานาสังวาส
ไม่พึงออกจากถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาส
ที่มีภิกษุ แต่เป็นนานาสังวาส
ไม่พึงออกจากอาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาสที่มีภิกษุ
แต่เป็นนานาสังวาส
ไม่พึงออกจากอาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิใช่อาวาส
ที่มีภิกษุ แต่เป็นนานาสังวาส
ไม่พึงออกจากอาวาส หรือถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อาวาส หรือถิ่น
มิใช่อาวาสที่มีภิกษุ แต่เป็นนานาสังวาส ทั้งนี้ เว้นแต่ไปกับปกติตตะภิกษุ
เว้นแต่มีอันตราย

หมวดที่ ๕

ดุริภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรอัปทานไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่
อาวาสที่มีภิกษุ เป็นสมานสังวาส
ไม่พึงออกจากอาวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิใช่อาวาสที่มีภิกษุ เป็นสมานสังวาส

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ฟังออกจากอวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อวาส หรือถิ่นมิชอวาสที่มีภิกษุ
เป็นสมานสังวาส
ฟังออกจากถิ่นมิชอวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อวาสที่มีภิกษุ เป็นสมานสังวาส
ฟังออกจากถิ่นมิชอวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิชอวาสที่มีภิกษุ เป็น
สมานสังวาส
ฟังออกจากถิ่นมิชอวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อวาส หรือถิ่นมิชอวาสที่มี
ภิกษุ เป็นสมานสังวาส
ฟังออกจากอวาส หรือถิ่นมิชอวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อวาสที่มีภิกษุ
เป็นสมานสังวาส
ฟังออกจากอวาส หรือถิ่นมิชอวาสที่มีภิกษุ ไปสู่ถิ่นมิชอวาสที่มี
ภิกษุ เป็นสมานสังวาส
ฟังออกจากอวาส หรือถิ่นมิชอวาสที่มีภิกษุ ไปสู่อวาส หรือถิ่นมิช
อวาสที่มีภิกษุ เป็นสมานสังวาส ทั้งนี้ ที่รู้ว่าจะไปถึงในวันเดียว ๆ

หมวดที่ ๖

[๓๗๓] ดูรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรอัปทานไม่พึงอยู่ในที่มุงอัน-

*เดียวกันในอวาส กับปกติตตะภิกษุ

ไม่พึงอยู่ในที่มุงอันเดียวกันในถิ่นมิชอวาส

ไม่พึงอยู่ในที่มุงอันเดียวกัน ในอวาสกิตติ ในถิ่นมิชอวาสกิตติ

กับปกติตตะภิกษุ

เห็นปกติตตะภิกษุแล้ว ฟังลจากอาสนะ

ฟังนิมนต์ปกติตตะภิกษุให้หนึ่ง

ไม่ฟังนั่งในอาสนะเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ

เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่ง ณ อาสนะต่ำ ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะสูง

เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่ง ณ พื้นดิน ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะ

ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมเดียวกันกับปกติตตะภิกษุ

เมื่อปกติตตะภิกษุจงกรมอยู่ในที่จงกรมต่ำ ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมสูง

เมื่อปกติตตะภิกษุจงกรม ณ พื้นดิน ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรม ๆ

หมวดที่ ๗

[๓๗๔] ดูรภิกษุทั้งหลาย อันภิกษุผู้ควรอัปทานไม่พึงอยู่ในที่มุงอันเดียว

กัน ในอวาส กับภิกษุผู้อยู่ปริวาส

ไม่พึงอยู่ในที่มุงอันเดียวกันในถิ่นมิชอวาส

ไม่พึงอยู่ในที่มุงอันเดียวกันในอวาสกิตติ ในถิ่นมิชอวาสกิตติ

ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะเดียวกันกับภิกษุผู้อยู่ปริวาส

. . . กับภิกษุผู้ควรชกเข้าหาอาบัติเดิม

. . . กับภิกษุผู้ควรมานัต

. . . กับภิกษุผู้ประพฤติมานัต

. . . กับภิกษุผู้ควรอัปทานที่แก่พรรษากว่า

เมื่อเธอนั่งอาสนะต่ำ ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะสูง

เมื่อเธอนั่ง ณ พื้นดิน ไม่ฟังนั่ง ณ อาสนะ

ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมเดียวกัน

เมื่อเธอจงกรมในที่จงกรมต่ำ ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรมสูง

เมื่อเธอจงกรมอยู่ ณ พื้นดิน ไม่ฟังจงกรมในที่จงกรม ๆ

[๓๗๕] ดูรภิกษุทั้งหลาย ถ้าสงฆ์มีภิกษุผู้ควรอัปทานเป็นที่ ๔ ฟังให้
ปริวาสฟังชกเข้าหาอาบัติเดิม ฟังให้มานัต สงฆ์ ๒๐ รูป ทั้งภิกษุผู้ควรอัปทานนั้น
ฟังอัปทาน การกระทำดั่งนั้นไซ้ไม่ได้ และไม่ควรรู้ทำ ๆ

อัปทานารหัตถ์ จบ

ปาริวาสสิกขัณธกะ ที่ ๒ จบ

ในชั้นธกะนั้นมี ๕ เรื่อง

หัวข้อประจำชั้นธกะ

[๓๗๖] ๑. ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ปริวาส ยินดีการกราบไหว้ การลูกรับ
อัญชลีกรรม สามิจกรรม การนำอาสนะมาให้ การนำที่นอนมาให้ การล้างเท้า
การตั้งตั้งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตร จีวร การอุหัง ให้เมื่อ
อาบน้ำ ของปกติตตะภิกษุทั้งหลาย บรรดาภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก จึงเพงโทษ เป็น
ทุกกฎแก่ภิกษุ ผู้อยู่ปริวาสผู้ยินดี ทรงแนุญาตแก่ภิกษุผู้อยู่ปริวาสด้วยกันตามลำดับ
ผู้แก่พรรษา และทรงอนุญาตกิจ ๕ อย่าง คือ อุบาสก ๑ ปวารณา ๑ ผ่าอาบน้ำ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ฝน ๑ การสละภัตตร ๑ การรับภัตตร ๑ วิธีประพฤติกุศล คือ ภิกษุผู้อยู่ปริวาสไม่ไปข้างหน้าปกติตตะภิกษุ พอใจด้วยที่สุดท้าย ไม่มีสมณะนำหน้าและตามหลังเข้าไปสู่สกุล ไม่สมทานอารีญญิกฐงค์ ปินทปาติกรฐงค์ ไม่ให้เขานำบิณฑบาตมาส่ง เป็นอาคันตกะไป และมีอาคันตกะมา ต้องบอก ฟังบอกในอุโบสถ ในปวารณา สิ่งทุดีให้บอก ไปสู่อาวาส และถิ่นมีช่อาวาสที่มีภิกษุ ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งเดียวกัน เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่ง ณ พื้นดิน ไม่นิ่ง ณ อาสนะ เมื่อปกติตตะภิกษุหนึ่งอาสนะต่ำ ไม่นิ่งอาสนะสูง เมื่อปกติตตะภิกษุจกรมในที่ต่ำ ไม่จกรมในที่สูงหรือจกรม ณ พื้นดิน ไม่จกรมในที่จกรม ไม่พึงอยู่ในที่มุ่งเดียวกัน . . . กับภิกษุผู้อยู่ปริวาสผู้แก่พรรษาว่า ทำกรรมใช้ไม่ได้ รัตติเจท ชำระปริวาส ภิกษุผู้อยู่ปริวาส ฟังทราบวิธีเก็บวัตร สมทานวัตร ภิกษุผู้ควรชักเข้าหาอาบัติเดิมผู้ควรมานัด ผู้ประพฤติมานัด และผู้ควรอัปทาน ประชาญ์ฟังทราบโดยนัยที่เจอกันอีก รัตติเจทของภิกษุผู้อยู่ปริวาสมี ๓ ของภิกษุผู้ประพฤติมานัดมี ๔ ไม่เท่ากัน และประพฤติมานัดให้ครบวัน กรรม ๒ อย่างคล้ายกัน ๓ อย่างนอกนั้นเหมือนกันแล ฯ

หัวข้อประจำชั้นระกะ จบ

สมุจจยชั้นระกะ

เรื่องพระอุทเทย

[๓๗๓] โดยสมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกคหบดี เขตพระนครสาวัตถี ครั้นนั้น ท่านพระอุทเทย ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ท่านแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นได้กราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จึงให้มานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้แก่ภิกษุอุทเทย ฯ

วิธีให้มานัด

[๓๗๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้มานัดอย่างนี้ ภิกษุอุทเทยนั้น ฟังเข้าไปหาสงฆ์ หมมผ้าอุตราสงค์เจริยงบา ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่ง ประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอมานัด ว่าดังนี้ :-

คำขอมานัด

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นขอมานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้

ท่านเจ้าข้า แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้านั้นขอมานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้

ท่านเจ้าข้า แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้านั้นขอมานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ ฯ

[๓๗๕] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ ฟังประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุต-

* ถรรมาจา ว่าดังนี้ :-

ถรรมาจาให้มานัด

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทเทยนี้ต้องอาบัติตัว-

* หนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอมานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้มานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ แก่ภิกษุอุทเทย นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทเทยนี้ต้องอาบัติตัว หนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอมานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ให้มานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ แก่ภิกษุอุทเทย การให้มานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัว หนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกวิสัยฐฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ แก่ภิกษุอุทเทย ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใดท่านผู้นั้นพึงพูด ข้าพเจ้ากล่าวคำนี้แม้ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ข้าพเจ้า ภิกษุอาหิณี ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ
ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจต-

* นิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่อ
อาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แกภิกษุอาหิ
ณี การให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ
ไม่ได้ปิดบังไว้ แกภิกษุอาหิณี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้
หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุอาหิณีต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ
ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญา-

* เจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ให้มานัต ๖ ราตรี
เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แกภิกษุ
อาหิณี การให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกก-
* วิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แกภิกษุอาหิณี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึง
เป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ
ไม่ได้ปิดบังไว้ สงฆ์ให้แล้วแกภิกษุอาหิณี ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึง
ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์อภิกษาน

[๓๕๐] ท่านพระอาหิณีนั้น ประพฤติมานัตแล้ว ได้แจ้งแกภิกษุทั้งหลาย
ว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบัง
ไว้ ผมนั้นได้ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ
ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-

* สกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แกผมนั้น ผมนั้นประพฤติมานัตมาแล้ว ผมจะพึง
ปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้น ได้กราบทุกเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า
คุณภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงอภิกษานภิกษุอาหิณี ฯ
วิธีอภิกษาน

[๓๕๑] คุณภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์จงอภิกษานอย่างนี้ ภิกษุอาหิณีนั้น
พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เฉวียงบ่า ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่ง
ประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขออภิกษาน ว่าดังนี้ :-

คำขออภิกษาน

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้
ปิดบังไว้ ข้าพเจ้านั้นได้ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกก-

* วิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ
สัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แกข้าพเจ้านั้น ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้น
ประพฤติมานัตแล้ว ขออภิกษานกะสงฆ์

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้
ปิดบังไว้ ข้าพเจ้านั้นได้ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกก-

* วิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ
สัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แกข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นประพฤติ
มานัตแล้ว ขออภิกษานกะสงฆ์ แม้ครั้งที่สอง

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้
ปิดบังไว้ ข้าพเจ้านั้นได้ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา
สกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แกข้าพเจ้านั้น ท่านเจ้าข้า
ข้าพเจ้านั้นประพฤติมานัตแล้ว ขออภิกษานกะสงฆ์ แม้ครั้งที่สาม ฯ

[๓๕๒] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาอภิกษาน

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอาหิณีต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอได้ขอมานัต
๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้
กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-

* สกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แกภิกษุอาหิณี ภิกษุอาหิณีนั้นประพฤติ
มานัตแล้ว ขออภิกษานกะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว
สงฆ์พึงอภิกษานภิกษุอาหิณี นี้เป็นญัตติ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอาภยนี้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอได้ขอมานัต
๖ รัตริ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้
กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานัต ๖ รัตริ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-

* สุกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แก่ภิกษุอาภย ภิกษุอาภยนั้นประพฤ
ติมานัตแล้ว ขออภิกษุสงฆ์ สงฆ์อภิกษุอาภย การอภิกษุ
ภิกษุอาภย ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่าน
ผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุอาภยนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่
ได้ปิดบังไว้ เธอได้ขอมานัต ๖ รัตริ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจต-

* นิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานัต ๖ รัตริ เพื่อ
อาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แก่ภิกษุ
อาภย ภิกษุอาภยนั้นประพฤติมานัตแล้ว ขออภิกษุสงฆ์ สงฆ์อภิกษุ
อาภย การอภิกษุอาภย ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง
ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุอาภยนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ
ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอได้ขอมานัต ๖ รัตริ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ
สัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานัต ๖ รัตริ
เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ แก่ภิกษุ
อาภย ภิกษุอาภยนั้นประพฤติมานัตแล้ว ขออภิกษุสงฆ์ สงฆ์
อภิกษุอาภย การอภิกษุอาภย ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่าน
ผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ภิกษุอาภย อันสงฆ์อภิกษุแล้ว ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึง
ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

ปริวาสวันเดียว

[๓๔๓] สมัยต่อมา ท่านพระอาภยต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-
* สุกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว ท่านจึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย
ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว ผมจะพึง
ปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้น กราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกร
ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว แก่ภิกษุอาภย ฯ

วิธีให้ปริวาสวันเดียว

[๓๔๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้
ภิกษุอาภยนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจริญภาโวให้เท่าภิกษุ
ผู้แก่กว่า นั่งกระหย่ง ประคองอัญชลิ แล้วกล่าวคำขอปริวาส ว่าดังนี้ :-

คำขอปริวาสวันเดียว

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบัง
ไว้วันเดียว ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้น ขอปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ
สัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว กะสงฆ์

พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๓๔๕] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตกรมวาจาว่าดังนี้ :-

กรมวาจาให้ปริวาสวันเดียว

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอาภยนี้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว เธอขอปริวาส
วันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว
กะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้ปริวาสวันเดียว
เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว แก่
ภิกษุอาภย นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอาภยนี้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว เธอขอปริวาส
วันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว
กะสงฆ์ สงฆ์ให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-

* สุกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว แก่ภิกษุอาภย การให้ปริวาสวันเดียว

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว แก่
ภิกษุชฎายี ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่าน
ผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุชฎายีนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย
ปฏิบัติในวันเดียว เธอขอปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญา-

*เจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียวจะสงฆ์ สงฆ์ให้ปริวาสวันเดียว
เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว แก่
ภิกษุชฎายี การให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-

*สิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว แก่ภิกษุชฎายี ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่าน
ผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย
ปฏิบัติในวันเดียว อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุชฎายี ชอบแก่สงฆ์ เหตุ
นั้นจึงนี้ ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์ให้มานัต

[๓๔๖] ท่านพระชฎายีนั้นอยู่ปริวาสแล้ว ได้แจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า
ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว
ผมนั้นได้ขอปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติ-

ในวันเดียวจะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-
*สิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียวแก่ผมนั้น ผมนั้นอยู่ปริวาสแล้ว ผมจะพึงปฏิบัติ
อย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุ
ทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงให้มานัต ๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ

สัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว แก่ภิกษุชฎายี ฯ

วิธีให้มานัต

[๓๔๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงให้อย่างนี้ ภิกษุชฎายีนั้น
พึงเข้าไปหาสงฆ์ หม่อมเจ้าอุตราสงค์เจริญบ่า ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่ง

ประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอมานัต ว่าดังนี้ :-

คำขอมานัต

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติ
ในวันเดียว ข้าพเจ้านั้นได้ขอปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-
*สิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียวจะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาสวันเดียวเพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียวแก่ข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นอยู่ปริวาส

แล้วขอมานัต ๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติไว้

วันเดียวจะสงฆ์
พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๓๔๘] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

*จตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มานัต

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุชฎายีนี้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว เธอขอปริวาส
วันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว
จะสงฆ์ สงฆ์ให้ได้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-

*สิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียวแก่ภิกษุชฎายี เธออยู่ปริวาสแล้ว ขอ
มานัต ๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติไว้
วันเดียวจะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้มานัต
๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว
แก่ภิกษุชฎายี นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุชฎายีนี้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว เธอขอปริวาส
วันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว
จะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-

*สิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว แก่ภิกษุชฎายี เธออยู่ปริวาสแล้ว ขอ
มานัต ๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติ
ไว้วันเดียวจะสงฆ์ สงฆ์ให้มานัต ๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ
สัญญาเจตนาสิกขวิสัย ปฏิบัติในวันเดียว แก่ภิกษุชฎายี การให้มานัต

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว
แกกิกษุทหายี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่าน
ผู้ใดท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุทหายีนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ
ปิดบังไว้วันเดียว เธอขอปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ
สัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส
วันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว
แกกิกษุทหายี เธออยู่ปริวาสแล้ว ขอมานต์ ๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ให้มานต์
๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว
แกกิกษุทหายี การให้มานต์ ๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจต-
* นิกาสกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวแกกิกษุทหายี ขอบแก่ท่านผู้ใด
ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด
มานต์ ๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ
ปิดบังไว้วันเดียว สงฆ์ให้แล้วแกกิกษุทหายี ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้
จึงนี้ ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์อัพทาน

[๓๘๙] ท่านพระอูทหายีนั้นประพฤติมานต์แล้ว ได้แจ้งแกกิกษุทั้งหลายว่า
ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว
ผมนั้นขอปริวาสวันเดียวเพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้
วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-
* สกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวแกผมนั้น ผมนั้นอยู่ปริวาสแล้ว ได้ขอมานต์ ๖ ราชตรี
เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้
ให้มานต์ ๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว
แกผมนั้น ผมนั้นประพฤติมานต์แล้ว ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร กิกษุเหล่านั้น
กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรกิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล
สงฆ์จงอัพทานกิกษุทหายี ฯ

วิธีอัพทาน

[๓๙๐] ดูกรกิกษุทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงอัพทานอย่างนี้
กิกษุทหายีนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ หม่มผ้าอุตราสงค์เจริยงมา ไหว้ทำกิกษุผู้
แก่กว่า นิ่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขออัพทาน ว่าดังนี้ :-

คำขออัพทาน

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบัง
ไว้วันเดียว ข้าพเจ้านั้นได้ขอปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-
* สกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวแกข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นอยู่ปริวาส
แล้ว ได้ขอมานต์ ๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบัง
ไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานต์ ๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-
* สกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวแกข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นประพฤติมานต์แล้ว ขอ
อัพทานกะสงฆ์

. . . ข้าพเจ้านั้นประพฤติมานต์แล้ว ขออัพทานกะสงฆ์แม้ครั้งที่สอง

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบัง
ไว้วันเดียว ข้าพเจ้านั้นได้ขอปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-
* สกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวแกข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้น
อยู่ปริวาสแล้ว ได้ขอมานต์ ๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ
ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานต์ ๖ ราชตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจต-
* นิกาสกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียวแกข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นประพฤติมานต์แล้ว
ขออัพทานกะสงฆ์ แม้ครั้งที่สาม ฯ

[๓๙๑] กิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาอัพทาน

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุทหายีนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง
ชื่อสัญญาเจตนาสิกขากวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้วันเดียว เธอได้ขอปริวาสวันเดียว

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์
สงฆ์ได้ให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา
ปิดบังไว้วันเดียว แก่ภิกษุชฎายี เธออยู่ปริวาสแล้ว ได้ขอมานัต ๖ ราตรี
เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์
สงฆ์ได้ให้มานัต ๖ ราตรีเพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา
ปิดบังไว้วันเดียวแก่ภิกษุชฎายี เธอประพฤติมานัตแล้ว ขออภัยทาน
กะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงอภัยทานภิกษุชฎายี
นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุชฎายีนี้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้วันเดียว เธอได้ขอปริวาส
วันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้วันเดียว
กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-
* สกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้วันเดียวแก่ภิกษุชฎายี เธออยู่ปริวาสแล้ว ได้ขอ
มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบัง
ไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ
สัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้วันเดียว แก่ภิกษุชฎายี เธอประพฤติ
มานัตแล้ว ขออภัยทานกะสงฆ์ สงฆ์อภัยทานภิกษุชฎายี การอภัยทาน
ภิกษุชฎายี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่าน
ผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุชฎายีนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา
ปิดบังไว้วันเดียว เธอได้ขอปริวาสวันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ
สัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส
วันเดียว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้วันเดียว
แก่ภิกษุชฎายี เธออยู่ปริวาสแล้ว ได้ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้วันเดียวกะสงฆ์ สงฆ์ได้
ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบัง
ไว้วันเดียวแก่ภิกษุชฎายี เธอประพฤติมานัตแล้ว ขออภัยทานกะสงฆ์
สงฆ์อภัยทานภิกษุชฎายี การอภัยทานภิกษุชฎายี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่าน
ผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ภิกษุชฎายีอันสงฆ์อภัยทานแล้ว ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนั่ง
ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

ปริวาส ๕ วัน

[๓๙๒] สมัยต่อมา ท่านพระอภัยต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-
* สกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้ ๒ วัน ปิดบังไว้ ๓ วัน ปิดบังไว้ ๔ วัน ปิดบังไว้ ๕ วัน
เธอจึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนา-
* สกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้ ๒ วัน ปิดบังไว้ ๓ วัน ปิดบังไว้ ๔ วัน ปิดบังไว้ ๕ วัน ผม
จะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ จึงตรัสว่า
ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้ ๕ วันแก่ภิกษุชฎายี ฯ

วิธีให้ปริวาส ๕ วัน

[๓๙๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงให้อย่างนี้
ภิกษุชฎายีนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจเวียงบา ไหว้เท่าภิกษุ
ผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอปริวาสดังนี้ :-

คำขอปริวาส ๕ วัน

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบัง
ไว้ ๕ วัน ข้าพเจ้านั้นขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา
ปิดบังไว้ ๕ วันกะสงฆ์

พึงขอแม้ครั้งที่สอง พึงขอแม้ครั้งที่สาม ฯ

[๓๙๔] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้ปริวาส ๕ วัน

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุชฎายีนี้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปริวาส
๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนาสิกขวิสัยปฏิญญา ปิดบังไว้ ๕ วัน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

กะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกภิกษุอุทายี นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์สงฆ์ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกภิกษุอุทายี การให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกภิกษุอุทายี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์สงฆ์ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกภิกษุอุทายี การให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกภิกษุอุทายี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน อันสงฆ์ให้แล้วแกกภิกษุอุทายี ขอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนิง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๆ

สงฆ์ชกเข้าหาอาบัติเดิม

[๓๙๕] ท่านพระอุทายีนั้น กำลังอยู่ปริวาส ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอจึงแจ้งแกกภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน ผมนั้นได้ขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกผมนั้น ผมนั้นกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้นแล สงฆ์จงชกภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา-
* สกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ ฯ

วิธีชกเข้าหาอาบัติเดิม

[๓๙๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์จงชกเข้าหาอาบัติเดิมอย่างนี้ ภิกษุอุทายีนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจริยงบา ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอมุลาปฏิบัติสสนา

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน ข้าพเจ้านั้นขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา-
* สกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ กะสงฆ์

พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๓๙๗] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาปฏิบัติสสนา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกภิกษุอุทายี เธอกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกก-

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

* วิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว
สงฆ์พึงชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง
ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ นี่เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง
ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปริวาส ๕ วัน เพื่อ
อาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วันกะสงฆ์ สงฆ์
ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ปิด
บังไว้ ๕ วัน แก่ภิกษุอุทายี เธอกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง
ในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอการ

ชักเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกข-
* วิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่อ
อาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ การ
ชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อ
สัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึง
เป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้แม้ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟัง
ข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ
ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจต-

* นิกาสกวิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วันกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่อ
อาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วันแก่ภิกษุอุทายี
เธอกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนา-

* สกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอการชักเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์
สงฆ์ชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อ
สัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ การชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติ
เดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้
ปิดบังไว้ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่าน
ผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ภิกษุอุทายีอันสงฆ์ชักเข้าหาอาบัติเดิมแล้ว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ขอบแก่สงฆ์
เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์ชักเข้าหาอาบัติเดิม

[๓๙๘] ท่านพระอุทายีนั้นอยู่ปริวาสแล้ว เป็นผู้ควรมานัต ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอจึงแจ้งแก่ภิกษุ
ทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ปิด
บังไว้ ๕ วัน ผมนั้นได้ขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ
ปิดบังไว้ ๕ วันกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจต-

* นิกาสกวิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วันแก่ผมนั้น ผมนั้นกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอการชัก
เข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้
ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชักผมนั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง
ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมนั้นอยู่ปริวาสแล้ว เป็นผู้ควรมานัต
ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมจะ
พึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกร
ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ฯ

วิธีชักเข้าหาอาบัติเดิม

[๓๙๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงชักเข้าหาอาบัติเดิมอย่างนี้ ภิกษุ
อุทายีนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอตราสงค์เฉียงบ่า ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่ง
กระหม่อมประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอมุลาปฏิบัติสนา

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ ปิดบัง
ไว้ ๕ วัน ข้าพเจ้านั้นขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนาสิกขวิสัฏฐิ
ปิดบังไว้ ๕ วันกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจต-

* นิกาสกวิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วัน แก่ข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปริวาส ได้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

สงฆ์ สงฆ์ได้ชักผมนั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจต-
* นิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมนั้นอยู่ปรวิวาสแล้ว ความนัต ได้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอการชักเข้า
หาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบัง
ไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชักผมนั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อ
สัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมนั้นอยู่ปรวิวาสแล้ว ผมจะพึงปฏิบัติ
อย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุ
ทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว แก่ภิกษุ
อุทายี ฯ

วิธีให้มานัตเพื่ออาบัติ ๓ ตัว

[๔๐๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้อย่างนี้ภิกษุอุทายีนั้น พึง
เข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจี๋ยงบา ไหว้ทำภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคอง
อัญชลี แล้วกล่าวคำขอว่าดังนี้ :-

คำขอมานัตเพื่ออาบัติ ๓ ตัว

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ปิดบัง
ไว้ ๕ วัน ข้าพเจ้านั้นขอปรวิวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสก-
* วิสัย ปิดบังไว้ ๕ วันกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปรวิวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ
สัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ปิดบังไว้ ๕ วันแก่ข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปรวิวาส
ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ จึง
ขอการชักเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย
ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชักข้าพเจ้านั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ ข้าพเจ้านั้นอยู่ปรวิวาสแล้ว
ความนัต ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบัง
ไว้ จึงขอการชักเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา-
* สกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชักข้าพเจ้านั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่อ
อาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ ท่านเจ้าข้า
ข้าพเจ้านั้นอยู่ปรวิวาสแล้ว ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว กะสงฆ์
พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๔๐๓] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ
จตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มานัตเพื่ออาบัติ ๓ ตัว

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ ต้องอาบัติตัว
หนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปรวิวาส ๕ วัน
เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ปิดบังไว้ ๕ วันกะสงฆ์
สงฆ์ได้ให้ปรวิวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย
ปิดบังไว้ ๕ วันแก่ภิกษุอุทายี เธอกำลังอยู่ปรวิวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง
ในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอการชัก
เข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสก-
* วิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม
เพื่อ อาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบัง
ไว้ เธออยู่ปรวิวาสแล้ว ความนัต ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง
ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอการชักเข้าหาอาบัติ
เดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้
ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัว
หนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ เธออยู่
ปรวิวาสแล้ว ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัวกะสงฆ์ ถ้าความ
พร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓
ตัว แก่ภิกษุอุทายี นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปรวิวาส ๕
วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ปิดบังไว้ ๕ วันกะ
สงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปรวิวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสก-
* วิสัย ปิดบังไว้ ๕ วัน แก่ภิกษุอุทายี เธอกำลังอยู่ปรวิวาส ได้ต้อง
อาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้
เธอขอการชักเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อ
สัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชักภิกษุอุทายี

เข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกก-

* วิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธออยู่ปริวาสแล้ว ควรมานัต ได้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอ

การชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา-

* สุกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกภิกษุทนายเข้าหาอาบัติ
เดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้
ปิดบังไว้ เธออยู่ปริวาสแล้ว ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัวกะ
สงฆ์ สงฆ์ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว แกกภิกษุทนาย การให้
มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว แกกภิกษุทนาย ขอบแก่ท่านผู้ใด
ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สาม . . .

มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว อันสงฆ์ให้แล้วแกกภิกษุทนาย

ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนี้ ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๗

กำลังประพฤติมานัตต้องอาบัติในระหว่าง

[๔๐๔] ท่านพระอุทายินั้น กำลังประพฤติมานัต ต้องอาบัติตัวหนึ่งใน

ระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงแจ้งแกกภิกษุทั้งหลายว่า
ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วัน
ผมนั้นจึงขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ปิดบัง
ไว้ ๕ วันกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-

* สุกกวิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกผมนั้น ผมนั้นกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัว

หนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอการชกเข้าหา

อาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบัง

ไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกผมนั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อ

สัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมนั้นอยู่ปริวาสแล้ว ควรมานัต ได้

ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอ

การชกเข้าหาอาบัติเดิมเพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ

ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกผมนั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งใน

ระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมนั้นอยู่ปริวาสแล้ว ขอ

มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ

๓ ตัว แกกผมนั้น ผมนั้นกำลังประพฤติมานัตได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อ

สัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้น

กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้

แล สงฆ์จงชกภิกษุทนายเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อ

สัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ แล้วให้มานัต ๖ ราตรี ๗

วิธีชกเข้าหาอาบัติเดิม

[๔๐๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงชกเข้าหาอาบัติเดิมอย่างนี้

ภิกษุทนายนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจี๋ยงบา ไหว้เท่าภิกษุผู้แก่กว่า

นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอมุลาญปฏิกัสนา

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ปิดบัง

ไว้ ๕ วัน ข้าพเจ้านั้นขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกก-

* วิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วันกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อ

สัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ปิดบังไว้ ๕ วัน แกกข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่

ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบัง

ไว้ จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา-

* สุกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกข้าพเจ้านั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่อ

อาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ ข้าพเจ้านั้น

อยู่ปริวาสแล้ว ควรมานัต ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกก-

* วิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง

ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกข้าพเจ้านั้นเข้าหา

อาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบัง

ไว้ ข้าพเจ้านั้นอยู่ปริวาสแล้ว ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัวกะสงฆ์ สงฆ์

ได้ให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว แกกข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นกำลังประพฤติ

มานัตได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัฏฐิ ไม่ได้ปิดบังไว้

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง

วิธีให้มนต์

[๔๐๓] ดูกิริยาทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้มนต์ ๖ ชาติหรืออย่างนี้ กิษุ
อุทายีนัน พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เฉวียงบ่า ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่ง
กระหย่งประคองอัญชุลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอมานต์

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย
ปิดบังไว้ ๕ วัน . . . ข้าพเจ้านอนอยู่ปริวาสแล้ว ขอมานต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติ
๓ ตัวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มนต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติ ๓ ตัว แก่ข้าพเจ้านั้น
ข้าพเจ้านั้นกำลังประพฤติมานัต ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา
สกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกข้าพเจ้า
นั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย
ไม่ได้ปิดบังไว้ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นขอมานต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์
พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๔๐๔] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มนต์

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า กิษุอุทายีนัน ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ปิดบังไว้ ๕ วัน . . . เธออยู่ปริวาส
แล้ว ขอมานต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติ ๓ ตัวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มนต์
๖ ชาติ เพื่ออาบัติ ๓ ตัว แก่ภิกษุอุทายี เธอกำลังประพฤติมานัต
ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้
ปิดบังไว้ เธอขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง
ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกภิกษุอุทายี
เข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสก
กรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอมานต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง
ในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ ถ้าความ
พร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้มนต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้แก่
ภิกษุอุทายี นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า กิษุอุทายีนัน ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ปิดบังไว้ ๕ วัน . . . เธออยู่ปริวาสแล้ว
ขอมานต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติ ๓ ตัวกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มนต์ ๖ ชาติ
เพื่ออาบัติ ๓ ตัว แก่ภิกษุอุทายี เธอกำลังประพฤติมานัต ได้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอ
การชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา
สกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม
เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้
เธอขอมานต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติหนึ่งตัวในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา
สกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้กะสงฆ์ สงฆ์ให้มนต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้แก่ภิกษุ
อุทายี การให้มนต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อ
สัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ แก่ภิกษุอุทายีขอบแก่ท่านผู้ใด
ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สาม . . .

มนต์ ๖ ชาติ เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา-

* สุกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ อันสงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุอุทายีขอบแก่สงฆ์
เหตุนี้จึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์ชกเข้าหาอาบัติเดิมแล้วให้มนต์

[๔๐๕] ท่านพระอุทายีนัน ประพฤติมานัตแล้ว ควารอัพภาน ได้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงแจ้งแก่ภิกษุ
ทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย
ปิดบังไว้ ๕ วัน . . . ผมนั้นประพฤติมานัตแล้ว ควารอัพภาน ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง
ในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกรวิสัย ไม่ได้ปิดบังไว้ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดุรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้นแล สงฆ์จงชกภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ไม่ได้ปิดบังไว้แล้วให้มานัด ๖ ราตรี ฯ

วิธีชกเข้าหาอาบัติเดิม

[๔๑๐] ดุรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงชกเข้าหาอาบัติเดิมอย่างนี้ ภิกษุอุทายีนั้นเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจวียงป่า . . .

คำขอมุลาปฏิบัติสสนา

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ปิดบังไว้ ๕ วัน . . .

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรม วาดังนี้ :-

กรรมวาจามุลาปฏิบัติสสนา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ปิดบังไว้ ๕ วัน . . .

ภิกษุอุทายีอื่นสงฆ์ชกเข้าหาอาบัติเดิมแล้ว เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ไม่ได้ปิดบังไว้ ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

วิธีให้มานัด

[๔๑๑] ดุรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้มานัด ๖ ราตรี อย่างนี้ ภิกษุอุทายีนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจวียงป่า . . .

คำขอมานัด

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ปิดบังไว้ ๕ วัน . . .

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรม วาดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มานัด

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ปิดบังไว้ ๕ วัน . . .

มานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ไม่ได้ปิดบังไว้ อันสงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุอุทายีชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์ให้อัพทาน

[๔๑๒] ท่านพระอุทายีนั้นประพฤติมานัดแล้ว จึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ปิดบังไว้ ๕ วัน . . . ผมนั้นประพฤติมานัดแล้วผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้น แต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดุรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงอัพทานภิกษุอุทายี ฯ

วิธีอัพทาน

[๔๑๓] ดุรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงอัพทานอย่างนี้ ภิกษุอุทายีนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจวียงป่า ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่ง ประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ วาดังนี้ :-

คำขออัพทาน

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ปิดบังไว้ ๕ วัน ข้าพเจ้านั้นขอปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๕ วัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ปิดบังไว้ ๕ วัน แก่ข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ไม่ได้ปิดบังไว้ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกข้าพเจ้านั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ไม่ได้ปิดบังไว้ ข้าพเจ้านั้นอยู่ปริวาสแล้ว ควรมานัดได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ไม่ได้ปิดบังไว้ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกข้าพเจ้านั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัญญี ไม่ได้ปิดบังไว้ ข้าพเจ้านั้นอยู่ปริวาสแล้ว ขอมานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้มานัด ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว แก่ข้าพเจ้านั้นกำลังประพฤติมานัด ได้ต้องอาบัติ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ภิกษุอุทายี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สาม . . .

ภิกษุอุทายี อันสงฆ์อัปทานแล้ว ขอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนั่งข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์ให้ปิกขปริวาส

[๔๑๕] สมัยต่อมา ท่านพระอุทายี ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ เธอแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้นแล สงฆ์จงให้ปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ แก่ภิกษุอุทายี ฯ

วิธีให้ปิกขปริวาส

[๔๑๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้อย่างนี้ ภิกษุอุทายีนั่งฟังเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอตราสงค์เฉวียงบ่า ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอปิกขปริวาส

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านขอปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ กะสงฆ์ พึงขอแม้ครั้งที่สอง พึงขอแม้ครั้งที่สาม ฯ

[๔๑๗] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้ปิกขปริวาส

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ เธอขอปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ กะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้ปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ แก่ภิกษุอุทายี นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ เธอขอปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ กะสงฆ์ สงฆ์ให้ปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ แก่ภิกษุอุทายี การให้ปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ แก่ภิกษุอุทายี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สาม . . .

ปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ สงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุอุทายี ขอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์ให้สโมธานปริวาส

[๔๑๘] ท่านพระอุทายีนั่ง กำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๕ วัน จึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ ผมนั้นขอปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ ปิกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๑ ปิกษ แก่ผมนั้น ผมนั้นกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๕ วัน ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้นแล สงฆ์จงซักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยฎฐิ ปิดบังไว้ ๕ วัน แล้วให้ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน ฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

วิธีชกเข้าหาอาบัติเดิม

[๔๑๙] ดุริภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงชกเข้าหาอาบัติเดิมอย่างนี้ ภิกษุอุทายนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจริยงบา ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นิ่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอมุลาปฏิบัติสนา

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ ข้าพเจ้านั้นขอปริวาส ๑ ปีกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-
* สกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ ปีกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ แก่ข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๔๒๐] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มุลาปฏิบัติสนา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายนี่ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ เธอขอปริวาส ๑ ปีกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ ปีกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-
* สกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ แก่ภิกษุอุทาย เธอกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงชกภิกษุอุทายเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายนี่ต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ เธอขอปริวาส ๑ ปีกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ ปีกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-
* สกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ แก่ภิกษุอุทาย เธอกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ สงฆ์ชกภิกษุอุทายเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกก-
* วิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน การชกภิกษุอุทายเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สาม . . .

ภิกษุอุทาย อันสงฆ์ชกเข้าหาอาบัติเดิมแล้ว เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน ขอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนึ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สโมธานปริวาส

[๔๒๑] ดุริภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้สโมธานปริวาสเพื่ออาบัติตัวก่อนอย่างนี้ ภิกษุอุทายนี่พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจริยงบา ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นิ่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอสโมธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ ข้าพเจ้านั้นขอปริวาส ๑ ปีกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ ปีกษ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีกษ แก่ข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกข้าพเจ้านั้น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

เข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นขอปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ ฟังขอแม่ครั้งที่สอง ฟังขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๔๒๒] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ ฟังประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตถกรรมมาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมมาจาให้สโมธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้อาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปักษ์ เธอขอปริวาส ๑ ปักษ์ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปักษ์ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ ปักษ์ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปักษ์ แก่ภิกษุอุทายี เธอกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์ฟังให้ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แก่ภิกษุอุทายี นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้อาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปักษ์ เธอขอปริวาส ๑ ปักษ์ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปักษ์ กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ ปักษ์ เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกา-
* สกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปักษ์ แก่ภิกษุอุทายี เธอกำลังอยู่ปริวาส ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกก-
* วิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน เธอขอปริวาสประมวลอาบัติตัวหนึ่งก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน กะสงฆ์ สงฆ์ให้ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แก่ภิกษุอุทายี การให้ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แก่ภิกษุอุทายี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นฟังเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นฟังพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สาม . . .

ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน สงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุอุทายี ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์ชกเข้าหาอาบัติเดิมแล้วให้สโมธานปริวาส

[๔๒๓] ท่านพระอุทายีนัน อยู่ปริวาสแล้ว ควรมานัต ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน จึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปักษ์ . . . ผมนั้นอยู่ปริวาสแล้วควรมานัต ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงชกภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกา-
* สกกวิสัยฎฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน แล้วให้ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน ฯ

วิธีชกเข้าหาอาบัติเดิม

[๔๒๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงชกเข้าหาอาบัติเดิมอย่างนี้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
ภิกษุอุทายนัน พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจี๋ยงปา . . .

คำขอมุลาบปฏิกัสนา

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ

*ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถ-

*กรรมวาจาว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มุลาบปฏิกัสนา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายนันต้องอาบัติ

ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

ภิกษุอุทายัน อันสงฆ์ชกเข้าหาอาบัติเดิมแล้ว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง

ในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน ขอบแก่สงฆ์

เหตุนั้นจึงนิง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๖

วิธีให้สโมธานปริวาส

[๔๒๕] ดุกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้ปริวาสประมวลอาบัติตัว

ก่อนเข้าด้วยกนอย่างนี้ ภิกษุอุทายนัน พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์

เจี๋ยงปา . . .

คำขอสโมธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ

ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา

ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้สโมธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายนันต้องอาบัติ

ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง

ในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๕ วัน อันสงฆ์ให้แล้ว

แก่ภิกษุอุทายัน ขอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนิง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้

ด้วยอย่างนี้ ๖

สงฆ์ให้มานัตเพื่ออาบัติ ๓ ตัว

[๔๒๖] พระอุทายนัน อยู่ปริวาสแล้ว จึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่าน

ทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

ผมนั้นอยู่ปริวาสแล้ว ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแต่

พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดุกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้นแล สงฆ์จงให้มานัต ๖

ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว แก่ภิกษุอุทายัน ๖

วิธีให้มานัต

[๔๒๗] ดุกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้อย่างนี้ ภิกษุอุทายนัน

พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจี๋ยงปา ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นิงกระหยง

ประคองอัญชลีแล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอมานัต

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิด

บังไว้ ๑ ปีภษ . . . ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นอยู่ปริวาสแล้ว ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่อ

อาบัติ ๓ ตัว กะสงฆ์

พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ๖

[๔๒๘] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบ ด้วยญัตติ-

*จตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มานัต

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายนันต้องอาบัติตัว

หนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . . เธออยู่ปริวาส

แล้ว ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัวกะสงฆ์ ถ้าความพร้อม

พรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัวแก่

ภิกษุอุทายัน นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายนัน ต้องอาบัติ

ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยฐิติ ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . . เธออยู่ปริวาส

แล้ว ขอมานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัวกะสงฆ์ สงฆ์ให้มานัต ๖

ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัวแก่ภิกษุอุทายัน การให้มานัต ๖ ราตรี เพื่อ

อาบัติ ๓ ตัวแก่ภิกษุอุทายัน ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สาม . . .

มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติ ๓ ตัว อันสงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุทนาย

ชอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วยอย่างนี้ ๗

กำลังประพฤติมานัตต้องอาบัติอีก

[๔๒๙] พระทนายนั้น กำลังประพฤติมานัต ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง

ข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๕ วัน จึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่าน

ทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

ผมนั้นกำลังประพฤติมานัตได้ต้องอาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนิกาสุก-

*วิสัย ปฏิปิดบังไว้ ๕ วัน ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้น

แต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แลสงฆ์จงชักภิกษุ

ทนายเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่างข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิ

ปิดบังไว้ ๕ วัน แล้วให้ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน แล้วให้มานัต ๖

ราตรี ๗

วิธีชักเข้าหาอาบัติเดิม

[๔๓๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงชักเข้าหาอาบัติเดิมอย่างนี้

ภิกษุทนายนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ หม่มผ้าอุตราสงค์เจริยงบา . . .

คำขอมุลาปฏิบัติสสนา

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิ

ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

กรรมวาจาให้มุลาปฏิบัติสสนา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุทนายนี้ต้องอาบัติตัว

หนึ่ง ข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

ภิกษุทนาย อันสงฆ์ชักเข้าหาอาบัติเดิมแล้ว เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง

ในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิปิดบังไว้ ๕ วัน ชอบแก่สงฆ์

เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๗

วิธีให้สโมธานปริวาส

[๔๓๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้ปริวาสประมวลอาบัติตัว

ก่อนเข้าด้วยกันอย่างนี้ ภิกษุทนายนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ หม่มผ้าอุตราสงค์เจริยงบา . . .

คำขอสโมธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิ

ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

กรรมวาจาให้สโมธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุทนายนี้ต้องอาบัติตัว

หนึ่ง ข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง

ในระหว่างข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิปิดบังไว้ ๕ วัน อันสงฆ์ให้แล้ว

แก่ภิกษุทนาย ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้

ด้วยอย่างนี้ ๗

วิธีให้มานัต

[๔๓๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้มานัต ๖ ราตรีอย่างนี้ ภิกษุ

ทนายนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ หม่มผ้าอุตราสงค์เจริยงบา . . .

คำขอมานัต

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิ

ปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา

ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มานัต

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุทนายนี้ต้องอาบัติ

ตัวหนึ่ง ข้อสัญญาเจตนิกาสุกวิสัย ปฏิปิดบังไว้ ๑ ปีภษ . . .

มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อสัญญาเจตนิกา

สุกวิสัย ปฏิปิดบังไว้ ๕ วัน สงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุทนาย ชอบแก่สงฆ์

เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๗

พระทนายต้องอันตราบัติ

[๔๓๓] พระทนายนั้น ประพฤติมานัตแล้ว ควรอัชฌาณได้ต้อง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

อาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๕ วัน จึงแจ้งแก่
ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ
ปิดบังไว้ ๑ ปีชษ . . . ผมนั้นประพฤติมานัตแล้ว คารอัพภาน ได้ต้องอาบัติตัวหนึ่ง
ในระหว่างชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๕ วัน ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร
ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย
เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงชกภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่งใน
ระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๕ วัน แล้วให้ปริวาสประมวล
อาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน แล้วให้มานัต ๖ ราตรี ฯ

วิธีชกเข้าหาอาบัติเดิม

[๔๓๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงชกเข้าหาอาบัติเดิมอย่างนี้ ภิกษุ
อุทายีนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจวียงบา . . .

คำขอมุลาบปฏิกัสนา

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิด
บังไว้ ๑ ปีชษ . . .

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา
ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มุลาบปฏิกัสนา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ต้องอาบัติตัว
หนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๑ ปีชษ . . .

ภิกษุอุทายีอื่นสงฆ์ชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ใน
ระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๕ วัน ขอบแก่สงฆ์
เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

วิธีให้สโมธานปริวาส

[๔๓๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้ปริวาสประมวลอาบัติตัว
ก่อนเข้าด้วยกันอย่างนี้ ภิกษุอุทายีนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจวียงบา . . .

คำขอสโมธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิด
บังไว้ ๑ ปีชษ . . .

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรม
วาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้สโมธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ต้องอาบัติ
ตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๑ ปีชษ . . .

ปริวาสประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งใน
ระหว่าง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๕ วัน สงฆ์ให้แล้วแก่
ภิกษุอุทายี ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วย
อย่างนี้ ฯ

วิธีให้มานัต

[๔๓๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้มานัต ๖ ราตรีอย่างนี้ ภิกษุ
อุทายีนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจวียงบา . . .

คำขอมานัต

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิด
บังไว้ ๑ ปีชษ . . .

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรม-
* วาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้มานัต

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุทายีนี้ต้องอาบัติตัว
หนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๑ ปีชษ . . .

มานัต ๖ ราตรี เพื่ออาบัติตัวหนึ่งในระหว่าง ชื่อ
สัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้ ๕ วัน สงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุอุทายี
ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

สงฆ์อัพภาน

[๔๓๗] พระอุทายีนั้น ประพฤติมานัตแล้ว จึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลาย
ว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติตัวหนึ่ง ชื่อสัญญาเจตนิกาสกกวิสัยปฏิ ปิดบังไว้
๑ ปีชษ . . . ผมนั้นประพฤติมานัตแล้ว ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบ
ทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
อาบัติสุกกรวิสัยฐิติ จบ

อัครสมโฆธานปริวาส

[๔๔๐] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑ วัน อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ วัน อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๓ วัน อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๔ วัน อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๕ วัน อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๖ วัน อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๗ วัน อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๘ วัน อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๙ วัน อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑๐ วัน เธอจึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑ วัน . . . อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑๐ วัน ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงให้ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ ๑๐ วัน เพื่ออาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุนั้น ๆ

วิธีให้อัครสมโฆธานปริวาส

[๔๔๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้ดังนี้ ภิกษุนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เฉวียงบ่า ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขออัครสมโฆธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑ วัน . . . อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑๐ วัน ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นขอปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ ๑๐ วัน เพื่ออาบัติเหล่านั้น กะสงฆ์ พึงขอแม่ครึ่งที่สอง พึงขอแม่ครึ่งที่สาม ฯ

[๔๔๒] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถ-

*กรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้อัครสมโฆธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑ วัน . . . อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑๐ วัน เธอขอปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ ๑๐ วัน เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ ๑๐ วัน เพื่ออาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๑ วัน . . . อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑๐ วัน เธอขอปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ ๑๐ วัน เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ สงฆ์ให้ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ ๑๐ วัน เพื่ออาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ การให้ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ ๑๐ วัน เพื่ออาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครึ่งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครึ่งที่สาม . . .

ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ ๑๐ วัน เพื่ออาบัติเหล่านั้น อันสงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

อัครสมโฆธานปริวาส

[๔๔๓] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑ วัน อาบัติ ๒ ตัวปิดบังไว้ ๒ วัน อาบัติ ๓ ตัวปิดบังไว้ ๓ วัน อาบัติ ๔ ตัวปิดบังไว้ ๔ วัน อาบัติ ๕ ตัวปิดบังไว้ ๕ วัน อาบัติ ๖ ตัวปิดบังไว้ ๖ วัน อาบัติ ๗ ตัวปิดบังไว้ ๗ วัน อาบัติ ๘ ตัวปิดบังไว้ ๘ วัน อาบัติ ๙ ตัวปิดบังไว้ ๙ วัน อาบัติ ๑๐ ตัวปิดบังไว้ ๑๐ วัน เธอจึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑ วัน . . . อาบัติ ๑๐ ตัวปิดบังไว้ ๑๐ วัน ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงให้ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ นานกว่าทุกตัว เพื่ออาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุนั้น ๆ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

วิธีให้อัครสมโฆธานปริวาส

[๔๔๔] ดุริยภิกษุทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงให้ อย่างนี้ ภิกษุนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เฉวียงบ่า ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอให้้อัครสมโฆธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑ วัน . . . อาบัติ ๑๐ ตัวปิดบังไว้ ๑๐ วัน ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้น ขอปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ นานกว่าทุกตัว เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๔๔๕] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถ-

*กรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้อัครสมโฆธานปริวาส

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑ วัน . . . อาบัติ ๑๐ ตัวปิดบังไว้ ๑๐ วัน เธอขอปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ นานกว่าทุกตัว เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ นานกว่าทุกตัว เพื่ออาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว คือ อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๑ วัน . . . อาบัติ ๑๐ ตัวปิดบังไว้ ๑๐ วัน เธอขอปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ นานกว่าทุกตัว เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ สงฆ์ให้ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ นานกว่าทุกตัว เพื่ออาบัติเหล่านั้นแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ การให้ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติที่ปิดบังไว้ นานกว่าทุกตัว เพื่ออาบัติเหล่านั้นแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สาม . . .

ปริวาสประมวลกันโดยค่าแห่งอาบัติ ที่ปิดบังไว้ นานกว่าทุกตัว เพื่ออาบัติเหล่านั้น อันสงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ชอบแก่สงฆ์ เหตุ นั้นจึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

ปริวาส ๒ เดือน

[๔๔๖] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัวปิดบังไว้ ๒ เดือน เธอคิดว่า เราแลต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัวปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ เธอจึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เธอ เมื่อเธอกำลังอยู่ปริวาสคิดละอายใจว่า เราแลต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน เรานั้นคิดว่า เราต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ จึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เรานั้น เมื่อเรานั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละอายใจว่า โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติแม้นอกนี้ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ เธอได้แจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน ผมนั้น ได้คิดว่า เราแลต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ผมนั้นจึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่ผมนั้น เมื่อผมนั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละอายใจว่า โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติแม้นอกนี้ ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ดังนี้ ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มี

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

พระภาคฯ ตรัสว่า ดุริยภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงให้ปริวาส ๒

เดือน เพื่ออาบัติแก่นอกนี้ ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่ภิกษุนั้น ๆ

วิธีให้ปริวาส ๒ เดือน

[๔๔๓] ดุริยภิกษุทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงให้อย่างนี้ ภิกษุนั้นพึงเข้าไป
หาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เฉวียงบ่า ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคอง
อัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอปริวาส ๒ เดือน

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน
ข้าพเจ้านั้นได้คิดว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน
โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะ
สงฆ์ ข้าพเจ้านั้นจึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือน
กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือน แก่
ข้าพเจ้านั้น เมื่อข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละเอียดใจว่า เราจะต้องอาบัติ
สังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน เรานั้นได้คิดว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส
๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัว
หนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ดังนี้ ข้าพเจ้านั้นได้ขอปริวาส ๒ เดือน เพื่อ
อาบัติตัวหนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัว
หนึ่งปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่ข้าพเจ้านั้น เมื่อข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละเอียด
ใจว่า โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติแก่นอกนี้ ปิดบังไว้ ๒
เดือนกะสงฆ์ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติแก่นอกนี้
ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์

พึงขอแม้ครั้งที่สอง พึงขอแม้ครั้งที่สาม ๆ

[๔๔๔] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ
จตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้ปริวาส ๒ เดือน

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ต้องอาบัติ
สังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน เธอได้คิดว่า เราจะต้องอาบัติ
สังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒
เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ เธอจึงขอปริวาส ๒
เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส
๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เธอ เมื่อเธอกำลัง
อยู่ปริวาส คิดละเอียดใจว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิด
บังไว้ ๒ เดือน เรานั้นได้คิดว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว
ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติ
ตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ดังนี้ ข้าพเจ้านั้นจึงขอปริวาส ๒ เดือน
เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๒
เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่ข้าพเจ้านั้น เมื่อ
ข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละเอียดใจว่า โฉนหนอ เราพึงขอ
ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติแก่นอกนี้ ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ เธอ
ขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติแก่นอกนี้ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ถ้า
ความพร้อมพรุ่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่อ
อาบัติแก่นอกนี้ ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ต้องอาบัติ
สังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน เธอได้คิดว่า เราจะต้องอาบัติ
สังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒
เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ เธอจึงขอปริวาส
๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้
ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เธอ เมื่อ
เธอกำลังอยู่ปริวาส คิดละเอียดใจว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒
ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน เรานั้นคิดว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒
ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๒ เดือน เพื่อ
อาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ข้าพเจ้านั้นจึงขอปริวาส ๒
เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส
๒ เดือน เพื่ออาบัติตัวหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ เดือน แก่ข้าพเจ้านั้น เมื่อ
ข้าพเจ้านั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละเอียดใจว่า โฉนหนอ เราพึงขอ
ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติแก่นอกนี้ ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ดังนี้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

เพื่ออาบัติที่ไม่สงฆ์ปิดบังไว้ ขอบธรรม ความชอบธรรมยอมฟังขึ้น ส่วนการ
ให้ปริวาสเพื่ออาบัติที่สงฆ์ปิดบังไว้ ไม่ขอบธรรม ความไม่ชอบธรรม ย่อมฟัง
ไม่ขึ้น ภิกษุเป็นผู้ควรมานัตเพื่ออาบัตินี้ ฯ

สงฆ์ให้ปริวาส ๑ เดือน

[๔๕๖] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว
ปิดบังไว้ ๒ เดือน เธอคิดอย่างนี้ว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้
๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒
เดือนกะสงฆ์ เธอขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์
สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เธอ
เมื่อเธอกำลังอยู่ปริวาส คิดละอายใจว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบัง
ไว้ ๒ เดือน เรานั้นคิดว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน
โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์
เรานั้นจึงขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์
ได้ให้ปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เรานั้น เมื่อเรา
นั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละอายใจว่า โฉนหนอ เราพึงขอปริวาสสำหรับเดือน
แม้นอกนี้ เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ เธอจึงแจ้งแก่ภิกษุ
ทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน
ผมนั้นคิดว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ
เราพึงขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ผมนั้น
ขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้
ปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่ผมนั้น เมื่อผมนั้นกำลัง
อยู่ปริวาส คิดละอายใจว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒
เดือน เรานั้นคิดว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน
โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์
ดังนี้ เรานั้นขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์
สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน แก่เรานั้น เมื่อ
เรานั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละอายใจว่า โฉนหนอ เราพึงขอปริวาสสำหรับเดือน
แม้นอกนี้ เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ดังนี้ ผมจะพึงปฏิบัติ
อย่างไร ภิกษุเหล่านั้น กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุ
ทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จึงให้ปริวาสสำหรับเดือนแม้นอกนี้ เพื่ออาบัติ
๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน แก่ภิกษุนั้น ฯ

วิธีให้ปริวาสสำหรับเดือนนอกนี้

[๔๕๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แลสงฆ์พึงให้อย่างนี้ ภิกษุนั้นพึงเข้าไป
หาสงฆ์ หม่อมว่าอุตราสงค์เจียรนยา ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคอง
อัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอปริวาสสำหรับเดือนนอกนี้

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน
ข้าพเจ้านั้นคิดว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ
เราพึงขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ข้าพเจ้า
นั้นขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้
ปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่ข้าพเจ้านั้น เมื่อข้าพเจ้า
นั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละอายใจว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้
๒ เดือน เรานั้นคิดว่า เราจะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน
โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน
กะสงฆ์ เรานั้นจึงขอปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์
สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๑ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เรานั้น เมื่อ
เรานั้นกำลังอยู่ปริวาส คิดละอายใจว่า โฉนหนอ เราพึงขอปริวาสสำหรับเดือน
แม้นอกนี้ เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้น
ขอปริวาสสำหรับเดือนแม้นอกนี้เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์
พึงขอแม้ครั้งที่สอง พึงขอแม้ครั้งที่สาม

[๔๕๘] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้ปริวาสสำหรับเดือนนอกนี้

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ต้องอาบัติ
สังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน เธอคิดว่า เราจะต้องอาบัติ
สังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน โฉนหนอ เราพึงขอปริวาส ๑

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ชอบธรรมยอมฟังไม่ขึ้น ภิกษุเป็นผู้ควรมานัตเพื่อเดือนนั้น ฯ

[๔๖๔] ดุริภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน คือ เดือนหนึ่งระลิกได้ปิดบังไว้ เดือนหนึ่งระลิกไม่ได้ ปิดบังไว้ เธอขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนกะสงฆ์ สงฆ์ให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เธอ เมื่อเธอกำลังอยู่ปริวาส มีภิกษุรูปอื่นที่คงแก่เรียน ชำนาญในคัมภีร์ ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา จลต ฉียบแหลม มีปัญญา มีความละเอียด มีความรังเกียจใคร ต่อสิกขา มาหา เธอถามอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ภิกษุรูปนี้ต้องอาบัติอะไร ภิกษุรูปนี้อยู่ปริวาสเพื่ออาบัติอะไร ภิกษุเหล่านั้นตอบอย่างนี้ว่า คุณ ภิกษุรูปนี้ต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน คือ เดือนหนึ่งระลิกได้ปิดบังไว้ เดือนหนึ่งระลิกไม่ได้ปิดบังไว้ เธอขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เธอ คุณ ภิกษุนี้ต้องอาบัติเหล่านั้น ภิกษุนี้อยู่ปริวาสเพื่ออาบัติเหล่านั้น ภิกษุรูปที่มานั้น กล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย การให้ปริวาสเพื่อเดือนที่ระลิกได้ปิดบังไว้ ชอบธรรม ความชอบธรรมยอมฟังขึ้น ส่วนการให้ปริวาสเพื่อเดือนที่ระลิกไม่ได้ปิดบังไว้ ไม่ชอบธรรม ความไม่ชอบธรรมยอมฟังไม่ขึ้น ภิกษุเป็นผู้ควรมานัตเพื่อเดือนนั้น ฯ

[๔๖๕] ดุริภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน คือ เดือนหนึ่งไม่สงฆ์ปิดบังไว้ เดือนหนึ่งสงฆ์ปิดบังไว้ เธอขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน กะสงฆ์ สงฆ์ให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เธอ เมื่อเธอกำลังอยู่ปริวาส มีภิกษุรูปอื่น ที่คงแก่เรียน ชำนาญในคัมภีร์ ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา จลต ฉียบแหลม มีปัญญา มีความละเอียด มีความรังเกียจใคร ต่อสิกขา มาหา เธอถามอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ภิกษุนี้ต้องอาบัติอะไร ภิกษุนี้ อยู่ปริวาสเพื่ออาบัติอะไร ภิกษุเหล่านั้นตอบอย่างนี้ว่า คุณ ภิกษุนี้ต้องอาบัติสังฆาทิเสส ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน คือ เดือนหนึ่งไม่สงฆ์ปิดบังไว้ เดือนหนึ่งสงฆ์ปิดบังไว้ เธอขอปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือน กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้ปริวาส ๒ เดือน เพื่ออาบัติ ๒ ตัว ปิดบังไว้ ๒ เดือนแก่เธอ คุณ ภิกษุนี้ต้องอาบัติเหล่านั้น ภิกษุนี้อยู่ปริวาสเพื่ออาบัติเหล่านั้น ภิกษุรูปที่มานั้น กล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย การให้ปริวาสเพื่อเดือนที่ไม่สงฆ์ปิดบังไว้ ชอบธรรม ความชอบธรรมยอมฟังขึ้น ส่วนการให้ปริวาสเพื่อเดือนที่สงฆ์ปิดบังไว้ ไม่ชอบธรรม ความไม่ชอบธรรมยอมฟังไม่ขึ้น ภิกษุเป็นผู้ควรมานัตเพื่อเดือนนั้น ฯ

สงฆ์ให้สหัตถ์ปริวาส

[๔๖๖] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว เธอไม่รู้ที่สวดอาบัติ ไม่รู้ที่สวดราตรี ระลิกที่สวดอาบัติไม่ได้ ระลิกที่สวดราตรีไม่ได้ สงฆ์ในที่สวดอาบัติ สงฆ์ในที่สวดราตรี จึงแจ้งแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ผมต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว ผมไม่รู้ที่สวดอาบัติ ไม่รู้ที่สวดราตรี ระลิกที่สวดอาบัติไม่ได้ ระลิกในที่สวดราตรีไม่ได้ สงฆ์ในที่สวดอาบัติ สงฆ์ในที่สวดราตรี ผมจะพึงปฏิบัติอย่างไร ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดุริภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงให้สหัตถ์ปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุนั้น ฯ

วิธีให้สหัตถ์ปริวาส

[๔๖๗] ดุริภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้สหัตถ์ปริวาสอย่างนี้ ภิกษุนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจี๋ยงบา ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่ง ประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอว่าดังนี้ :-

คำขอสหัตถ์ปริวาส

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว ข้าพเจ้าไม่รู้ที่สวดอาบัติ ไม่รู้ที่สวดราตรี ระลิกที่สวดอาบัติไม่ได้ ระลิกที่สวดราตรีไม่ได้ สงฆ์ในที่สวดอาบัติ สงฆ์ในที่สวดราตรี ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นขอสหัตถ์ปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้น กะสงฆ์

พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๔๖๘] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถ-

* กรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้สหัตถ์ปริวาส

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุมีชื่อนี้รูปนี้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว เธอไม่รู้ที่สวดอาบัติ ไม่รู้ที่สวดราตรี ระลิกที่สวดอาบัติไม่ได้ ระลิกที่สวดราตรีไม่ได้ สงฆ์ในที่สวดอาบัติ สงฆ์ในที่สวด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ราตรี เธอขอสutherlandปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ ถ้าความ
พร้อมพรียงของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้สutherlandปริวาส เพื่ออาบัติ
เหล่านั้น แก่ภิกษุมีชื่อนี้ นี่เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุมีชื่อนี้รูปนี้ต้องอาบัติ
สังฆาทิเสสหลายตัว เธอไม่รู้ที่สutherlandอาบัติ ไม่รู้ที่สutherlandราตรี ระลึกที่สutherland
อาบัติไม่ได้ ระลึกที่สutherlandราตรีไม่ได้ สงสัยในที่สุดอาบัติ สงสัยในที่สุด
ราตรี เธอขอสutherlandปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ สงฆ์ให้
สutherlandปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุมีชื่อนี้ การให้สutherland-

* ปริวาสเพื่ออาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุมีชื่อนี้ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้น
พึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครึ่งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครึ่งที่สาม . . .

สutherlandปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้น อันสงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุ
มีชื่อนี้ ชอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนี้ ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ
สงฆ์ให้สutherlandปริวาส

[๔๖๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้สutherlandปริวาสอย่างนี้ พึง
ให้ปริวาสอย่างนี้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงให้สutherlandปริวาสอย่างไรเล่า ภิกษุ
ไม่รู้ที่สutherlandอาบัติ ไม่รู้ที่สutherlandราตรี ระลึกที่สutherlandอาบัติไม่ได้ ระลึกที่สutherlandราตรีไม่ได้
สงสัยในที่สุดอาบัติ สงสัยในที่สุดราตรี พึงให้สutherlandปริวาส

ภิกษุรู้ที่สutherlandอาบัติ ไม่รู้ที่สutherlandราตรี ระลึกที่สutherlandอาบัติได้ ระลึกที่สutherlandราตรี
ไม่ได้ ไม่สงสัยในที่สุดอาบัติ สงสัยในที่สุดราตรี พึงให้สutherlandปริวาส

ที่สutherlandอาบัติบางอย่างภิกษุรู้ บางอย่างไม่รู้ ที่สutherlandราตรีไม่รู้ ที่สutherlandอาบัติ
บางอย่างระลึกได้ บางอย่างระลึกไม่ได้ ที่สutherlandราตรีระลึกไม่ได้ ในที่สุดอาบัติ
บางอย่างสงสัย บางอย่างไม่สงสัย ในที่สุดราตรีสงสัย พึงให้สutherlandปริวาส

ที่สutherlandอาบัติภิกษุไม่รู้ ที่สutherlandราตรีบางอย่างรู้ บางอย่างไม่รู้ ที่สutherlandอาบัติ
ระลึกไม่ได้ ที่สutherlandราตรีบางอย่างระลึกได้ บางอย่างระลึกไม่ได้ ในที่สุดอาบัติสงสัย
ในที่สุดราตรีบางอย่างสงสัย บางอย่างไม่สงสัย พึงให้สutherlandปริวาส

ที่สutherlandอาบัติภิกษุรู้ ที่สutherlandราตรีบางอย่างรู้ บางอย่างไม่รู้ ที่สutherlandอาบัติระลึกได้
ที่สutherlandราตรีบางอย่างระลึกได้ บางอย่างระลึกไม่ได้ ในที่สุดอาบัติไม่สงสัย ในที่สุด
ราตรีบางอย่างสงสัย บางอย่าง ไม่สงสัย พึงให้สutherlandปริวาส

ที่สutherlandอาบัติบางอย่างภิกษุรู้ บางอย่างไม่รู้ ที่สutherlandราตรีบางอย่างรู้ บางอย่าง
ไม่รู้ ที่สutherlandอาบัติบางอย่างระลึกได้ บางอย่างระลึกไม่ได้ ที่สutherlandราตรีบางอย่างระลึกได้
บางอย่างระลึกไม่ได้ ในที่สุดอาบัติบางอย่างสงสัย บางอย่าง ไม่สงสัย ในที่สุด
ราตรีบางอย่างสงสัย บางอย่าง ไม่สงสัย พึงให้สutherlandปริวาส

ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงให้สutherlandปริวาสอย่างนี้แล ฯ

สงฆ์ให้ปริวาส

[๔๗๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงให้ปริวาสอย่างไรเล่า ภิกษุรู้ที่สutherland
อาบัติ รู้ที่สutherlandราตรี ระลึกที่สutherlandอาบัติได้ ระลึกที่สutherlandราตรีได้ ไม่สงสัยในที่สุด
อาบัติ ไม่สงสัยในที่สุดราตรี พึงให้ปริวาส

ภิกษุไม่รู้ที่สutherlandอาบัติ รู้ที่สutherlandราตรี ระลึกที่สutherlandอาบัติไม่ได้ ระลึกที่สutherlandราตรี
ได้ สงสัยในที่สุดอาบัติ ไม่สงสัยในที่สุดราตรี พึงให้ปริวาส

ที่สutherlandอาบัติบางอย่างภิกษุรู้ บางอย่างไม่รู้ ที่สutherlandราตรีรู้ ที่สutherlandอาบัติบางอย่าง
ระลึกได้ บางอย่างระลึกไม่ได้ ที่สutherlandราตรีระลึกได้ ในที่สุดอาบัติบางอย่างสงสัย
บางอย่าง ไม่สงสัย ในที่สุดราตรีไม่สงสัย พึงให้ปริวาส

ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงให้ปริวาสอย่างนี้แล ฯ

ปริวาส จบ

เรื่องภิกษุอยู่ปริวาสสิก

[๔๗๑] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งสึกกำลังอยู่ปริวาส เธอกลับมา
ขออุปสมบทต่อภิกษุทั้งหลายอีก ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มี
พระภาคฯ ตรัสดังต่อไปนี้ :-

[๔๗๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุในธรรมวินัยนี้ สึกกำลังอยู่ปริวาส
ปริวาสของผู้สึกใช้ไม่ได้ หากเธออุปสมบทใหม่ ให้ปริวาสเดิมนั้นแหละแก่เธอ
ปริวาสที่ให้แล้วเป็นอันให้ดีแล้ว ที่อยู่แล้วเป็นอันอยู่ดีแล้ว พึงอยู่ปริวาสที่เหลือ
ต่อไป

สิกขาบทเป็นสามเณร

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

สิกขาบทเป็นสามเณร

[๔๔๙] ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ กำลังอยู่ปริวาส ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง ไม่ได้ปิดบังไว้แล้วสิกขาบทเป็นสามเณร . . .

เกิดวิกลจริต

ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ กำลังอยู่ปริวาส ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง ไม่ได้ปิดบังไว้ เกิดวิกลจริต . . .

มีจิตฟุ้งซ่าน

ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ กำลังอยู่ปริวาส ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง ไม่ได้ปิดบังไว้ เป็นผู้มึนจิตฟุ้งซ่าน . . .

กระสับกระส่ายเพราะเวทนา

ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ กำลังอยู่ปริวาส ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง ไม่ปิดบังไว้ กระสับกระส่ายเพราะเวทนา . . .

. . . อาบัติเธอปิดบังไว้บ้าง ไม่ได้ปิดบังไว้บ้าง ฟังให้พิสดารเหมือนปริวาส

. . . อาบัติบางอย่างรู้ บางอย่างไม่รู้ . . .

. . . อาบัติบางอย่างระลึกได้ บางอย่างระลึกไม่ได้ . . .

. . . ไม่สงสัยในอาบัติบางอย่าง สงสัยในอาบัติบางอย่าง ปิดบังอาบัติที่

ไม่สงสัย ไม่ปิดบังอาบัติที่สงสัย เธอกระสับกระส่ายเพราะเวทนา ครั้นหายแล้ว อาบัติเหล่าใดเธอไม่สงสัยได้ปิดบังไว้เมื่อก่อน ไม่สงสัยไม่ปิดบังอาบัติเหล่านั้น ในภายหลัง อาบัติเหล่าใดเธอสงสัย ไม่ได้ปิดบังไว้เมื่อก่อน ไม่สงสัย ไม่ปิดบังอาบัติเหล่านั้นในภายหลัง . . .

. . . อาบัติเหล่าใดไม่สงสัยได้ปิดบังไว้เมื่อก่อน ไม่สงสัยไม่ปิดบังอาบัติเหล่านั้นในภายหลัง อาบัติเหล่าใดสงสัยได้ปิดบังไว้เมื่อก่อน ไม่สงสัยไม่ได้ปิดบังอาบัติเหล่านั้นในภายหลัง . . .

. . . อาบัติเหล่าใดไม่สงสัยได้ปิดบังไว้เมื่อก่อน ไม่สงสัยปิดบังอาบัติเหล่านั้นในภายหลัง อาบัติเหล่าใดสงสัย ไม่ได้ปิดบังไว้เมื่อก่อน ไม่สงสัยไม่ได้ปิดบังอาบัติเหล่านั้นในภายหลัง . . .

. . . อาบัติเหล่าใดไม่สงสัยได้ปิดบังไว้เมื่อก่อน ไม่สงสัยไม่ปิดบังอาบัติเหล่านั้นในภายหลัง อาบัติเหล่าใดสงสัย ไม่ได้ปิดบังไว้เมื่อก่อน ไม่สงสัยปิดบังอาบัติเหล่านั้นในภายหลัง ฟังชกภิกษุนั้นเข้าหาอาบัติเดิม และฟังให้ปริวาส ประมวลอาบัติตัวก่อนเข้าด้วยกัน เพื่ออาบัติตามที่ปิดบังไว้แก่ภิกษุนั้น ๆ

ควรมานัตเป็นต้น

[๔๕๐] ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ควรมานัต . . .

[๔๕๑] ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ กำลังประพฤติมานัต . . .

[๔๕๒] ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ควรรักษาตน ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง ไม่ได้ปิดบังไว้แล้วสิก . . .

ภิกษุผู้ควรมานัต ภิกษุผู้ประพฤติมานัต และภิกษุควรรักษาตน ฟังให้พิสดารเหมือนภิกษุอยู่ปริวาส ฉะนั้น ๆ

ควรรักษาตนสิกขาบทเป็นสามเณร

[๔๕๓] ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ควรรักษาตน ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง ไม่ปิดบังไว้แล้วสิกขาบทเป็นสามเณร . . .

ควรรักษาตนเกิดวิกลจริต

ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ควรรักษาตน ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง ไม่ได้ปิดบังไว้ เกิดวิกลจริต . . .

ควรรักษาตนมีจิตฟุ้งซ่าน

ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ควรรักษาตน ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง ไม่ได้ปิดบังไว้ มีจิตฟุ้งซ่าน . . .

ควรรักษาตนกระสับกระส่ายเพราะเวทนา

ดูกรรณิกษทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ควรรักษาตน ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง ไม่ปิดบังไว้ กระสับกระส่ายเพราะเวทนา . . .

. . . อาบัติของภิกษุนั้นปิดบังไว้บ้าง ไม่ได้ปิดบังไว้บ้าง . . . อาบัติบางอย่างรู้ บางอย่างไม่รู้ . . . อาบัติบางอย่างระลึกได้ บางอย่างระลึกไม่ได้ . . . ไม่สงสัย

ในอาบัติบางอย่าง สงสัยในอาบัติบางอย่าง ปิดบังอาบัติที่ไม่สงสัย ไม่ปิดบังอาบัติที่สงสัย เธอกระสับกระส่ายเพราะเวทนา ครั้นหายแล้ว อาบัติเหล่าใดเธอไม่สงสัยได้ปิดบังไว้เมื่อก่อน ไม่สงสัยไม่ปิดบังอาบัติเหล่านั้นในภายหลัง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

สังฆาติเสสว่า เป็นอาบัติสังฆาติเสส แล้วเกิดวิกลจริต ภายหลังหายวิกลจริต แล้ว รูปหนึ่งปิดบังไว้ รูปหนึ่งไม่ได้ปิดบังไว้ รูปใดปิดบังไว้ ฟังให้รูปนั้นแสดง อาบัติทุกกฎ และฟังให้ปริวาสในกองอาบัติตามที่ปิดบังไว้แก่รูปที่ปิดบังนั้น แล้ว ให้ฆานัตแก่ภิกษุทั้งสองรูป ฯ

[๔๖๕] ภิกษุ ๒ รูป ต้องอาบัติสังฆาติเสส พวกเธอเมื่อปาติโมกข์กำลัง แสดงอยู่ กล่าวอย่างนี้ว่า พวกข้าพเจ้าทราบเดี๋ยวนี้เองแล้ว ได้ยินว่า ธรรมแม่ณี มาในสูตร นับเนื่องในสูตร มาสู่อุเทศทุกกึ่งเดือน พวกเธอมีความเห็นในอาบัติ สังฆาติเสสว่า เป็นอาบัติสังฆาติเสส รูปหนึ่งปิดบังไว้ รูปหนึ่ง ไม่ได้ปิดบังไว้ รูปใดปิดบังไว้ ฟังให้รูปนั้นแสดงอาบัติทุกกฎ และฟังให้ปริวาสในกองอาบัติตามที่ปิดบังไว้แก่รูปที่ปิดบังนั้น แล้ว ให้ฆานัตแก่ภิกษุทั้งสองรูป ฯ

ภิกษุ ไม่หมดจดจากอาบัติเดิม ๙ หมวด

หมวดที่ ๑

[๔๖๖] ดุครภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องอาบัติสังฆาติเสส หลายตัว มีประมาณบ้าง ไม่มีประมาณบ้าง มีชื่ออย่างเดียวกันบ้าง มีชื่อต่างกัน บ้าง เป็นสภาคกันบ้าง ไม่เป็นสภาคกันบ้าง กำหนดได้บ้าง เจือกันบ้าง เธอ ขอสมโภชโมธานปริวาสเพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ สงฆ์ให้สมโภชโมธานปริวาสเพื่ออาบัติ เหล่านั้นแก่เธอ เธอกำลังอยู่ปริวาส ต้องอาบัติสังฆาติเสสหลายตัวในระหว่าง มีประมาณ ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิมเพื่ออาบัติในระหว่าง กะสงฆ์ สงฆ์ชกเธอเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่าง ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่ฐานะ ให้สมโภชโมธานปริวาสโดยธรรม ให้ฆานัตโดยไม่เป็นธรรม อphanโดยไม่เป็นธรรม ดุครภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นยังไม่หมดจดจากอาบัติ เหล่านั้น ฯ

หมวดที่ ๒

[๔๖๗] ดุครภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องอาบัติ สังฆาติเสสหลายตัว มีประมาณบ้าง ไม่มีประมาณบ้าง มีชื่ออย่างเดียวกันบ้าง มีชื่อต่างกันบ้าง เป็นสภาคกันบ้าง ไม่เป็นสภาคกันบ้าง กำหนดได้บ้าง เจือกัน บ้าง เธอขอสมโภชโมธานปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ สงฆ์ให้สมโภชโมธานปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้นแก่เธอ เธอกำลังอยู่ปริวาสต้องอาบัติสังฆาติเสสหลายตัวใน ระหว่าง มีประมาณ ปิดบังไว้บ้าง ไม่ได้ปิดบังไว้บ้าง จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่าง กะสงฆ์ สงฆ์ชกเธอเข้าหาอาบัติเดิมเพื่ออาบัติในระหว่าง ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่ฐานะ ให้สมโภชโมธานปริวาสโดยธรรม ให้ฆานัตโดยไม่เป็นธรรม อphanโดยไม่เป็นธรรม ดุครภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นยังไม่หมดจดจากอาบัติ เหล่านั้น ฯ

หมวดที่ ๓

[๔๖๘] ดุครภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องอาบัติ สังฆาติเสสหลายตัว มีประมาณบ้าง ไม่มีประมาณบ้าง มีชื่ออย่างเดียวกันบ้าง มีชื่อต่างกันบ้าง เป็นสภาคกันบ้าง ไม่เป็นสภาคกันบ้าง กำหนดได้บ้าง เจือกัน บ้าง เธอขอสมโภชโมธานปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ สงฆ์ให้สมโภชโมธานปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้นแก่เธอ เธอกำลังอยู่ปริวาสต้องอาบัติสังฆาติเสสหลายตัวใน ระหว่าง มีประมาณ ปิดบังไว้บ้าง ไม่ได้ปิดบังไว้บ้าง จึงขอการชกเข้าหาอาบัติ เดิมเพื่ออาบัติในระหว่างกะสงฆ์ สงฆ์ชกเธอเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่าง ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่ฐานะ ให้สมโภชโมธานปริวาสโดยธรรม ให้ฆานัตโดยไม่เป็นธรรม อphanโดยไม่เป็นธรรม ดุครภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้น ยังไม่หมดจดจากอาบัติเหล่านั้น ฯ

หมวดที่ ๔

[๔๖๙] ดุครภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องอาบัติ สังฆาติเสสหลายตัว มีประมาณบ้าง ไม่มีประมาณบ้าง มีชื่ออย่างเดียวกันบ้าง มีชื่อต่างกันบ้าง เป็นสภาคกันบ้าง ไม่เป็นสภาคกันบ้าง กำหนดได้บ้าง เจือกัน บ้าง เธอขอสมโภชโมธานปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ สงฆ์ให้สมโภชโมธานปริวาส เพื่ออาบัติเหล่านั้นแก่เธอ เธอกำลังอยู่ปริวาสต้องอาบัติสังฆาติเสสหลายตัวใน ระหว่าง ไม่มีประมาณ ไม่ได้ปิดบังไว้ จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติ ในระหว่างกะสงฆ์ สงฆ์ชกเธอเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่าง ด้วยกรรม อันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่ฐานะ ให้สมโภชโมธานปริวาสโดยธรรม ให้ฆานัต โดยไม่เป็นธรรม อphanโดยไม่เป็นธรรม ดุครภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นยังไม่หมด จดจากอาบัติเหล่านั้น ฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ต่างกันบ้าง เป็นสภาคกันบ้าง ไม่เป็นสภาคกันบ้าง กำหนดได้บ้าง เจือกันบ้าง เธอขอสมณปรินิพพานเพื่ออาบัติเหล่านั้นกะสงฆ์ สงฆ์ให้สมณปรินิพพาน เพื่ออาบัติเหล่านั้นแก่เธอ เธอกำลังอยู่ปรินิพพาน ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง มีประมาณบ้าง ไม่มีประมาณบ้าง ปิดบังไว้บ้าง ไม่ได้ปิดบังไว้บ้าง จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่างกะสงฆ์ สงฆ์ชกเธอเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่าง ด้วยกรรมอันไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่ฐานะ ให้สมณปรินิพพานโดยไม่เป็นธรรม เธอสำคัญว่า เรากำลังอยู่ปรินิพพาน ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง มีประมาณบ้าง ไม่มีประมาณบ้าง ปิดบังไว้บ้าง ไม่ได้ปิดบังไว้บ้าง เธอตั้งอยู่ในภุมินัน ระลึกอาบัติในระหว่าง บรรดาอาบัติตัวก่อนได้ ระลึกอาบัติในระหว่างบรรดาอาบัติตัวหลังได้ เธอคิดอย่างนี้ว่า เราแลต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัว มีประมาณบ้าง ไม่มีประมาณบ้าง มีชื่ออย่างเดียวกันบ้าง มีชื่อต่างกันบ้าง เป็นสภาคกันบ้าง ไม่เป็นสภาคกันบ้าง กำหนดได้บ้าง เจือกันบ้าง เรานั้นได้ขอสมณปรินิพพาน เพื่ออาบัติเหล่านั้น กะสงฆ์ สงฆ์ได้ให้สมณปรินิพพาน เพื่ออาบัติเหล่านั้นแก่เรานั้น เรานั้นกำลังอยู่ปรินิพพาน ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง มีประมาณบ้าง ไม่มีประมาณบ้าง ปิดบังไว้บ้าง ไม่ได้ปิดบังไว้บ้าง จึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิมเพื่ออาบัติในระหว่างกะสงฆ์ สงฆ์ได้ชกเรานั้นเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่าง ด้วยกรรมอันไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่ฐานะ ได้ให้สมณปรินิพพานโดยไม่เป็นธรรม เรานั้นสำคัญว่า เรากำลังอยู่ปรินิพพาน ต้องอาบัติสังฆาทิเสสหลายตัวในระหว่าง มีประมาณบ้าง ไม่มีประมาณบ้าง ปิดบังไว้บ้าง ไม่ได้ปิดบังไว้บ้าง เรานั้นตั้งอยู่ในภุมินัน ระลึกอาบัติในระหว่างบรรดาอาบัติตัวก่อนได้ ระลึกอาบัติในระหว่างบรรดาอาบัติตัวหลังได้ โฉนหนอ เราพึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่างบรรดาอาบัติตัวก่อน และเพื่ออาบัติในระหว่างบรรดาอาบัติตัวหลัง ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่ฐานะ พึงขอสมณปรินิพพานโดยธรรม พึงขอมานัตโดยธรรม พึงขออัฏฐานโดยธรรมกะสงฆ์ ดังนี้ เธอจึงขอการชกเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่างบรรดาอาบัติตัวก่อน และเพื่ออาบัติในระหว่างบรรดาอาบัติตัวหลัง ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่ฐานะ ขอสมณปรินิพพานโดยธรรม ขอมานัตโดยธรรม ขออัฏฐานโดยธรรม กะสงฆ์ สงฆ์ชกเธอเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติในระหว่างบรรดาอาบัติตัวก่อน และเพื่ออาบัติในระหว่างบรรดาอาบัติตัวหลัง ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่ฐานะ ให้สมณปรินิพพานโดยธรรม ให้มานัตโดยธรรม อัฏฐานโดยธรรม ดุริการิกษุทั้งหลาย ภิกษุเหล่านั้นหมดจดแล้วจากอาบัติเหล่านั้น ฯ

สมจยชันรกะ จบ

หัวข้อประจำชันรกะ

[๔๘๔] อาบัติไม่ได้ปิดบังไว้ ปิดบังไว้วันหนึ่ง ปิดบังไว้ ๒ วัน ๓ วัน ๔ วัน ๕ วัน ปิกษ์หนึ่ง สิบวันเป็นต้น หลายเดือน มหาสทนต์ปรินิพพาน เพื่ออาบัติทั้งหลาย ภิกษุสี่ก อาบัติมีประมาณ ภิกษุ ๒ รูป มีความสำคัญในอาบัตินั้น ๒ รูป มีความสงสัย มีความเห็นว่าเจือกัน มีความเห็นว่าเจือและไม่เจือกัน มีความเห็นในกองอาบัติไม่ล้วนเทียว และมีความเห็นว่าล้วนเช่นนั้นเหมือนกัน รูปหนึ่งปิดบัง รูปหนึ่งไม่ปิดบัง หลีกไป วิกลจริต กำลังแสดงปาติโมกข์ ความหมดจด และไม่หมดจด ในการชกเข้าหาอาบัติเดิม ๑๘ อย่าง นี่เป็นนิพนธ์ของพวกอาจารย์ผู้อยู่ในมหาวิหาร ผู้จำแนกบท ผู้ยังชาวเกาะตามพินฉณีให้เลื่อมใส แต่งไว้ เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสังฆธรรม ฯ

หัวข้อประจำชันรกะ จบ

สมถชันรกะ

เรื่องพระฉัพพัคคีย์

[๔๘๕] โดยสมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกคหบดี เขตพระนครสาวัตถี ครั้งนั้นแล พระฉัพพัคคีย์ กระทำกรรม คือ ตัชชฌนียกรรมบ้าง นียสกรรมบ้าง ปิพพาชฌนียกรรมบ้าง ปฏิสารถนีย-
*กรรมบ้าง อุกเขปนียกรรมบ้าง แก่ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ลับหลัง บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มักน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาวา โฉนพระฉัพพัคคีย์จึงได้กระทำกรรม คือ ตัชชฌนียกรรมบ้าง นียสกรรมบ้าง ปิพพาชฌนียกรรมบ้าง ปฏิสารถนียกรรมบ้าง อุกเขปนียกรรมบ้าง แก่ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ลับหลังแล้ว แล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

ทรงสอบถาม

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย
ข้าว่า ภิกษุฉัพพัคคีย์กระทำความกรรม คือ ตัชชนียกรรมบ้าง นียสกรรมบ้าง
ปีพพาชนียกรรมบ้าง ปฏิสารถนียกรรมบ้าง อุกเขปนียกรรมบ้าง แก่ภิกษุทั้งหลาย
ผู้อยู่ลับหลัง จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงติเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงติเตียนว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของ
โมฆบุรุษเหล่านั้น ไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควร มีโทษกิจของสมณะ ใช้ไม่ได้ ไม่ควรทำ
โจนโมฆบุรุษเหล่านั้นจึงได้กระทำความกรรม คือ ตัชชนียกรรมบ้าง นียสกรรมบ้าง
ปีพพาชนียกรรมบ้าง ปฏิสารถนียกรรมบ้าง อุกเขปนียกรรมบ้าง แก่ภิกษุทั้งหลายผู้
อยู่ลับหลังแล้ว ดูกรภิกษุทั้งหลาย การกระทำของโมฆบุรุษเหล่านั้น นั้น ไม่เป็นไป
เพื่อความเลื่อมใสของชุมชนผู้ยังไม่เลื่อมใส . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมิกถารับสั่งกะ-

* ภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย กรรม คือ ตัชชนียกรรมก็ดี นียสกรรมก็ดี
ปีพพาชนียกรรมก็ดี ปฏิสารถนียกรรมก็ดี อุกเขปนียกรรมก็ดี อันภิกษุไม่พึงทำ
แก่ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่ลับหลัง ภิกษุใดทำ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

ธรรมวาทีและอธรรมวาทีบุคคล

[๔๘๖] อธรรมวาทีบุคคล ๑ ภิกษุอธรรมวาทีมากรูป ๑ สงฆ์อธรรมวาที ๑
อธรรมวาทีบุคคล ๑ ภิกษุอธรรมวาทีมากรูป ๑ สงฆ์อธรรมวาที ๑ ฯ

ธรรมฝ่ายดำ ๙ อย่าง

[๔๘๗] ๑. อธรรมวาทีบุคคล ยังอธรรมวาทีบุคคลให้ยินยอม ให้พินิจ
ให้เฟง ให้ใคร่ครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตคาสณ
ท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอิทธิคุณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยไม่ใช่
เป็นธรรม เป็นสัมมุขาวินัยเทียบ

๒. อธรรมวาทีบุคคล ยังภิกษุอธรรมวาทีมากรูปให้ยินยอม ให้พินิจ ให้เฟง
ให้ใคร่ครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตคาสณ พวกท่าน
จงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอิทธิคุณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยไม่ใช่
เป็นสัมมุขาวินัยเทียบ

๓. อธรรมวาทีบุคคล ยังสงฆ์อธรรมวาทีให้ยินยอม ให้พินิจ ให้เฟง
ให้ใคร่ครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตคาสณ ท่านจง
ถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอิทธิคุณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยไม่ใช่
เป็นสัมมุขาวินัยเทียบ

๔. ภิกษุอธรรมวาทีมากรูป ยังอธรรมวาทีบุคคลให้ยินยอม ให้พินิจ ให้เฟง
ให้ใคร่ครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตคาสณ ท่านจงถือ
อย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอิทธิคุณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยไม่ใช่
เป็นสัมมุขาวินัยเทียบ

๕. ภิกษุอธรรมวาทีมากรูป ยังภิกษุอธรรมวาทีมากรูปให้ยินยอม ให้พินิจ
ให้เฟง ให้ใคร่ครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตคาสณ
พวกท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอิทธิคุณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดย
ไม่ใช่เป็นธรรม เป็นสัมมุขาวินัยเทียบ

๖. ภิกษุอธรรมวาทีมากรูป ยังสงฆ์อธรรมวาทีให้ยินยอม ให้พินิจ ให้เฟง
ให้ใคร่ครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตคาสณ ท่านจงถือ
อย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอิทธิคุณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยไม่ใช่
เป็นสัมมุขาวินัยเทียบ

๗. สงฆ์อธรรมวาที ยังอธรรมวาทีบุคคลให้ยินยอม ให้พินิจ ให้เฟง
ให้ใคร่ครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตคาสณ ท่านจงถือ
อย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอิทธิคุณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยไม่ใช่
เป็นสัมมุขาวินัยเทียบ

๘. สงฆ์อธรรมวาที ยังภิกษุอธรรมวาทีมากรูปให้ยินยอม ให้พินิจ ให้เฟง
ให้ใคร่ครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตคาสณ พวกท่าน
จงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอิทธิคุณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยไม่ใช่
เป็นสัมมุขาวินัยเทียบ

๙. สงฆ์อธรรมวาที ยังสงฆ์อธรรมวาทีให้ยินยอม ให้พินิจ ให้เฟง ให้
ใคร่ครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตคาสณ ท่านจงถือ
อย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอิทธิคุณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยไม่ใช่
เป็นสัมมุขาวินัยเทียบ ฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
ธรรมฝ่ายดำ ๙ อย่าง จบ

ธรรมฝ่ายขาว ๙ อย่าง

[๕๘๘] ๑. ธรรมมาที่บุคคล ยังธรรมมาที่บุคคลให้ยินยอม ให้พินิจ ให้ฟัง ให้ใครครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตกาศน์ ท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอธิกรณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยธรรม เป็นสัมมุขาวินัย

๒. ธรรมมาที่บุคคล ยังภิกษุธรรมมาที่มากกว่าให้ยินยอม ให้พินิจ ให้ฟัง ให้ใครครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตกาศน์ พวกท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอธิกรณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยธรรม เป็นสัมมุขาวินัย

๓. ธรรมมาที่บุคคล ยังสงฆ์ธรรมมาที่ให้ยินยอม ให้พินิจ ให้ฟัง ให้ใครครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตกาศน์ ท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอธิกรณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยธรรม เป็นสัมมุขาวินัย

๔. ภิกษุธรรมมาที่มากกว่า ยังธรรมมาที่บุคคลให้ยินยอม ให้พินิจ ให้ฟัง ให้ใครครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตกาศน์ ท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอธิกรณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยธรรม เป็นสัมมุขาวินัย

๕. ภิกษุธรรมมาที่มากกว่า ยังภิกษุธรรมมาที่มากกว่าให้ยินยอม ให้พินิจ ให้ฟัง ให้ใครครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตกาศน์ พวกท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอธิกรณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยธรรม เป็นสัมมุขาวินัย

๖. ภิกษุธรรมมาที่มากกว่า ยังสงฆ์ธรรมมาที่ให้ยินยอม ให้พินิจ ให้ฟัง ให้ใครครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตกาศน์ ท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอธิกรณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยธรรม เป็นสัมมุขาวินัย

๗. สงฆ์ธรรมมาที่ ยังธรรมมาที่บุคคลให้ยินยอม ให้พินิจ ให้ฟัง ให้ใครครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตกาศน์ ท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอธิกรณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยธรรม เป็นสัมมุขาวินัย

๘. สงฆ์ธรรมมาที่ ยังภิกษุธรรมมาที่มากกว่าให้ยินยอม ให้พินิจ ให้ฟัง ให้ใครครวญ ให้เห็น ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตกาศน์ พวกท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอธิกรณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยธรรม เป็นสัมมุขาวินัย

๙. สงฆ์ธรรมมาที่ ยังสงฆ์ธรรมมาที่ให้ยินยอม ให้พินิจ ให้ฟัง ให้ใครครวญ ให้เห็นตามว่า นี้ธรรม นี้วินัย นี้สัตตกาศน์ ท่านจงถืออย่างนี้ จงชอบอย่างนี้ ถ้าอธิกรณนั้นระงับอย่างนี้ ชื่อว่าระงับโดยธรรม เป็นสัมมุขาวินัย ฯ
ธรรมฝ่ายขาว ๙ อย่าง จบ

เรื่องพระทัฬหฬลบุตร

[๕๘๙] โดยสมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ พระเวฬุวัน-
*วิหาร อันเป็นสถานที่พระราชทานเหยื่อแก่กระแต เขตพระนครราชคฤห์ ครั้งนั้นแล ท่านพระทัฬหฬลบุตร มีอายุ ๗ ปีนับแต่เกิด ได้ทำให้แจ้งซึ่งพระอรหัต คุณสมบัติ อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสาวกจะพึงบรรลุ ท่านได้บรรลุแล้วโดยลำดับทั้งหมด อนึ่ง ท่านไม่มีกรรมกิจอะไรที่ยิ่งขึ้นไป หรือกรรมกิจที่ทำเสร็จแล้ว ก็ไม่ต้องกลับ สัมสมอีก ฯ

[๕๙๐] ครั้งนั้น ท่านพระทัฬหฬลบุตรหลีกเร้นอยู่ในที่สงัด ได้เกิดความรู้สึกปริวิตกแห่งใจอย่างนี้ว่า เราแลมีอายุ ๗ ปีนับแต่เกิด ได้ทำให้แจ้งซึ่งพระอรหัต คุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งสาวก จะพึงบรรลุ เราได้บรรลุแล้วโดยลำดับทุกอย่าง อนึ่งแล้ว เราไม่มีกรรมกิจอะไรที่ยิ่งขึ้นไป หรือกรรมกิจที่เราทำเสร็จแล้ว ก็ไม่ต้องกลับมาสัมสมอีก เราควรทำความช่วยเหลือแก่สงฆ์อย่างไรหนอ ลำดับนั้น ท่านพระทัฬหฬลบุตรได้คิดว่า มิฉะนั้น เราควรแต่งตั้งเสนาสนะ และแจก-
*อาหารแก่สงฆ์ ฯ

[๕๙๑] ครั้นท่านพระทัฬหฬลบุตรออกจากที่เร้นในเวลาเย็น แล้วเข้าไป เฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงพุทธสำนัก ถวายบังคมหนึ่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้วได้

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

กราบทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า ข้าพระพุทธเจ้า หลีกเร้นอยู่ในที่สงัด ณ ตำบลนี้ ได้เกิดความวิตกแห่งใจอย่างนี้ว่า ข้าพระพุทธเจ้าแล มีอายุ ๗ ปีนับแต่เกิด ได้ทำให้แจ้งซึ่งพระอรหันต์ คุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งสาวกจะบรรลุ ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้บรรลุแล้วโดยลำดับทุกอย่าง อนึ่งเล่า ข้าพระพุทธเจ้า ไม่มีกรรมกิจอะไรที่ยิ่งขึ้นไป หรือกรรมกิจที่ข้าพระพุทธเจ้าทำเสร็จแล้ว ก็ไม่ต้องกลับสั่งสมอีก ข้าพระ-

*พระพุทธเจ้าควรทำความช่วยเหลือสงฆ์อย่างไรหนอ พระพุทธเจ้าข้า ข้าพระพุทธเจ้านั้นคิดตกลงใจว่า ถ้ากระไร ข้าพระพุทธเจ้าควรแต่งตั้งเสนาสนะ และแจกอาหารแก่สงฆ์ ข้าพระพุทธเจ้าปรารถนาจะแต่งตั้งเสนาสนะ และแจกอาหารแก่สงฆ์ พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดิละ ดิละ ทัพพะ ถ้าเช่นนั้น เธอจงแต่งตั้งเสนาสนะ และแจกอาหารแก่สงฆ์เถิด ท่านพระทัฬหฬลบุตรทูลรับสนองพระพุทธานุญาตแล้ว ๆ

สมมติภิกษุแต่งตั้งเสนาสนะเป็นต้น

[๔๙๒] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงทำธรรมิกถาใน เพราะเหตุเป็น

เค้ามูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วรับสั่งภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จงสมมติทัฬหฬลบุตรให้เป็นผู้แต่งตั้งเสนาสนะ และแจกอาหาร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงสมมติอย่างนี้ เบื้องต้นพึงขอให้ทัฬหฬลบุตรรับ ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติทุติยกรรมวาจาว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาสมมติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ถ้าความพร้อมพรั่ง ของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงสมมติท่านพระทัฬหฬลบุตร ให้เป็นผู้แต่งตั้งเสนาสนะและแจกอาหาร นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สงฆ์สมมติท่านพระทัฬหฬลบุตรให้เป็นผู้แต่งตั้งเสนาสนะและแจกอาหาร ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด ท่านพระทัฬหฬลบุตร อันสงฆ์สมมติให้เป็นผู้แต่งตั้งเสนาสนะและแจกอาหารแล้ว ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงมี ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๆ

[๔๙๓] ก็แล ท่านพระทัฬหฬลบุตรอันสงฆ์สมมติแล้ว ย่อมแต่งตั้งเสนาสนะสำหรับหมู่ภิกษุผู้สมอกันรวมไว้เป็นพวกๆ คือ ภิกษุเหล่าใดทรงพระสูตร ท่านก็แต่งตั้งเสนาสนะรวมภิกษุเหล่านั้น ไว้แห่งเดียวกันด้วยประสงค์ว่า พวกเธอจักชกซ้อมพระสูตรกัน ภิกษุเหล่าใดทรงพระวินัย ท่านก็แต่งตั้งเสนาสนะรวมภิกษุเหล่านั้นไว้แห่งเดียวกัน ด้วยประสงค์ว่า พวกเธอจักวินิจัยพระวินัยกัน ภิกษุเหล่าใดเป็นพระธรรมกถึก ท่านก็แต่งตั้งเสนาสนะรวมภิกษุเหล่านั้นไว้แห่ง-

*เดียวกัน ด้วยประสงค์ว่า พวกเธอจักสนทนธรรมกัน ภิกษุเหล่าใดได้ฌาน ท่านก็แต่งตั้งเสนาสนะรวมภิกษุเหล่านั้นไว้แห่งเดียวกัน ด้วยประสงค์ว่า พวกเธอจักไม่รบกัน ภิกษุเหล่าใดชอบกล่าวติริจจานกถา มีการบำรุงร่างกายอยู่มาก ท่านก็แต่งตั้งเสนาสนะรวมภิกษุเหล่านั้นไว้แห่งเดียวกัน ด้วยประสงค์ว่า ท่านเหล่านั้นจักอยู่ด้วยความยินดีแม้ใน ภิกษุเหล่าใดมาในเวลาค่ำคืน ท่านก็เข้าจตตถณานิ-

*เตโชกสิณเป็นอารมณ์ แล้วแต่งตั้งเสนาสนะสำหรับภิกษุแม่เหล่านั้น ด้วยแสงสว่างนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย ย่อมแกล้งมาแม่เวลาค่ำ ด้วยประสงค์ว่า พวกเราจักได้ดูอิทธิปาฏิหาริย์ของท่านพระทัฬหฬลบุตร ดังนี้ก็มี

ภิกษุเหล่านั้นเข้าไปหาท่านพระทัฬหฬลบุตร แล้วพูดอย่างนี้ว่า พระคุณ-*เจ้าทัฬหฬล ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผม

ท่านพระทัฬหฬลบุตรถามภิกษุเหล่านั้นอย่างนี้ว่า ท่านปรารถนาที่ไหน ผมจะแต่งตั้งที่นั้น ภิกษุเหล่านั้นแกล้งกล่าวอ้างที่ไกลๆ ว่า พระคุณเจ้าทัฬหฬล ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผมที่ภูเขาชิลกฏ ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผมที่เขาส่าหรัทังโจร ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผมที่กาฬศิลา ข้างภูเขาอิสสิคิลิ ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผมที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา ข้างภูเขาภาระ ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผมที่เรือมเขาสัปโปไสณทิกะใกล้สิตวัน ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผมที่ชอกเขาโคมภู ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผมที่ชอกเขาติณทกะ ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผมที่ชอกเขาโกปตะ ขอนท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผมที่ตโปทาราม ขอนท่านจง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
แต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผม ที่ชื่อว่าภุมวัน ขอท่านจงแต่งตั้งเสนาสนะให้พวกผม ที่
มีททุกจิมฤคทายวัน

ท่านพระทัพพมัลลบุตร จึงเข้าจตุตถฌานมีเตโชกสิณเป็นอารมณ์ มี
องค์สีสองสว่างเดินนำหน้าภิกษุเหล่านั้น ไป แม้ภิกษุเหล่านั้นก็เดินตามหลังท่าน
พระทัพพมัลลบุตร ไป ด้วยแสงสว่างนั้นแล ท่านพระทัพพมัลลบุตรแต่งตั้ง
เสนาสนะสำหรับภิกษุเหล่านั้น โดยชี้แจงอย่างนี้ว่า นี่เตียง นี่ตั้ง นี่ฟูก นี่หมอน
นี่ที่ถ่ายอุจจาระ นี่ที่ถ่ายปัสสาวะ นี่น้ำฉัน นี่น้ำใช้ นี่ไม้เท้า นี่ระเบียบกตिका
สงฆ์ ควรเข้าเวลานี้ ควรออกเวลานี้ ครั้นแต่งตั้งเสนาสนะเพื่อภิกษุเหล่านั้น
เสร็จแล้ว กลับมาสู่พระเวฬุวันวิหารตามเดิม ฯ

เรื่องพระเมตติยะและพระภุมมชกะ

[๕๙๔] ก็โดยสมัยนั้นแล พระเมตติยะและพระภุมมชกะ เป็นพระ
บวชใหม่และมีบุญน้อย เสนาสนะของสงฆ์ชนิดแล้ว และอาหารอย่างแล้ว ย่อม
ตกถึงแก่เธอทั้งสอง ครั้นนั้น ชาวบ้านในพระนครราชคฤห์ชอบถวายเนยใสบ้าง
น้ำมันบ้าง แกงที่มีรสดี ๆ บ้าง ซึ่งจัดปรุงเฉพาะพระเถระ ส่วนพระเมตติยะและ
พระภุมมชกะ เขาถวายอาหารอย่างธรรมดาตามแต่จะหาได้ มีชนิดปลายข้าวมี
น้ำส้มเป็นกับ เวลาหลังอาหารเธอทั้งสองกลับจากบิณฑบาตแล้ว เทียวถามพวก
พระเถระว่า ในโรงฉันของพวกท่านมีอาหารอะไรบ้าง ขอรับ ในโรงฉันของพวก
ท่านไม่มีอะไรบ้าง ขอรับ พระเถระบางพวกบอกอย่างนี้ว่า พวกเรามีเนยใส
น้ำมัน แกงที่มีรสอร่อย ๆ ส่วนพระเมตติยะและพระภุมมชกะพูดอย่างนี้ว่า พวก
ผมไม่มีอะไรเลย ขอรับ มีแต่อาหารอย่างธรรมดาตามที่จะหาได้ เป็นชนิด
ปลายข้าวมีน้ำส้มเป็นกับ ฯ

[๕๙๕] สมัยต่อมา คหบดีผู้ชอบถวายอาหารที่ดี ถวายภัตตาหารวันละ
๔ ที่แก่สงฆ์เป็นนิตยภัต เขาพร้อมด้วยบุตรภรรยา อังคาสอยู่ใกล้ ๆ ในโรงฉัน
คนอื่น ๆ ย่อมถามด้วยข้าวสุก กับข้าว น้ำมัน แกงที่มีรสอร่อย ๆ

[๕๙๖] คราวนั้น ภัตตเทศก์ได้แสดงภัตตาหารของคหบดี ผู้ชอบถวาย
อาหารที่ดี แก่พระเมตติยะและพระภุมมชกะ เพื่อฉันในวันรุ่งขึ้น ขณะนั้น ท่าน
คหบดีไปสู่อารามด้วยกรณีะบางอย่าง เข้าไปหาท่านพระทัพพมัลลบุตร นมัสการ
แล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ท่านพระทัพพมัลลบุตรแสดงธรรมีกถาให้ท่าน
คหบดีผู้หนึ่งแล้ว ให้เห็นแจ้ง สมทาน อาจหาญ ราชเริง ครั้นแล้วคหบดีเรียน
ถามว่า พระคุณเจ้าแสดงภัตตาหารเพื่อฉันในวันพรุ่งนี้ที่เรือนของกระผมแก่ใคร
ขอรับ ท่านพระทัพพมัลลบุตรตอบว่า อาตมาแสดงให้แก่พระเมตติยะกับพระ
ภุมมชกะแล้ว ขณะนั้น คหบดีมีความเสียใจว่า โฉนภิกษุลามกจักฉันภัตตาหาร
ในเรือนเราแล้ว แล้วไปเรือนสิ่งหญิงคนรับใช้ไว้ว่า แม่สาวใช้ เจ้าจงจัดอาสนะ
ไว้ที่ซุ้มประตู แล้วอังคาสภิกษุผู้จะมานฉันภัตตาหารในวันพรุ่งนี้ด้วยปลายข้าว มี
น้ำผักดองเป็นกับ หญิงคนรับใช้รับคำของคหบดีแล้ว ครั้นนั้นพระเมตติยะและพระ
ภุมมชกะกล่าวแก่กันว่า คุณ เมื่อวานนี้ท่านภัตตเทศก์แสดงภัตตาหารของคหบดี
ให้พวกเรา พรุ่งนี้คหบดีพร้อมด้วยบุตรภรรยาจักอังคาสพวกเรายู่ใกล้ ๆ คน
อื่น ๆ จักถามด้วย ข้าวสุก กับข้าว น้ำมัน แกงที่มีรสอร่อย ๆ เพราะความ
ดีใจนั้นแล ตกกลางคืนภิกษุ ๒ รูปนั้นนอนหลับไม่เต็มตื่น ครั้นเวลาเช้า พระ
เมตติยะและพระภุมมชกะครองอินทราวาสแล้ว ถือบาตร จีวรเดินเข้าไปยังนิเวศน์
ของท่านคหบดี หญิงคนรับใช้ได้เห็นพระเมตติยะและพระภุมมชกะกำลัง
เดินมาแต่ไกล ครั้นแล้วจึงป้ออาสนะถวายที่ซุ้มประตู แล้วกล่าวว่า นิมนต์นั่ง
เจ้าคะ จึงพระเมตติยะและพระภุมมชกะนี้ว่า ภัตตาหารคงจะยังไม่เสร็จเป็นแน่
เขาจึงให้เรานั่งพักที่ซุ้มประตูก่อน ขณะนั้น หญิงคนรับใช้ ได้นำอาหารปลายข้าว
ซึ่งมีน้ำผักดองเป็นกับเข้าไปถวาย พลังกล่าวว่า นิมนต์ฉันเถิดเจ้าคะ

ภิก. น้องหญิง พวกฉันเป็นพระรับนิตยภัต จ๊ะ

ญ. ดิฉันทราบว่าคุณเจ้าเป็นพระรับนิตยภัต เจ้าคะ แต่เมื่อวานนี้เอง
ท่านคหบดีได้สั่งดิฉันไว้ว่า แม่สาวใช้ เจ้าจงจัดอาสนะ ไว้ที่ซุ้มประตู แล้วอังคาส
ภิกษุผู้จะมานฉันภัตตาหารในวันพรุ่งนี้ด้วยปลายข้าวมีน้ำผักดองเป็นกับ นิมนต์ฉัน
เถิด เจ้าคะ

พระเมตติยะและพระภุมมชกะพูดกันว่า คุณ เมื่อวานนี้เอง ท่านคหบดี
ไปสู่อารามที่สำนักพระทัพพมัลลบุตร พวกเราคงถูกพระทัพพมัลลบุตรยงใน
สำนักคหบดีเป็นแน่ เพราะความเสียใจนั้นแล ภิกษุทั้งสองรูปนั้นฉันไม่อิ่ม ครั้น
เวลาหลังอาหารกลับจากบิณฑบาตไปสู่อาราม เก็บบาตร จีวรแล้ว นั่งรัดเข่าด้วย
ผ้าสังฆาฏิอยู่ภายนอกซุ้มประตูอาราม นั่งอัน เก้อเขิน คอตก ก้มหน้า ขบเข่า
ไม่พูดจา ฯ

ภิกษุณีเมตติยาไปเยี่ยม

คราวนั้น ภิกษุณีเมตติยาเข้าไปหาพระเมตติยะและพระภุมมชกะ แล้วได้กล่าวว่า ดิฉันไหว้ เจ้าคะ เมื่อนางกล่าวอย่างนั้นแล้ว ภิกษุทั้งสองรูปก็ได้ทักทายปราศรัย แม้ครั้งที่สอง . . . แม้ครั้งที่สาม นางก็ได้กล่าวว่าดิฉันไหว้ เจ้าคะ แม้ครั้งที่สาม ภิกษุทั้งสองรูป ก็ได้ทักทายปราศรัย

ภิกษุณีเมตติยาถามว่า ดิฉันผิดต่อพระองค์เจ้าอย่างไร ทำไมพระองค์เจ้าจึงไม่ทักทายปราศรัยกับดิฉัน

ภิกษุทั้งสองตอบว่า ก็จริงอย่างนั้นแหละ น้องหญิง พวกเราถูกพระทัฬหฬลบุตรเบียดเบียนอยู่ เธอยังเพิกเฉยได้

เม. ดิฉันจะช่วยเหลืออย่างไร เจ้าคะ

ภ. น้องหญิง ถ้าเธอเต็มใจช่วย วันนี้พระผู้มีพระภาคต้องให้พระทัฬห-

*มัลลบุตรสัก

เม. ดิฉันจะอย่างไร ดิฉันสามารถจะช่วยเหลือได้ด้วยวิธีไหน

ภ. มาเถิดน้องหญิง เธอจงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค กราบทูลอย่างนี้ว่า กรรมนี้ไม่แนบเนียน ไม่สมควร ทิศที่ไม่มีภัย ไม่มีภัยไร ไม่มีอันตราย บัดนี้กลับมาภัย มีภัยไร มีอันตราย ณ สถานที่ไม่มีลม บัดนี้กลับมาลมแรงขึ้น หม่อมฉันถูกพระองค์เจ้าทัฬหฬลบุตรประทุษร้าย คล้ายน้ำถูกไฟเผา พระพุทธเจ้าข้า

นางรับคำของภิกษุทั้งสอง แล้วเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ถวายบังคม แล้ว ได้ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง กราบทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า กรรมนี้ไม่แนบเนียน ไม่สมควร ทิศที่ไม่มีภัย ไม่มีภัยไร ไม่มีอันตราย บัดนี้กลับมาภัย มีภัยไร มีอันตราย ณ สถานที่ไม่มีลม บัดนี้กลับมาลมแรงขึ้น หม่อมฉันถูกพระองค์เจ้าทัฬหฬลบุตรประทุษร้าย คล้ายน้ำถูกไฟเผา พระพุทธเจ้าข้า ฯ

ประชุมสงฆ์ทรงสอบถาม

[๔๙๓] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ในเพราะเหตุเป็นคำมูลนั้น ในเพราะเหตุแรกเกิดนั้น แล้วทรงสอบถามท่านพระทัฬหฬล-
*บุตรว่า ดูกรทัฬหะ เธอยังระลึกได้หรือว่า เป็นผู้ทำกรรมตามที่ภิกษุณีนี้กล่าวหา ท่านพระทัฬหฬลบุตรกราบทูลว่า พระองค์ยอมทรงทราบ ว่า ข้าพระพุทธเจ้าเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าข้า

แม้ครั้งที่สอง พระผู้มีพระภาค . . .

แม้ครั้งที่สาม พระผู้มีพระภาคตรัสถามท่านพระทัฬหฬลบุตรว่า ดูกรทัฬหะ เธอยังระลึกได้หรือว่า เป็นผู้ทำกรรมตามที่ภิกษุณีนี้กล่าวหา ท่านพระทัฬหฬลบุตรกราบทูลว่า พระองค์ยอมทรงทราบ ว่า ข้าพระพุทธเจ้าเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าข้า

ภ. ดูกรทัฬหะ บัดนี้ตีย่อมไม่กล่าวแก้คำกล่าวหาเช่นนี้ ถ้าเธอทำกิจงบอกว่าทำ ถ้าไม่ได้ทำ ก็จงบอกว่าไม่ได้ทำ

ท. พระพุทธเจ้าข้า ตั้งแต่ข้าพระพุทธเจ้าเกิดมาแล้ว แม่โดยความฝันก็ยังไม่รู้จักเสพเมถุนธรรม จะกล่าว ไยถึงเมื่อตื่นอยู่เล่า

พระผู้มีพระภาครับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุ นั้นแล พวกเธอจะให้ภิกษุณีเมตติยาสักเสย และจงสอบสวนภิกษุเหล่านี้ ครั้นแล้วทรงลุกจากที่ประทับเสด็จเข้าพระวิหาร ลำดับนั้น ภิกษุทั้งหลายให้ภิกษุณีเมตติยาสักแล้ว จึงพระเมตติยะและพระภุมมชกะ ได้แถลงเรื่องนี้กะภิกษุทั้งหลายว่า ท่านทั้งหลาย ขอพาท่านอย่าให้ภิกษุณีเมตติยาสักเสยเลย นางไม่ผิดอะไร พวกผมแค้นเคือง ไม่พอใจ มีความประสงค์จะให้ท่านพระทัฬหฬลบุตรเคลื่อนจากพรหมจรรย์ จึงได้ให้นางใส่ไคล้

ภิกษุทั้งหลายถามว่า ก็พวกคุณ โจทท่านพระทัฬหฬลบุตร ด้วยศีลวิบัติอันหามูลมิได้หรือ

ภิกษุทั้งสองนั้นรับว่า อย่างนั้น ขอรับ

บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มักน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาว่า ไฉนพระเมตติยะและพระภุมมชกะ จึงได้โจทท่านพระทัฬหฬลบุตรด้วยศีลวิบัติอันหา มูลมิได้เล่า แล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

ทรงสอบถาม

พระผู้มีพระภาคทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข่าว่า ภิกษุเมตติยะและภิกษุภุมมชกะ โจททัฬหฬลบุตร ด้วยศีลวิบัติอัน ไม่มีมูล จริงหรือ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

ทรงตีเตียน

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียน . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมิกถารับสั่ง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

กะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จึงให้สตีวินัยแก่
ทัพพมัลลบุตรผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้อย่างนี้ ทัพพมัลลบุตรนั้น พึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอตราสงค์เจวียงบา ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคอง
อัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอสตีวินัย

ท่านเจ้าข้า ภิกษุเมตตียะและภิกษุภุมมชกะนี้ โจทข้าพเจ้าด้วยศีลวิบัติ
อันไม่มีมูล ข้าพเจ้านั้นถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว ขอสตีวินัยกะสงฆ์

พึงขอแม่ครั้งที่สอง . . .

พึงขอแม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ภิกษุเมตตียะและภิกษุภุมมชกะนี้ โจท
ข้าพเจ้าด้วยศีลวิบัติอันไม่มีมูล ข้าพเจ้านั้นถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว ขอสตี
วินัยกะสงฆ์ แม่ครั้งที่สาม ฯ

[๕๙๘] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบ ด้วยญัตติ
จตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้สตีวินัย

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุเมตตียะและภิกษุ
ภุมมชกะนี้ โจทท่านพระทัพพมัลลบุตรด้วยศีลวิบัติอันไม่มีมูล ท่าน
พระทัพพมัลลบุตรเป็นผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว ขอสตีวินัยกะสงฆ์
ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้สตีวินัย แก่ท่านพระ
ทัพพมัลลบุตรผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว นี่เป็นญัตติ

ท่านเจ้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุเมตตียะและภิกษุภุมมชกะ
นี้ โจทท่านพระทัพพมัลลบุตรด้วยศีลวิบัติอันไม่มีมูล ท่านพระทัพพ-

*มัลลบุตรเป็นผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว ขอสตีวินัยกะสงฆ์ สงฆ์ให้
สตีวินัยแก่ท่านพระทัพพมัลลบุตร ผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว การ
ให้สตีวินัยแก่ท่านพระทัพพมัลลบุตร ผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว
ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้
นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จง
ฟังข้าพเจ้า ภิกษุเมตตียะและภิกษุภุมมชกะนี้ โจทท่านพระทัพพมัลล-

*บุตรด้วยศีลวิบัติอันไม่มีมูล ท่านพระทัพพมัลลบุตรเป็นผู้ถึงความ
ไพบูลย์แห่งสติแล้ว ขอสตีวินัยกะสงฆ์ สงฆ์ให้สตีวินัยแก่ท่านพระ
ทัพพมัลลบุตร ผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว การให้สตีวินัยแก่ท่าน
พระทัพพมัลลบุตร ผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว ชอบแก่ท่านผู้ใด
ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

สตีวินัย อันสงฆ์ให้แล้วแก่ท่านพระทัพพมัลลบุตร ผู้ถึงความ
ไพบูลย์แห่งสติแล้ว ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้
ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

การให้สตีวินัยที่เป็นธรรมมี ๕ อย่าง

[๕๙๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย การให้สตีวินัยที่เป็นธรรมมี ๕ อย่างนี้ คือ
ภิกษุเป็นผู้หมดจด ไม่ต้องอาบัติ ๑ ผู้อื่นโจทเธอ ๑ เธอขอ ๑ สงฆ์ให้สตีวินัย
แก่เธอ ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันโดยธรรมให้ ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย การให้สตีวินัย
ที่เป็นธรรมมี ๕ อย่างนี้แล ฯ

เรื่องพระคัคคะ

[๖๐๐] โดยสมัยนั้นแล พระคัคคะวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ประพฤ
ติละเมิดกิจอันไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วย
กาย ภิกษุทั้งหลาย โจทพระคัคคะด้วยอาบัติที่เธอวิกลจริต มีจิตแปรปรวน
ประพฤติกเลียดต้องแล้วว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกอบัติเห็นปานนี้ เธอ
กล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผมวิกลจริต มีจิตแปรปรวนเสียแล้ว ผมนั้นวิกลจริต
มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติกเลียดกิจอันไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าว
ด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ผมระลึกอบัตินั้นไม่ได้ ผมหลง ได้ทำสิ่งนี้แล้ว
ภิกษุทั้งหลายผู้อื่นเธอกล่าวอยู่เมื่อนั้น ก็ยังโจทเธออยู่ตามเดิมว่า ท่านต้อง
อาบัติแล้ว จงระลึกอบัติเห็นปานนี้ บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มักน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ
ติเตียน โพนทะนาว่า โฉนภิกษุทั้งหลาย จึงได้โจทพระคัคคะ ด้วยอาบัติที่เธอ
วิกลจริต มีจิตแปรปรวน ประพฤติกเลียดต้องแล้วว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จ
งระลึกอบัติเห็นปานนี้ เธอกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผมวิกลจริต มีจิตแปรปรวน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

เสียแล้ว ผมนั้นวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติก่อให้เกิดกิ้ออื่น ไม่ควรแก่สมณะ เป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ผมระลึกอาบัตินั้น ไม่ได้ ผมหลง ได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลาย ผู้อื่นเธอกล่าวอยู่เมื่อนั้น ก็ยังใจ เธออยู่ตามเดิมว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกอาบัติเห็นปานนี้ แล้วกราบทูลเรื่อง นั้นแต่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาคทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้าว่า

ภิกษุทั้งหลายใจทักขะ . . . จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ทรงติเตียน . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมิกถารับสั่งแก่ ภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงให้อมุพหุวินัยแก่ ภิกษุคัคคะผู้หายวิกลจริตแล้ว

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงให้อย่างนี้ คัคคะภิกษุนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ หม่อมว่าอุตราสงค์เฉียงบา ไหว้เท้าภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้ว กล่าวก่าขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอมุพหุวินัย

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าวิกลจริต มีจิตแปรปรวนเสียแล้ว ข้าพเจ้านั้นวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติก่อให้เกิดกิ้ออื่น ไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วย วาจาและพยายามทำด้วยกาย ภิกษุทั้งหลายใจทักขะข้าพเจ้า ด้วยอาบัติที่ข้าพเจ้าวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ประพฤติก่อให้เกิดต้องแล้วว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกอาบัติเห็น ปานนี้ข้าพเจ้ากล่าวกะภิกษุเหล่านั้นอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผมวิกลจริต มีจิตแปร-

* ปรวนเสียแล้ว ผมนั้นวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติก่อให้เกิดกิ้ออื่น ไม่ควรแก่ สมณะเป็นอันมากทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ผมระลึกอาบัตินั้น ไม่ได้ ผมหลง ได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายผู้อื่นข้าพเจ้ากล่าวอยู่เมื่อนั้นก็ยังไม่ถึงใจ ข้าพเจ้าอยู่ตามเดิมว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกอาบัติเห็นปานนี้ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้น หายวิกลจริตแล้ว ขอมุพหุวินัยกะสงฆ์

พึงขอแม่ครั้งที่สอง . . .

พึงขอแม่ครั้งที่สาม ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าวิกลจริต มีจิตแปรปรวนเสียแล้ว ข้าพเจ้านั้นวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติก่อให้เกิดกิ้ออื่น ไม่ควรแก่สมณะเป็น อันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ภิกษุทั้งหลายใจทักขะข้าพเจ้าด้วย อาบัติที่ข้าพเจ้าวิกลจริต มีจิตแปรปรวนประพฤติก่อให้เกิดต้องแล้วว่า ท่านต้องอาบัติ แล้ว จงระลึกอาบัติเห็นปานนี้ ข้าพเจ้ากล่าวกะภิกษุเหล่านั้นอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผมวิกลจริต มีจิตแปรปรวนเสียแล้ว ผมนั้นวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติ ละเมิดกิ้ออื่น ไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วย-

* กาย ผมระลึกอาบัตินั้น ไม่ได้ ผมหลง ได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายผู้อื่นข้าพเจ้ากล่า วอยู่เมื่อนั้น ก็ยังไม่ถึงใจข้าพเจ้าอยู่ตามเดิมว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกอาบัติเห็น ปานนี้ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นหายวิกลจริตแล้วขอมุพหุวินัยกะสงฆ์ แม่ครั้งที่สาม ฯ

[๖๐๑] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถ-

* กรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้อมุพหุวินัย

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า คัคคะภิกษุนั้นวิกลจริตมีจิตแปร ปรวน เธอวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติก่อให้เกิดกิ้ออื่น ไม่ควรแก่ สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ภิกษุ ทั้งหลายใจทักขะภิกษุด้วยอาบัติที่เธอวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ประ พฤติก่อให้เกิดต้องแล้วว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกอาบัติเห็นปานนี้ เธอกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผมวิกลจริต มีจิตแปรปรวนเสียแล้ว ผมนั้นวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติก่อให้เกิดกิ้ออื่น ไม่ควรแก่ สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ผมระลึก อาบัตินั้น ไม่ได้ ผมหลง ได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายผู้อื่นเธอกล่าวอยู่ เมื่อนั้น ก็ยังใจเธออยู่ตามเดิมว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึก อาบัติเห็นปานนี้ เธอหายวิกลจริตแล้ว ขอมุพหุวินัยกะสงฆ์ ถ้าความ พร้อมพร้อมของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้อมุพหุวินัยแก่คัคคะภิกษุผู้หาย วิกลจริตแล้ว นี่เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า คัคคะภิกษุนั้นวิกลจริตมีจิต แปรปรวน เธอวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติก่อให้เกิดกิ้ออื่น ไม่ ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ภิกษุทั้งหลายใจทักขะภิกษุด้วยอาบัติที่เธอวิกลจริต มีจิตแปรปรวน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ประพฤติกะเมิดต้องแล้ว ว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ เรากล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย มหวิกลจริต มีจิตแปรปรวนเสียแล้ว มมนั้นวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติกะเมิดกิจอื่นไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ผมระลึกออาบัตินั้นไม่ได้ ผมหลง ได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายผู้อื่นเรากล่าวอยู่แม้อย่างนั้น ก็ยังใจเธออยู่ตามเดิมว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ เธอหายวิกลจริตแล้ว ขออมุพหุวินัยกะสงฆ์ สงฆ์ให้ออมุพหุวินัยแก่คัคคะภิกษุผู้หายวิกลจริตแล้ว การให้ออมุพหุวินัยแก่คัคคะภิกษุผู้หายวิกลจริตแล้ว ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครึ่งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครึ่งที่สาม . . .

อมุพหุวินัย อันสงฆ์ให้แล้วแก่คัคคะภิกษุ ผู้หายวิกลจริตแล้ว ชอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงหนึ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๖

ให้ออมุพหุวินัย ไม่เป็นธรรม ๓ หมวด

[๖๐๒] ดุกรภิกษุทั้งหลาย การให้ออมุพหุวินัย ไม่เป็นธรรม ๓ หมวด เป็นโฉน

หมวดที่ ๑

ดุกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องอาบัติ สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจทเธว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ เธอกำลังระลึก กล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมต้องอาบัติแล้ว แต่ระลึกออาบัติเห็นปานนี้ไม่ได้ สงฆ์ให้ออมุพหุวินัยแก่เธอ การให้ออมุพหุวินัย ไม่เป็นธรรม ๖

หมวดที่ ๒

[๖๐๓] ดุกรภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องอาบัติ สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจทเธว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ เธอระลึก ได้จึงกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมระลึก ได้เหมือนความฝัน สงฆ์ให้ออมุพหุวินัยแก่เธอ การให้ออมุพหุวินัย ไม่เป็นธรรม ๖

หมวดที่ ๓

[๖๐๔] ดุกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องอาบัติ สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจทเธว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ เธอหายวิกลจริตแล้วแต่ยังทำเป็นวิกลจริตว่า ผมก็ทำอย่างนี้ ท่านทั้งหลายก็ทำอย่างนี้ สิ่งนี้ควรแก่ผม สิ่งนี้ควรแก่ท่านทั้งหลาย สงฆ์ให้ออมุพหุวินัยแก่เธอ การให้ออมุพหุวินัย ไม่เป็นธรรม ๖

การให้ออมุพหุวินัย ไม่เป็นธรรม ๓ หมวด เหล่านี้

ให้ออมุพหุวินัย ไม่เป็นธรรม ๓ หมวด จบ

ให้ออมุพหุวินัยเป็นธรรม ๓ หมวด

หมวดที่ ๑

[๖๐๕] การให้ออมุพหุวินัยเป็นธรรม ๓ หมวด เป็นโฉน ดุกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ วิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติกะเมิดกิจอื่นไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย สงฆ์ หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจทเธว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ เธอระลึก ไม่ได้จึงกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมต้องอาบัติแล้วแต่ระลึกออาบัติเห็นปานนี้ไม่ได้ สงฆ์ให้ออมุพหุวินัยแก่เธอ การให้ออมุพหุวินัยเป็นธรรม ๖

หมวดที่ ๒

[๖๐๖] ดุกรภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ วิกลจริตมีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติกะเมิดกิจอื่นไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูปหรือภิกษุรูปเดียว โจทเธว่า ท่านต้องอาบัติแล้วจงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ เธอระลึก ไม่ได้จึงกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมระลึก ได้คล้ายความฝัน สงฆ์ให้ออมุพหุวินัยแก่เธอ การให้ออมุพหุวินัยเป็นธรรม ๖

หมวดที่ ๓

[๖๐๗] ดุกรภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้ วิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติกะเมิดกิจอื่นไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจทเธว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ เธอวิกลจริต ทำอาการวิกลจริตว่า ผมก็ทำอย่างนี้ แม่ท่านทั้งหลายก็ทำอย่างนี้ สิ่งนี้ควรแก่ผม สิ่งนี้ควรแก่ท่านทั้งหลาย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
สงฆ์ให้อมุพหุวินัยแก่เธอ การให้อมุพหุวินัยเป็นธรรม ฯ
การให้อมุพหุวินัยเป็นธรรม ๓ หมวด เหล่านี้
ให้อมุพหุวินัยเป็นธรรม ๓ หมวด จบ

ทำกรรมไม่ตามปฏิญาณ

[๖๐๘] สมัยนั้นแล พระฉัพพัคคีย์ทำกรรม คือ ตัชชเนยยกรรมบ้าง นิยสกรรมบ้าง ปฏิสารณียกรรมบ้าง อุกเขปนียกรรมบ้าง แก่ภิกษุทั้งหลาย ไม่ตามปฏิญาณ บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มกน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาว่า โฉนพระฉัพ-
*พัคคีย์จึง ได้ทำกรรมคือ ตัชชเนยยกรรมบ้าง นิยสกรรมบ้าง ปัพพาชนียกรรมบ้าง ปฏิสารณียกรรมบ้าง อุกเขปนียกรรมบ้าง แก่ภิกษุทั้งหลาย ไม่ตามปฏิญาณแล้ว แล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาคทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข่าว่า พระฉัพพัคคีย์ทำกรรม คือ ตัชชเนยยกรรมบ้าง นิยสกรรมบ้าง ปัพพาชนียกรรมบ้าง ปฏิสารณียกรรมบ้าง อุกเขปนียกรรมบ้าง แก่ภิกษุทั้งหลาย ไม่ตามปฏิญาณ จริงหรือ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียน . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมีกถา รับสั่ง กะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย กรรมคือ ตัชชเนยยกรรมก็ดี นิยสกรรมก็ดี ปัพพาชนียกรรมก็ดี ปฏิสารณียกรรมก็ดี อุกเขปนียกรรมก็ดี อันภิกษุไม่พึงทำ แก่ภิกษุทั้งหลาย ไม่ตามปฏิญาณ รูปใดทำ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

ทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

[๖๐๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย การทำตามปฏิญาณที่ไม่เป็นธรรมอย่างนี้แล ที่เป็นธรรมอย่างนี้ การทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรมอย่างไร

ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจท-

* เธอว่า ท่านต้องอาบัติปาราชิก เธอกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติปาราชิก ผมต้องอาบัติสังฆาทิเสส สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติสังฆาทิเสส การปรับอย่างนี้ ชื่อว่า ทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจท-

* เธอว่า ท่านต้องอาบัติปาราชิก เธอกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติปาราชิก ผมต้องอาบัติถุลลัจจัย สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติถุลลัจจัย การปรับอย่างนี้ ชื่อว่า ทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจทเธอว่า ท่านต้องอาบัติปาราชิก เธอกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติปาราชิก ผมต้องอาบัติปาจิตตีย์ สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติปาจิตตีย์ การปรับอย่างนี้ ชื่อว่า ทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจทเธอว่า ท่านต้องอาบัติปาราชิก เธอกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติปาราชิก ผมต้องอาบัติปาฏิเทสนีเย สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติปาฏิเทสนีเย การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจท-

* เธอว่า ท่านต้องอาบัติปาราชิก เธอกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติปาราชิก ผมต้องอาบัติทุกกฏ สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติทุกกฏ การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจท-

* เธอว่า ท่านต้องอาบัติปาราชิก เธอกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติปาราชิก ผม*ต้องอาบัติทุพภาสิต สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติทุพภาสิต การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติสังฆาทิเสส . . .

ภิกษุต้องอาบัติถุลลัจจัย . . .

ภิกษุต้องอาบัติปาจิตตีย์ . . .

ภิกษุต้องอาบัติปาฏิเทสนีเย . . .

ภิกษุต้องอาบัติทุกกฏ . . .

ภิกษุต้องอาบัติทุพภาสิต สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจท-

* เธอว่า ท่านต้องอาบัติทุพภาสิต เธอกล่าวอย่างนี้ว่าคุณผมมิได้ต้องอาบัติทุพภาสิต ผม*ต้องอาบัติปาราชิก สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติปาราชิก การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติทุพภาสิต สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจท-

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

* เธอว่า ท่านต้องอาบัติทุพภาสิต เรากล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติทุพภาสิต ผมต้องอาบัติสังฆาติเสส สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติสังฆาติเสส การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติทุพภาสิต สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจท-

* เธอว่า ท่านต้องอาบัติทุพภาสิต เรากล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติทุพภาสิต ผมต้องอาบัติถุลลัจจัย สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติถุลลัจจัย การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติทุพภาสิต สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจท-

* เธอว่า ท่านต้องอาบัติทุพภาสิต เรากล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติทุพภาสิต ผมต้องอาบัติปาจิตตีย์ สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติปาจิตตีย์ การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติทุพภาสิต สงฆ์หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจท-

* เธอว่า ท่านต้องอาบัติทุพภาสิต เรากล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติทุพภาสิต ผมต้องอาบัติปาฏิเทสนีเยะ สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติปาฏิเทสนีเยะ การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติทุพภาสิต สงฆ์ หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว

โจทเธอว่า ท่านต้องอาบัติทุพภาสิต เรากล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมมิได้ต้องอาบัติทุพภาสิต ผมต้องอาบัติทุกกฏ สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติทุกกฏ การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อย่างนี้แล ทำตามปฏิญาณไม่เป็นธรรม ฯ

ทำตามปฏิญาณเป็นธรรม

[๖๑๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย การทำตามปฏิญาณเป็นธรรมอย่างไร

ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก สงฆ์ หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจทเธอว่า ท่านต้องอาบัติปาราชิก เรากล่าวอย่างนี้ว่า ถูกละ คุณ ผมต้องอาบัติปาราชิก สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติปาราชิก การปรับอย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณเป็นธรรม

ภิกษุต้องอาบัติสังฆาติเสส . . .

ภิกษุต้องอาบัติถุลลัจจัย . . .

ภิกษุต้องอาบัติปาจิตตีย์ . . .

ภิกษุต้องอาบัติปาฏิเทสนีเยะ . . .

ภิกษุต้องอาบัติทุกกฏ . . .

ภิกษุต้องอาบัติทุพภาสิต สงฆ์ หรือภิกษุ ๒-๓ รูป หรือภิกษุรูปเดียว โจทเธอว่า ท่านต้องอาบัติทุพภาสิต เรากล่าวอย่างนี้ว่า ถูกละคุณ ผมต้องอาบัติทุพภาสิต สงฆ์ปรับเธอด้วยอาบัติทุพภาสิต การปรับ อย่างนี้ ชื่อว่าทำตามปฏิญาณเป็นธรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อย่างนี้แล ทำตามปฏิญาณเป็นธรรม ฯ

ระงับอธิกรณ์ด้วยเยภยยสิกา

[๖๑๑] สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายก่อความบาดหมาง ก่อความทะเลาะ ถึงความวิวาทกัน ในท่ามกลางสงฆ์ กล่าวทิ่มแทงกันและกันด้วยหอกคือปากอ้อย ไม่อาจเพื่อระงับอธิกรณ์นั้นได้ จึงกราบทูลเรื่องนั้นแต่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ระงับอธิกรณ์เห็นปานนี้ด้วยเยภยยสิกา พึงสมมติ ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ ให้เป็นผู้ให้จับฉลาก คือ :-

๑. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความชอบพอ

๒. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความเกลียดชัง

๓. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความมกมาย

๔. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความกลัว และ

๕. รู้จักฉลากที่จับแล้วและยังไม่จับ

ก็แล สงฆ์พึงสมมติอย่างนี้ พึงขอร้องภิกษุก่อน ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติทุติยกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาสมมติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงสมมติภิกษุผู้มีชื่อนี้ให้เป็นผู้ให้จับฉลาก นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สงฆ์สมมติภิกษุผู้มีชื่อนี้ให้เป็นผู้ให้จับฉลาก การสมมติภิกษุผู้มีชื่อนี้ให้เป็นผู้ให้จับฉลาก ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้น พึงพูด

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ภิกษุมีชื่ออื่นอันสงฆ์สมมติแล้วให้เป็นผู้ให้จับฉลาก ชอบแก่สงฆ์
เหตุนี้จึงมี ข้างเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

การจับฉลากไม่เป็นธรรม ๑๐ อย่าง

[๖๑๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย การจับฉลากไม่เป็นธรรม ๑๐ อย่าง เป็น
ธรรม ๑๐ อย่าง เหล่านี้

การจับฉลากไม่เป็นธรรม ๑๐ อย่าง เป็นไฉน คือ :-

๑. อธิกรณ์เป็นเรื่องเล็กน้อย
๒. ไม่ลุลกลามไปไกล
๓. ภิกษุพวกนั้นระลึกไม่ได้เอง และพวกอื่นก็ให้ระลึกไม่ได้
๔. รู้ว่า อธรรมว่าที่มากกว่า
๕. รู้ว่า ไฉน อธรรมว่าที่ฟังมีมากกว่า
๖. รู้ว่า สงฆ์จึกแตกกัน
๗. รู้ว่า ไฉน สงฆ์ฟังแตกกัน
๘. อธรรมว่าที่ภิกษุจับโดยไม่เป็นธรรม
๙. อธรรมว่าที่ภิกษุจับเป็นพวกๆ
๑๐. ไม่จับตามความเห็น

การจับฉลากไม่เป็นธรรม ๑๐ อย่าง เหล่านี้ ฯ

การจับฉลากเป็นธรรม ๑๐ อย่าง

[๖๑๓] การจับฉลากเป็นธรรม ๑๐ อย่าง เป็นไฉน คือ :-

๑. อธิกรณ์ไม่ใช่เรื่องเล็ก
๒. ลุลกลามไปไกล
๓. ภิกษุพวกนั้นระลึกได้ และพวกอื่นก็ให้ระลึกได้
๔. รู้ว่า อธรรมว่าที่มากกว่า
๕. รู้ว่า ไฉน อธรรมว่าที่ฟังมีมากกว่า
๖. รู้ว่า สงฆ์จึกไม่แตกกัน
๗. รู้ว่า ไฉน สงฆ์ไม่ฟังแตกกัน
๘. อธรรมว่าที่ภิกษุจับโดยธรรม
๙. อธรรมว่าที่ภิกษุพร้อมเพรียงกันจับ
๑๐. จับตามความเห็น

การจับฉลากเป็นธรรม ๑๐ อย่าง เหล่านี้ ฯ

สงฆ์ทำตัสสปายสิกากรรม

[๖๑๔] สมัยนั้นแล พระอุปัชฌาย์ถูกชกถามถึงอาบัติ ในท่ามกลางสงฆ์
ปฏิเสธแล้วปฏิญาณ ปฏิญาณแล้วปฏิเสธ ให้การกลับไปกลับมา กล่าวเท็จทั้งรู้
อยู่ บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มักน้อย . . . ต่างก็เพ่งโทษ ตีเตียน โพนทะนาว่า ไฉน
พระอุปัชฌาย์ถูกชกถามถึงอาบัติในท่ามกลางสงฆ์ จึงได้ปฏิเสธแล้วปฏิญาณ ปฏิญาณ
แล้วปฏิเสธ ให้การกลับไปกลับมา กล่าวเท็จทั้งรู้อยู่แล้ว แล้วกราบทูลเรื่องนั้น
แต่พระผู้มีพระภาคฯ ทรงสอบถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้าวว่า
ภิกษุอุปัชฌาย์ถูกชกถามถึงอาบัติในท่ามกลางสงฆ์ ปฏิเสธแล้วปฏิญาณ ปฏิญาณ
แล้วปฏิเสธ ให้การกลับไปกลับมา กล่าวเท็จทั้งรู้จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตีเตียน . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมิกถารับสังกะ
ภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล สงฆ์จงทำตัสสปายสิกา-

*กรรม ๑- แก่ภิกษุอุปัชฌาย์

ก็แล สงฆ์ฟังทำอย่างนี้ ฟังโจทภิกษุอุปัชฌาย์ก่อน ครั้นแล้วฟังให้เธอ
ให้การ แล้วฟังปรับอาบัติ ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถฟังประกาศให้สงฆ์
ทราบ ด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาทำตัสสปายสิกากรรม

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุปัชฌาย์นี้ถูกชกถาม
ถึงอาบัติในท่ามกลางสงฆ์ ปฏิเสธแล้วปฏิญาณ ปฏิญาณแล้วปฏิเสธ
ให้การกลับไปกลับมา กล่าวเท็จทั้งรู้ อยู่ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์
ถึงที่แล้ว สงฆ์จงทำตัสสปายสิกากรรมแก่ภิกษุอุปัชฌาย์ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุอุปัชฌาย์นี้ถูกชกถามถึง
อาบัติในท่ามกลางสงฆ์ ปฏิเสธแล้วปฏิญาณ ปฏิญาณแล้วปฏิเสธ
ให้การกลับไปกลับมา กล่าวเท็จทั้งรู้ อยู่ สงฆ์ทำตัสสปายสิกากรรม

๑๑. กรรมอันสงฆ์พึงทำ เพราะความที่ภิกษุนั้นเป็นผู้บาป สงฆ์ได้ทำแก่ภิกษุอุปัชฌาย์

๑๒. เป็นครั้งแรก ฯ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

แก่ภิกษุอุปัชฌาย์ การทำตัสสปายัสสิกการกรรมแก่ภิกษุอุปัชฌาย์ ชอบแก่
ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สาม . . .

ตัสสปายัสสิกการกรรมอันสงฆ์ทำแล้วแก่ภิกษุอุปัชฌาย์ ชอบแก่สงฆ์
เหตุหนึ่งจึงนี้ ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ๆ

ตัสสปายัสสิกการกรรมเป็นธรรม ๕ อย่าง

[๖๑๕] ดุกริกษุทั้งหลาย การทำตัสสปายัสสิกการกรรมเป็นธรรม ๕
อย่างนี้ คือ :-

๑. ภิกษุเป็นผู้ไม่สะอาด

๒. เป็นอลัชชี

๓. เป็นผู้ถูกใจ

๔. สงฆ์ทำตัสสปายัสสิกการกรรมแก่เธอ

๕. สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำโดยธรรม

ดุกริกษุทั้งหลาย การทำตัสสปายัสสิกการกรรมเป็นธรรม ๕ อย่างนี้แล ฯ

ลักษณะกรรมไม่เป็นธรรม ๑๒ หมวด

หมวดที่ ๑

[๖๑๖] ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำลับหลัง ๑ ไม่
สอบถามก่อนแล้วทำ ๑ ทำไม่ตามปฏิญาณ ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็น
กรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี

หมวดที่ ๒

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำเพราะไม่ต้อง
อาบัติ ๑ ทำเพราะอาบัติมิใช่เป็นเทศนาคามินี ๑ ทำเพราะอาบัติที่แสดงแล้ว ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรม . . .

หมวดที่ ๓

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ไม่ใจทกก่อนแล้ว
ทำ ๑ ไม่ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ไม่ปรับอาบัติแล้วทำ ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรม . . .

หมวดที่ ๔

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำลับหลัง ๑ ทำ
โดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวาระกระทำ ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรม . . .

หมวดที่ ๕

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ไม่สอบถามก่อน
แล้วทำ ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวาระกระทำ ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรม . . .

หมวดที่ ๖

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำไม่ตามปฏิญาณ ๑
ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวาระกระทำ ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรม . . .

หมวดที่ ๗

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำเพราะไม่ต้อง
อาบัติ ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวาระกระทำ ๑

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรม . . .

หมวดที่ ๘

ดุกริกษุทั้งหลาย ตัสสปายัสสิกการกรรมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก
เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย และระงับแล้วไม่ตี คือ ทำเพราะอาบัติมิ
ใช่เป็นเทศนาคามินี ๑ ทำโดยไม่เป็นธรรม ๑ สงฆ์เป็นวาระกระทำ ๑

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

หมวดที่ ๗

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำเพราะต้องอาบัติ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการม . . .

หมวดที่ ๘

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำเพราะอาบัติเป็นเทศนา-
*คามินี ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการม . . .

หมวดที่ ๙

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ทำเพราะอาบัตียังมิได้แสดง ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการม . . .

หมวดที่ ๑๐

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ โจทก์ก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการม . . .

หมวดที่ ๑๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ให้จำเลยให้การก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการม . . .

หมวดที่ ๑๒

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว คือ ปรับอาบัติก่อนแล้วทำ ๑ ทำโดยธรรม ๑ สงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ ๑

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตัสสปายีสิกการมที่ประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เป็นกรรมเป็นธรรม เป็นวินัย และระงับดีแล้ว ๖

ลักษณะกรรมเป็นธรรม ๑๒ หมวด จบ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด

หมวดที่ ๑

[๖๑๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ เมื่อสงฆ์จำนง พึงทำตัสสปายีสิกการม คือ เป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท ทำความอื้อฉาว ก่ออธิกรณในสงฆ์ ๑ เป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มีมารยาทไม่สมควร ๑ เป็นผู้คลุกคลีกับคฤหัสถ์ ด้วยการคลุกคลีอันไม่สมควร ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนง พึงทำตัสสปายีสิกการม ๖

หมวดที่ ๒

[๖๑๙] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์จำนง พึงทำตัสสปายีสิกการม คือ เป็นผู้มึสติวิบัติในอธิศีล ๑ เป็นผู้มัวอาจารย์-
*วิบัติในอธฺยาจารย์ ๑ เป็นผู้มึทิววิบัติในอดิทธิสุ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนง พึงทำตัสสปายีสิกการม ๖

หมวดที่ ๓

[๖๒๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ แม้อื่นอีก เมื่อสงฆ์จำนง พึงทำตัสสปายีสิกการม คือ กล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า ๑ กล่าวติเตียนพระธรรม ๑ กล่าวติเตียนพระสงฆ์ ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยองค์ ๓ นี้แล เมื่อสงฆ์จำนง พึงทำตัสสปายีสิกการม ๖

หมวดที่ ๔

[๖๒๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนง พึงทำตัสสปายีสิกการม แก่ภิกษุ ๓ รูป คือ รูปหนึ่งเป็นผู้ก่อความบาดหมาง ก่อการทะเลาะ ก่อการวิวาท

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
ทำความอื้อฉาว ก่ออิริยในสงฆ์ รูปหนึ่งเป็นพาล ไม่ฉลาด มีอาบัติมาก มี
มรรยาทไม่สมควร รูปหนึ่งคลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีอื่นไม่สมควร
ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงทำตัสสปาปียสิกการม แก่ภิกษุ
๓ รูปนี้แล ฯ

หมวดที่ ๕

[๖๒๒] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงทำตัสสปาปียสิกการม
แก่ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่งเป็นผู้มีศีลวิบัติในอธิศีล รูปหนึ่งเป็นผู้มี
อาจารย์ในอริยาจารย์ รูปหนึ่งเป็นผู้มีที่ฐิวิบัติในอดิทธิ
ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงทำตัสสปาปียสิกการม แก่ภิกษุ
๓ รูปนี้แล ฯ

หมวดที่ ๖

[๖๒๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงทำตัสสปาปียสิกการมแก่
ภิกษุ ๓ รูป แม้อื่นอีก คือ รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า รูปหนึ่งกล่าวติเตียน
พระธรรม รูปหนึ่งกล่าวติเตียนพระสงฆ์
ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อสงฆ์จำนงพึงทำตัสสปาปียสิกการมแก่ภิกษุ ๓ รูป
นี้แล ฯ

ข้อที่สงฆ์จำนง ๖ หมวด จบ

วัตร ๑๘ ข้อ

[๖๒๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุที่ถูกสงฆ์ทำตัสสปาปียสิกการมแล้วนั้น
ต้องประพฤติชอบ วิธีประพฤติชอบในตัสสปาปียสิกการมนั้น ดังต่อไปนี้ :-

๑. ไม่พึงให้อุปสมบท
 ๒. ไม่พึงให้ศีล
 ๓. ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก
 ๔. ไม่พึงรับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี
 ๕. แม้ได้รับสมมติไว้แล้ว ก็ไม่พึงสั่งสอนภิกษุณี
 ๖. สงฆ์ทำตัสสปาปียสิกการมเพราะอาบัติใด ไม่พึงต้องอาบัตินั้น
 ๗. ไม่พึงต้องอาบัตินั้นอันเช่นกัน
 ๘. ไม่พึงต้องอาบัตินั้นเลวทรามกว่านั้น
 ๙. ไม่พึงติกรรม
 ๑๐. ไม่พึงติภิกษุทั้งหลายผู้ทำกรรม
 ๑๑. ไม่พึงห้ามอุโบสถแก่ภิกษุผู้ติภิกษุ
 ๑๒. ไม่พึงห้ามปวารณาแก่ภิกษุผู้ติภิกษุ
 ๑๓. ไม่พึงทำการไต่สวน
 ๑๔. ไม่พึงเริ่มอนุวาทิการณ
 ๑๕. ไม่พึงให้ภิกษุอื่นทำโอกาส
 ๑๖. ไม่พึงโจทภิกษุอื่น
 ๑๗. ไม่พึงให้ภิกษุอื่นให้การ
 ๑๘. ไม่พึงช่วยภิกษุกับภิกษุให้สู้กันในอธิกรณ์
- คราวนั้น สงฆ์ได้ทำตัสสปาปียสิกการมแก่พระอุปัชฌาย์แล้ว ฯ

ภิกษุก่อการุ่นวาย

[๖๒๕] สมัยนั้นแล ภิกษุทั้งหลายเกิดความบาดหมาง เกิดความทะเลาะ
ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติละเมิดกิจอื่นไม่สมควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าว
ด้วยวาจา และพยายามทำด้วยกาย ครั้นนั้น พวกเธอคิดว่า พวกเราเกิดความบาด-
*หมาง เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติละเมิดกิจอื่นไม่ควรแก่สมณะ
เป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ถ้าพวกเราจักปรับกัน
ด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอธิกรณ์นั้น จะพึงเป็นไปเพื่อความรุนแรง เพื่อความ
ร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ พวกเราจะพึงปฏิบัติอย่างไรหนอ แล้วกราบทูล
เรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พุทธานุญาตให้ระงับอธิกรณ์ด้วยติณวัตถการกะ

พระผู้มีพระภาครับสั่งกะภิกษุทั้งหลาย ว่าดังนี้ :-

[๖๒๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็พวกภิกษุในธรรมวินัยนี้ เกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติละเมิดกิจอื่นไม่ควรแก่สมณะเป็น
อันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ถ้าพวกเธอในหมู่นั้นคิดอย่างนี้
ว่า พวกเราเกิดความบาดหมาง เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติ
ละเมิดกิจอื่นไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
กาย ถ้าพวกเรากลับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอิทธิกรณนั้นจะพึงเป็นไปเพื่อความ
รุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาต
ให้ระงับอิทธิกรณเห็นปานนั้น ด้วยติณวัตถการกะ ฯ

วิธีระงับ

[๖๒๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงระงับอย่างนี้ :-

ภิกษุทุกๆ รูปพึงประชุมในที่แห่งเดียวกัน ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ
พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

ญัตติกรรมวาจาจะระงับอิทธิกรณด้วยติณวัตถการกะ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติดละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ถ้า
พวกเราจักกลับไปปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอิทธิกรณนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ถ้าความ
พร้อมพรียงของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงระงับอิทธิกรณนี้ด้วยติณวัตถการกะ
เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์

บรรดาภิกษุฝ่ายเดียวกัน ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้ฝ่ายของ
ตนทราบด้วยคณะญัตติกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

คณะญัตติกรรมวาจา

ขอท่านทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติดละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ถ้า
พวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอิทธิกรณนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ถ้าความ
พร้อมพรียงของท่านทั้งหลายถึงที่แล้ว ข้าพเจ้าพึงแสดงอาบัติของท่าน
ทั้งหลาย และอาบัติของตน ในท่ามกลางสงฆ์ด้วยติณวัตถการกะ เว้น
อาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์ เพื่อประโยชน์แก่ท่าน
ทั้งหลาย และเพื่อประโยชน์แก่ตน ฯ

[๖๒๔] ลำดับนั้น บรรดาภิกษุฝ่ายเดียวกันอีกพวกหนึ่ง ภิกษุผู้ฉลาด
ผู้สามารถ พึงประกาศให้ฝ่ายของตนทราบด้วยคณะญัตติกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

คณะญัตติกรรมวาจา

ขอท่านทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติดละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ถ้า
พวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอิทธิกรณนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ถ้าความ
พร้อมพรียงของท่านทั้งหลายถึงที่แล้ว ข้าพเจ้าพึงแสดงอาบัติของท่าน
ทั้งหลาย และอาบัติของตน ในท่ามกลางสงฆ์ด้วยติณวัตถการกะ เว้น
อาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์ เพื่อประโยชน์แก่ท่าน
ทั้งหลาย และเพื่อประโยชน์แก่ตน ฯ

[๖๒๕] บรรดาภิกษุฝ่ายเดียวกัน ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศ
ให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติหุตติกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

ญัตติหุตติกรรมวาจา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติดละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ถ้า
พวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอิทธิกรณนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ถ้าความ
พร้อมพรียงของสงฆ์ถึงที่แล้ว ข้าพเจ้าพึงแสดงอาบัติของท่านเหล่านี้
และอาบัติของตน ในท่ามกลางสงฆ์ด้วยติณวัตถการกะ เว้นอาบัติที่มี
โทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์ เพื่อประโยชน์แก่ท่านเหล่านี้
และเพื่อประโยชน์แก่ตน นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติดละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจา และพยายามทำด้วยกาย
ถ้าพวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอิทธิกรณนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ข้าพเจ้า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

แสดงอาบัติของท่านเหล่านี้ และอาบัติของตน ในท่ามกลางสงฆ์ด้วย
ติณวัตถารกะ เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์
เพื่อประโยชน์แก่ท่านเหล่านี้ และเพื่อประโยชน์แก่ตน การแสดง
อาบัติเหล่านี้ของพวกเรา ในท่ามกลางสงฆ์ด้วยติณวัตถารกะ เว้น
อาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์ ชอบแก่ท่านผู้ใด
ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

อาบัติเหล่านี้ของพวกเรา เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติ
เนื่องด้วยคฤหัสถ์ ข้าพเจ้าแสดงแล้วในท่ามกลางสงฆ์ด้วยติณวัตถารกะ
ชอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

[๖๓๐] ลำดับนั้น บรรดาภิกษุฝ่ายเดียวกันอีกพวกหนึ่ง ภิกษุผู้ฉลาด
ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติหตุยกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

ญัตติหตุยกรรมวาจา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติดละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ถ้า
พวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอิริกรรมนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ถ้าความ
พร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว ข้าพเจ้าพึงแสดงอาบัติของท่านเหล่านี้
และอาบัติของตนในท่ามกลางสงฆ์ด้วยติณวัตถารกะ เว้นอาบัติที่มี
โทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์ เพื่อประโยชน์แก่ท่านเหล่านี้
และเพื่อประโยชน์แก่ตน นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติดละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ถ้า
พวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอิริกรรมนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ข้าพเจ้า
แสดงอาบัติของท่านเหล่านี้ และอาบัติของตนในท่ามกลางสงฆ์ ด้วย
ติณวัตถารกะ เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์
เพื่อประโยชน์แก่ท่านเหล่านี้ และเพื่อประโยชน์แก่ตน การแสดง
อาบัติเหล่านี้ของพวกเราในท่ามกลางสงฆ์ด้วยติณวัตถารกะ เว้นอาบัติ
ที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์ ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้
นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

อาบัติเหล่านี้ของพวกเรา เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติ
เนื่องด้วยคฤหัสถ์ ข้าพเจ้าแสดงแล้วในท่ามกลางสงฆ์ด้วยติณวัตถารกะ
ชอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

[๖๓๑] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล ด้วยอาการอย่างนี้ ภิกษุเหล่านั้นเป็น
ผู้ออกแล้วจากอาบัตินั้น เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติเนื่องด้วยคฤหัสถ์
เว้นผู้แสดงความเห็นแย้ง เว้นผู้ไม่ได้อยู่ในที่นั้น ฯ

อิริกรรม

[๖๓๒] โดยสมัยนั้นแล พวกภิกษุวิวาทกับพวกภิกษุณีบ้าง พวกภิกษุณี
วิวาทกับพวกภิกษุบ้าง ฝ่ายพระฉันทะเข้าแทรกแซงพวกภิกษุณี แล้ววิวาทกับ
พวกภิกษุ ให้ถือฝ่ายภิกษุณี บรรดาภิกษุที่เป็นผู้มักน้อย . . . ต่างก็เฟงโทษ ดิตฺย
โพณะนะว่า โฉนพระฉันทะจึงได้เข้าแทรกแซงพวกภิกษุณี แล้ววิวาทกับพวกภิกษุ
ให้ถือฝ่ายภิกษุณีแล้ว แล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ทรงสอบถาม
ภิกษุทั้งหลายว่า ชาวว่า ภิกษุฉันทะเข้าแทรกแซงพวกภิกษุณี แล้ววิวาทกับพวก
ภิกษุ ให้ถือฝ่ายภิกษุณี จริงหรือ

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ทรงติเตียน . . . ครั้นแล้วทรงทำธรรมีกถารับสั่ง
กะภิกษุทั้งหลายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย อิริกรรม ๔ นี้ คือ วิวาทอิริกรรม อนุวาทา-
*อิริกรรม อาปิตตอิริกรรม กิจจาอิริกรรม ฯ

อิริกรรม ๔ อย่าง

๑. วิวาทอิริกรรม

[๖๓๓] ในอิริกรรม ๔ อย่างนั้น วิวาทอิริกรรม เป็นไฉน ดูกรภิกษุทั้ง
หลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ ย่อมวิวาทกันว่า

๑. นี้เป็นธรรม นี้ไม่เป็นธรรม

๒. นี้เป็นวินัย นี้ไม่เป็นวินัย

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๓. นี้พระตถาคตเจ้าตรัสภายิตไว้ นี้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ตรัสภายิตไว้
๔. นี้พระตถาคตเจ้าทรงประพฤติมา นี้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ทรงประ-

* พฤติมา

๕. นี้พระตถาคตเจ้าทรงบัญญัติไว้ นี้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติไว้
๖. นี้เป็นอาบัติ นี้ไม่เป็นอาบัติ
๗. นี้เป็นอาบัติเบา นี้เป็นอาบัติหนัก
๘. นี้เป็นอาบัติมีส่วนเหลือ นี้เป็นอาบัติหาส่วนเหลือมิได้
๙. นี้เป็นอาบัติชั่วหยาบ นี้เป็นอาบัติไม่ชั่วหยาบ

ความบาดหมาง ความทะเลาะ ความแก่งแย่ง ความทู่เถียง ความกล่าวต่างกัน ความกล่าวประการอื่น การพูดเพื่อความกลัดกลุ้มใจ ความหมายมั่นในเรื่องนั้นอันใด นี้เรียกว่า วิวาหาธิกรณ์ ฯ

๒. อนุวาหาธิกรณ์

[๖๓๔] ในอธิกรณ์ ๔ อย่างนั้น อนุวาหาธิกรณ์ เป็นโจน ดุรภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ ย่อมโจทภิกษุด้วยศีลวิบัติ อาจาร-
* วัชิต ทิฐิวินิต หรืออาชีวิวิบัติ การโจท การกล่าวหา การฟ้องร้อง การประท้วง ความเป็นผู้คล้อยตาม การทำความอดสาหาใจ การตามเพิ่มกำลังให้ ในเรื่องนั้นอันใด นี้เรียกว่าอนุวาหาธิกรณ์ ฯ

๓. อาปิตตาธิกรณ์

[๖๓๕] ในอธิกรณ์ ๔ อย่างนั้น อาปิตตาธิกรณ์ เป็นโจน อาบัติทั้ง ๕ กอง ชื่ออาปิตตาธิกรณ์ อาบัติทั้ง ๗ กอง ชื่ออาปิตตาธิกรณ์ นี้เรียกว่าอาปิตตาธิกรณ์ ฯ

๔. กิจจาธิกรณ์

[๖๓๖] ในอธิกรณ์ ๔ อย่างนั้น กิจจาธิกรณ์ เป็นโจน ความเป็นหน้าที่ ความเป็นภณียแห่งสงฆ์อันใด คือ อปโลกนกรรม ญัตติกรรม ญัตติ-
* ทุตติกรรม ญัตติจตุตถกรรม นี้เรียกว่า กิจจาธิกรณ์ ฯ
อธิกรณ์ ๔ อย่าง จบ

มูลแห่งวิวาหาธิกรณ์

[๖๓๗] อะไรเป็นมูลแห่งวิวาหาธิกรณ์ รากแห่งการเถียงกัน ๖ อย่าง เป็นมูลแห่งวิวาหาธิกรณ์ รากแห่งอกุศลทั้ง ๓ เป็นมูลแห่งวิวาหาธิกรณ์ รากแห่งอกุศลทั้ง ๓ เป็นมูลแห่งวิวาหาธิกรณ์

รากแห่งการเถียงกัน ๖ อย่าง เป็นมูลแห่งวิวาหาธิกรณ์ เป็นโจน ดุรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มักโกรธ เป็นผู้ถือโกรธ ภิกษุที่มักโกรธ ถือโกรธนั้น ย่อมไม่มีความเคารพยำเกรงในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์อยู่ ย่อมไม่ทำให้บริบูรณ์ แม้อันสิกขา ภิกษุที่ไม่มีความเคารพ ยำเกรง ในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ แม้อันสิกขาก็ไม่ทำให้บริบูรณ์นั้น ย่อมยังวิวาหาให้เกิดในสงฆ์ การวิวาหาข่มเป็นไปเพื่อความไม่เกื้อกูลแก่ชนมาก เพื่อไม่เป็นสุขแก่ชนมาก เพื่อความพินาศแก่ชนมาก เพื่อความไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์แก่เพชฌายาและมนุษย์ ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเขาได้เห็น รากแห่งการเถียงกันเห็นปานนี้ ทั้งภายในและภายนอกได้ พวกเขาในบริษัทนั้น พึงพยายามละรากแห่งการเถียงกันอันลามกนั้นแหละเสีย ถ้าพวกเขาไม่เล็งเห็น รากแห่งการเถียงกันเห็นปานนี้ ทั้งภายในและภายนอก พวกเขาในบริษัทนั้น พึงปฏิบัติเพื่อความยืดยาว ไป แห่งรากแห่งการเถียงกันอันลามกนั้นแหละ ความละรากแห่งการเถียงกันอันลามกนั้น ย่อมมีตัวอย่างนี้ ความยืดเยื้อแห่งรากแห่งการเถียงกันอันลามกนั้น ย่อมมีตัวอย่างนี้ ฯ

[๖๓๘] ดุรภิกษุทั้งหลาย ก็ข้ออื่นยังมีอีก ภิกษุเป็นผู้ลบหลู่ตีเสมอ

ท่าน . . .

ภิกษุเป็นผู้มีปรกติอิสสา ตระหนี่ . . .

ภิกษุเป็นผู้ขาดดี เจ้ามายา . . .

ภิกษุเป็นผู้มีความปรารถนาลามก มีความเห็นผิด . . .

ภิกษุเป็นผู้ถือแต่ความเห็นของตน ถืออย่างแน่นแฟ้น ปลอดภัยยาก
ภิกษุผู้ถือแต่ความเห็นของตน ถืออย่างแน่นแฟ้น ปลอดภัยนั้น ย่อมไม่มีความเคารพ ยำเกรง ในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์อยู่ ย่อมไม่ทำให้บริบูรณ์แม้อันสิกขา ภิกษุผู้ไม่มีความเคารพ ยำเกรงในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์อยู่ แม้อันสิกขาก็ไม่ทำให้บริบูรณ์นั้น ย่อมยังวิวาหาให้เกิดในสงฆ์ การวิวาหาข่มเป็นไปเพื่อความไม่เกื้อกูลแก่ชนมาก เพื่อไม่เป็นสุข

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

แก่ชนมาก เพื่อความพินาศแก่ชนมาก เพื่อความไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์แก่เทพยดา และมนุษย์ ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเธอเล็งเห็นรากแห่งการเถียงกันเห็นปานนี้ ทั้งภายในและภายนอกได้ พวกเธอในบริษัทนั้นพึงพยายามละรากแห่งการเถียงกันอันลามกนั้นแหละเสีย ถ้าพวกเธอไม่เล็งเห็นรากแห่งการเถียงกันเห็นปานนี้ ทั้งภายในและภายนอก พวกเธอในบริษัทนั้น พึงปฏิบัติเพื่อความยึดเชื้อแห่งรากแห่งการเถียงกันอันลามกนั้นแหละ ความละรากแห่งการเถียงกันอันลามกนั้น ย่อมมีตัวอย่างนี้ ความยึดเชื้อแห่งรากแห่งการเถียงกันอันลามกนั้น ย่อมมีต่อไป ตัวอย่างนี้ รากแห่งการวิวาท ๖ อย่างนี้ เป็นมูลแห่งวิวาทาธิกรณ์ ฯ

อกุศลมูล ๓

[๖๓๙] รากแห่งอกุศล ๓ เป็นมูลแห่งวิวาทาธิกรณ์ เป็นโจน ดุรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ มีจิตโลภวิวาทกัน มีจิตโกรธวิวาทกัน มีจิตหลงวิวาทกันว่า

๑. นี้เป็นธรรม นี้ไม่เป็นธรรม
๒. นี้เป็นวินัย นี้ไม่เป็นวินัย
๓. นี้พระตถาคตเจ้าตรัสภายิตไว้ นี้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ตรัสภายิตไว้
๔. นี้พระตถาคตเจ้าทรงประพฤติมา นี้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ทรงประ-

*พฤติมา

๕. นี้พระตถาคตเจ้าทรงบัญญัติไว้ นี้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติไว้
 ๖. นี้เป็นอาบัติ นี้ไม่เป็นอาบัติ
 ๗. นี้เป็นอาบัติเบา นี้เป็นอาบัติหนัก
 ๘. นี้เป็นอาบัติมีส่วนเหลือ นี้เป็นอาบัติหาส่วนเหลือมิได้
 ๙. นี้เป็นอาบัติชัวยายบ นี้เป็นอาบัติไม่ชัวยายบ
- รากแห่งอกุศล ๓ อย่างนี้ เป็นมูลแห่งวิวาทาธิกรณ์ ฯ

กุศลมูล ๓

[๖๔๐] รากแห่งกุศล ๓ เป็นมูลแห่งวิวาทาธิกรณ์ เป็นโจน ดุรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ มีจิตไม่โลภวิวาทกัน มีจิตไม่โกรธวิวาทกัน มีจิตไม่หลงวิวาทกันว่า

๑. นี้เป็นธรรม นี้ไม่เป็นธรรม . . .
 ๙. นี้เป็นอาบัติชัวยายบ นี้เป็นอาบัติไม่ชัวยายบ
- รากแห่งกุศล ๓ อย่างนี้ เป็นมูลแห่งวิวาทาธิกรณ์ ฯ

มูลแห่งอนวาทาธิกรณ์

[๖๔๑] อะไรเป็นมูลแห่งอนวาทาธิกรณ์ รากแห่งการโจท ๖ อย่าง เป็นมูลแห่งอนวาทาธิกรณ์ รากแห่งอกุศลทั้ง ๓ เป็นมูลแห่งอนวาทาธิกรณ์ รากแห่งกุศลทั้ง ๓ เป็นมูลแห่งอนวาทาธิกรณ์ แม้กายก็เป็นมูลแห่งอนวาทาธิกรณ์ แม้วาจาก็เป็นมูลแห่งอนวาทาธิกรณ์ ฯ

[๖๔๒] รากแห่งการโจท ๖ อย่าง เป็นมูลแห่งอนวาทาธิกรณ์ เป็นโจน ดุรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มักโกรธ ถือโกรธ ภิกษุที่มักโกรธ ถือโกรธนั้น ย่อมไม่มีความเคารพยำเกรงในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์อยู่ ย่อมไม่ทำให้บริบูรณ์แม้ในสิกขา ภิกษุที่ไม่เคารพยำเกรงในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์อยู่ แม้ในสิกขา ก็ไม่ทำให้บริบูรณ์นั้น ย่อมยังการโจทกันให้เกิดในสงฆ์ การโจทย่อมเป็นไปเพื่อความไม่เกื้อกูลแก่ชนมาก เพื่อไม่เป็นสุขแก่ชนมาก เพื่อความพินาศแก่ชนมาก เพื่อความไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์แก่เทพยดาและมนุษย์ ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเธอเล็งเห็นรากแห่งการโจทกันเห็นปานนี้ ทั้งภายในและภายนอกได้ พวกเธอในบริษัทนั้น พึงพยายามละรากแห่งการโจทกันอันลามกนั้นแหละเสีย ถ้าพวกเธอไม่เล็งเห็นรากแห่งการโจทกันเห็นปานนี้ ทั้งภายในและภายนอก พวกเธอในบริษัทนั้นพึงปฏิบัติเพื่อความยึดเชื้อแห่งราก แห่งการโจทกันอันลามกนั้นแหละ ความละรากแห่งการโจทกันอันลามกนั้น ย่อมมีตัวอย่างนี้ การยึดเชื้อแห่งรากแห่งการโจทกันอันลามกนั้น ย่อมมีต่อไปตัวอย่างนี้ ฯ

[๖๔๓] ดุรภิกษุทั้งหลาย ก็ข้ออื่นยังมีอีก ภิกษุเป็นผู้ลบหลูตีเสมอท่าน . . .

ภิกษุเป็นผู้มีปรกติอิสสา ตระหนี่ . . .

ภิกษุเป็นผู้वादดี เจ้ามายา . . .

ภิกษุเป็นผู้มีความปรารถนาลามก มีความเห็นผิด . . .

ภิกษุเป็นผู้ถือแต่ความเห็นของตน ถืออย่างแนนแน่น ปลอดภัย ยาก ภิกษุที่ถือแต่ความเห็นของตน ถืออย่างแนนแน่น ปลอดภัยนั้น ย่อมไม่มีความเคารพยำเกรงในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์อยู่ ย่อมไม่ทำให้บริบูรณ์

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

แม่ในสิกขา ภิกษุที่ไม่มีความเคารพยำเกรงในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ อยู่ แม่ในสิกขา ก็ไม่ทำให้บริบูรณ์นั้น ย่อมยังการโจทกกันให้เกิดในสงฆ์ การโจทกกันย่อมเป็นไปเพื่อความไม่เกื้อกูลแก่ชนมาก เพื่อไม่เป็นสุขแก่ชนมาก เพื่อความพินาศแก่ชนมาก เพื่อความไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์แก่เทพยดาและมนุษย์ ดุครภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเธอเล็งเห็นรากแห่งการโจทกกันเห็นปานนี้ ทั้งภายในและภายนอกได้ พวกเธอในบริษัทนั้น พึงพยายามและรากแห่งการโจทกกันอันลามกนั้นแหละเสีย ถ้าพวกเธอไม่เล็งเห็นรากแห่งการโจทกกันเห็นปานนี้ ทั้งภายในและภายนอก พวกเธอในบริษัทนั้น พึงปฏิบัติเพื่อความยึดถือแห่งรากแห่งการโจทกกันอันลามกนั้นแหละ ความละรากแห่งการโจทกกันอันลามกนั้น ย่อมมีด้วย—
* อย่างนี้ ความยึดถือแห่งรากแห่งการโจทกกันอันลามกนั้น ย่อมมีต่อไปด้วยอย่างนี้ รากแห่งการโจทกกัน ๖ อย่างนี้ เป็นมูลแห่งอนุวาทธิกรณ์ ฯ

อกุศลมูล ๓

[๖๔๔] อกุศลมูล ๓ อย่าง เป็นมูลแห่งอนุวาทธิกรณ์เป็นโฉน ดุครภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ ย่อมมีจิตโลภโจท ย่อมมีจิตโกรธโจท ย่อมมีจิตหลงโจทภิกษุ ด้วยศีลวิบัติ อาจารย์วิบัติ ติฐิวิบัติ หรืออาชีวิวิบัติ อกุศลมูล ๓ อย่างนี้ เป็นมูลแห่งอนุวาทธิกรณ์ ฯ

กุศลมูล ๓

[๖๔๕] กุศลมูล ๓ อย่าง เป็นมูลแห่งอนุวาทธิกรณ์ เป็นโฉน ดุครภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ ย่อมมีจิตไม่โลภโจท ย่อมมีจิตไม่โกรธโจท ย่อมมีจิตไม่หลงโจทภิกษุ ด้วยศีลวิบัติ อาจารย์วิบัติ ติฐิวิบัติ หรืออาชีวิวิบัติ กุศลมูล ๓ อย่างนี้ เป็นมูลแห่งอนุวาทธิกรณ์ ฯ

กาย

[๖๔๖] อนึ่ง กาย เป็นมูลแห่งอนุวาทธิกรณ์ เป็นโฉน ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้ที่มีผิวพรรณนาร้างเกี้ยว ไม่นาคู มีรูปร่างเล็ก มีอาหารมาก เป็นคนบอด ง่อย กระจอก หรืออัมพาต ภิกษุทั้งหลายย่อมโจทภิกษุนั้น ด้วยกายใด กายนี้ เป็นมูลแห่งอนุวาทธิกรณ์ ฯ

วาจา

[๖๔๗] อนึ่ง วาจา เป็นมูลแห่งอนุวาทธิกรณ์ เป็นโฉน ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ เป็นคนพูดไม่ดี พูดไม่ชัด พูดระราน ภิกษุทั้งหลายย่อมโจทภิกษุนั้น ด้วยวาจาใด วาจานี้ เป็นมูลแห่งอนุวาทธิกรณ์ ฯ

มูลแห่งอาบัติตติยการ

[๖๔๘] อะไรเป็นมูลแห่งอาบัติตติยการ

สมุฏฐานแห่งอาบัติ ๖ อย่าง เป็นมูลแห่งอาบัติตติยการ คือ :-

๑. อาบัติเกิดทางกาย ไม่ใช่ทางวาจา ไม่ใช่ทางจิต ก็มี
๒. อาบัติเกิดทางวาจา ไม่ใช่ทางกาย ไม่ใช่ทางจิต ก็มี
๓. อาบัติเกิดทางกายกับวาจา ไม่ใช่ทางจิต ก็มี
๔. อาบัติเกิดทางกายกับจิต ไม่ใช่ทางวาจา ก็มี
๕. อาบัติเกิดทางวาจากับจิต ไม่ใช่ทางกาย ก็มี
๖. อาบัติเกิดทางกาย วาจา และจิต ก็มี

สมุฏฐานแห่งอาบัติ ๖ อย่างนี้ เป็นมูลแห่งอาบัติตติยการ ฯ

มูลแห่งกิจจาริกรณ์

[๖๔๙] อะไรเป็นมูลแห่งกิจจาริกรณ์

สงฆ์เป็นมูลอันหนึ่งแห่งกิจจาริกรณ์ ฯ

อิทธิกรรมเป็นกุศล อกุศล และอัปยากฤต

[๖๕๐] วิวาทธิกรณ์เป็นกุศล อกุศล อัปยากฤต วิวาทธิกรณ์เป็นกุศล ก็มี เป็นอกุศลก็มี เป็นอัปยากฤตก็มี ฯ

[๖๕๑] บรรดาวิวาทธิกรณ์นั้น วิวาทธิกรณ์ เป็นอกุศล เป็นโฉน

ดุครภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ มีจิตเป็นอกุศล วิวาทกันว่า

๑. นี่เป็นธรรม นี่ไม่เป็นธรรม . . .

๙. นี่เป็นอาบัติชั่วหยาบ นี่เป็นอาบัติไม่ชั่วหยาบ

ความบาดหมาง ความทะเลาะ ความแค้นแค้น ความทุ่มเถียง การกล่าวต่างกัน การกล่าวโดยประการอื่น การพูดเพื่อความกัลดกัลดใจ ความหมายมั่นในเรื่องนั้น อันใด นี้เรียกว่า วิวาทธิกรณ์เป็นอกุศล ฯ

[๖๕๒] บรรดาวิวาทธิกรณ์นั้น วิวาทธิกรณ์เป็นกุศล เป็นโฉน

ดุครภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ มีจิตเป็นกุศล วิวาทกันว่า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

๑. นี้เป็นธรรม นี้ไม่เป็นธรรม . . .

๙. นี้เป็นอาบัติชั่วหยาบ นี้เป็นอาบัติไม่ชั่วหยาบ

ความบาดหมาง ความทะเลาะ ความแค้นแค้น ความทู่เถียง การกล่าว
ต่างกัน การกล่าวโดยประการอื่น การพูดเพื่อความกลัดกลุ้มใจ ความหมายมั่น
ในเรื่องนั้นอันใด นี้เรียกว่า วิวาหาธิกรณ์เป็นกุตล ๖

[๖๕๓] บรรดาวิวาหาธิกรณ์นั้น วิวาหาธิกรณ์เป็นอภัยกุตล เป็นไฉน
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ มีจิตเป็นอภัยกุตล
วิวาทกันว่า

๑. นี้เป็นธรรม นี้ไม่เป็นธรรม . . .

๙. นี้เป็นอาบัติชั่วหยาบ นี้เป็นอาบัติไม่ชั่วหยาบ

ความบาดหมาง ความทะเลาะ ความแค้นแค้น ความทู่เถียง การกล่าว
ต่างกัน การกล่าวโดยประการอื่น การพูดเพื่อความกลัดกลุ้มใจ ความหมายมั่น
ในเรื่องนั้น อันใด นี้เรียกว่า วิวาหาธิกรณ์เป็นอภัยกุตล ๖

[๖๕๔] อนุวาหาธิกรณ์ เป็นกุตล อุกตล อภัยกุตล อนุวาหาธิกรณ์
เป็นกุตลก็มี อุกตลก็มี อภัยกุตลก็มี ๖

[๖๕๕] บรรดาอนุวาหาธิกรณ์นั้น อนุวาหาธิกรณ์ที่เป็นอกุตล เป็นไฉน
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มิจิตเป็นอกุตล
ข่มใจทักขณด้วยศีลวิบัติ อาจารย์วิบัติ ทิฐิวินัย หรืออาชีวะวิบัติ การโจท การ
กล่าวหา การฟ้องร้อง การประท้วงความเป็นผู้คล้อยตาม การทำความอดสาหะโจท
การตามเพิ่มกำลังให้ ในเรื่องนั้น อันใด นี้เรียกว่า อนุวาหาธิกรณ์เป็นอกุตล ๖

[๖๕๖] บรรดาอนุวาหาธิกรณ์นั้น อนุวาหาธิกรณ์ที่เป็นกุตล เป็นไฉน
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มิจิตเป็นกุตล
ข่มใจทักขณด้วยศีลวิบัติ อาจารย์วิบัติ ทิฐิวินัย หรืออาชีวะวิบัติ การโจท การ
กล่าวหา การฟ้องร้อง การประท้วง ความเป็นผู้คล้อยตาม การทำความอดสาหะโจท
การตามเพิ่มกำลังให้ ในเรื่องนั้น อันใด นี้เรียกว่า อนุวาหาธิกรณ์เป็นกุตล ๖

[๖๕๗] บรรดาอนุวาหาธิกรณ์นั้น อนุวาหาธิกรณ์ที่เป็นอภัยกุตล เป็นไฉน
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มิจิตเป็นอภัยกุตล
ข่มใจทักขณด้วยศีลวิบัติ อาจารย์วิบัติ ทิฐิวินัย หรืออาชีวะวิบัติ การโจท การ
กล่าวหา การฟ้องร้อง การประท้วงความเป็นผู้คล้อยตาม การทำความอดสาหะโจท
การตามเพิ่มกำลังให้ ในเรื่องนั้น อันใด นี้เรียกว่า อนุวาหาธิกรณ์เป็นอภัยกุตล ๖

[๖๕๘] อาปิตตาทิกรณ์เป็นอกุตล อภัยกุตล อาปิตตาทิกรณ์เป็นอกุตล
ก็มี อภัยกุตลก็มี อาปิตตาทิกรณ์เป็นกุตลไม่มี ๖

[๖๕๙] บรรดาอาปิตตาทิกรณ์นั้น อาปิตตาทิกรณ์ที่เป็นอกุตล เป็นไฉน
ภิกษุรู้ อยู่ เข้าใจ อยู่ จงใจ ฝ่าฝืน ละเมิดอาบัติ ใด นี้เรียกว่า อาปิตตา-
*ธิกรณ์เป็นอกุตล

บรรดาอาปิตตาทิกรณ์นั้น อาปิตตาทิกรณ์ที่เป็นอภัยกุตล เป็นไฉน
ภิกษุไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่จงใจ ไม่ฝ่าฝืน ละเมิดอาบัติ ใด นี้เรียกว่า
อาปิตตาทิกรณ์เป็นอภัยกุตล ๖

[๖๖๐] กิจจาริกรณ์เป็นกุตล อุกตล อภัยกุตล กิจจาริกรณ์เป็นกุตลก็มี
อกุตลก็มี อภัยกุตลก็มี ๖

[๖๖๑] บรรดากิจจาริกรณ์นั้น กิจจาริกรณ์ที่เป็นอกุตล เป็นไฉน
สงฆ์มิจิตเป็นอกุตล ทำกรรมอันใด คือ อปโลกนกรรม ญัตติกรรม
ญัตติหุตติกรรม ญัตติจตุตถกรรม นี้เรียกว่า กิจจาริกรณ์เป็นอกุตล ๖

[๖๖๒] บรรดากิจจาริกรณ์นั้น กิจจาริกรณ์ที่เป็นกุตล เป็นไฉน สงฆ์มิจิต
เป็นกุตล ทำกรรมอันใด คือ อปโลกนกรรม ญัตติกรรม ญัตติหุตติกรรม
ญัตติจตุตถกรรม นี้เรียกว่า กิจจาริกรณ์เป็นกุตล ๖

[๖๖๓] บรรดากิจจาริกรณ์นั้น กิจจาริกรณ์ที่เป็นอภัยกุตล เป็นไฉน
สงฆ์มิจิตเป็นอภัยกุตล ทำกรรมอันใด คือ อปโลกนกรรม ญัตติกรรม ญัตติหุตติ-
*กรรม ญัตติจตุตถกรรม นี้เรียกว่า กิจจาริกรณ์เป็นอภัยกุตล ๖

วิวาหาธิกรณ์

[๖๖๔] วิวาท เป็นวิวาหาธิกรณ์ วิวาทไม่เป็นอธิกรณ์ อธิกรณ์ไม่เป็น
วิวาท เป็นอธิกรณ์ด้วยเป็นวิวาทด้วย วิวาทเป็นวิวาหาธิกรณ์ก็มี วิวาทไม่เป็น
อธิกรณ์ก็มี อธิกรณ์ไม่เป็นวิวาทก็มี เป็นอธิกรณ์ด้วยเป็นวิวาทด้วยก็มี ๖

[๖๖๕] บรรดาวิวาทนั้น วิวาทที่เป็นวิวาหาธิกรณ์ เป็นไฉน
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ ข่มวิวาทกันว่า

๑. นี้เป็นธรรม นี้ไม่เป็นธรรม . . .

๙. นี้เป็นอาบัติชั่วหยาบ นี้เป็นอาบัติไม่ชั่วหยาบ

ความบาดหมาง ความทะเลาะ ความแค้นแค้น ความทู่เถียง ความกล่าว
ต่างกัน ความกล่าวโดยประการอื่น การพูดเพื่อความกลัดกลุ้มใจ ความหมายมั่น
ในเรื่องนั้น อันใด นี้ชื่อว่า วิวาทเป็นวิวาทาธิกรณ์

บรรดาวิวาทนั้น วิวาทไม่เป็นอธิกรณ์ เป็น โฉน มารดาวิวาทกับบุตรบ้าง
บุตรวิวาทกับมารดาบ้าง บิดาวิวาทกับบุตรบ้าง บุตรวิวาทกับบิดาบ้าง พี่ชายวิวาท
กับน้องชายบ้าง พี่ชายวิวาทกับน้องหญิงบ้าง น้องหญิงวิวาทกับพี่ชายบ้าง สหาย-

*วิวาทกับสหายบ้าง นี้ชื่อว่า วิวาทไม่เป็นอธิกรณ์

บรรดาวิวาทนั้น อธิกรณ์ไม่เป็นวิวาท เป็น โฉน

อนวาทาธิกรณ์ อาปตตาทิกรณ์ กิจจาธิกรณ์ นี้ชื่อว่า อธิกรณ์ไม่เป็นวิวาท

บรรดาวิวาทนั้น อธิกรณ์ เป็นอธิกรณ์ด้วยวิวาทด้วย เป็น โฉน

วิวาทาธิกรณ์ เป็นอธิกรณ์ด้วย เป็นวิวาทด้วย ฯ

อนวาทาธิกรณ์

[๖๖๖] การโจทเป็นอนวาทาธิกรณ์ การโจทไม่เป็นอธิกรณ์ อธิกรณ์ไม่
เป็นการโจท เป็นอธิกรณ์ด้วยเป็นการโจทด้วย การโจทเป็นอนวาทาธิกรณ์ก็มี
การโจทไม่เป็นอธิกรณ์ก็มี อธิกรณ์ไม่เป็นการโจทก็มี เป็นอธิกรณ์ด้วยเป็นการโจท
ด้วยก็มี ฯ

[๖๖๗] บรรดาการโจทนั้น การโจทที่เป็นอนวาทาธิกรณ์ เป็น โฉน

คุกรักษิณฑ์ทั้งหลาย ภัณฑ์ทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ ย่อมโจทภัณฑ์ด้วยศีลวิบัติ
อาจารย์วิบัติ ทุริวิบัติ หรืออาชีวิวิบัติ การโจท การกล่าวหา การฟ้องร้อง การประท้วง
ความเป็นผู้คล้อยตาม การทำความอดสาหะโจท การตามเพิ่มกำลังให้ ในเรื่องนั้น
อันใด นี้ชื่อว่า การโจทเป็นอนวาทาธิกรณ์

บรรดาการโจทนั้น การโจทที่ไม่เป็นอธิกรณ์ เป็น โฉน

มารดากล่าวหาบุตรบ้าง บุตรกล่าวหามารดาบ้าง บิดากล่าวหาบุตรบ้าง
บุตรกล่าวหาบิดาบ้าง พี่ชายกล่าวหาน้องชายบ้าง พี่ชายกล่าวหาน้องหญิงบ้าง
น้องหญิงกล่าวหาพี่ชายบ้าง สหายกล่าวหาสหายบ้าง นี้ชื่อว่า การโจทไม่เป็นอธิกรณ์

บรรดาอธิกรณ์นั้น อธิกรณ์ที่ไม่เป็นการโจท เป็น โฉน

อาปตตาทิกรณ์ กิจจาธิกรณ์ วิวาทาธิกรณ์ นี้ชื่อว่า อธิกรณ์ไม่เป็นการโจท

บรรดาอธิกรณ์นั้น อธิกรณ์ที่เป็นอธิกรณ์ด้วย เป็นการโจทด้วย เป็น โฉน

อนวาทาธิกรณ์ เป็นอธิกรณ์ด้วย เป็นการโจทด้วย ฯ

อาปตตาทิกรณ์

[๖๖๘] อาบัติเป็นอาปตตาทิกรณ์ อาบัติไม่เป็นอธิกรณ์ อธิกรณ์ไม่
เป็นอาบัติ เป็นอธิกรณ์ด้วยเป็นอาบัติด้วย อาบัติเป็นอาปตตาทิกรณ์ก็มี อาบัติไม่
เป็นอธิกรณ์ก็มี อธิกรณ์ไม่
เป็นอาบัติก็มี เป็นอธิกรณ์ด้วยเป็นอาบัติด้วยก็มี ฯ

[๖๖๙] บรรดาอธิกรณ์นั้น อาบัติเป็นอาปตตาทิกรณ์ เป็น โฉน

อาบัติ ๕ กองเป็นอาปตตาทิกรณ์บ้าง อาบัติ ๗ กองเป็นอาปตตาทิกรณ์บ้าง
นี้ชื่อว่า อาบัติเป็นอาปตตาทิกรณ์

บรรดาอธิกรณ์นั้น อาบัติที่ไม่เป็นอธิกรณ์ เป็น โฉน

โสคาบัติ สมาบัติ นี้ชื่อว่า อาบัติไม่เป็นอธิกรณ์

บรรดาอธิกรณ์นั้น อธิกรณ์ที่ไม่เป็นอาบัติ เป็น โฉน

กิจจาธิกรณ์ วิวาทาธิกรณ์ อนวาทาธิกรณ์ นี้ชื่อว่า อธิกรณ์ไม่
เป็นอาบัติ

บรรดาอธิกรณ์นั้น อธิกรณ์ที่เป็นอธิกรณ์ด้วย เป็นอาบัติด้วย เป็น โฉน

อาปตตาทิกรณ์ เป็นอธิกรณ์ด้วย เป็นอาบัติด้วย ฯ

กิจจาธิกรณ์

[๖๗๐] กิจเป็นกิจจาธิกรณ์ กิจไม่เป็นอธิกรณ์ อธิกรณ์ไม่
เป็นกิจ เป็นอธิกรณ์ด้วยเป็นกิจด้วย กิจเป็นกิจจาธิกรณ์ก็มี กิจ
ไม่เป็นอธิกรณ์ก็มี อธิ-

*กรณไม่
เป็นกิจก็มี เป็นอธิกรณ์ด้วยเป็นกิจด้วยก็มี ฯ

[๖๗๑] บรรดาอธิกรณ์นั้น กิจเป็นกิจจาธิกรณ์ เป็น โฉน

ความเป็นหน้าที่ ความเป็นกรณียะแห่งสงฆ์อันใด คือ อปโลกนกรรม
ญัตติกรรม ญัตติหัตถกรรม ญัตติจตุตถกรรม นี้ชื่อว่า กิจเป็นกิจจาธิกรณ์

บรรดาอธิกรณ์นั้น กิจไม่เป็นอธิกรณ์ เป็น โฉน

กิจที่จะต้องทำแก่พระอาจารย์ กิจที่จะต้องทำแก่พระอภิชฌายะ กิจที่จะ
ต้องทำแก่ภิกษุผู้เสมออภิชฌายะ กิจที่จะต้องทำแก่ภิกษุผู้เสมอพระอาจารย์
นี้
ชื่อว่า กิจ ไม่
เป็นอธิกรณ์

บรรดาอธิกรณ์นั้น อธิกรณ์ไม่
เป็นกิจ เป็น โฉน

วิวาทาธิกรณ์ อนวาทาธิกรณ์ อาปตตาทิกรณ์ นี้ชื่อว่า อธิกรณ์ไม่
เป็นกิจ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

บรรดาอธิกรณนั้น อธิกรณที่เป็นอธิกรณด้วยเป็นกิจด้วย เป็นโฉน กิจ-
* จาธิกรณ เป็นอธิกรณด้วย เป็นกิจด้วย ฯ

วิวาทาธิกรณระงับด้วยสมณะ ๒ อย่าง

[๖๗๒] วิวาทาธิกรณย่อมระงับด้วยสมณะเท่าไร

วิวาทาธิกรณ ย่อมระงับด้วยสมณะ ๒ คือ สัมมุขาวินัย ๑ เขภยยลิกา ๑
บางทีวิวาทาธิกรณไม่อาศัยสมณะอย่างหนึ่ง คือ เขภยยลิกา ฟังระงับด้วยสมณะ
อย่างเดียว คือ สัมมุขาวินัย บางทีฟังตกลงกันได้ สมจริงดังที่ตรัสไว้ว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย กิสิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ ย่อมวิวาทกันว่า

๑. นี้เป็นธรรม นี้ไม่เป็นธรรม
๒. นี้เป็นวินัย นี้ไม่เป็นวินัย
๓. นี้พระตถาคตเจ้าตรัสภายิตไว้ นี้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ตรัสภายิตไว้
๔. นี้พระตถาคตเจ้าทรงประพฤติมา นี้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ทรง

ประพฤติมา

๕. นี้พระตถาคตเจ้าทรงบัญญัติไว้ นี้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติไว้
๖. นี้เป็นอาบัติ นี้ไม่เป็นอาบัติ
๗. นี้เป็นอาบัติเบา นี้เป็นอาบัติหนัก
๘. นี้เป็นอาบัติมีส่วนเหลือ นี้เป็นอาบัติไม่มีส่วนเหลือ
๙. นี้เป็นอาบัติชวหายาบ นี้เป็นอาบัติไม่ชวหายาบ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากภิกษุพวกนั้นสามารถระงับอธิกรณนั้นได้ นี้เรียก
ว่า อธิกรณระงับแล้ว ระงับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขาวินัย ในสัมมุขาวินัยนั้น มี
อะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าสงฆ์ ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย
ความพร้อมหน้าบุคคล

ก็ความพร้อมหน้าสงฆ์ ในสัมมุขาวินัยนั้นอย่างไร คือ ภิกษุผู้เข้ากรรม
มีจำนวนเท่าไร ภิกษุเหล่านั้นมาประชุมกัน นำฉันทะของผู้ควรฉันทะมา ผู้อยู่
พร้อมหน้ากัน ไม่คัดค้าน นี้ชื่อว่า ความพร้อมหน้าสงฆ์ในสัมมุขาวินัยนั้น

ก็ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ในสัมมุขาวินัยนั้นอย่างไร
คือ อธิกรณนั้นระงับโดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤศาสนใด นี้ชื่อว่า
ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ในสัมมุขาวินัยนั้น

ก็ความพร้อมหน้าบุคคลในสัมมุขาวินัยนั้นอย่างไร คือ โจทก์และจำเลย
ทั้งสอง เป็นคู่ต่อสู้ในคดีอยู่พร้อมหน้ากัน นี้ชื่อว่า ความพร้อมหน้าบุคคลใน
สัมมุขาวินัยนั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากอธิกรณระงับอย่างนี้ ผู้ทำหรือพินเป็นปาจิตตีย์
หรือพิน ผู้ให้ฉันทะตีเตยน เป็นปาจิตตีย์ที่ตีเตยน

[๖๗๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุเหล่านั้นไม่สามารถระงับอธิกรณนั้น
ในอาวาสนั้นได้ พวกเธอพึงไปสู่อาวาสที่มีภิกษุมากกว่า หากพวกเธอกำลังไปสู่อ
อาวาสนั้น สามารถระงับอธิกรณได้ในระหว่างทาง นี้เรียกว่า อธิกรณระงับแล้ว
ระงับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขาวินัย ในสัมมุขาวินัยนั้น มีอะไรบ้าง มีความพร้อม
หน้าสงฆ์ ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ความพร้อมหน้าบุคคล

ก็ความพร้อมหน้าสงฆ์ ในสัมมุขาวินัยนั้นอย่างไร คือ ภิกษุผู้เข้ากรรม
มีจำนวนเท่าไร ภิกษุเหล่านั้นมาประชุมกัน นำฉันทะของผู้ควรฉันทะมา ผู้อยู่
พร้อมหน้ากัน ไม่คัดค้าน นี้ชื่อว่า ความพร้อมหน้าสงฆ์ในสัมมุขาวินัยนั้น

ก็ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ในสัมมุขาวินัยนั้นอย่างไร
คือ อธิกรณนั้นระงับโดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤศาสนใด นี้ชื่อว่า
ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ในสัมมุขาวินัยนั้น

ก็ความพร้อมหน้าบุคคล ในสัมมุขาวินัยนั้นอย่างไร คือ โจทก์และจำเลย
ทั้งสอง เป็นคู่ต่อสู้ในคดีอยู่พร้อมหน้ากัน นี้ชื่อว่า ความพร้อมหน้าบุคคล ใน
สัมมุขาวินัยนั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าอธิกรณระงับอย่างนี้ ผู้ทำหรือพิน เป็นปาจิตตีย์
หรือพิน ผู้ให้ฉันทะตีเตยน เป็นปาจิตตีย์ที่ตีเตยน ฯ

[๖๗๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุเหล่านั้นกำลังไปสู่อาวาสนั้น ไม่สามารถ
ระงับอธิกรณนั้นในระหว่างทางได้ พวกเธอไปถึงอาวาสนั้นแล้ว ฟังกล่าวกะภิกษุ
เจ้าถิ่น ว่า ท่านทั้งหลาย อธิกรณนี้เกิดแล้วอย่างนี้ บังเกิดแล้วอย่างนี้ ขอโอกาส
ท่านทั้งหลายจงระงับอธิกรณนี้โดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤศาสน ตามวิถี
ทางที่อธิกรณนี้จะฟังระงับด้วยดี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกภิกษุเจ้าถิ่นเป็นผู้แก้ว่า พวกภิกษุอาคันตุกะ
อ่อนกว่า พวกเธอพึงกล่าวกะภิกษุอาคันตุกะว่า ท่านทั้งหลาย ขอนิมนต์ท่าน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ทั้งหลายจงรวมอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง สักครุหนึ่ง ตลอดเวลาที่พวกผมจะ
ปรึกษากัน แต่ถ้าพวกภิกษุเจ้าถิ่นเป็นผู้อ่อนกว่า พวกภิกษุอาคันตุกะแก่กว่า
พวกเธอฟังกล่าวจะภิกษุอาคันตุกะว่า ท่านทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้นขอท่านทั้งหลาย
จงอยู่ ณ ที่นี้สักครุหนึ่งจนกว่าพวกผมจะปรึกษากัน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกภิกษุเจ้าถิ่นกำลังปรึกษา คิดกันอย่างนี้ว่า
พวกเราไม่สามารถระงับอธิกรณ์นี้โดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤทธาน์ พวก
เธอไม่พึงรับอธิกรณ์นั้นไว้ แต่ถ้ากำลังปรึกษา คิดกันอย่างนี้ว่า พวกเรา สามารถ
ระงับอธิกรณ์นี้ได้โดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤทธาน์ พวกเธอฟังกล่าวจะ
พวกภิกษุอาคันตุกะว่า ท่านทั้งหลาย ถ้าพวกท่านจักแจ้งอธิกรณ์นี้ตามที่เกิดแล้ว
ตามที่อุบัติแล้วแก่พวกเรา เหมือนอย่างพวกเราจักระงับอธิกรณ์นี้โดยธรรม โดย
วินัย และโดยสัตตฤทธาน์ฉันใด อธิกรณ์นี้จักระงับด้วยดีฉันนั้น อย่างนี้พวกเรา
จึงจักรับอธิกรณ์นี้ หากพวกท่านจักไม่แจ้งอธิกรณ์นี้ตามที่เกิดแล้ว ตามที่อุบัติแล้ว
แก่พวกเรา เหมือนอย่างพวกเราจักระงับอธิกรณ์นี้โดยธรรม โดยวินัย และโดย
สัตตฤทธาน์ ฉันใด อธิกรณ์นี้จักไม่ระงับด้วยดี ฉันนั้น พวกเราจักไม่รับอธิกรณ์นี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุเจ้าถิ่นพึงรอบคอบอย่างนี้แล้วรับอธิกรณ์นั้นไว้
พวกภิกษุอาคันตุกะนั้น ฟังกล่าวจะพวกภิกษุเจ้าถิ่นว่า พวกผมจักแจ้งอธิกรณ์นี้
ตามที่เกิดแล้ว ตามที่อุบัติแล้ว แก่ท่านทั้งหลาย ถ้าท่านสามารถระงับอธิกรณ์นี้
โดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤทธาน์ ระหว่างเวลาเท่านี้ได้ อธิกรณ์นี้จักระงับ
ด้วยดีเช่นนั้น อย่างนี้ พวกผมจักมอบอธิกรณ์แก่ท่านทั้งหลาย หากท่านทั้งหลาย
ไม่สามารถระงับอธิกรณ์นี้โดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤทธาน์ ระหว่างเวลา
เท่านี้ได้ อธิกรณ์นี้จักไม่ระงับด้วยดีเช่นนั้น พวกผมจักไม่มอบอธิกรณ์นี้แก่ท่าน
ทั้งหลาย พวกผมนี้แหละจักเป็นเจ้าของอธิกรณ์นี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุอาคันตุกะพึงรอบคอบอย่างนี้ แล้วจึงมอบ
อธิกรณ์นั้นแก่พวกภิกษุเจ้าถิ่น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุเหล่านั้นสามารถระงับอธิกรณ์นั้นได้ นี้เรียกว่า
อธิกรณ์ระงับดีแล้ว ระงับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขาวินัย ในสัมมุขาวินัยนั้น มี
อะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าสงฆ์ ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย
ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าอธิกรณ์ระงับแล้วอย่างนี้ ผู้ทำหรือพิน เป็นปาจิตติย
ที่หรือพิน ผู้ให้ฉันหะติเตียน เป็นปาจิตติยที่ติเตียน ฯ

อุพพาหิกิริวิธี

[๖๗๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเมื่อภิกษุเหล่านั้นวินิจฉัยอธิกรณ์นั้นอยู่
มีเสียงแข็งแข็งเกิดขึ้นและไม่ทราบความแห่งถ้อยคำที่กล่าวแล้วนั้น เราอนุญาตให้
ระงับอธิกรณ์เห็นปานนี้ด้วยอุพพาหิกิริวิธี ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์คุณ ๑๐ ประการ
สงฆ์พึงสมมติด้วยอุพพาหิกิริวิธี

องค์คุณ ๑๐ ประการ

๑. เป็นผู้มึสติล สำรวมในปาติโมกข์สังวร ถึงพร้อมด้วยอาจารย์และ
โคจร มีปรกติเห็นภัยในโทษมีประมาณเล็กน้อย สมทานศึกษาอยู่ในสิกขาบท
ทั้งหลาย

๒. เป็นพหูสูต ทรงสุตะ สังสมสุตะ ธรรมเหล่านั้นใดไพเราะ ใน
เบื้องต้น ท่ามกลาง และที่ สุด ย่อมสรรเสริญพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์บริบูรณ์
สิ้นเชิง พร้อมทั้งอรรถพร้อมทั้งพยัญชนะ ธรรมทั้งหลายเห็นปานนี้ ย่อมเป็น
อันเธอสดับมาก ทรงไว้ สังสมด้วยวาจา เข้าไปเพ่งด้วยใจ แห่งตลอดดีแล้ว
ด้วยทิว

๓. จำปาติโมกข์ทั้งสองได้ดีโดยพิสดาร จำแนกดี สวดดี วินิจฉัย
ถูกต้องโดยสูตร โดยอนุพยัญชนะ

๔. เป็นผู้ตั้งมั่นในพระวินัย ไม่คลอนแคลน

๕. เป็นผู้อาจชี้แจงให้คู่ต่อสู้ในอธิกรณ์ยินยอม เข้าใจ เพ่งเห็น เลื่อมใส

๖. เป็นผู้ฉลาดเพื่อยังอธิกรณ์อันเกิดขึ้นให้ระงับ

๗. รู้อธิกรณ์

๘. รู้เหตุเกิดอธิกรณ์

๙. รู้ความระงับแห่งอธิกรณ์

๑๐. รู้ทางระงับอธิกรณ์

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้สมมติภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์คุณ ๑๐ นี้
ด้วยอุพพาหิกิริวิธี ฯ

[๖๗๖] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงสมมติอย่างนี้ ฟังขอร้องภิกษุ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
ก่อน ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ ฟังประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติหุตติย-
*กรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาสมมติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า เมื่อพวกเราวินิจฉัยอธิกรณ์นี้
อยู่ มีเสียงแข็งแซ่เกิดขึ้นและไม่ทราบอรรถแห่งถ้อยคำที่กล่าวแล้วนั้น
ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงสมมติภิกษุผู้มีชื่อนี้ด้วย มี
ชื่อนี้ด้วย เพื่อระงับอธิกรณ์นี้ ด้วยอุพพาหิกิริณี เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า เมื่อพวกเราวินิจฉัยอธิกรณ์
นี้อยู่ มีเสียงแข็งแซ่เกิดขึ้น และไม่ทราบความแห่งถ้อยคำที่กล่าว
แล้วนั้น สงฆ์สมมติภิกษุผู้มีชื่อนี้ด้วย มีชื่อนี้ด้วย เพื่อระงับอธิกรณ์นี้
ด้วยอุพพาหิกิริณี การสมมติภิกษุผู้มีชื่อนี้ด้วย มีชื่อนี้ด้วย เพื่อระงับ
อธิกรณ์นี้ ด้วยอุพพาหิกิริณี ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง
ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ภิกษุผู้มีชื่อนี้ด้วย มีชื่อนี้ด้วย อันสงฆ์สมมติแล้ว เพื่อระงับ
อธิกรณ์นี้ ด้วยอุพพาหิกิริณี ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนิง ข้าพเจ้าทรง
ความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้ ฯ

[๖๓๓] ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุเหล่านั้นสามารถระงับอธิกรณ์นั้น
ด้วยอุพพาหิกิริณี นี้เรียกว่า อธิกรณ์ระงับแล้ว ระงับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขานีย
ในสัมมุขานียนั้นมิอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย
ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าอธิกรณ์ระงับแล้วอย่างนี้ ผู้ทำรื้อฟื้น เป็นปาจิตติย
ที่รื้อฟื้น ฯ

[๖๓๔] ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเมื่อภิกษุเหล่านั้นวินิจฉัยอธิกรณ์นี้อยู่
ในบริษัทนั้นพึงมีภิกษุธรรมกถิก เธอจำสูตรไม่ได้เลย จำวิภังค์แห่งสูตรก็ไม่ได้
เธอไม่ได้สังเกตใจความ ย่อมค้ำใจความตามเค้าพยัญชนะ ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ
ฟังประกาศให้ภิกษุเหล่านั้นทราบด้วยคณะญัตติ ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาคณะญัตติ

ขอท่านทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้เป็นธรรมกถิก
เธอจำสูตรไม่ได้เลย จำวิภังค์แห่งสูตรก็ไม่ได้ เธอไม่ได้สังเกต
ใจความ ย่อมค้ำใจความตามเค้าพยัญชนะ ถ้าความพร้อมพรั่งของท่าน
ทั้งหลายถึงที่แล้ว พวกเราพึงขับภิกษุผู้มีชื่อนี้ให้ออกไป แล้วที่
เหลือพึงระงับอธิกรณ์นี้

ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุเหล่านั้นขับภิกษุนั้นออกไปแล้วสามารถระงับ
อธิกรณ์นั้นได้ นี้เรียกว่า อธิกรณ์ระงับแล้ว ระงับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขานีย
ในสัมมุขานียนั้นมิอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย
ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ดุรภิกษุทั้งหลาย หากอธิกรณ์ระงับแล้วอย่างนี้ ผู้ทำรื้อฟื้น เป็น
ปาจิตติยที่รื้อฟื้น ฯ

[๖๓๕] ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าเมื่อภิกษุเหล่านั้นวินิจฉัยอธิกรณ์นี้อยู่
ในบริษัทนั้นพึงมีภิกษุธรรมกถิก เธอจำสูตรได้ แต่จำวิภังค์แห่งสูตรไม่ได้เลย
เธอไม่สังเกตใจความ ย่อมค้ำใจความตามเค้าพยัญชนะ ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ
ฟังประกาศให้ภิกษุเหล่านั้นทราบด้วยคณะญัตติว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาคณะญัตติ

ขอท่านทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้เป็นธรรมกถิก
เธอจำสูตรได้ แต่จำวิภังค์แห่งสูตรไม่ได้เลย เธอไม่สังเกตใจความ
ย่อมค้ำใจความตามเค้าพยัญชนะ ถ้าความพร้อมพรั่งของท่านทั้ง
หลายถึงที่แล้ว พวกเราพึงขับภิกษุผู้มีชื่อนี้ให้ออกไป แล้วที่เหลือพึง
ระงับอธิกรณ์นี้

ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุเหล่านั้นขับภิกษุนั้นออกไปแล้ว สามารถระงับ
อธิกรณ์นั้นได้ นี้เรียกว่า อธิกรณ์ระงับแล้ว ระงับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขานีย
ในสัมมุขานียนั้นมิอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย
ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ดุรภิกษุทั้งหลาย หากอธิกรณ์ระงับแล้วอย่างนี้ ผู้ทำรื้อฟื้นเป็นปาจิตติย
ที่รื้อฟื้น ฯ

[๖๔๐] ดุรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุเหล่านั้นไม่สามารถระงับอธิกรณ์นั้น
ด้วยอุพพาหิกิริณี พวกเธอพึงมอบอธิกรณ์นั้นแก่สงฆ์ว่า ท่านเจ้าข้า พวกข้าพเจ้า

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ไม่สามารถระงับอธิกรณ์นี้ด้วยอุพพาหิกวิธี ของสงฆ์นั้นแหละจงระงับอธิกรณ์นี้
ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรานุญาต ให้ระงับอธิกรณ์เห็นปานนี้ด้วยเภภยสิกขา
พึงสมมติภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์คุณ ๕ ให้เป็นผู้ให้จับสลาก คือ

๑. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความชอบพอ
๒. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความเกลียดชัง
๓. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความมมงาย
๔. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความกลัว และ
๕. พึงรู้จักสลากที่จับแล้วและยังไม่จับ

ก็แล สงฆ์พึงสมมติอย่างนี้ พึงขอร้องภิกษุก่อน ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาด
ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติทุติยกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-
กรรมวาจาสมมติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์
ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงสมมติภิกษุมีชื่อนี้ ให้เป็นผู้ให้จับสลาก นี่เป็นญัตติ
ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สงฆ์สมมติภิกษุมีชื่อนี้ ให้
เป็นผู้ให้จับสลาก การสมมติภิกษุมีชื่อนี้ ให้เป็นผู้ให้จับสลาก ชอบแก่
ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด
ภิกษุมีชื่อนี้อันสงฆ์สมมติแล้ว ให้เป็นผู้ให้จับสลาก ชอบแก่
สงฆ์ เหตุนี้จึงมี ข่าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้

ภิกษุผู้ให้จับสลากนั้น พึงให้ภิกษุทั้งหลายจับสลาก ภิกษุพวกธรรมวาที่
มากกว่า ย่อมกล่าวฉันใด พึงระงับอธิกรณ์นั้น ฉันนั้น นี้เรียกว่า อธิกรณ์ระงับ
แล้ว ระงับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขาริณี และเภภยสิกขา ในสัมมุขาริณีนนั้นมี
อะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าสงฆ์ ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวิณี
ความพร้อมหน้าบุคคล

ก็ความพร้อมหน้าสงฆ์ ในสัมมุขาริณีน้อย่างไร คือ ภิกษุผู้เข้ากรรม
มีจำนวนเท่าไร ภิกษุเหล่านั้นมาประชุมกัน นำฉันทะของผู้ควรฉันทะมา ผู้อยู่
พร้อมหน้ากัน ไม่คัดค้าน นี้ชื่อว่าความพร้อมหน้าสงฆ์ ในสัมมุขาริณีนั้น

ก็ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวิณี ในสัมมุขาริณีน้อย่างไร
คือ อธิกรณ์นั้นระงับโดยธรรม โดยวิณี และโดยสัตตฤศาสน์ใด นี้ชื่อว่า ความ
พร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวิณี ในสัมมุขาริณีนั้น

ก็ความพร้อมหน้าบุคคล ในสัมมุขาริณีน้อย่างไร คือโจทก์และจำเลย
ทั้งสอง เป็นคู่ต่อสู้ในคดีอยู่พร้อมหน้ากัน นี้ชื่อว่าความพร้อมหน้าบุคคล ใน
สัมมุขาริณีนั้น

ก็ในเภภยสิกขานั้นมีอะไรบ้าง มีกิริยา ความกระทำ ความเข้าไป ความ
เข้าไปเฉพาะ ความรับรอง ความไม่คัดค้านกรรมในเภภยสิกขาอันใด นี้มีใน
เภภยสิกขานั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากอธิกรณ์ระงับอย่างนี้ ผู้ทำหรือพินเป็นปาจิตติยที่
หรือพิน ผู้ให้ฉันทะติเตียน เป็นปาจิตติยที่ติเตียน ฯ

วิธีจับสลาก ๓ วิธี

[๖๔๑] โดยสมัยนั้นแล อธิกรณ์เกิดแล้วอย่างนี้ อุปติแล้วอย่างนี้ ใน
พระนครสาวัตถิ จึงภิกษุเหล่านั้น ไม่พอใจด้วยการระงับอธิกรณ์ของสงฆ์ ใน
พระนครสาวัตถิ ได้ทราบข่าวว่า ในอวาสโน้น มีพระเถระอยู่หลายรูป เป็นผู้
คงแก่เรียน ชำนาญในคัมภีร์ ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ฉลาด เจียบแหลม
มีปัญญา เป็นลัทธิ มีความร่าเริงใจ ใครต่อสักขา หากพระเถระเหล่านั้นพึงระงับ
อธิกรณ์นี้โดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤศาสน์ อย่างนี้อธิกรณ์นี้พึงระงับด้วย
ดี จึงไปสู่อวาสโน้น แล้วเรียนกะพระเถระพวกนั้นว่า ท่านเจ้าข้า อธิกรณ์นี้
เกิดแล้วอย่างนี้ อุปติแล้วอย่างนี้ ขอโอกาส ขอรับ ขอพระเถระทั้งหลายจงระงับ
อธิกรณ์นี้ โดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤศาสน์ ตามวิถีทางที่อธิกรณ์นี้พึง
ระงับด้วยดี

จึงพระเถระพวกนั้นช่วยระงับอธิกรณ์นั้นแล้ว เหมือนอย่างที่ตั้งสงฆ์ใน
พระนครสาวัตถิระงับแล้ว ตามวิธีที่ระงับด้วยดีแล้วจะนั้น ครั้งนั้น ภิกษุผู้ไม่ยินดี
ไม่พอใจด้วยการระงับอธิกรณ์ของสงฆ์ในพระนครสาวัตถินั้น ไม่พอใจด้วยการ
ระงับอธิกรณ์ของพระเถระมากรูป ได้ทราบข่าวว่า ในอวาสโน้น มีพระเถระอยู่
๓ รูป . . . มีพระเถระอยู่ ๒ รูป . . . มีพระเถระอยู่รูปเดียว เป็นผู้คงแก่เรียน ชำนาญ
ในคัมภีร์ ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงมาติกา ฉลาด เจียบแหลม มีปัญญา เป็น
ลัทธิ มีความร่าเริงใจ ใครต่อสักขา หากพระเถระเหล่านั้นพึงระงับอธิกรณ์นี้โดยธรรม
โดยวินัย และโดยสัตตฤศาสน์ อย่างนี้ อธิกรณ์นี้พึงระงับด้วยดี จึงไปสู่อวาส

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

นั้น แล้วเรียนกะพระเถระนั้นว่า ท่านขอรับ อธิกรณนี้เกิดแล้วอย่างนี้ อบัติ
แล้วอย่างนี้ ขอโอกาส ขอรับ ขอพระเถระจงระงับอธิกรณนี้ โดยธรรม โดย
วินัย และโดยสัตตกาศสน์ ตามวิถีทางที่อธิกรณนี้จะพึงระงับด้วยดี

จึงพระเถระนั้นช่วยระงับอธิกรณนั้นแล้ว เหมือนอย่างที่ยังสงฆ์ในพระนคร
สาวัดถูกระงับแล้ว เหมือนอย่างที่ยังพระเถระมากรูประงับแล้ว เหมือนอย่างที่ยังพระเถระ
๓ รูประงับแล้ว และเหมือนอย่างที่ยังพระเถระ ๒ รูประงับแล้ว ตามวิธีที่ระงับด้วย
ดีแล้ว ฉะนั้น

ครั้งนั้น ภิกษุผู้ที่ไม่พอใจด้วยการระงับอธิกรณของสงฆ์ในพระนครสาวัดก็
ไม่พอใจด้วยการระงับอธิกรณของพระเถระมากรูป ไม่พอใจด้วยการระงับอธิกรณ
ของพระเถระ ๓ รูป ไม่พอใจด้วยการระงับอธิกรณของพระเถระ ๒ รูป ไม่พอใจ
ด้วยการระงับอธิกรณของพระเถระรูปเดียว จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค แล้ว
กราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อธิกรณที่พิจารณาแล้วนั้นเป็นอันสงบระงับดีแล้ว
ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตวิธีจับสลาก ๓ อย่าง คือ ปกปิด ๑ กระชับบอก ๑
เปิดเผย ๑ ตามความยินยอมของภิกษุพวกนั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็วิธีจับสลากปกปิด เป็นไฉน

ภิกษุผู้ให้จับสลากนั้น พึงทำสลากให้มีสี และไม่มีสี แล้วเข้าไปหา
ภิกษุทีละรูปๆ แล้วแนะนำอย่างนี้ว่า นี่สลากของผู้กล่าวอย่างนี้ นี่สลากของผู้
กล่าวอย่างนี้ ท่านจงจับสลากที่ชอบใจ เมื่อภิกษุนั้นจับแล้ว พึงแนะนำว่า ท่าน
อย่าแสดงแก่ใครๆ ถ้ารู้ว่าธรรมว่าที่มากกว่า พึงบอกว่า สลากจับไม่ดี แล้ว
ให้จับใหม่ ถ้ารู้ว่าธรรมว่าที่มากกว่า พึงประกาศว่า สลากจับดีแล้ว ดูกรภิกษุ
ทั้งหลาย วิธีจับสลากปกปิดเป็นอย่างนี้แหละ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็วิธีจับสลากกระชับบอก เป็นไฉน

ภิกษุผู้ให้จับสลากนั้น พึงกระชับบอกที่ใกล้หูของภิกษุแต่ละรูปๆ ว่า นี่
สลากของผู้กล่าวอย่างนี้ นี่สลากของผู้กล่าวอย่างนี้ ท่านจงจับสลากที่ชอบใจ
เมื่อภิกษุนั้นจับแล้ว พึงแนะนำว่า ท่านอย่าบอกแก่ใครๆ ถ้ารู้ว่า ธรรมว่าที่
มากกว่า พึงบอกว่า สลากจับไม่ดี แล้วให้จับใหม่ ถ้ารู้ว่าธรรมว่าที่มากกว่า
พึงประกาศว่า สลากจับดีแล้ว ดูกรภิกษุทั้งหลาย วิธีจับสลากกระชับบอกเป็น
อย่างนี้แหละ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็วิธีจับสลากเปิดเผย เป็นไฉน

ถ้ารู้ว่าธรรมว่าที่มากกว่า พึงให้จับสลากเปิดเผย อย่างแจ่มแจ้ง วิธีจับ
สลากเปิดเผยเป็นอย่างนี้แหละ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย วิธีจับสลาก ๓ อย่างนี้แล ฯ

อนาถาธิกรณระงับด้วยสมณะ ๔ อย่าง

[๖๘๒] อนาถาธิกรณระงับด้วยสมณะเท่าไร

อนาถาธิกรณระงับด้วยสมณะ ๔ คือ สัมฆา วินัย ๑ สติวินัย ๑
อมุพหุวินัย ๑ ตัสสปาปิยสิกา ๑ ฯ

[๖๘๓] บางที่อนาถาธิกรณ ไม่อาศัยสมณะ ๒ อย่าง คือ อมุพหุ-

*วินัย ๑ ตัสสปาปิยสิกา ๑ ระงับด้วยสมณะ ๒ อย่าง คือ สัมฆา วินัย ๑ สติ
วินัย ๑ บางที่พึงตกลงกันได้ สมจริงดังที่ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุ
ทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ โจทภิกษุด้วยศีลวิบัติอันไม่มีมูล สงฆ์พึงให้สติวินัยแก่
ภิกษุนั้น ผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติอยู่แล้ว ก็แล สงฆ์พึงให้สติวินัยอย่างนี้
วิธีให้สติวินัย

ภิกษุนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจวียงบ่า ไหว้ทำภิกษุผู้แก่กว่า
นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอว่าดังนี้ :-

คำขอสติวินัย

ท่านเจ้าข้า ภิกษุทั้งหลายย่อมโจทข้าพเจ้าด้วยศีลวิบัติ อันไม่มีมูล ท่าน
เจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว ขอสติวินัยกะสงฆ์

พึงขอแม่ครั้งที่สอง พึงขอแม่ครั้งที่สาม ฯ

[๖๘๔] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ
จตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมวาจาให้สติวินัย

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุทั้งหลายย่อมโจทภิกษุ
มีชื่อนี้ ด้วยศีลวิบัติอันไม่มีมูล เธอถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว ขอ
สติวินัยกะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้สติวินัย
แก่ภิกษุมีชื่อนี้ ผู้ถึงความไพบูลย์แห่งสติแล้ว นี่เป็นญัตติ

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุทั้งหลายย่อมโง่ทึบโง่เขลา มีชื่อนี้ ด้วยศีลวิบัติอันไม่มีมูล เธอถึงความโง่เขลาแห่งสติแล้ว ขอ สติวินัยกะสงฆ์ สงฆ์ให้สติวินัยแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ผู้ถึงความโง่เขลาแห่ง สติแล้ว การให้สติวินัยแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ผู้ถึงความโง่เขลาแห่งสติแล้ว ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้ นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สาม . . .

สติวินัยอันสงฆ์ ให้แล้วแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ผู้ถึงความโง่เขลาแห่ง สติแล้ว ชอบแก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนี้ ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วย อย่างนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่า อธิกรณ์ระงับแล้ว ระงับด้วยอะไร ด้วย สัมมุขาริณียกบสติวินัย ในสัมมุขาริณียนั้นมิอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าสงฆ์ ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ก็ความพร้อมหน้าบุคคลในสัมมุขาริณียนั้นอย่างไร คือ โง่ทึบและโง่เขลา ทั้งสองอยู่พร้อมหน้ากัน นี้ชื่อว่า ความพร้อมหน้าบุคคลในสัมมุขาริณียนั้น ในสติวินัยนั้นมิอะไรบ้าง มีกิริยา ความกระทำ ความเข้าไป ความ เข้าไปเฉพาะ ความรับรอง ความไม่คัดค้านกรรม คือสติวินัยอันใด นี้มีในสติ วินัยนั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากอธิกรณ์ระงับแล้วอย่างนี้ ผู้ทำหรือพิน เป็นปาจิตตีย์ ที่หรือพิน ผู้ให้ฉันทะติเตียน เป็นปาจิตตีย์ที่ติเตียน ฯ

[๖๘๕] บางทีอนุวาทาธิกรณ์ไม่อาศัยสมณะ ๒ อย่าง คือ สติวินัย ๑ ตัสนุปิยสิกขา ๑ พึงระงับด้วยสมณะ ๒ อย่าง คือ สัมมุขาริณีย ๑ อมูพห-

*ริณีย ๑ บางทีพึงตกลงกันได้ สมจริงดังที่ตรัสไว้ว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ วิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ ประพฤติกิจอันไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายาม ทำด้วยกาย ภิกษุทั้งหลายย่อมโง่ทึบโง่เขลาด้วยอาบัติที่เธอวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ประพฤติกิจอันไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายาม ทำด้วยกาย ฆราวาสผู้นั้นไม่ได้ ผมหลงได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายผู้อื่นเธอกล่าวอยู่แม้อย่างนั้น ก็ยังโง่ทึบโง่เขลาตามเดิมว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงให้อมูพหุริณียแก่ภิกษุนั้น ผู้หายหลงแล้ว ก็ แล สงฆ์พึงให้อมูพหุริณียอย่างนี้ ภิกษุนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจริยง บ่า ไหว้ทำภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวคำขอ ว่าดังนี้ :-

คำขอมูพหุริณีย

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติกิจอัน ไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ภิกษุ ทั้งหลายโง่ทึบโง่เขลาด้วยอาบัติที่ข้าพเจ้าวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ประพฤติก ิจอันไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วย กาย ข้าพเจ้าระลึกออาบัตินั้นไม่ได้ ข้าพเจ้าหลงได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายผู้อื่น ข้าพเจ้ากล่าวอยู่แม้อย่างนั้น ก็ยังโง่ทึบโง่เขลาตามเดิมว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นหายหลงแล้ว ขออมูพหุริณียกะ สงฆ์

พึงขอแม้ครั้งที่สอง พึงขอแม้ครั้งที่สาม ฯ

[๖๘๖] ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ-

* จตตถกรรมาจา ว่าดังนี้ :-

กรรมาจาให้อมูพหุริณีย

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ วิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติกิจอันไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ภิกษุทั้งหลายโง่ทึบโง่เขลาด้วยอาบัติที่เธอวิกลจริต มีจิตแปรปรวน ได้ประพฤติกิจอันไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ข้าพเจ้าระลึกออาบัตินั้นไม่ได้ ข้าพเจ้าหลงได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายผู้อื่น ข้าพเจ้ากล่าวอยู่แม้อย่างนั้น ก็ยังโง่ทึบโง่เขลาตามเดิมว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระลึกออาบัติเห็นปานนี้ ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้านั้นหายหลงแล้ว ขออมูพหุริณียกะ สงฆ์

ไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วย
กาย ฆมระสิกขาบัตินั้นไม่ได้ ผมหลงได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลาย
ผู้อื่นเธอกล่าวอยู่เมื่อนั้น ก็ยังใจเธออยู่ตามเดิมว่า ท่านต้อง
อาบัติแล้ว จงระสิกขาบัตินั้น เห็นปานนี้ เธอหายหลงแล้ว ขออมุพหุวินัย
กะสงฆ์ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงให้อมุพหุวินัยแก่
ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ผู้หายหลงแล้ว นี่เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ วิกลจริตมีจิต
แปรปรวน ได้ประพฤตติละเมิดกิจอื่น ไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมากทั้งที่
กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ภิกษุทั้งหลายใจเธอด้วย
อาบัติที่เธอวิกลจริต มีจิตแปรปรวนประพฤตติละเมิดต้องแล้ว ว่า ท่านต้อง
อาบัติแล้ว จงระสิกขาบัตินั้น เห็นปานนี้ เธอกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย ผม
วิกลจริตมีจิตแปรปรวน ได้ประพฤตติละเมิดกิจอื่น ไม่ควรแก่สมณะเป็นอัน
มาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ฆมระสิกขาบัตินั้น ไม่ได้
ผมหลงได้ทำสิ่งนี้แล้ว ภิกษุทั้งหลายผู้อื่นเธอกล่าวอยู่เมื่อนั้น
ก็ยังไม่ใจเธออยู่ตามเดิมว่า ท่านต้องอาบัติแล้ว จงระสิกขาบัตินั้น เห็นปานนี้
เธอหายหลงแล้ว ขออมุพหุวินัยกะสงฆ์ สงฆ์ให้อมุพหุวินัยแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้
ผู้หายหลงแล้ว การให้อมุพหุวินัยแก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ผู้หายหลงแล้ว ขอบแก่
ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม้ครั้งที่สาม . . .

อมุพหุวินัยอันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุผู้มีชื่อนี้ ผู้หายหลงแล้วขอบ
แก่สงฆ์ เหตุนั้นจึงนี้ ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่าอธิกรณระงับแล้ว ระงับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขา-

*วินัยกับอมุพหุวินัย ในสัมมุขานี้นั้นมีอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าสงฆ์ ความพร้อม
หน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ในอมุพหุวินัยนั้น มีอะไรบ้าง มีกิริยา ความกระทำ ความเข้าไป ความเข้าไป
เฉพาะ ความรับรอง ความไม่คัดค้านกรรม คืออมุพหุวินัยอันใด นี้มีในอมุพหุวินัยนั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากอธิกรณระงับแล้วอย่างนี้ ผู้ทำหรือพิน เป็นจิตตีย์ที่รื้อ-

*พิน ผู้ให้จันทะเตเตียน เป็นปาจิตตีย์ที่ตีเตียน ฯ

[๖๘๓] บางที อนุวาทาธิกรณไม่อาศัยสมณะ ๒ อย่าง คือ สติวินัย ๑ อมุพหุ-

*วินัย ๑ พึงระงับด้วยสมณะ ๒ อย่าง คือ สัมมุขานี้นั้น ๑ ตัสสปาปิยสิกา ๑ บางที่พึงตกลง
กันได้ สมจริงดังที่ตรัสไว้ว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ โจทภิกษุด้วยครุกาบัติในท่ามกลาง
สงฆ์ว่า ท่านต้องครุกาบัติ คือ อาบัติปาราชิก หรืออาบัติที่ใกล้ปาราชิกแล้ว จงระสิก
ขาบัตินั้น เห็นปานนี้

ภิกษุจำเลยนั้นกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ฆมระสิกขาไม่ได้เลย ว่า ต้องครุกาบัติเห็น
ปานนี้ คือ อาบัติปาราชิก หรืออาบัติที่ใกล้ปาราชิก

ภิกษุผู้โจทก์นั้น ย่อมคาดคั้นภิกษุจำเลยนั้นนั้นผู้ปลื้มตนอยู่ว่า เขาเกิด
ท่านจงรู้ด้วยดี ถ้าท่านระลึกได้ว่าต้องครุกาบัติเห็นปานนี้คือ อาบัติปาราชิก หรืออาบัติ
ที่ใกล้ปาราชิก

ภิกษุจำเลยนั้นกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ฆมระสิกขาไม่ได้ว่า ต้องครุกาบัติเห็นปานนี้
คืออาบัติปาราชิก หรืออาบัติที่ใกล้ปาราชิก แต่ระลึกได้ว่า ต้องอาบัติแม้เล็กน้อยเห็น
ปานนี้

ภิกษุผู้โจทก์นั้น ย่อมคาดคั้นภิกษุจำเลยนั้นนั้นผู้ปลื้มตนอยู่ว่า เขาเกิด
ท่านจงรู้ด้วยดี ถ้าท่านระลึกได้ว่า ต้องครุกาบัติเห็นปานนี้ คืออาบัติปาราชิก หรือ
อาบัติที่ใกล้ปาราชิก

ภิกษุจำเลยนั้นกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ผมต้องอาบัติเล็กน้อยชื่อนี้ ผม ไม่ถูกถาม
ก็ปฏิญาณ ผมต้องครุกาบัติเห็นปานนี้ คือ อาบัติปาราชิกหรืออาบัติที่ใกล้ปาราชิก
ผมถูกถามแล้วจักไม่ปฏิญาณหรือ

ภิกษุผู้โจทก์นั้นกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ก็ท่านต้องอาบัติแม้เล็กน้อยชื่อนี้ ท่าน
ไม่ถูกถามแล้วจักไม่ปฏิญาณ ก็ท่านต้องครุกาบัติเห็นปานนี้ คือ อาบัติปาราชิก หรือ
อาบัติที่ใกล้ปาราชิก ท่าน ไม่ถูกถามแล้วจักปฏิญาณหรือ เขาเกิด ท่านจงรู้ด้วยดี
ถ้าท่านระลึกได้ว่าต้องครุกาบัติเห็นปานนี้ คือ อาบัติปาราชิก หรืออาบัติที่ใกล้ปาราชิก

ภิกษุจำเลยนั้นกล่าวอย่างนี้ว่า คุณ ฆมระสิกขาได้ว่า ต้องครุกาบัติเห็นปานนี้
คือ อาบัติปาราชิก หรืออาบัติที่ใกล้ปาราชิก คำนั้นผมพูดเล่น คำนั้นผมพูดพล่อยไป
ฆมระสิกขาไม่ได้ว่า ต้องครุกาบัติเห็นปานนี้ คือ อาบัติปาราชิก หรืออาบัติที่ใกล้ปาราชิก

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
ดูกรภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงทำตัสสปาปิยสิกการมนนแกภิกษุนั้นแล ฯ

วิธีทำตัสสปาปิยสิกการม

[๖๘๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงทำตัสสปาปิยสิกการมอย่างนี้
ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-
กรรมวาจาทำตัสสปาปิยสิกการ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ถูกชกถามถึง
ครุกาบัตินในท่ามกลางสงฆ์ ปฏิเสธแล้วปฏิญาณ ปฏิญาณแล้วปฏิเสธ ให้
การกลับไปกลับมา กล่าวเท็จทั้งที่รู้ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว
สงฆ์พึงทำตัสสปาปิยสิกการมแกภิกษุผู้มีชื่อนี้ นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ ถูกชกถาม
ถึงครุกาบัตินในท่ามกลางสงฆ์ ปฏิเสธแล้วปฏิญาณ ปฏิญาณแล้วปฏิเสธ
ให้การกลับไปกลับมา กล่าวเท็จทั้งที่รู้ สงฆ์ทำตัสสปาปิยสิกการมแก
ภิกษุผู้มีชื่อนี้ การทำตัสสปาปิยสิกการมแกภิกษุผู้มีชื่อนี้ ชอบแก่ท่านผู้ใด
ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สอง . . .

ข้าพเจ้ากล่าวความนี้ แม่ครั้งที่สาม . . .

ตัสสปาปิยสิกการม อันสงฆ์ทำแล้วแกภิกษุผู้มีชื่อนี้ ชอบแก่สงฆ์
เหตุหนึ่งจึงฟัง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่าอิกรณระจับแล้ว ระจับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขา-

*วินัยกับตัสสปาปิยสิกการ ในสัมมุขานี้นั้นมีอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าสงฆ์ ความ
พร้อมหน้าธรรม ความพร้อมวินัย ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ในตัสสปาปิยสิกการนั้น มีอะไรบ้าง มีกิริยา ความกระทำ ความเข้าไป ความ
เข้าไปเฉพาะ ความรับรอง ความไม่คัดค้านกรรม คือ ตัสสปาปิยสิกการอันใด นี้มีใน
ตัสสปาปิยสิกการนี้มีในตัสสปาปิยการนั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากอิกรณระจับแล้วอย่างนี้ ผู้ทำหรือพินเป็นปาจิตตีย์ที่
หรือพิน ผู้ให้ฉันทะติเตียน เป็นปาจิตตีย์ที่ติเตียน ฯ

อาปัตตาริกรณระจับด้วยสมณะ ๓ อย่าง

[๖๘๙] อาปัตตาริกรณ ระจับด้วยสมณะเท่าไร อาปัตตาริกรณระจับด้วย
สมณะ ๓ อย่าง คือ สัมมุขานี้นัย ๑ ปฏิญาณตรกณะ ๑ ตินวัตถการกะ ๑ ฯ

[๖๙๐] บางที่ อาปัตตาริกรณ ไม่อาศัยสมณะอย่างหนึ่ง คือ ตินวัตถการกะ
พึงระจับด้วยสมณะ ๒ อย่าง คือ สัมมุขานี้นัย ๑ ปฏิญาณตรกณะ ๑ บางที่พึงตกลง
กันได้ สมจริงดังที่ตรัสไว้ว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ต้องลหุกาบัติแล้วเธอพึงเข้าไปหา
ภิกษุรูปหนึ่ง หมั่นผ้าอตราสงค์เจริยงบา นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า
คุณ ผมต้องอาบัติชื่อนี้ ผมแสดงคืนอาบัตินั้น

ภิกษุผู้รับนั้นพึงกล่าวว่า คุณเห็นหรือ

ภิกษุผู้แสดงนั้นพึงกล่าวว่า ขอรับ ผมเห็น

ภิกษุผู้รับนั้นพึงกล่าวว่า คุณพึงสำรวมต่อไป

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่าอิกรณระจับแล้ว ระจับด้วยอะไร ด้วยสัมมุขา-

*วินัยกับปฏิญญาตรกณะ ในสัมมุขานี้นั้นมีอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าธรรม ความ
พร้อมหน้าวินัย ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ก็ความพร้อมหน้าบุคคล ในสัมมุขานี้นั้นอย่างไร คือผู้แสดงกับผู้รับ
แสดง ทั้งสองอยู่พร้อมหน้ากัน นี้ชื่อว่า ความพร้อมหน้าบุคคลในสัมมุขานี้นั้น

ในปฏิญญาตรกณะนั้น มีอะไรบ้าง มีกิริยา ความกระทำ ความเข้าไป ความ
เข้าไปเฉพาะ ความรับรอง ความไม่คัดค้านกรรม คือ ปฏิญญาตรกณะอันใด นี้มีใน
ปฏิญญาตรกณะนั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากอิกรณระจับแล้วอย่างนี้ ผู้รับหรือพินเป็นปาจิตตีย์ที่
หรือพิน หากได้การแสดงนั้นอย่างนี้ นั้นเป็นความดี หากไม่ได้ ภิกษุนั้นพึงเข้าไปหา
ภิกษุมารูปด้วยกัน หมั่นผ้าอตราสงค์เจริยงบา ไหว้ทำภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประ
คองอัญชลี แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติชื่อนี้ ข้าพเจ้าแสดง
คืนอาบัตินั้น

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้ภิกษุพวกนั้นทราบด้วยคณะญัตติว่า
ขอท่านทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า ภิกษุผู้มีชื่อนี้รูปนี้ระลึก เปิดเผย ทำให้ตื่น แสดงอาบัตินั้น
ถ้าความพร้อมพรั่งของท่านทั้งหลายถึงที่แล้ว ข้าพเจ้าขอรับอาบัติของภิกษุผู้มีชื่อนี้
แล้วกล่าวว่า เธอเห็นหรือ

ภิกษุผู้แสดงพึงกล่าวว่า ขอรับ ผมเห็น

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ภิกษุผู้รับฟังกล่าวว่า คุณพึงสำรวมต่อไป

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี่เรียกว่าอิทธิภระจับแล้ว ระวังด้วยอะไร ด้วยสัมมุขา-

* วินัยกับปฏิญญาตถะระ ในสัมมุขาวินัยนั้น มีอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ก็ความพร้อมหน้าบุคคล ในสัมมุขาวินัยนั้นอย่างไร คือ ผู้แสดงกับผู้รับแสดง ทั้งสองอยู่พร้อมหน้ากัน นี้ชื่อว่า ความพร้อมหน้าบุคคลในสัมมุขาวินัยนั้น ในปฏิญญาตถะระนั้น มีอะไรบ้าง มีกิริยา ความกระทำ ความเข้าไป ความเข้าไป เฉพาะ ความรับรอง ความ ไม่คัดค้านกรรม คือ ปฏิญญาตถะระอันใด นี้มีในปฏิญญาตถะระนั้น

ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากอิทธิภระจับแล้วอย่างนี้ ผู้รับหรือพิน เป็นปาจิตตีย์ หรือพิน หากได้การแสดงนั้นอย่างนี้ นั้นเป็นความดี หากไม่ได้ ภิกษุนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เจียรียงบา ไหว้ทำภิกษุผู้แก่กว่า นั่งกระหย่งประคองอัญชลี แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าต้องอาบัติชื่อนี้ ข้าพเจ้าแสดงคืนอาบัตินั้น

ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติกรรมวาจา ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ภิกษุมีชื่อนี้รูปนี้ ระลึก เปิดเผย ทำให้ตื่น แสดงอาบัติ ถ้าความ-

* พร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว ข้าพเจ้าพึงรับอาบัติของภิกษุมีชื่อนี้ แล้วพึงกล่าวว่า เธอเห็นหรือ

ภิกษุผู้แสดงพึงกล่าวว่า ขอรับ ผมเห็น

ภิกษุผู้รับฟังกล่าวว่า คุณพึงสำรวมต่อไป

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี่เรียกว่าอิทธิภระจับแล้ว ระวังด้วยอะไร ด้วยสัมมุขา-

* วินัยกับปฏิญญาตถะระ ในสัมมุขาวินัยนั้น มีอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าสงฆ์ ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ความพร้อมหน้าบุคคล . . .

ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากอิทธิภระจับแล้วอย่างนี้ ผู้รับหรือพิน เป็นปาจิตตีย์ หรือพิน ผู้ให้ฉันทะติเตียน เป็นปาจิตตีย์ที่ติเตียน ฯ

[๖๙๑] บางที่อาบัติตถะระไม่อาศัยสมณะอย่างหนึ่ง คือ ปฏิญญาตถะระ พึงระวังด้วยสมณะ ๒ อย่าง คือ สัมมุขาวินัย ๑ ตินวัตถะระ ๑ บางที่พึงตกลงกันได้ สมจริงดังที่ตรัสไว้ว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็พวกภิกษุในธรรมวินัยนี้ เกิดความบาดหมาง เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติละเมิดกิจอันไม่ควร แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจา และพยายามทำด้วยกาย ถ้าพวกภิกษุในหมู่นั้นคิดอย่างนี้ว่า พวกเราเกิดความบาดหมาง เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติละเมิดกิจอันไม่ควร แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจา และพยายามทำด้วยกาย ถ้าพวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางที่อิทธิภระนั้นจะพึงเป็นไปเพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ระวังอิทธิภระเห็นปานนี้ ด้วยตินวัตถะระ

วิธีระจับ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แล สงฆ์พึงระจับอิทธิภระอย่างนี้

ภิกษุทุกๆ รูป พึงประชุมในที่แห่งเดียวกัน ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

ญัตติกรรมวาจา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติละเมิดกิจอันไม่ควร แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจาและพยายามทำด้วยกาย ถ้าพวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางที่อิทธิภระนั้นจะพึงเป็นไปเพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงระจับอิทธิภระนี้ ด้วยตินวัตถะระ เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์

บรรดาภิกษุฝ่ายเดียวกัน ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้ฝ่ายของตน ทราบ ด้วยคณะญัตติกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

คณะญัตติกรรมวาจา

ขอท่านทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤติละเมิดกิจอันไม่ควร แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจา และพยายามทำด้วยกาย ถ้าพวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางที่อิทธิภระนั้นจะพึงเป็นไปเพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ถ้าความพร้อมพรั่งของท่านทั้งหลายถึงที่แล้ว ข้าพเจ้าพึงแสดงอาบัติของท่าน

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑

ทั้งหลายและอาบัติของตนในท่ามกลางสงฆ์ ด้วยติณวัตถารกะ เว้นอาบัติ
ที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์ เพื่อประโยชน์แก่ท่านทั้ง-

*หลาย และเพื่อประโยชน์แก่ตน ฯ

[๖๙๒] ลำดับนั้น บรรดาภิกษุฝ่ายเดียวกันอีกพวกหนึ่ง ภิกษุผู้ฉลาด
ผู้สามารถ พึงประกาศให้ฝ่ายของตนทราบ ด้วยคณะญัตติกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-
คณะญัตติกรรมวาจา

ขอท่านทั้งหลายจงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤดิละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจา และพยายามทำด้วยกาย
ถ้าพวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอริภรณนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ถ้าความ
พร้อมพรียงของท่านทั้งหลายถึงที่แล้ว ข้าพเจ้าพึงแสดงอาบัติของท่าน
ทั้งหลาย และอาบัติของตนในท่ามกลางสงฆ์ด้วยติณวัตถารกะ เว้นอาบัติ
ที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์ เพื่อประโยชน์แก่ท่านทั้ง
หลาย และเพื่อประโยชน์แก่ตน ฯ

[๖๙๓] บรรดาภิกษุฝ่ายเดียวกัน ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้
สงฆ์ทราบ ด้วยญัตติหุตติกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

ญัตติหุตติกรรมวาจา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤดิละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจา และพยายามทำด้วยกาย
ถ้าพวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอริภรณนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ถ้าความ
พร้อมพรียงของสงฆ์ถึงที่แล้ว ข้าพเจ้าพึงแสดงอาบัติของท่านเหล่านี้
และอาบัติของตนในท่ามกลางสงฆ์ ด้วยติณวัตถารกะ เว้นอาบัติที่มี
โทษหนัก เว้นอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์ เพื่อประโยชน์แก่ท่านเหล่านี้
แลเพื่อประโยชน์แก่ตน นี้เป็นญัตติ

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง
เกิดความทะเลาะ ถึงความวิวาทอยู่ ได้ประพฤดิละเมิดกิจอันไม่ควร
แก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจา และพยายามทำด้วยกาย
ถ้าพวกเราจักปรับกันด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอริภรณนั้นจะพึงเป็นไป
เพื่อความรุนแรง เพื่อความร้ายกาจ เพื่อความแตกกันก็ได้ ข้าพเจ้าแสดง
อาบัติของท่านเหล่านี้ และอาบัติของตนในท่ามกลางสงฆ์ ด้วยติณวัต-

*ถารกะ เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์ เพื่อประ
โยชน์แก่ท่านเหล่านี้ และเพื่อประโยชน์แก่ตน การแสดงอาบัติเหล่านี้
ของพวกเราในท่ามกลางสงฆ์ ด้วยติณวัตถารกะ เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก
เว้นอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์ ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้หนึ่ง
ไม่ขอบแก่ท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงพูด

อาบัติเหล่านี้ของพวกเรา เว้นอาบัติที่มีโทษหนัก เว้นอาบัติ
ที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์ ข้าพเจ้าแสดงแล้วในท่ามกลางสงฆ์ ด้วยติณวัต-

*ถารกะ ขอบแก่สงฆ์ เหตุนี้จึงนึ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วยอย่างนี้

ลำดับนั้น บรรดาภิกษุฝ่ายเดียวกัน ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงประกาศให้
สงฆ์ทราบ ด้วยญัตติหุตติกรรมวาจา ว่าดังนี้ :-

ญัตติหุตติกรรมวาจา

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า พวกเราเกิดความบาดหมาง . . .
ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอย่างนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่าอริภรณระจับแล้ว ระจับด้วยอะไร ด้วยสัมมา-
*วินัยกับติณวัตถารกะ ในสัมมุขาริณีนันมีอะไรบ้าง มีความพร้อมหน้าสงฆ์ ความ
พร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ความพร้อมหน้าบุคคล

ก็ความพร้อมหน้าสงฆ์ในสัมมุขาริณีนันอย่างไร ภิกษุผู้เข้ากรรมมีจำนวน
เท่าไร พวกเธอมาประชุมกัน นำฉันทะของผู้ควารฉันทะมา ผู้อยู่พร้อมหน้ากันไม่คัด-

*ถาน นี้ชื่อว่าความพร้อมหน้าสงฆ์ ในสัมมุขาริณีนัน

ก็ความพร้อมหน้าธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ในสัมมุขาริณีนันอย่างไร
อริภรณนั้นระจับโดยธรรม โดยวินัย และโดยสัตตฤทธานใด นี้ชื่อว่าความพร้อมหน้า
ธรรม ความพร้อมหน้าวินัย ในสัมมุขาริณีนัน

ก็ความพร้อมหน้าบุคคลในสัมมุขาริณีนันอย่างไร ผู้แสดงและผู้รับแสดง

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๖ วินัยปิฎกที่ ๖ จุลวรรค ภาค ๑
ทั้งสองอยู่พร้อมหน้ากัน นี้ชื่อว่าความพร้อมหน้าบุคคล
ในติณวัตถการะนั้น มีอะไรบ้าง มีกิริยา ความกระทำ ความเข้าไป ความ
เข้าไปเฉพาะ ความรับรอง ความไม่คัดค้านกรรม คือ ตินวัตถการะอันใด นี้มีใน
ตินวัตถการะนั้น
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าอธิกรณระงับแล้วอย่างนี้ ผู้รับรื้อฟื้น เป็นปาจิตตีย์ที่-
* รื้อฟื้น ผู้ให้ฉันทะติเตียน เป็นปาจิตตีย์ที่ติเตียน ฯ
กิจจาริกรณระงับด้วยสมณะอย่างเดียว
[๖๙๔] กิจจาริกรณระงับด้วยสมณะเท่าไร กิจจาริกรณระงับด้วยสมณะ
อย่างเดียว คือ สัมมุขาวินัย ฯ
สมถขันธะ ที่ ๔ จบ
